Raamatu palwe lugejale.

Sinu ette, lugeja, tulen ma palwega. Hoia mind määrdimise ja rikkumise eest, sest ma ei ole ainult sinu, waid ka kõigi teiste tarwitamiseks.

Tood sa mind lugemiseks, pane mulle kohe puhas paber ümber.

Ära puutu mind määrdinud kätega: ma ei julge siis ennast teistele näidata.

Ära keera mind lugedes kahekorra, sest nii murdub mu selg ja lehed rebenewad lahti.

Ära jäta mind wäikeste laste ette

Ära pane mind ka kärbeste eest kaitseks piima wõi jooginõu peale, sest nii niiskub mul kaane paber lahti.

Ära keera lehe nurka kahekorra. Kui sa kardad, et lugemise järje ära unustad, pane paberi siil ehk pildikene märgiks mulle wahele

Ära kirjuta ega kriipselda minu lehtede serwele — see on inetu. Märkuste tegemiseks soeta omale raamatukene ehk wõta leht walget paberit.

Leiad sa minus lahtise lehe wõi mõne muu wea, teata sellest koguhoidjale

Iseäranis hoia wanu kulunud raamatuid, sest paljud neist ei ole enam müügil.

* * *

Armas lugeja! Minu palwet kuuldes wast alles märkad, kui halwasti sa seni minuga ümber oled käinud.

Palun edespidi mind paremini hoida!

RAAMAT.

Üks tabel lisas.

Kaksíknummer 160 mk.

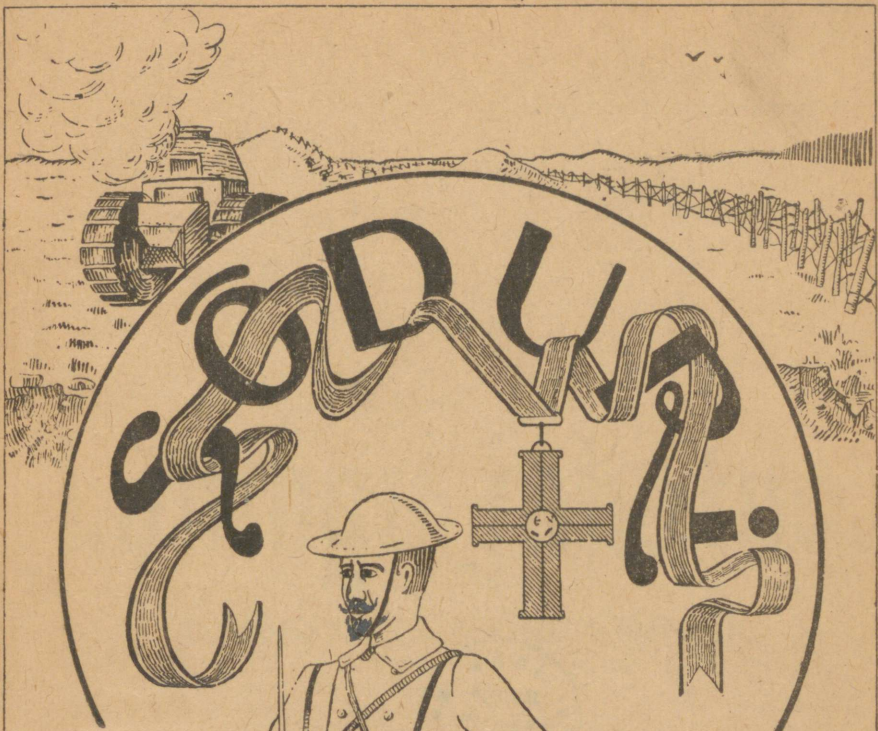

Sõdur

E. V.
Sõjavãe
Opetus-
komítee.

№ 2/3.
Apríll-Mai 1921.

I.
aastakãík

LISA

- Vastutav toimetaja
Kindralstaabi - - - - - - -
- polkovnik N. REEK
Tallinn, Vãike-Batarei
tãn. 10. Telefon nr. 18,
Intendandi keskjaam.

A-3565 II

N. Reek
Polkovnik kindralstaabis.

6006

Lahingu juhatus.

Käsiraamat riviohvitserile.

Tähelepandud mõtetsegav trükiviga.

Lhk. 13, 16 rida ülevalt (§ 50): „... ja muid edasiandmise juhatuse astmeid“ pro „... ja muid edasiandvaid juhatuse astmeid“.

I. jagu:

1. Üldised juhtnöörid.
2. Jalgväe lahingu juhatus.

3 785/6646

TARTU LINNA KESKRAAMATUKOGU
3 | 416-2/3
23862 | 1. EKS.

A-3565 II

N. Reek
Polkovnik kindralstaabis.

6006

Lahingu juhatus.

Käsiraamat riviohvitserile.

I. jagu:

1. Üldised juhtnöörid.
2. Jalgväe lahingu juhatus.

783/3 1/2-3
6646

TARTU LINNA
KESKRAAMATUKOGU
3 416-2/3
23862 1. EKS.

A-3565 II

Tartu linna avalik Rahva raamatukogu

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
20504

i 15924580

Sisu:

I jagu.

Eessõna . . . . . 3—5
Sissejuhatus . . . . . 6—11

I. Üldised juhtnöörid.

Juhatamine ja abinõud selleks.

Üldised alused . . . . . 11—12
Teated ja teadaanded . . . . . 12—14
Seisukorra harutamine ja otsuse tegemine . . . . 14—15
Käsk . . . . . 15—17
Side ja abinõud selleks . . . . . 17—21
Reeglid kirjalikkude korralduste, teadaannete ja teadustuste kokkuseadmiseks . . . . . 21—25
Korralduste, teadaannete ja teadustuste kättetoimetamine 25—28
Juhtide üldised kohused lahingus . . . . . 28—33
Juhi koht lahingus . . . . . 33—35
Nooremate juhtide kohad lahingus 35
Üldised märkused tegewusmiisidest lahingus . . . . . 36—40

II. Jalgwäe lahingu juhatus.

Jalgwäe ülesanne 41
Jalgwäe sõjariistad, nende tarwituse wiis ja mõju . 41—49
Jalgwäe tegewõimsus 49
Maastiku kasutamine 49
Luure:
Üldised juhtnöörid . . . . . 50—55
Jalgwäe luure . . . . . 55—57
Manöwreerimine lahingus (üldised juhtnöörid) . . . . . 57—60
Jalgwäe tuleandmise põhimõtted . . 60—62
Jalgwäe tule juhtimine (üldised juhtnöörid) 63—65
Padrunite tagawara täiendamine lahingus . . . . 65—66
Moodsa jalgwäe lahingu algmõisted . 66—69
Laskurite jagu . . . . . 69—74

Kerge-kuulipilduja jagu . . . . . 74—79
Jalgwäe rühm . . . . . 80—90
Raske-kuulipildujate rühm . . . . . 90—100
Kuulipildujate rood . . . . . 100—103
Jalgwäe miinipildujate rood . . . . . 103—110
Jalgwäge saatja batarei . . . . . 111—115
Jalgwäe päästetung (üldine pilt) . . . . 116—121
Jalgwäe tegewus kaitsekorras (üldine pilt) 121—123
Roodu tegewus wälja sõja oludes:
Roodu päästetung . . . . . 123—129
Rood kaitsekorras . . . . . 129—131
Roodu üleminek kaitselt päästetungile 132
Roodu tegewus kohtsõja oludes . . . 132—134
Juhatused nooremaile riwijuhtidelle roodu pirkonna sisse-wõtmisel (wahetusel) kohtlõja tingimustes . . . 134—137
Wäikeste retkide korraldamine kohtsõja oludes . . . 137—144
Bataljoni tegewus:
Bataljoni päästetung . . . . . 145—152
Bataljoni tegewus kaitse korras . . . . . 152—154
Üleminek päästetungile . . . . . 154—155
Taandumine wastase läheduses 155
Ratsawäe rünnaku kohtamine 156
Sõjategewus öösel ja uduse ilmaga . . 156—160
Tegewus metsades ja asundustes . . 160—164
Lisa nr. 1 . . . . . 165—166
Lisa nr. 2 . . . . . 167—175
Lisa nr. 3 177
Lisa nr. 4 178

Eessõna.

„Ka hiljutine minewik ei anna täit ettekujutust tulewikust, iseäranis meie kiiresti waheldawal aastasajal."

(Kindr. v. Falkenhausen).

Septembrikuu alguse sel aastal 3-da diwiisi rooduülemate kursuste juhatust oma peale wõttes, kohtasin mina kohutawa õpeabinõude puuduse ses mõttes, et neid mitte üksnes mõne paremuse nimel polnud walida, waid needki, mis olid, ei wastanud neile nõuetele, mida äsja lõppend suur ilmasõda esile tõi.

Wene määrustikud, mille järele seni on käidud, pole ideeliselt küll mitte halwad, kuid juhtmõtted on neis süstematiseerimata ja paljud neistki, mis äsja lõppend ilmasõja kogemuste põhjal esimese tähtsuse omandasid, peetakse Wene määrustikes kriipsualuseks „notabene'ks", millele täieõiguslist tekstilist kujugi ei anta. Wene määrustikes wõib pea kõiki moodsa sõja põhimõtteid leida, kuid nad on lugejalle wäljendamata. Ideede laialipillawus mõjub halwasti wäljaõppe peale.

Teine puudus neis on nende wananenud tehnika ja worm, mis moodsa sõjapidamise wiisidelle ei wasta.

Seepärast oli minu soow omapärast katset teha Wene „Наставленіе для дѣйствій пѣхоты в бою" ja Wene wäljamäärustikust — „Отдѣл V —Дѣйствія в бою частей (отрядов) из всѣх родов войск" ümbertöötamiseks, neid äsja lõppend ilmasõja näpunäidete järele korraldades ja juhtnööre tarwitades, mida Euroopa lääne-rinde wäejuhid oma wõitlewaile wägedelle andsid.

Oma töö kokkuseadmisel olen tarwitanud allikaid:

„Vom Kriege der Zukunft nach den Erfahrungen des Weltkrieges". 1920.
v. Bernhardi, General.

„Entwickelung der Taktik im Weltkriege".
W. Balk, Generalleutnant.

„Die militärischen Lehren des Großen Krieges".
M. Schwarte, Generalleutnant.

„Die Technik im Weltkriege".
Schwarte, Generalleutnant.

„Meine Kriegserinnerungen".
Ludendorff, General.

„Kritik des Weltkrieges".
Von einem Generalstäbler X.

„Ausbildungsvorschrift für die Fußtruppen im Kriege (A. V. F.) 1918".

„Anhalt für die Verwendung des M.-G. im Angriff. 1918".

„Die Verfügungen des Chefs des Generalstabes des Feldheeres vom 22. 7. 1918 und vom 8. 8. 1919".

„Der Angriff im Stellungskriege 1. 1. 1918"

„Grundsätze für die Führung der Abwehrschlacht im Stellungskriege 1. 9. 1917 und 8. 8. 1919".

„Verfügungen taktischer Art des Chefs des Generalstabes des Feldheeres 1918".

„Gesichtspunkte für die Gefechtsausbildung der Infanterie im Angriff". 1919.

„Kriegsgemäße Ausbildung der Kompagnie".
G. Wintterlin, Major.

„Felddienst-Ordnung D. V. E. nr. 267."

„Manuel du chef de section d'infanterie".
Grand Quartier Général.

„Наставленіе для дѣйствій пѣхоты в бою". 27. 2. 1914.

„Устав полевой службы". 27. 4. 1912.

„Строевой пѣхотный устав". 15. 7. 1916.

„Наставленіе для борьбы за укрѣпленныя полосы".
Изданное распоряженіем ген. ГУРКО. 1917.

„Современная война".
Незнамов, генер. штаба полковник.

„Введеніе в курс тактики".
Головин, генер. штаба полковник.

„Встрѣчный бой".
Андогскій, генер. штаба полковник.

Peale selle, käesolew teos temas ülesseatud põhimõtete pooleſt on täielikus kooskõlas 1. weebr. 1920. a. ilmunud Prantſuſe wäele käſitamiſeks määratud jalgwäe määrustikuga; wäike lahkuminek on ſelles, et Prantſuſe roodus on 12 kerge-kuulipildujat, kuna mina, meie warustuſe nappuſt ſilmas pidades, wõtſin ainult 6 kerge-kuulipildujat. Kõigis teiſtes formatſioones on täieline kooskõla.

R. Reek,
polkownik lindralſtaabis.

Pärnus, detſembris 1920. a.

Sissejuhatus.

1. Nõudmised, mis sõda väeosadelle esitab, on mööduandwad nende väljaõpetamiseks rahuajal.

2. Ühes kehalise treneerimisega ja sõjalise väljaõpetamisega sõduri sõjalist väärtust tingiwad weel tema komblus ja waimlised wõimed. Nende arendamine on kaswatuse eesmärk.

3. Sõduri wõimed tulewad ainult siis täielikult esile, kui neid juhib juhi tahtmine. Selleks wajab väeosa distsipliini, mis sõjawäe olemisele aluseks ja tegewuse edu saawutamise eeltingimiseks on ja mida kõigis olukordes energiliselt alal hoidma peab. Wälispidine, mitte rahuaja keskwa tööga harjumuseks saanud väeosa kokkuhoidmine laguneb tõsistel filmapilkel ja üllatustel.

4. Kaswatajaks ja juhiks kõikidel aladel on ohwitser. See nõuab ohwitserilt kindlaid teadmisi ja wilumust ning kindlat iseloomu ja tõsidust. Wastutust kartmata peab iga ohwitser kõikides olukordes — ka kõige erakorralisemais — otsuswõimsaks jääma. Seda peawad kõik juhid alluwates ergutama ja neilt nõudma.

5. Ohwitseri ülespidamisel on otsustaw mõju väeosa peale, sest alluw järgneb mulsele, mida tülmaweresus ja kindlameelsus rinde ees awaldab. Käskimisest ja käskude seadusliikusest ei ole weel küllalt; palju enam mõjub alama peale käskimise wiis.

Ülespidamine ja eeskuju soetawad usaldust, annawad distsipliinile tuge raskuste kandmistes ja hädaohus ning ergutawad ohwrimeelsust väeosas.

6. Kaugemata hoolekanne oma meeskonna heaolu eest on ohwitseri kõige kaunim ja tänuwäärilisem eesõigus. Kõik juhid peawad püüdma oma alluwates tegude rõõmu alal hoida, sest et see tegewuse edu peatingimuseks on.

7. Wastutusliikude ülesannete arwurikkus nõuab ohwitserilt põhjalikku haridust. Selle edukaks omandamiseks on esmalt tarwilik iseseisew ja kaugemata töö. Juhid peawad haridust püüet ergutama ja tööd sellel alal juhatama.

8. Wõimlemise, wehklemise ja laskmise osawust on tarwis hoolsusega ohwitseride seas harjutada.

Jalg-, mootorratta sõidu ja autode juhtimise oskus on tarwilik ja kasulik.

Ratsasõidu oskust peab ka wäljaspool teenistuse aega (ratsa jahipidamine) arendama.

Ratsasõidu oskuse peale igasuguselt maastikul peab iseäralist rõhku panema. Mitte-ratsawäe ohwitseride wäljaõpetamist ratsasõiduks peawad kõrgemad juhid korraldama ja igapidi toetama.

9. Wäga tähtis on harjutada ohwitsere orienteerima ööselgi igasuguselt maastikul.

10. Ohwitsere on tarwis kawakindlalt harjutada luuramises, takistuste wõitmises, ülekäikude ehitamises wesitõkkeile, raudtee ja telegraafi liinide rikkumises; ka peawad ohwitserid tehnilisi sideabinõusid ja nende tarwitamist tundma.

11. Ohwitseride taktiline wäljaõpetus on eeskätt polgu-juhtide kohus. Selle saawutamiseks leidub mitmesuguseid abinõusid.

12. Praktilises teenistuses tuleb peaasjalikult niisuguseid harjutusi ettewõtta, mille juures ohwitserile kindel ülesanne asetakse. Sel wiisil harjutakse ohwitserides walitsemise oskust allwaate üle, teritakse nende taktilist arusaamist ja antakse wõimalusi iseseiswaks otsustamiseks ja tegutsemiseks.

13. Taktilise hariduse süwendamiseks ja waimliseks wäljaarendamiseks tuleb kasutada sõjalisi mänge, taktilisi ülesandeid, kirjalikke töid sõjaasjanduse alal talwe kestes, ettekandeid ja taktilisi harjutussõitusid.

Sõjalised mängud ja taktilised ülesandeb harjutawad otsuste wõtmist selles eht teises olukorras ja tehtud otsuste kiiret wäljendamist kirjalikul kujul. Ühes sellega oma teostamisel nõuawad nad määrustikkude ja juhtkirjade ning taktika põhjapanewate mõtete uurimist. Taktiliste ülesannete asetamiseks ja sõjaliste mängude juhatamiseks peab sellel alal anderikkaid isikuid ärakasutama, hoolimata nende ameti ja aukraadi astmest.

Talwe kestes sõjaasjanduse alal tehtawate tööde eesmärgiks on ohwitsere tõsiselle ja teaduslikule sõjaasjanduse uurimisele tüürida. Asetetawad ülesandeb peawad täitja waimlise wõimisega kooskõlas olema. Nad ei tohi üldist kuju omandada, waid peawad kindlaid küsimusi harutuse alla wõtma ning kokkuseadja iseseiswat arwamist ja otsust esile tooma.

Ohwitserkonnas peetawad ettekandeb, kas nad sõjaliste sündmuste wõi küsimuste walgustamiseks eht määrustikkudest ja juhtnööridest arusaamise süwendamiseks pühendud, peawad eesmärgiks asetama õpetuse ja waimu ergutamise.

Wõimalusel wabalt oma arwamist esile tuua, nõuawad nad ettekandjalt oskust selgelt ning täpipealt omi mõtteid awaldada. Iga ettekande lõpul peab kuulajaile wõimaluse antma oma arwamisi awaldada, et mõtete wahetust ergutada.

14. Wäeosa juhi poolt ettewõetawad taktilised harjutussõidud, wõimalikult osawõtjaile tundmatumal maastikul, laiendawad ohwitseride waadete piirkonda, süwendawad orienteerimise osawust ja õpetawad kaartide ning plaanide põhjalikku tundmist.

Mitmest wäeliigist ühendud ohwitseride harjutussõidud tüüriwad oskusele tegutseda wäestikkude koosseisus.

Ratsawäe ja kindralstaabi ohwitseride harjutussõidud õpetawad tegutsema sõjaolude suuremas ulatuses.

15. Sõjaajaloo uurimine annab ohwitserile mõiste otsustamiseks, mis tarwilik sõja eduks ja mis ainult rahuaja wõtted on.

16. Oma ja wäljamaa sõjawägede moodustuste süsteem ja selle põhimõtted, ning nende ränmaku ja lahingu wormid peawad igale ohwitserile teada olema. Mainitud teadmised on ilmtingimata tarwilikud edukaks luureks ja tööks operatsioonide juhatamisel.

Keelte tundmine on ülikasulik. Morse tähestiku teadmine tarwilik.

Oskus kiireks krokiide tegemiseks omandakse sagedate harjutustega.

17. Tagawarawäe ohwitseride wäljaõpetamiseks on mõõduandwad sõja nõudmised. Wäeosa juht on wastutaw tagawarawäe ohwitseride wäljaõpetamise eest sõjaks ning peab wäljaõpetamist meeskonna juhatamise oskusele tüürima.

18. Al.-ohwitseride wäljaõpetamine nõuab suurt hoolsust ja tähelpanu. Selle aluseks peawad olema need nõudmised, mida edukas sõjapidamine neile ülesseab. Alam-ohwitseride wäljaõpetamisel on põhimõttelikult makswad samad alused, mis ka ohwitseride wäljaõpetamisel.

Iseäranis suurt tähelpanu peab juhtima küllalise arwu tagawarawäe alam-ohwitseride wäljaõpetamise peale sõjaks. Selleks wastawaid mehi peab walima juba nekrutite õpetamisel.

19. Igal erialal peab wäljaõpetamist algama ükskõik mehe wäljaõpetamisega. Ainult põhjalik ükskõik mehe wäljaõpetamine wõimaldab edukat, kindlat ja kooskõlalist tegewust wäeüksuste koosseisus.

20. Wõimlemine, igasugune sport ja selleks tarwilik treneerimine tõstawad igas mehes füüsilist jõudu ja wäledust ning karastawad tema waimu, tehes teda julgeks ja otsuswõimulisemaks.

Osaw ja kindel sõjariista tarwitamine, täielik walitsemine hobuse üle on eduka wõitluse eeltingimisteks ning kindlustab usku omisse jõudesse.

21. Käsikäes praktiliste õppustega peawad käima teoreetilised õppused (kohuste õppimine), millel sama suur tähtsus kui esimestelgi. Teoreetilised õppused peawad wastama õpetatawate arusaamiselle, olema näitlikud ja huwiäratawad.

Teoreetiliſed (kohuste) õppuſed wõimaldawad õpetajaile ja juhtidelle lähemalt tundma õppida omi alluwaid, äratawad alluwates uſaldust ja ſeega annawad wõimaluſe mõjuda alluwate iſeloomu ning meeleolu peale.

22. Üksiku mehe wäljaõpetamiſele järgneb jao ja rühma wäljaõpetamine. Roodu, eskadroni ning batarei wäljaõpetamine loob aluſe ſõjawäe oſade wõimele ſõjas. Roodu, eskadroni ja batarei wäljaõpetamiſele järgnewad õppuſed ſuuremate üksuste koosſeiſus ja lõpewad kõigiſt ſõjawäe liikideſt koosſeiswate üksuste õpetamiſega, mida rahuajal manöövritega lõpetakſe. Ka ſõja kestes ei pea õppuſed raugema. Neid peab korraldama operatſioonide waheaegil.

23. Järjekindla ränmakute ſuurendamiſega peab wäeoſa harjutud olema raskuste wäljakandmiſeks. Kantawate warustusasjade arw ning toidumoona norm ja ſeſt olenew raskus, mida peab iga mees ja hobune rünnakutel kandma, tuleb järk-järgult ſuurendada, kuni täieliku ſõjaaja ränmaku normini.

Ohwitſerid ja alam-ohwitſerid peawad tundma õppima, mida ſuudab täies ſõjarännoku rakmeis mees ning hobune.

Rännakharjutuſi tuleb pidada ühes teiste harjutustega.

24. Riwiõppuſed kaswatawad wäeoſas kindlat korda ning kokkuhoidmiſt, mis oſa iſeloomu põhijooneks peab ſaama. Riwiõppuſtega kätteſaadud lindel kord ja wälimus ei tohi kaduma minna ei õppuſtel ſuuremate üksuſte koosſeiſus, ei wäliteenistuſe õppuſtel. Meeskonna wälimus ja ülespidamine päraſt ſuuri läbikantud jõupingutuſi on mõõdupuuks wäeoſa ſõjaliſe wäärtuſe üle otſuſtamiſel.

25. Ülitähtis on kaswatada meeskondi iſeſeiswaks mõtlemiſeks ja talitamiſeks. Wõime iſeſeiswalt talitada ja kohuſetruudus ſunniwad meeskonda omi kohuſeid ka ſiis korralikult täitma, kui juhi ſilm nende üle ei walwa.

26. Rahuaegſete wäliteenistuſe õpetustega peab wäeoſad küpſeks tegema tegewuſeks ſõjas. Põhijuhtnööre ſelleks annawad iga ſõjawäeliigi lahingu juhatuſed ja määrustikud.

27. Suure ja puhkuſewalwe harjutuſed arendawad nii riwimeheſ, kui nooremates juhtides aruſaamiſt tegelikuſt ſõjaſt ning tegutſemiſe oskuſt ſõjaliſes olukorras.

28. Ülitähtſad on harjutuſed üksustega, mille koosſeis on ſõja aja koosſeiſuni wiidud, ainult harjutustel ſõjaaja koosſeiſuni wiidud oſadega õpiwad juhid tundma, kuidas walitſeda ja juhatuſe raskuſteſt üle ſaada tegutſemiſel mobiliſeeritud oſadega.

29. On tarwilik harjutada tegutſemiſt kõigiſt wäeliikideſt koosſeiswate oſadega.

30. Laskeharjutused olukordes võimalikult lähemates sõja omadelle on ülitarwilikud ja neid peab püüdma korraldada tundmata maastikul. Niisamuti peab korraldama laskeharjutusi mitmest sõjawäe liigist koosseiswate osadega oludes, mis sõjawäe lahingu pildile võimalikult lähemal seisakssid.

Seejuures peab harjutama laskemoona tagawara täiendamist.

31. Öösised harjutused olgu reegliks.

Neil peaasjalikult tuleb harjutada — rännakute teostamist ööajal tundmata maastikul teede kaudu ja ilma teedeta ning lahingpidamist kõigis olukordes.

32. Sõjas ettetulewate tehniliste tööde läbiwiimise harjutamine moodustab wäljaõpetamises tähtsat osa. Peab õppima töid läbi wiima, mis kohtsõja olukorras wõiksid ette tulla.

33. Sõduri füüsiline wõime on tingitud toidu headusest, seepärast peab rahuajal õpetama teda omale kõigis olukordes maitswat ja toitwat sööki walmistama.

34. Kawakindlal osade wäljaõpetamisel, minnes ühelt õpetuse harult teisele, kergemalt raskemale ning üksiköppuselt terwiku wäljaõpetamisele, ei tohi põhjapanewat tingimust silmist lasta, et sõjawäe päämine jõud põhjeneb tema alalisel lahinguks walmisolekul.

Et seda tingimust täita, ei tohi neid harjutusi, mis otsekohe wäeosa ettewalmistamisse sõjaks puutuwad, s. o. laske- ning wäliteenistust, siduda aastaajaga.

35. Harjutusi suuremate üksustega wõidakse pidada üksiku ja wäikeste osade ettewalmistamise ajal ainult sel juhtumisel, kui sellega ei saa nõrgestud üksiku ja wäikeste osade põhjalik ja kindel wäljaõpetamine.

36. Keelatud on raskendada wäljaõpetamist wäljamõeldud wormidega, mida määrustikus ning ametlikkes juhtnööres pole ettenähtud ja mis sõja tegelikkele nõudeile ei wasta. Kõik kunstlikud wõtted ja wormid lähewad asjata kaduma esimesel mobilisatsiooni päewal.

37. Kõigil rahuaja harjutustel puudub päämine sõjaaja faktor — waenlane ja tema tahe ning tema sõjariista mõju, mida tuleb arwesse wõtta kogu aeg, nii kaua kui nad murtud pole. Ealgi ei tohi unustada, et sõjaolud esitawad niisuguseid nähtusi, mida rahuaja harjutamistes ette ei tule. Sõda seab waimlistele wõimetele tõsise ja halastamata katse.

Määrilisteks abinõudeks tegeliku sõduri kaswatamisel on jõupingutused ning karedad tingimised wäliteenistuse õppustel, nad karastawad tahtejõuduja kindlustawad usku omisse jõududesse.

Riwimehelt ja kõrgemalle, igalt ühelt, ja igal pool peab nõutama täielist waimliste ning füüsiliste jõudude wäljaarenemist. Ainult sel

tingimisel toob wäeosa esile oma täielise jõu, ainult niisugustes tingimistes arenewad wälja mehed, kes raskel tunnil ning kohutawas hädaohus suudawad enda üle walitseda, oma eeskujuga nõrgemate kaaswõitlejate peale mõjuda ning neid wägitegudelle kaasakiskuda.

38. Eduka sõjapidamise eeltingimiseks on kindlameelne talitamine. Igaüks—kõrgemast juhist kuni riwimeheni—peab kindlasti teadma, et pikaldus ja ajakaotamine on hädaohtlikumad, kui wead abinõude walikul.

I. Juhatamine ja abinõud selleks.

„Sõjakunst, kõigi muude kunstide sarnane olles, loob ka oma teooria, omad printsiibid, sest wastusel korral ei oleks tema ju kunst".

(Foch, „Des principes de la guerre").

„Sõjapidamine on teaduse peal põhjenew kunst".

Moltke.

„Sõjawägi wõitleb hästi ainult siis, kui teda hästi juhatakse".

(G. Léval, „Le plan de combat").

„Sõja wäele on tarwis ühist sõjakooli, ühiseid wõtteid sõjaliste küsimuste otsustamisel: on tarwis, et kõik juhid ühtwiisi sõjast ja meieaegsest lahingust arusaaksid".

(Незнамов: „Современная война").

Üldised alused.

39. Sõja mitmelesidus ei luba juhatamiseks mingisuguseid kindlaid reegleid anda. Printsiibid ja üldised lähtepunktid annawad ainult aluse.

40. Juhatamise lähteandmeteks on: sõjaline ülesanne ja seisukord.

41. Sõjaline ülesanne määrab eesmärgi, mida waja saawutada, üldise seisukorra ja abinõud. Täitmise wiis on täitja enese asi.

42. Juht on sõjalise ülesandega seotud. Kiiresti waheldaw olukord, sagedane käskude puudus sunnib juhti sagedasti ülesandeta tegutsema, iie omale sõjalist ülesannet looma, et soodsat asjade seisukorda kasutada. Kuid sellega ei lubata siiski iganes milte otsuseid wõtta, mis oleks üldsusele, üldisele ülesandele, kahjulik, ei lubata saadud käsku täpsealsuseta täitmata jätta, ega aset, oma „paremalle arusaamiselle anda", mis kindlat sõnakuulmist rikuks. Ainult neil juhtumistel, kui käsk seisukorrale ei wasta, on saaja kohus seda olukorra kohaselt muuta, ehk mitte täita, kuid neil kordel ojawiitmata käsuandja ülemusele sellest teadustada.

43. Ka kõige hoolikam luure ja pedantlikum teadete kogumine annab tegelikust olukorrast harwa täiesti selge pildi, see oleneb sellest, et

kõige tähtsamad olukorra andmed — waenlane ja tema tahtmine — meile alati kõige wähem selged on.

Nii siis, juht on alati sunnitud teatawas teadmatuses tegutsema.

Kindel ja täiesti teataw on juhile ainult oma tahe — „mina tahan“ — ja oma wõime.

Nõnda on juhatus pigemini tahteline alge ja seepärast tugineb ka enam iseloomus, kui teadmises.

44. Otsus tehakse sõjalisest ülesandest ja seisukorrast tingitult.

Otsuse wõtmine suuremal jaol juhtumistel nõuab kiiret, kindlat, loogilist ja täpipealset seisukorra läbiharutamist rindel ja seljataga ning selget etteaimdust täitmise tagajärje mõjust üldsuse — üldise ülesande peale lähemas tulewikus.

Kord tehtud otsust on tarwis kindlasti ja kõikumata kinnipidada, ettejuhtuwate takistuste ja kiiresti muutuwa olukorra peale waatamata, seni, kui seda otsust tõelised, käskiwad põhjused ei sunni muutma.

Nii siis, korralik otsuse tegemine ja selle õige läbiwiimine on juhi iseloomu jõu ja kindluse „komistuskiwiks“.

Teated ja teadaanded.

45. Waenlasest saadud teated ja teadaandeid on juhatusele seisukorra hindamise ja sellest olenewate korralduste ja käskude andmise aluseks.

46. Ka kõige täpipealsem ja parem teade waenlasest ei saawuta oma eesmärki, kui teda juhatus, hilise saamise tõttu, õigel ajal ärakasutada ei saa. Seepärast, samutigi kui seisukorra kiirel selgitusel, on ka kiirel ja õigel teadete edasiandmisel esimese järgu tähtsus.

47. Seisukorda selgitawad: luure ja, kui waenlane leitud, wäsimata ja wahetpidamata walwamine tema järele.

Paljude üksikute, mitmest kohast saadud muljete ja osaliste andmete kokkuwõtmisest ja üksteisega wõrdlemisest wõib seisukorra kohta õiget ettekujutust saada.

Sagedasti wõib alamalle juhatuse astmele tähtsuseta paistwaist teadetest lisaks olemasolewatele niisuguseid andmeid saada, mis olukorra lõpulikult selgitawad.

48. Peale katkestamata maa- ja õhuluure pidamist waenlase üle ja wastase saladuste omandamist tema telefooni, traadi ja traadita telegraafi lõnede pealtkuulamise abil, wõiwad weel seisukorra selgituseks tähtsaid andmeid anda: kohalikkude elanikkude usutlemine, korjatud ajalehtede, kirjade, telegrammide ja telegraafi lintide ja muude, igasuguseilt läbikäimise kohtelt saadud kirjalikkude dokumentide läbiwaatamine, samutigi, „kirjatuwide“ ja „teatekoerte“ püüdmine.

49. Tähtsaid andmeid seisukorra selgitamiseks annawad weel: wangide, mahajäänud sõdurite ja mahajäetud haigete hoolikas ja läbimõeldud ülekuulamine, kirjade ja kirjalikkude dokumentide kogumine surnuilt, haawatuilt ja wangidelt, wallatud küladest, lahingus wõetud waenlase positsioonelt ja wooridelt.

Wangide ülekuulamisest ja dokumentide uurimisest on juhatusel tarwis iseäranis kindlaks teha:

Waenlase wäeosad, wõimalikult täieliku teadete koguga iga üksiku osa kohta; wäeüksusi, kuhu need osad kuulumad; nende üksuste koosseis ja juhtide nimed; osade paigunemine ja nende wiimaste öökorterite asukohad; tehtud rännakud; osade raudteel liikumised; waenlase ja tema wägede seisukord ja meeleolu.

50. Tähtis ei ole mitte teadete arw, waid nende wäärtus, s. o. — juhatusele on tähtsad niisugused teated, mis seisukorda selgitaks ja otsuste tegemiseks kindlaid lähte-andmeid ilmutaks. Kasutumad teated koormawad ainult sidewahendid ja muid edasiandmise juhatuse astmeid. Tähtsaid teateid on järgmistel teadete saatmistel tarwis lühidalt korrata. Arwu, aja ja koha kindlal ning täpipäälsel äratähendamisel on suur tähtsus". Sagedasti on tähtis teada, kas waenlast tähendud kohas pole leitud ehk seisukord teatud aja jooksul pole muutund.

51. Teadetele waenlasest on tarwis weel alati juurde lisada andmed maastikust, näituseks: teede, sildade, wesiteede ja raudteede seisukord ning takistused, maastiku lahkuminek tarwitusel olewaist kaartest jne.

Niisugune maastiku õigeaegne luure, milleta kindlaid ja täpipealseid kaarte pole, on sõjategewusele iseäraliselt tähtis.

52. Teadaandeid kokkuseades on tarwis kindlasti äratähendada, mis ise nähtud, mis teadustud, nähtud ehk kuuldud teiste poolt ja mis ainult oletus on.

On tarwis kindlasti äratähendada selle ehk teise saadud teate allik; oletus põhjendada.

53. Alatine omawaheline waimline side juhtide ja käsutäitjate wahel on iseäranis tarwilik lahingu ajal.

Iseäranis tähtsail juhtumistel, mis wiiwitust ei luba, peale teadustamise oma otsekohesele ülemusele on tarwis weel kõrgemale juhatuse astmele wahendita teadustada.

Teateid waenlasest, kes mõnda osa otsekoheselt ähwardab, on tarwis kohe, teadete saamisel, ähwardetawaile osadelle enne kõiki muid saata. Kui teade mitmele osale ehk asutusele saadetakse, siis peab see teates eneses märgitud olema.

54. Naabruses tegutsewad osad peawad teineteist seisukorras ja oma tegewuses alati orienteerima, selleks oma sidet kõrgemate juhatuse astmetega tarwitades.

55. Ettekanne täiendab lühikest teadet ja seepärast peab tema täielik olema. Tema sisu oleneb pealkirjast — teemast.

56. Krokiid selgitawad teksti ja wõiwad täita tülika ja aegawõtwa kirjelduse aset.

Nemad peawad lihtsas ja arusaadawas wormis ainult tarwilikku äratähendama. Ülearune kaardi wäljajoonistamine wõib ära jääda. Täpipealsest maasstaabist kinnipidamist ei nõuta mitte igakord. Kaugused ja mõõdud, kui niisugused tarwilikud, näituseks — wesitõkke laius teatawas kohas, märgitakse numbritega. Seletused krokiidel annawad wõimalust kaaskirjeldustest loobuda.

57. Perspektiiw-krokiidel on ülisuur tähtsus.

58. Kaardi täiendusest saadud — „kaart-krokiid", päewapildid ja „panoraam-krokiid" leiawad iseäranis suurt tarwitust kohtsõjas.

Seisukorra harutamine ja otsuse tegemine.

59. Juhi otsuste põhjaks olewad teated ja teadaanded on peaaegu alati puudulikud, sagedasti teineteisele wastukäiwadki ja isiklise muljega, iseäranis need, mis otsekohe lahingwäljalt on tulnud. Wiimased on õige sagedasti liialdud.

Seepärast on teadete õigel hindamisel esimese järgu tähtsus, ja see nõuab juhilt suurt taktilist arusaamist.

Sagedasti tuleb kalduwus ilmsile teadetest soowitawat lugeda.

60. Otsus seisukorra üle peab tehtama selleks silmapilguks, mil tegewuse otsus tehakse. Siin peab arwesse wõtma kõik wõimalikud muutused ja liikumised, mis pärast wiimaste teadete saamist wõisid juhtuda.

Mõlemate poolte paigunemise märkimine kaardil annab wõimalust juhile seisukorrast kiiret ülewaadet teha.

Peale otsekoheste alluwate osade on tarwis weel lähemate naabrite tegewust arwesse wõtta ja sel määral, mil see tegewus antud sõjalise ülesande täitmise peale wõib mõju awaldada.

61. Seisukorra harutamine waenlase suhtes, kõigi käepärast olewate teadete nappuse peale waatamata, peab wastase arwatawatest kawatsustest wõimalikult selgema pildi andma. Täpipealsemate andmete ootamine selles suhtes annab harwa seisukorra üle täielikku selgust, waid teeb hiljaksjäänud otsuse läbiwiimise kahtlaseks, juhilt tema tegewuse wabaduse häwitades.

62. Tegewuse otsuse wõtmiseks on tarwis läbiharutada:

a) Kus on waenlane ja missugused tema jõud. Waenlase jõududeüle otsustamisel tuleb üldist iseloomu lähteandmete peale toetada, nagu: waenlase kolonni pikkus ja jagunemine marssil, suurtükiwankrite arw wõi wankrite liikumise elawus sel ehk teisel teel j. n. e.

b) Mis tegi waenlane seniajani ja mis tema kõige wõimalikumalt saab ja wõib tulewikus teha. Selle juures on waja oletada, et waenlane õieti ja otstarbekohaselt tegutseb, s. o. nii nagu juht ise, waenlase seisukorras olles, seda teeks. On tarwis ära kasutada wastase juhi ja temale allunate sõjawägede iseloomu omadused ja iseäraldused.

c) Kuidas wõib waenlase arwataw tegewus meie tegewuse peale mõjuda. Näituseks: Kas on wõimalus waenlast kohata, teine teisele wastu liikudes? Kas jõuab waenlane teatawat kõrgustikku oma alla wõtta, teatawat kitsust mööduda?

63. Maastiku omaduste õige hindamine on juhi kawatsustele, otsuste tegemisele ja nende läbiwiimistele aluseks ja seepärast on tal otsustaw tähtsus.

64. Seisukorra läbikaalumisel enese juures on kõige esmalt tarwis kindlaks teha oma allunate ja naabruses asunate osade asukoht. Edasi tuleb kindlaks teha, missuguseid jõud sõjalise ülesande täitmiseks juba käepärast, mis eeltulewaks lahinguks weel juurde wõib koondada ja kas nende kohalejõudmist üleüldse oodata maksab.

65. On tarwis wõimalused toetuse saamiseks naabrite poolt läbikaaluda ja tarwilisel korral nende kaasabi tagada.

66. Senised osade saawutused ja nende seisukord on mõjuwad, kuid olukorra käskiwad põhjused sunniwad sagedasti neid andmeid teisele kohale asetama.

67. Hoolsa ja täieliku kõigi seisukorra andmete läbiharutamise põhjal, mille hulgas suur tähtsus aja ja ruumi õigel hindamisel, on tarwis, tegeliku olukorra piirides, kõik saadud sõjalise ülesande eduka täitmise wõimalused läbimõelda, neid üksteisega wõrreldes.

68. Kõigi harutuste ja kaalumiste tagajärjeks peab olema **kindel ja kõikumata otsus,** mis waenlasele meie tahet esitaks ja teda sellele alistuma sunniks.

Käsk.

69. Abinõuks juhatajale oma tahtmist teostada, s. o. allunaid osasid juhtida — on käsk.

Juhatus, polgujuhist kõrgemalle, laseb harilikult, enne osadelle üleandmist, oma käsud mahakirjutada ja siis traaditeel ehk traadita, ehk kirja näol üleanda. Lihtsamad korraldused ja lühikesed ülesanded wõiwad suusõnaliselt ehk telefooni teel üleantud ja tagant järele kirjalikult korratud saada.

70. Polgujuht ja temast alamad juhid kasutawad kirjalikku läbikäimist lahingus ainult siis, kui suusõnalik ehk telefooni teel üleandmine wõimata on.

71. Iga käsk peab kõike seda **ja ainult seda** sisaldama, mida täitja teadma peab, et iseseisvalt talitada. Ta peab lühike ja selge, täpipealne ja täielik, saaja arusaamisele ja, olude järele, tema iseloomu iseäraldustele wastaw olema. On hea, kui andja end saaja asemel kujutab, et kindlaks teha, kuidas tema ise selle käsu põhjal oleks talitand ja missuguseid arusaamatusi oleks wõinud tekkida.

72. Mitte midagi sisaldawaid mõisteid, nagu: „wõimalust mööda", „olukorra kohaselt" j. n. e. ei pea käsus ette tulema.

Iga allaw wõib nõuda ja **peabki nõudma**, et ülesanne temale täielikult selge oleks.

73. Kirjalikud käsud, mis mitmele osade ühistööd ühise eesmärgi saawutamiseks korraldawad, peawad ärajaotud olema paragraafideks. Tähtsat sisaldawaid tuleb ette asetada ja sisu järele ühiseid — ühte paragraafi mahutada.

74. Ülksikasju käskudes, iseäranis siis, kui enne nende täitmiselle astumist wõiwad olukorra muutused ettetulla, peab läbilastama.

75. Kuigi harilikult neist ülksikasjust, mis läbilastud peawad olema, käskleda ei tarwitse, iseäranis waenlase kawatsustest, on, teisešt küljest, olusid olemas, millal ikkagi „waenlase üle" tuleb korraldada, nagu kallaletungil kohtsõjas, iseäranis läbimurdmisel. Siis lubawad niisuguseid korraldusi teha mitmekülgsed luuramised, iseäranis õhuluuramise päewapildid.

76. Käsk sisaldab harwa — just saladuse tõttu — eeldusi ja ootusi ja **ealgi** ei tohi awaldada kindlaks määratud korralduste põhjendusi ja ettekirjutusi, kuidas selles ehk teises wõimalikus olukorras tuleks talitada.

Allaw peab aga käsu eesmärki tundma, et selle waimus talitada ka siis, kui olud seda teisiti, kui käsus tähendud, sunniwad.

77. Operatiiwkäsud korraldawad osade sõjalist tegewust ja puudutawad juurde- ja äraweedu sel mõõdul, kuiwõrd seda osadelle waja teada on.

Operatiiwkäsud omandawad nimetuse nende osade järele, mille juhid neid annawad (s. o. korpuse, diwiisi, polgu, bataljoni j. n. e.).

78. Operatiiwkäskudes on järgmine järjekord soowitaw:

Teated waenlasest ja naabruses olewatest osadest sel mõõdul, kuiwõrd see täitjale tarwilik;

juhi otsus;

osade jaotus;

iseäralised luuramise korraldused;

ülesanded jaotuses ettenähtud ülksustele;

korraldused juurde- ja äraweoks sel mõõdul, kuiwõrd nad täitjale tarwilikud on;

Koht, kuhu teadaandeid saata ja missuguseid abinõud teadete ja käskude üleandmiseks on korraldud;

käsuandja asupaik.

Käsu all märgitakse, millisel teel ja kellele tema välja antud on.

Osade jaotusel tuleks neid liikide järele järgmises järjekorras awaldada: jalgwägi, suurtükiwägi, miinipildujad, ratsawägi, kaewurid, sanitäärid.

79. Kõrgemalt juhatuselt saadud käsku oma täiendustega edasi anda pole kohane. Iga juhatuse aste käseb üldiseist ja tarwilikust ise.

80. Tihti on kasulik ja otstarbekohane enne lühikesi „ülesikäske“ anda ja siis juba üldise käsu awaldada, näituseks: korraldused luuramiseks, lähtekohad, aeg tegewuse algatuseks järgmisel päewal j. n. e.

Alluwalle juhatusele on tihti kasulik juba aegsasti kõrgema juhi otsust teada saada. See wõimaldab alluwalle juhile aegsasti eelkorraldusi teha ja oma otsust põhjalikult järelkaaluda. Niisugune käskimise kord on telefooni ehk telegraafi tarwitamisega täies ulatuses wõimaldud ja kisub alluwa juba aegsasti kaastööle, temas sellega täideseatmise ja talitamise kiirust ergutades.

81. „Lahingkäsud“ peawad igasugusest skeemidest wabad olema ja harilikult omandawad nad ülesikäskude wormi: tarwilik kõikide osade kaastegewuse kooskõla peab käsuandmise wiisiga tagatud olema.

82. „Eriliseid korraldused“ määrawad ära õhujõudude tegewuse, juurde- ja äraweo, sanitäärabinõud ja teised iseäralised ülesandeb. Neid tehakse nendele, kellesse nad puutuwad. Operatiiwkäskudes antud lühikesed korraldused juurde- ja äraweo, sanitäär- ja muude abinõude kohta täiendawad seda, mida wõitlewad osad teadma peawad ja — kui reegel — neid „erilisi korraldusi“ ei eita. Tegewuse waheaegil on otstarbekohane just juurde- ja äraweo korraldusi „erilistena korraldustena“ teha.

Side ja abinõud selleks.

„Aeg! See on meie parem liitlane. Kõneldagu meile ükskõik mis, aga aja ei oleneb sõjas kõik; mõnikord wõiwad wiis minutit wõidu nurjaminekuks muuta“...

Nelson 1801.

„Möödalastud silmapilk ei tule ealgi enam tagasi. Aeg lahingus hinnatakse sekundite järele“.

Napoleon.

„Raha on kallis, inimese elu on kallim, aga aeg on kõige kallim“.

Suworow.

83. Eduka juhatuse eeltingimiseks on hästi sisseseatud ja kiirelt töötaw side — käskude ja teadete üleandmiseks puhkusel, rännakul ja wõitluses. Käsutuses olewate tehniliste abinõude täieline ärakasutamine on tarwilik. Ühe abinõu täiendamises teisega seisab side kindlus.

84. Käskjalgade, kirjatuwikeste ja teatekoerte abil üleandmine jääb tarwilikuks sääl, kus tehnilised abinõud puuduwad ehk kus nad weel sisse seatud pole, ehk keeldubwad*).

Pääle selle, iseäralistel tähtsail juhtumistel, kus ülisaladus tarwilik, saadetakse ohwitserid jõuwankrites**) ehk lennumasinatel wälja.

85. Kohtsõjas kõrgem juhatuse aste seab harilikult sidet alluwa poole, liikuw-sõjas aga ümberpöördult — allum juhi poole.

Kui kohtsõjas kõrgem juhatuse aste kuni alluwateni ehk liikuwsõjas allum kuni juhini sidet luua ei suuda, siis loob kõrgem juhatus wõimalikult kaugemalle ettepoole „teadete kogumise jaamad", ja käseb alluwatele neilt sidet wõtta.

Nende „teadete kogumise jaamade" asupaikadest peab alluwatele aegsasti teadaandma, et alluwad oma eelkorralduši selle järele wõiks teha.

86. Side naabritega, kui erandiks põhjusi ei ole, luuakse põhimõttelikult paremalle poole. Selle loomise eest on iga osa ja juhatuse aste wastutaw. See aga ei tähenda, et käsuga seda korda muuta ei wõiks. See ei oleta ka, et wasakulle sidet otsida tarwis pole. Ealgi ei tohi oodata, et naaber esimesena midagi teeb. Peab alati arwesse wõtma, et naaber sarnases olukorras wiibib, et ta sidet luua ei suuda.

87. Sidet naabritega alatasa waheldubwas liikuw- (wälja-) sõjas saab kõige hõlpsamini ühise juhi kaudu luua. Seejuures peab alati otsekohest sidet naabritega otsima, saates naabri poole ohwitseri warustetuna tarwilikkude teadete üleandmise abinõudega, ehk side piilkondega.

88. Wäljasõjas kooskõlaliku töö jaoks tarwilik side suurtüki- ja jalgwäe wahel luuakse esimese poolt.

Kohtsõjas suurtüki ja jalgwäe omawahelise sideme kõwendamiseks peawad kõrgemad juhatuse astmed weel tehnilisi sideabinõusid osades olewate abinõude täiendamiseks juurde määrama.

89. Osade sidejuhid (igas polgus ja igas suurtükidiwisjonis ehk grupis üks ohwitser) korraldawad kogu sideasjandust omis osades. Nemad peawad sidet oma wahel ja kõrgema juhatuse astmega. Kõrgema juhatuse astme sidejuht (brigaadi ehk diwiisi sidejuht) korraldab tehnilises suhtes kogu sideme omas piirkonnas: Selle läbi, iseäranis wäljasõjas, kus igaüks eeskätt oma tarwituseks töötab, saawutakse töö, inimeste ja materjaali ökonoomia ning hoitakse ära teineteist segamast.

*) Keeldub — отказывает в дѣйствіи.

**) Jõuwanker — automobiil.

Kohtsõjas, alguseſt pääle, peab wõimalikult täielikumalt kõik ſideabinõud ülesſeadma ja nende juhatuſe ühe kätte andma.

Kõik ſideohwitſerid peawad alati sõjaliſt ſeiſukorda teadma, et, ettenähes, õigel ajal tarwilikke ühenduſi luua.

„Komando kohad" lahingus ja ſtaapide aſupaigad, telefooni keſkjaamad ja „teate-kogumiſe keſkkohad" ning nende juurde wiiwad teed peab ſelgelt ja nähtawalt äramärgitama, et neid nihästi päewal kui öösel wõiks leida.

90. **Telefoon** on tähtſam ſideabinõu, mis ainuüksi iſiklikku läbirääkimiſt wõimaldab. Seega aga warjab tema eneſes hädaohtu, et närwilik juhatus asjata end ſisſeſegab ja liig ſagedasti järele pärib; alluwalt ſelle läbi ſagedasti rõõwitakſe iſeſeiswus.

91. Kõik „komando kohad" ja keſkjaamad peawad alalõpmata ſelle järele walwama, et asjata jutuajamiſega telefooni ei koormataks.

Wälitelefooni kaſutamiſe walju diſtſipliini alalhoidmine on korraliku töö jaoks wäga tähtis.

Waenlaſe läheduſes (kuni 3000 meetrini) nõuab wälitelefooni tarwitamine, päältkuulamiſe hädaohu tõttu, iſeäraliſi tehniliſi ettewaatuſe abinõuſid, leppeſõnade ja ſalatähestiku tarwitamiſt ja ühes ſellega ſuurt kitſenduſt jutuajamiſes.

92. Kindel liinide jaotus ja nende täpipäälne äratähendamine, nagu „üldiſed", „jalgwäe", „ſuurtükiwäe", „miinipilduja" j. n. e. — on tingimata tarwilik.

Ühendamine wõõraſſe liini on waljuſti keelatud.

93. Helkſide *) on wähem maaſtiku läbipääſemiſe oludeſt äraripputw ja kannatab wähem tule all kui telefoon, iſeäranis kui helkjaamade **) kohti wahetakſe, kuid helk-aparaatide töö peale mõjuwad maaſtiku worm ja kate.

Udu, wihm ja ſadaw lumi kitſendawad helkſideme tarwitamiſt. Kõwal ſuurtüki tulistamiſel tõuswate ſuitſu ja tolmu pilwede tõttu on helkaparaatide tegewuſe wõime kõwaſti kitſendud.

94. Helkſide Morſe tähestikuga töötab aeglaſelt.

Leppeſõnadega ja kõikſugu lühendustega peab tegewuſe kiiruſt tõſtma.

Suur helkjaam töötab kuni 6 klm.; keſkmine kuni 3 klm. ja wäike kuni 800 meetrini. Öösel on tegewuſe kaugus kaks korda ſuurem.

Helkſide waenlaſe mõjuwa tule piirkonnas täiendab ehk täidab koguni telefooni ſideme aſet.

---

*) Helkſide — Свѣтовая, лучевая связь — Blinkverbindung.

**) Helkjaam — Свѣтовая, лучевая станція — Blinkgerät.

95. Sädefide (traadita telegraaf ja telefoon) on waba eeltoodud mõjudeft, ka fuurtükituli mõjub tema pääle wähe.

Üleandmiſe kaugus oleneb jaamade jõuſt.

Et ka waenlane tema tööd wõib püüda, peab tema tegewuſe aluſeks ſalatähestiku tarwitamine olema.

Jaamade arw, mis ühe diwiiſi piirkonnas wõiwad töötada, on meieaja tehnika olude tõttu weel kitſendud, kuid ſiiski ühe diwiiſi piirkonda wõib tööle panna kümme jaama.

96. Jſeäraliſeks traadita ühenduſe wiiſiks on — „maatelegraaf", — mida lähematel kaugustel (2 klm.) ja lühikeste teadete üleandmiſeks maa kaudu wõib tarwitada.

Päältkuulamiſe hädaoht on ſuur, ſelle ärahoidmiſeks on tarwis — ſalatähestikku.

Telefoon ja maatelegraaf ſegawad teineteiſt.

Maapinna geoloogiliſed omaduſed wõiwad tema tegewuſt kitſendada, wõi ka märkſa tõsta.

97. Ratſa-, ratta- ja jalgkäſkjalge, weo- ja jõuwankreid ning jõurattaid tarwitakſe teadete ja käskude üleandmiſeks, kui tehniliſed abinõud puuduwad ehk eituwad.

98. Jalg-käſkjalgadeks waenlaſe tabawa tule all peab kindlaid ja julgeid mehi walima.

99. Kerged jõuwankrid wõimaldawad juhile iſiklikku, otſekoheſt läbirääkimiſt oma allumatega; neid tarwitakſe weel tähtſate teadete, kaartide ja muude trükitud asjade rutuliſeks kättetoimetamiſeks.

Nende tarwitamine oleneb teede hääduſeſt.

100. Lendmaſinad pääle luuramiſe ja fuurtükitule juhatamiſe wõimaldawad rutuliſt teadete üleandmiſt fuurte kauguſte pääle, iſeäranis kui juhatuſe aſtmel, kellele teade ſaadetakſe, ſädejaam on.

Selles mõttes leiawad lendmaſinad laialiſt tarwitamiſt, kui ſee ehk teine oſa äralõigatud on.

Kohtſõjas fuudawad nemad ſidet alal hoida kõige kõwema tule all, ainukeſeks ſideabinõuks (jalgwäelendurid—jalgwäelendmaſinad) eesolewa jalgwäega olles.

101. Kõikſugu walgustuſe abinõud (tuled, raketid), märgupaugud ja kõlaſignaalid (ſarwed, ſireenid, wiled), ka ſagedaſti tulepilduja, kui tulejuga ülesſe lasta, täiendawad teiſi ſideabinõuſid. Walgustusſide abinõude tarwitamine oleneb ilmaſt.

„Märgupaugud" on tarwitetawad teiſte ſideabinõude eitumiſe korral.

„Teategranaadid" pillutakſe granaadipildujaſt. Pildumiſe ulatus 500 — 600 m.

Kerge-miinipilduja piillub „teatemiine“ 1300 m. (1800 sammu) pääle. Granaadipilduſat ja kerge-kuulipilduſat on ſelleks tarwis kaſutada.*)

102. „Kirjatuwikeſi“ tarwitakſe eesliiniſt ſeljataha, kui teiſed abinõud eituwad. Pimedus ja udu ei wõimalda nende tarwitamiſt.

Kinnipüüdmiſe wõimaluſe tõttu peawad kõik teadaandeb olema kokkuſeatud leppe- wõi ſalaſõnaſtiku järele.

103. „Teatekoerad“ kuuluwad jalgwäe ſidekomando kooſſeiſu.

Läbimõeldud tarwitamiſel ja hoolſal harjutamiſel on nad hääks ja wäga tarwitetawaks ſideabinõuks. Nad wõimaldawad inimeſte jõu ökonoomiat, kuid rohkel tarwituſel, jõu üleliigſel pingutuſel jääwad kergeſti tulekartlikuks.

Reeglid kirjalikkude korralduſte, teadaannete ja teadustuſte kokkuſeadmiſeks.

104. Kirjalikkude käſkude ſiſu ja worm oleneb juhatetawate wägede ſuuruſeſt ja olukorraſt. Põhjapanewaiks juhtnööreks peawad ſelle juures olema: lihtſus, mõtte ſelgus, mida ſaawutakſe lihtſate ning lühikeſte lauſete tarwitamiſega.

105. Korralduſed, teadaandeb, ettekandeb ja teadustuſed ſeatakſe kokku ilma iſeäraliſe wormita.

Waenlaſeſt ſaadud teadete kohta käiwates teadaannetes, ettekannetes ja teadustuſtes tuleb äratähendada: 1) kus on wastane; 2) wõimaliſkult täpipäälſemalt tema jõudude ſuurus ja kooſſeis; 3) mis ja millal ta teinud, teeb ja mis mõtleb ettekandja iſe teha.

106. Päewakäſkudeks ja käſkudeks, ſamutigi kõikideks korralduſteks wäliteenistuſes, ettekannetes ja teadustuſtes tarwitakſe blanke, mille worm § 108 näidatud. Neid blanke wõib tarwitada ka wäljaspool wäliteenistuſt antawateks päewakäſkudeks ja käſkudeks.

107. Käſkude, korralduſte, ettekannete ja teadustuſte kokkuſeadmiſe juures on tarwis:

1) äratähendada käſu ehk korralduſe andmiſe-ning teadaande (teadustuſe) äraſaatmiſe koht;

2) äratähendada käſu ehk korralduſe andmiſe aeg, mis peab wastaw olema allakirjutamiſe ajale; käſkude, korralduſte, teadaannete, teadustuſte ja ettekannete äraſaatmiſe aeg märkida allpool allkirja; aeg tähendakſe aasta, kuupäewa, tunni ja minuti nimetuſega (misjuures tunni tähendamiſel wõetakſe 24 tunni ſüsteem.);

3) nimetada kaart, mida tarwitati kokkuſeadmiſe juures;

---

*) Märkus: kajutada, kajutama — пристрѣлять.

4) asunduste ja kohaliste esemete nimetused tähendada nii, kuidas nad kaardil tähendud on, ning klambrites juurde lisada, kuidas kohalikud elanikud neid nimetawad, ja selgesti kirjutada; seejuures:

a) kui ühes ja samas maakohas üheд ja needsamad nimed korduwad, ehk kui mingisugust punkti ülestähendakse, mille nimetus kaardil puudub, näidata nende seisukoht ligema asunduse ehk kaardil silmapaistwalt ülestähendud kohaliku eseme järele. Lühendud nimetused kaardil tulewad klambrites täielikult wäljakirjutada. Asunduste nimetused, mis kaardil raske leida, tuleb nimetada ühenduses teiste, kergesti loetawate nimetustega;

b) wöörakeelseid kaarte tarwitades kirjutada nimed nendesamade tähtedega, missugustega on märgitud päälkirjad kaardil, ja klambrites juurdelisada emakeelne häälдamine; asunduste nimed, mis wähem tuttawad, märkida ühenduses enam tuntud asunduste nimetustega.

5) teed märkida asunduste nimetamisega, seewörd, kuidas see orienteerimiseks tarwilik; ristteed tähendada iseäranis hoolsalt; asundusteft wäljawiiwad teed tähendada ilmakaarte järele ja näidata, kuhu nad wiiwad;

6) maastiku ja sõjawägede piirkonde märkides, algada oma paremast tiiwast, waenlase juures — wasakust tiiwast;

7) nimetuste „parem" ja „wasak" sõjawägede asupaiga tiibade ja rännakkolonnide äratähendamiseks tuleb nõuga waenlase poole pöörduda;

8) ütelusi „paremal", „wasakul", „ninpool", „säälpool", „tagapool" tuleb tarwitada ettewaatlikult ja kahtlusäratawail juhtumistel äratähendada ilmakaartega;

9) kui waja, juurde lisada teksti seletawad krokiid;

10) tarwiduse korral saladust pidada, tuleb salatähestikku tarwitada;

11) teadaannetes, kus ettewaatus tarwilik, blangil ja adressis wäeosa nimetus wälja jätta, tähendades ainult saatja ja saaja aukraadid ja nimed;

12) kirjutada nõnda selgelt, et wõiks lugeda ka halwal walgustusel: pliiatsiga kirjutud korraldused ja teadaandeb (teadustused) fikseeritakse enne kinniömblemist (piim, liimi sulatis);

13) staapide ja wägede nimetamise juures wõib lühendusi tarwitada, kuid nõnda, et see asja selgusele kahju ei teeks; nimetuste lühendusteft waata lisa nr. 3;

14) on keelatud kirjutada pliiatsiga, mille kiri wihmaga ehk märjaksaamisel laiali läheb.

108. Käskude, korralduste, teadaannete ja teadustuste kirjutamiseks on soowitaw tarwitada järgmist wormi blanki.

Välimine külg.

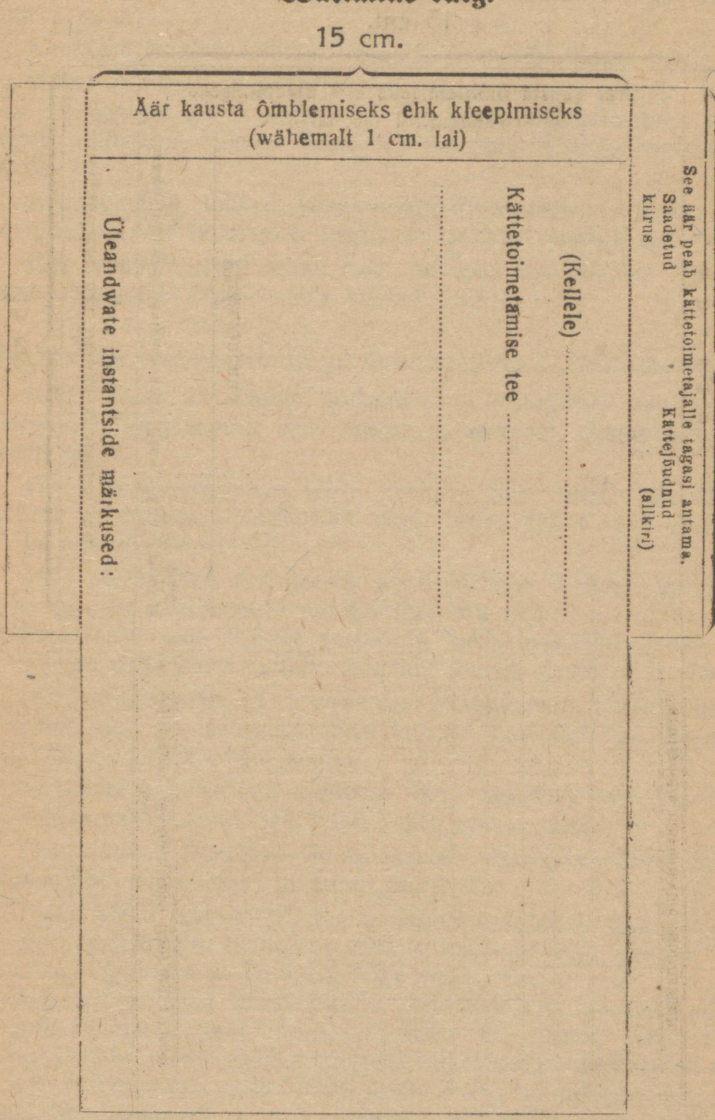

15 cm.

Kleepimiseks äär liimiga sissemääritud

L ä b i s t u d

Äär kausta ömblemiseks ehk kleepimiseks (wähemalt 1 cm. lai)

Saatja juhatuse aste	Saatmise koht	Päew	Kuu	Tund ja minut
Päralejõudnud				

250 (m) kui 1:25000 500 (m) kui 1:50000 4 (km) kui 1:100000

Tarwitamata maasstaabid läbitõmmata

L ä b i s t u d

Kleepimiseks äär liimiga sissemääritud

Sisemine külg.

15 cm.

Saatja juhatuse aſtme ſuurus tuleb äratähendada kas ükſuſe wõi teatud ſilmapilguks moodustud ükſuſe nimetuſega (2 .J. D.—2. Jalgwäe Diwiis; walw. t. nr. 1. — 6/7 — walwetõke nr. 1, 6. roodus, 7. polgus; Ohw. piil 3/R. 2. — Ohwitſeri piilkond, 3. eskadroniſt, 2. ratſa polguſt j. n. e.)

Adreſſaat kirjutada lühidalt: 2 Jal. Diw., ehk Awng. juhile j. n. e.

Allkiri ja allakirjutaja aukraad peawad iſeäranis ſelgesti kirjutud olema. Niiſuguſes tõſiſes asjas, kui ſõjategewuſe juhatamine, on otſe kuritegelik allkirjades kõikſugu iluduſi lubada, mis takistawad ſelget äralugemiſt.

Saatmiſe koht, tund ja minut märgitakſe wiimaſena. Saaja annab äratõmmatawa ääre kättetoojale tagaſi, äramärkides ſaamiſe aja.

Kiri kleebitakſe kinni ainult ſiis, kui tema ſiſu ſalajane ehk iſiklik. Wiimaſel juhtumiſel tehakſe pääle märkus „iſiklik“.

Korralduste, teadaannete ja teadustuste kättetoimetamine.

109. Käſud, korralduſed, teadaandeb ja teadustuſed antakſe edaſi: adjutantide, käſkjalgade abil ning telegraafi, telefooni, ſignaliſatſiooni ja lendpoſti teel.

110. Kättetoimetamine wõib ſündida: jala, ratſa, weoriiſtadel, jalgrattail, jõurattail, jõuwankreil ning lendmaſinatel ja tuwipoſti, koerte ja pommipildujate abil.

111. Wäeoſades, kus ſtaabid on, kirjalikkude käskude, korralduste ning teadaannete laialiſaatmiſe eeſt hoolitſeb ſide juht.

Korralduste ning käskude ſaatmiſeks wõib tarwilikul korral, kuid mite lahingu ajal, ſtaapi kutſuda wäeoſade juureſt ohwitſere ja ſõdureid.

112. Korralduste ja teadaannete (teadustuste) kättetoimetamine wastawaſſe kohta on ſaadetawa kohus ja tema peab nad igal juhtumiſel kätte toimetama, maksku mis maksab.

Saatja peab hoolitſema ſaadetawa õige ſuunimiſe eeſt; tarwiduſe korral annab temale krokii teeſt, mille kaudu minna tuleb.

113. Tähtſad korralduſed ja teadaandeb ſaata kahe—kolme mehega (ſoowitaw ühes ohwitſeriga) ja mitme tee kaudu.

114. Kõigil juhtumiſtel, kui on ſaadetus kaugema maa pääle ehk ööſel, peab ſaadetawalle ohwitſerile käſkjalg kaaſa antama, ſõdureid kahekeſi ſaatma. Hädaohu puhul wõib kaitſe kaaſa anda.

115. Kirjalikkude korralduste ja ettekannete ſiſu, mis ameti ſaladus pole, peab ſaadetawal teada olema, et tema, kui tarwis peaks olema teiſti ärahäwitada, wõiks ſuuſõnaliſelt korralduſe ehk teadaande ſiſu edaſi anda.

116. Ettekandeb, millel ameti ſaladuſe iſeloom puudub, ſaadetakſe lahtiſelt, kinnikleepimata, ja neid tuleb nõudmiſe pääle lugeda anda teel wastutulewate wäeſtikkude ja kolonnide ülemaile ja kindralſtaabi ohwitſerele

Läbilugeja teeb lugemiſeſt wastawa märkuſe.

117. Juhid on alati kohustud teadma, kelle kaudu nad korraldуſe ſaid, olgu kirjaliku ehk ſuuſõnaliſe.

118. Suuſõnaliſed käſud ja korraldуſed ſaata iſikute läbi, kes wõimalikult tuttawad olekſid neile, kellele ſaadetakſe; ſaadetaw on kohustud antud korraldуſt kordama mitte ainult enne minekut, waid ka pääle tagaſitulekut.

Kui ſuuſõnaline korraldus tundmata iſiku läbi ſaadud, teadustab ſaaja kahtluſe korral oma adjutandi ehk käſkjala läbi oma ülemalle, kas ta on täitmiſelle aſunud ehk mitte. Korraldуſe tooja peetakſe aſja ſelgitamiſeni kinni.

119. Saadud kirjalistele korraldustele tehakſe märkus pääle, kes neid toonud. Tähtſamad ſuuſõnaliſed käſud ja korraldуſed tulewad eſimeſel wõimaluſel üleskirjutada, märkuſuga, kes neid tõi ja millal.

120. Kättetoimetamiſe kiirus ratſa käſkjala abil märgitakſe ristidega:

× — 1 klm. 7—8 min.

×× — 1 „ 5—6 „

××× — nii ruttu kui wõimalik, wastawalt hobuſe tööwõimele.

Nendeſamade märkidega tähendakſe rutulſuſe määr, korralduste edaſiandmiſel jala, ſamutigi weoriiſtu, jalgrattaid, jõurattaid, jõuwankreid ja muid liikumiſe abinõuſid tarwitades.

Suuremail kaugustel peab igal ükſikjuhtumiſel kindlaks tehtama kiirus, ſamutigi hobuſe ehk weoriiſta ja ilmaſtiku ſeiſukord ja maaſtiku olud wõiwad nõuda kõrwalekaldumiſt eeltoodud kiiruſe normideſt.

121. Haiguſe, hobuſe kõlbmatuſe j. m. päraſt teel takiſtuſte juhtumiſe korral peab korraldуſega ehk teadaandega ſaadetaw iſik lähema wäeoſa juhi poole pöörama, kes kohustud on kaasabi andma ja hoolitſema teadaande ehk korraldуſe kiirema kättetoimetamiſe eeſt ſinna, kuhu ta määratud.

122. Et korraldуſe ehk teadaandega tulijad wõikſid hõlpſaſti ülesleida juhte, kelle poole nad ſaadetud, peawad juhid abinõuſid tarwituſele wõtma, et neid kerge oleks ülesleida kohtes, kus nad aſuwad.

Aſukohti muutes jäetakſe käſkjalad, kes juhatama peawad, kuſt juhti otſida.

123. Rutuliſed telegrammid märgitakſe ſõnaga „rutuline“.

Neid antakſe edaſi enne teiſi telegramme.

Kui telegrammi pääle kontrolli nõutakſe, märgitakſe ta ſõnaga „kontroll“.

Üheſiſuliſi telegramme mitmeile ühel paigal aſuwaile iſikuile adreſſeerides, kirjutakſe adreſſile „ärakiri niiſuguſelle“.

124. Telefooniga edaſiandmiſel on waſtuwõtja kohuſtud korralduſe ehk teadaande (teadustuſe) üleskirjutama ja ſiſu üleandjalle kordama.

125. Korralduste ja teadaannete edaſiandmiſel ſädetelegraafi, helkſideme ja ſignaliſatſiooni teel, peab kontroleerima, kes neid üleannud, milleks kindlad leppemärgid ehk ſõnad määratakſe.

126. Kui põhjuſt on arwata, et waenlane telegraafiliſe teate kinni wõib püüda, peab terwe teade ehk oſa ſelleſt ſalatähestikuga kirjutud olema.

127. Korralduste ja teadaannete edaſiſaatmiſe kiirendamiſeks kohtel, kus telegraafi ehk telefooni ühendus puudub, ehk kui ſee ſide täiesti ustaw pole, juhtumiſel, kui wõimata edaſiſaatmiſt jõuwankreil toimetada, — wõib lendposti wälſjaſaata, kas ratſawäeſt ehk jalgratastel, jõuratastel wõi weoriistadel.

Lendposti teenistus nõrgendab ratſawäge, ſeepäraſt tuleb ratſawäge ainult ſääl tarwitada, kus wõimalik pole jalgrattaid, mootorrattaid ehk weoriistu kaſutada.

Iga lendposti joone juhatajaks määratakſe joone ülem.

Posti joon ſeiſab koos jaamadeſt.

Lendposti jaamade kaugus teineteiſeſt oleneb joone üldiſeſt pikkuſeſt, lendposti ülesandeſt ja teede ſeiſukorraſt; ſee kaugus wõib olla 10-ſt kuni 15 kilomeetrini ratſajaamade wahel ja 15-ſt kuni 25 kilomeetrini jalgrataſte ja weoriiſtade jaamade wahel. 30-ſt kuni 40 kilomeetrini jõurataſte jaamade wahel.

Jaamade jõud oleneb: 1) posti tegewusaja keſtwuſeſt; 2) töörohkuſeſt ja 3) hädaohu määraſt.

Lendposti joone ülem walib kaardi järele jaamade aſupaigad; jaotab inimeſed jaamade wahel, paneb jaamad wälja, kusjuures ta wäljawanekut nõnda toimetab, et kõik ſõdurid igaſt jaamaſt maa kuni naabri jaamani läbikäikſid ja tealſid, kus nad aſuwad; juhatab, mis teha waenlaſe pääletungi korral; juhib joone jaamade tegewuſt.

Lendposti joone katkemiſe korral wõtab kõik abinõud tarwituſele, et ſeda uuesti jalale ſeada, tarwiduſe korral ligemalt wäeoſalt abi nõudes.

Posti joone ülem walib omale kõige ſündſama paiga, kuſt hõlbus posti tegewuſt juhtida.

Jaame on kohaſem maantee lähedalle aſetada, — wäikeiſſe oſundustesſe, aga juhtumiſel, kui jaamad aſuwad kohtes, kus waenlaſe ratſaluurſalgad ja luuroſad tegewad, peab neid aſetama peidetud paikadesſe maantee lähedusſe. Jaam paneb tunnimehe wälja niiſugueſſe kohta, kuſt hästi posti joont ja maastikku näha ja kirjatoojate järele walwata wõib; teiſed ſõdurid jaamas puhkawad püſſid käes ja riided ſeljatiwõtmata. Järjekorra käſkjalgade hobuſed peawad ſaduldud olema, kuid ſuuraudadeta. Weoriiſtade jaamades hoitakſe järjekordne weoriiſt rakkes.

Kui pikema aja jooksul kirju jaamast läbiläinud ei ole, peab jaama ülem kindlaks tegema, kas naabri jaamad on weel omil kohtel.

Jaama ülem peab erikaustikut lisas IV näidatud wormi järele, saadud ja saadetud kirjade sissemärkimiseks.

Kirja wihja saab jaama ülemalt saatetähe, kuhu järgmises jaamas kirja kätteſaamise kohta alla kirjutakse.

Jaama ülem peab kõik abinõud tarwituſele wõtma, et jaam ootamata wangistud ei saaks.

Juhtide üldiſed kohuſed lahingus *).

Juhi peaomaduſeks on — külmawereluſus (avoir une tête froide), ta peab walmis olema õigeid mõjuwuſi wastuwõtma, ta ei tohi kunagi ärewaks ehk rõhutuks ſaada, häade ehk pahade teadete mõjul joowastusſe ſattuda, et üksteiſele järgnewad ja üheajaliſed ſündmuſed, mis päewa jooksul olnud, klaſſifitſeeritud saaks ja ſuuremat tähelpanu oma pääle ei tõmbaks, kui nad ſeda wäärt on, ſeſt et filmamõõt (le bon sens, la raison) eſineb paljude üheſt ja ſelleſamaſt mõisteſt hinnatud mõjuwuste üksteiſele wastuſeadmiſe tagajärjena.

Napoleon.

Julgus, mis ſelgeſt mõistuſeſt juhitud, paljastab täielikku kangelaſt.

Clauſewitz.

Geeniuſe tähtſus on wähenend, ſeſt et ta praegu rohkem kui kunagi nooremate wäejuhtide tegewuſega on ſeotud.

Kindral von Falkenhauſen: „Meieaja ſuurſõda“.

128. Ainult lahing, mis waenlaſe tahtmiſe murrab, juudab otſuſt anda. Siit järgneb iga juhi kohus — ſaadud ſõjaliſt ülesannet — ſedawõrd kui olukord lubab — lahingu abil otſustada, waatamata nende kahjade pääle, mis iga kokkupõrge toob.

Mehiſe meelega juht ei kohku säälgi tagaſi omi oſaſid tagaſipööramata lahingusſe ſaatmaſt, kus tagajärg kahtlane on.

129. Lahingus otſuſtawal kohal ei olda ealgi küllaliſelt tugew. Seepäraſt peab kõikumata püüdma kõiki käſu-

*) Märkus: Iga juhi erikohuſed — waata wastawais oſades.

tuſes olewaid wabaſid jõude eelſeiswaks lahinguks koondada, ja iga allum juht on kohustud püüdma lahinguſt oſawõtta. Kuid ſelle juures peab iga allum juht küpſelt järelkaaluma ſeda ſuuna, milles temal otstarbekohane oma oſaga lahingusſe astuda oleks, lahingut pidawate oſade toetuſeks. Tihti, waenlaſega weel mitte kokkupuutund kolonni kestew edaſiliikumine — ähwarduſena waenlaſe tiiwale ja ſeljataguſelle — awaldab lahingu otſuſe pääle ſuuremat mõju ja annab ſuuremat toetuſt lahinguspidawaile naabrioſadelle, kui otſekohe abiksilmumine lahingu kohale.

130. „Edulootuſeta" lahingusſe astub juht ſiis, kui olukord ſeda käskiwalt nõuab.

131. Enne lahingusſe astumiſt peab iga juht omale ſelgeks tegema, mis ta tahab — pääletungida ehk kaitſekorda aſuda — ning mille pääle wõib tema loota, äravõtamiſe lahingut wastu wõttes.

132. Pääletung ſurub waenlaſelle pääle meie tahte, eesõigustades omale kõiki moraalſeid paremuſi, ja atnult tema üksi wõib tegelikult waenlaſt ja tema tahtejõudu murda.

133. Kui juht on otſustand pääletungida, peawad, otſuſetegemiſe ſilmapilguſt alates, kõik tema korralduſed olema läbiimbunud murdmata ja kõikumata tahtejõuga. Tema peab murdmata wõidutahteſt waimustud olema ning abinõuſid ja teid leidma, et ka alluwaid juhte ſelle murdmata wõidutahtega läbi imbutada.

Püütawaks eesmärgiks peab olema mitte waenlaſe lõömine, waid tema häwitamine.

Pääletungil wõib ſiis edu olla, kui korda läheb waenlaſe lahingujõudu murda.

Harwa ſuudetakſe ſeda ühetaoliſelt kogu lahingurindel teha.

Seepäraſt on juhatuſe tähtſamaks ülesandeks pääletungimiſel otſustawat ſuuna kindlaks teha ja ſellele wastawalt alguſeſt pääle alluwaid oſaſid juhtida, püüdes ſaawutada ſuuremat jõu wäljaarenemiſt otſustawal kohal.

134. Kaitſekorda aſudes, peab juhatus oma tähelepanu juhtima õige kaitſepiirkonna ja kaitſejoone waliku, kaitſejooni kõmendamise abinõude koondamiſe ja wastawa allumate wägede jaotuſe pääle.

Nende küſimuste õige otſustamine parandab ſeiſandi *) tähtſuſt, mis kaitſekorra iſeäraldusſeks on.

135. Kaitſel wõib pääletungimiſt tagaſi lüüa ja mitte ealgi otſustawat wõitu ſaawutada, ja ſeepäraſt, kui wõita tahetakſe, peab kaitſekorraſt pääletungile üleminema.

*) ſeiſand — положеніе.

136. „Äraootamiſe lahing" peetakſe, kui tarwilik on aega wõita. Juhatuſe ülesandeks on tõſiſe lahingu wäljaarenemiſe ärahoidmiſeks abinõuſid leida, et otſuſt edaſilükata.

Mõjuwa ſuurtükiwäe ülesſeadmine ja tema tegewus ſuurema ulatuſe pääle, jalgwäe lahingu pidamine laialistel rinnetel ja ſuurematel kaugustel hõlbustawad „äraootamiſe lahingu" eesmärgi ſaawutamiſt.

137. Iga juhi püüdeks peab olema ſaadud ülesannet wõimalikult wähemate jõududega täita.

Kuid ſeejuures ei tohi ta elſiteele ſattuda, oma ülesande täitmiſel mitte küllalt tugewaid jõude tarwitades.

Nurjaläinud ettewõte ei too eneſega kaaſa mitte ainult asjata kaotuſi, waid tema rikub ſõbe ülespidamiſt, kõwendab waenlaſe eneſetunnet ja wõib ſellega ſuurema tähtſuſe omandada, kui muidu kohalik nurjaminek.

Nii ſiis on juhatuſe tähtſaks kohuſeks — ülesande õigeks läbiwiimiſeks nõutawate jõudude määramine ja lahingu eesmärgile wastaw jaotamine.

138. Kui juht näeb, et lahing edupõõrde omandab, peab ta õigel ajal abinõude eeſt hoolitſema, et tagaajamiſt läbi wiia. Seda otſekohe päraſt taktiliſt wõitu alates, eesmärgiga — waenlaſelle püſimajäämiſt takiſtada, ehk kui ſee ei õnneſta, ſiis wähemalt temale maaſtiku kõwendamiſeks mitte aega anda.

Ka wõidurikaſtes ſõbes, pääle lahingus awaldud jõupingutuſte, annab wäſimus end kõwaſti tunda, ja ſeepäraſt on eduka tagaajamiſe läbiwiimiſeks kõikide juhtide tegewõime pingutus, mis kõrgema tipuni wiidud, tarwilik.

139. Kui oſa on ſunnitud taganema, peab tema eſimeſeks püüdeks olema waenlaſe mõju alt pääſeda.

Kõrgema juhatuſe ülesandeks on, taganemiſe teid kindlaks teheſ, neid lahti lüüa ja otſtarbekohaſelt taganemiſe lahing läbiwiia, reduſid *), arjergard-poſitſioone ja ſeljataguſe liikumiſt korraldades.

Alluwate juhtide kohuſeks on ſõbe moraalſet jõudu alalhoida.

140. Maaſtikul on ſuur mõju wäeoſade tegewuſe pääle lahingu-wäljal. Õſawalt tabamiſe abinõuſid tarwitades, maaſtiku oluſid täielikult hinnates ja kaſutades, peab ſõbe juhatus taktiliſt edu püüdma ſaawutada.

Taktiliſte ülesannete läbiwiimiſel on alluw juhatus oma piirkonnas teatud maaſtiku alaga ſeotud ja peab ſellele maaſtikule taktiliſt wormi ſoweldama **).

*) redu — засада.

**) ſoweldama — kohaſtama, kohaſeks tegema.

Siit järgneb waheldus mõju osade taktiliſe wormi tarwitamiſe ja maastiku kaſutamiſe wahel.

141. Edu saawutakſe sõjas, kui kõik juhid ülemast kuni kõige nooremani endale kindla ja selge eesmärgi aſetawad ja seda eesmärki wiſalt kättesaada püüawad, olgu mis tahes hinnaga.

142. Üldiſe eesmärgi saawutamiſeks on kõikide sõjawäe osade ja liikide kooskõlaliſt tegewuſt, ohwrimeelsuſt, kohuſetäitmiſt ja omawaheliſt abi tarwis, mille teostamiſe eeſt kõik juhid wastutawad on.

143. Antud ülesande täitmiſel antakſe igale juhile iſeſeiswus tegewuſes. Kui see olukorra muutuſe järele üldiſe eesmärgi saawutamiſeks tarwilik, on iga juht kohustub, wanemalt juhilt käsku selleks ootamata, iſetegewuſt awaldama.

144. Juhi riwiſt langemiſe puhul, kuni uue juhi nimetamiſeni, wõtab oma päale juhatuſe wanem riwis olew juht.

Selle jaoks määrab iga juht, oma reaſt langemiſe juhtumiſeks, mitte wähem kui kaks aſetäitjat, seda nende teenistuſe wanaduſe järele tehes.

145. Iga sõdur peab oma manööwrit teadma, seepäraſt on kõik juhid kohustud alluwaid tutwustama eesmärgiga, mille saawutamiſeks wiimastel tegutſeda tuleb.

146. Iga juht annab oma käſud allumuſe järjekorras. Kui juht on sunnitud käsku andma mitte allumuſe järjekorras, siis on käſuſaaja kohustud selleſt kohe teadustama oma otſekoheſelle ülemuſele, saadud käſu täitmiſega mitte wiiwitades.

147. Eraldi tegutſewate osade ja salkade juhid on kohustud oma kõrgemate juhtidega ja lähemate naabruſes olewate osadega ning salkadega ſidet pidama.

Samuti on tarwis osa ehk salga koosſeiſus tegutſedes kindlat ſidet pidada ſügawuſſe — otſekoheste juhtide ja alluwate wahel ning rinnetpidi — iga eraldi naabruſes aſuwa sõjariiſtliigiga ja päale selle weel eriſugusteſt sõjariiſtliikideſt koosſeiswate osadega.

Juhid, kes teiste wäeosade seisu ehk tegewuſe kohale lähenewad, peawad õigel ajal neile osadelle omaſt liginemiſeſt teadustama.

See on tarwilik iseäranis siis, kui mõni osa ligineb teiſele wäeosale, mis waenlaſega lahingusse astunud.

148. Antud ülesannete täitmiſt teostawad alluwad juhid iſeſeiswalt ja peawad ülesſeatud eesmärki saawutama ainult nende jõudude ja abinõudega, mis neil otſekoheſelt käſutada. Kõrgemad juhid, lahingus

allumaid juhte toetades, peamad alati tegemuse peaeesmärki ja üldist seisukorda silmaspidama.

Iga juht, oma ülesannet täites, on kohustud püüdma kõik teada, mis tema ümber ja ees — maenlase pool sünnib; tema peab tarvitusele võtma abinõud: mahetpidamata luuramiseks ja maatlemiseks, alatiseks sideme pidamiseks juhiga, kellele ta allub, ja naabritega ning, majaduse korral, oma osa otsekohaseks kaitseks.

On tarwis silmaspidada, et juhil tegeliku seisukorra selgituseks sagedasti täiesti kindlad ja täpipäälsed teated puuduwad, kuid see ei tohi mingil tingimisel takistada kindla otsuse tegemist. Sarnasel juhtumisel talitab juht õieti, kui temo, käepärast olemaid teateid läbiarutades, neid tegemuse eesmärgi, oma jõudude seisukorra, maastiku ja ajatingimistega wõrreldes, selgeks teeb, — *mis tema kätte tahab saada.*

150. *Iga juht, omale allumaid osasid eeltulemaks lahinguks jaotades, peab katsuma olemasolemate moodustuste lõhkumist hoiduda.*

151. Iga juhi tähelpanu lahingus peab olema selle pääle juhitud, et temale allumad osad oma tulejõudude arendamisel täies kooskõlas töötaks, kõikumata ihkega edasi rühkides; samuti peab juht allumate osade kooskõlalise liikumise eest hoolitsema.

Iga liikumise ja tegutsuse juures peawad kõik juhid oma otsekohaseid allumaid orienteerima seisukorras ja neile täiesti kindla ülesande esitama, mida waja saawutada.

152. Juhi korraldused lahingus peawad otstarbekohased olema, s. o. järgnema selleşt eesmärgist, mida juht omale ülesseadnud, ja neid peab õigel ajal antama. See on tingimata tarwilik selleks, et korraldused poleks mitte juhusliku iseloomuga, et nende täitmine, edu saawutuseks, tarwilise kindluse omaks.

153. Lahingus on juhtidel tarwis teraselt oma osade hingelise seisukorra järel walwata, neis edasitungi iha ja antud ülesande teostamiseks tarwilikku otsustawust alalhoides.

154. Edu, mille mõni osa saawutanb, on waja naabruses asuwate osade poolt wiibimata ärakasutabo, seda edasi arendaba, wanemalt juhilt seks käske ootamata.

Paremaks abinõuks mõne osa poolt saawutud edu arendamiseks on naabruses asuwate osade otsustaw tegewus.

155. Iga juht peab oma osade tegemuse piirkonnas niisuguisel kohal asuma, kus temal hõlpsam oleks omale allumaid osasid juhtida ja, wõimaluşt mööda, isiklikult nende kui ka maenlase ja naabruses asuwate osade tegemuse järele walwata.

Iga juhi koht peab kõigile allumaile alati kindlasti teada olema, igast juhi asukoha muutusest peab allumaile kohe teadustama.

Lahingu otsustawal silmapilgul peab iga juht sääl olema, kus tema juuresolek kõige tarwilikum, kust wõimalik oleks wahendita omi osasid juhtida, tarwilisel korral neid isikliku eeskujuga julgustades.

156. Lahingus peab iga juht lahinguwälja järele waatlemist waatlejate abil korraldama, igale waatlejalle tema waatlemise piirkonda äramäärates.

Waatlejaid wälja saates, peawad juhid abinõusid tarwitusele wõtma rutuliseks teadete saamiseks wäljasaadetud waatlejailt.

Pääle nende waatlejate peab lahingus iga sõdurgi selle järele walwama, mis waenlase pool sünnib ja nähtusest kohe oma lähemalle juhile teadustama.

157. Teiste lahingu piirkondega mitte kokkupuutuwate piirkondade ja waru juhid peawad ka tiiwal olewa maastiku ja seljataguse järele walwama, selleks walwetõkkeid wõi eri-piilkonda wälja saates, pääle selle peawad warude juhid weel selle järele walwama, mis wõitluspidawates osades sünnib, et ülesande saamise puhul mitte pimedalt talitada.

158. Lahingus wõib mitme osa segiminek ettetulla; sarnasel juhtumisel alluwad wõõrasse piirkonda sattund osad ja üksikud sõdurid selle wõõra piirkonna juhile. Wiimane peab wõimalikult rutem korra jälle jalale säädma, segamini läinud osi uuteks osadeks ärajaotades, ohwitsere ja alam-ohwitsere nende wahel ühetaoliselt ärajagades.

159. Kõik juhid on kohustud alalise side eest muretsema nii rinnet-pidi kui seljataha.

Side seisab üksteise omawahelises orienteerimises oma wägede seisu-korra ja tegewuse, waenlase ja samutigi maastiku üle.

160. Sidepidamine on mõlema ühendust pidawa poole wastastikune ülesanne

161. Kõik sõjawäe juhid on kohustud sääl, kus tarwis iseseiswalt ja oma algatusel töötada, labidat ja kirwest tarwitama.

162. Iga ahelikus wiibiw juht peab oma alluwaile käsutäitmise, julguse ja wastupidawuse eeskujuks olema; ta peab walwama, et üksi tema alluwaist ilma käsku ehk luba saamata riwist ei lahkuks.

163. Iga juht, kui temale alluwasse piirkonda ehk selle lähedusse raske-kuuli-, pommi-, miinipildujad ehk suurtükid on asetud, wõtab, ilma et ta selleks käsku äraootaks, abinõud tarwitusele, et neid wastase ootamata kalloletungi eest kaitseda.

Juhi koht lahingus. *)

164. Suur ruum, mille moodsas lahingus suuremad wäeüksused oma alla wõtawad, wõimaldab harwa kõrgemalle juhile otsekohest isiklikku mõjuawaldust alluwate osade pääle.

*) Maksew — brigaadi juhist algades — üles poole.

Tarwidus katkestamata kindlat ja ruttutöötawat sidet kõrgema juhatusega, naabritega, allutwate, lahingut pidawate üksustega ja seljataguse ajutustega pidada, samutigi asjaajamine lahingu juhatuseks, side alalhoidmiseks, juurde- ja äraweo korraldamiseks nõuawad wanema juhi „komando koha“ wõimalikult kestwamat püsimist ühel paigal.

Seda wõimaldawad isegi kiirelt arenewas „liikuw-sõjas“ ruttu ja kindlalt töötawad moodsad sideabinõud.

Hoolega läbimõeldud sidekorraldus ja moodsad liikumisabinõud wõimaldawad juhile paari tunni jooksul mõne päewateekonna wõrra edasiliikund wäeosasid kättesaada, sidet katkestades ainult tunni osa kestwusel.

165. Wäga harwa saab wanem juht sarnases olukorras wiibima, kus tema oma osade lahinguwälja üle suudab waadelda.

Tema walib oma asupaiga seljataguses.

Rahulikku tööd wõimaldawad olud ja hääd teed kergete jõuwankrite liikumiseks—on mõjuwad andmed wanema juhi asupaiga walikuks.

Täielik ja hoolas sideabinõude kasutamine wõimaldab wanemalle juhile ühetaolist ja selget pilti oma lahingurindest saada ka seljataga wiibides. Siin wõib tema rahulikult otsuseid teha, ilma et lahingu lärm ning kära ja muud wõitluse mõjundid teda segaksid ning tema päale mõju awaldaksid.

Kohtsõjas peawad kõrgema juhatuse-astme staabid sel mõõdul eelliinist tahapoole asetud olema, et isegi raskete suurtükkide tuli ja wäikesemad rinde muudatused staabi asupaiga wahetust wälja ei kutsuks.

166. Kui aga juhil wõimalik, alalhoides kindlat sidet, hääd ülewaadet lahinguwäljast saada, on otstarbekohane „lahing-komando koht“ sissesõõda.

Harilikult aga säetakse mitu waatekohta üles, kuhu wanem juht oma staabis olewaid ohwitsere saadab lahingukäiku waatlema.

167. Päästetungi rännakul, kui kokkupõrge waenlasega oodetaw, walib wanem juht omale koha kaugele ette.

Tema peab püüdma ülewaadet saada selleſt maastikust, kuhu tema lahingukäsk temale alluwad osad wiib. Seſt selle ülewaate aset ei suuda ei kaart ega laialdased teated täita.

Kõigis olukordes oma silmaga näha on kõige parem.

Siin omab ta wõimaluse otsekohesed ja õigeid korraldusi teha, õigeaegsete otsustega algatust oma kätte kiskuda, oma osasid asjata ümberpaigutusteſt ja allumaid juhte otstarwetumate otsuste eest hoida.

168. Lahingu läbiwiimiseks walib tema omale „komando koha“ kaugemalle tahapoole, et side harud taha- ja naabrite poole oleks waenlase mõjuwa tule eest hoitud.

Kergelt ülesleitawus, kättesaadawus, õhuluuraja eest julgeolek on mõjuwad andmed juhi „lahing-komando koha“ walikul.

Lahingu ülewaade on soowitaw. Et kaugemate lahingpiirkondade olukordes orienteeritud olla, saadab juht omast staabist ohwitsere wälja.

Kord walitud kohal püüab ta wõimalikult kauem püsida. Sellega awaneb wõimalus, et kõik käsud ja teadaanded tema kätte kiirelt ja kindlalt tulewad.

169. Taganemisel wanem juht, esmalt kindlaks tehes, et kõik tema korraldused kättesaadud ja arusaadud, läheb ette, et uut wastupanu korraldada ja selleks õigeaegseid korraldusi teha.

Nooremate juhtide kohad lahingus*).

170. Ülewaade lahingpiirkonnast ja waenlasest, samutigi hää side oma juhatusega, alluwatega ja naabritega on eelliinil olewaile alluwaile juhtidelle ilmtingimata tarwilik.

Nemad wahetawad omi seisukohti lahingukäigu järele, et nende mõju alluwate osade pääle katkestamata oleks.

Kohtsõjas peab neil side weel niiwiisi korraldud olema, et kõige waljumagi waenlase tule all wõiks töötada.

171. Tagaajamisel on kõikide juhtide koht kaugel ees, et õigeaegliste korraldustega omas käes hoida seda, mis kord kättesaadud, ja et isiklise mõjuga kõikide waenlast tagaajawate osade tegewuse wõimet kõige kõrgema tipuni tõsta.

172. Taganemisel kõik nooremad juhid on kohustud omis osades siisemist korda ja sõjalist waimu alalhoidma.

173. Kõik juhid, omi kohti wahetades, peawad muret kandma selle eest, et endiselle kohale tulewad käsud ja teadaanded neid kiirelt ja kindlalt kättesaaks.

Lahingwäljal peab kohti nii wahetama, et lahingu juhatamine ei katkeks, ja uuele kohale üleminema ainult siis, kui sääl juba kindel side sisseseatud on.

Wanema juhatuseastme poolt järjekordne side ettepoole korraldamine kergendab sidepidamist.

*) Märkus: Polgu juhist alates allapoole.

Üldiſed märkuſed tegewuswiiſideſt lahingus.

„Pääle edaſitungi — ei midagi!“
„Wastik kaitſe“.
Suworow.

„Mina lähen pääletungile üle meile pääletungiwate wenelaste wastu, et wiimaste arwuliſe ülekaalu tõttu kaitſ- ja kitſendud ſeiſukorda mitte ſattuda“.
Marſhal Ojama kõne direktiiwi andmiſel I, II ja IV armee ſtaabi ülematele 27. IX. 04.

„Kunſt ſeiſab ſelles, et mitte midagi ülesandeſt wäljajätta, ühel ja ſamal ajal tarwitades kallaletungi, et wõita, ja kaitſet, et mitte wõidetud olla“.
J. E. Estienne.

„Waenlane mõtleb, et ſina oled weel ſaja ehk kaheſaja wersta taga; aga ſina, kangelaſe ſammu kiirustades, lange ta kallale ruttu, ootamata. Waenlane laulab, hulgub, ootab ſind lagedalt wäljalt, aga ſina lenda tema kallale järſu mäe, põliſe metſa tagant; kuku ta kallale kui lumi taewaſt ta pää pääle“.
Suworow.

174. Kallaletungi ſuuna ſuhtes on järgmiſed pääletungi wiiſid:
rindelt,
tiiwalt,
läbimurre (läbilöök),
haaramine,
tiibpiiramine.

175. **Kallaletung rindelt.** Kõige lihtſam, kuid ſamal ajal ka kõige raskem pääletungi worm, ſeſt et ſiin kõik kallaletungija jõud wahendita waenlaſe rinde pihta on ſuunitud. Wastaſelle wõimaldab ta kaſulikkel alustel tulejõudu ärakaſutada, ſel ajal, mil kallaletungijal raske terwel rindel püſſide, kuulipildujate ja ſuurtükkide arwus ülekaalu ſaawutada. Kallaletungil rindelt, teiste kallaletungi wormidega wõrreldes, on nõrgemad tagajärjed wastaſe kohta; ta wõimaldab ainult wastaſe wälja-ſurumiſt tema ſeiſukohaſt ja ei ähwarda wastaſe ühendusteid.

Seda kallaletungi wormi käſitatſe ſiis, kui wastane nõrga wastupanujõuline on, kui olukorra kohaſelt aega manööwerdamiſe pääle kaotada ei wõi, ehk

aſi ſarnaſena kujuneb, et wastaſt, kes kallaletungida kawatſeb, köita waja.

Harilikult tarwitakſe ſeda wormi ühenduſes haaramiſega, ſeſt et haaramiſel, reeglina, ainult ſiis tähtſus on, kui wastane kallaletungiga rindelt tegelikult ſeotud.

176. **Tiibpääletung.** Tiibpääletungil on wäga kaſulikud tagajärjed; täieliku õnnestamiſe korral toob tema iſeäranis otſustawaid tagajärgi, waenlaſt tiiwaſt rinnetpidi kokkurullides ja temalt loomulikke taganemiſe teid röowides.

Wähem õnnestand juhtumiſel on waenlane ſunnitud rasket rindemuutuſt ettewõtma.

Aga puht-tiibpääletung on wõimalik ainult ſiis, kui waenlaſelle ootamatult pääletuldud, kui waenlane rinde ſuunas petetud, ehk kui korda läheb liikumiſt täielikult maskeerida.

Meieaja õhuluuramiſe wäljaarenemiſel on ſee worm raskelt läbiwiidaw.

Märkus: Kuid ka wiimaſes ilmaſõjas on näituſi olemas ſelle wormi tarwitamiſeſt, nagu: Preiſi XV korpuſe pääletung 8 — 10. IX. 1914 a. Belgia armee tiiwa kallale, ſel ſilmapilgul, kui wiimane Antwerpeniſt wäljatungis.

177. **Läbimurre.** (Läbilööt). Kui waenlane lahingkorda aſudes ennaſt pikale ja õredalle joonele paiskand, ſiis näib läbimurre ühes kohas, enamasti rinde keskel, kaſulik olewat ja oli ka **enne** kaſulik, kui ſuurtükiwäe mõju ja ulatus nii ſuur ja röhuw polnud, kui meieajal. Meieajal ſatub läbimurdja tihti-pääle wastaſe koondub tule alla. Seda wõimaldab moodſate tulerilstade laskeulatus.

Et ſeſt ülepääſeda, peab läbimurre küllalt laialiſel rindel ſündima ja läbimurdjate oſade tiiwal wägew ſuurtükkide arw koondud olema, et wastaſe tulejõudu mahaſuruda, mis läbimurdjaid pöiktulega tabada wõiks. Läbimurdja, kui tal küllalt laial rindel kauge ſisſemurre korda läks, on wastaſe flankeeriwaſt tuleſt tagatud ja ſee ſisſemurre toob tagajärjena wastaſe kogu rinde kokkulangemiſe.

178. Wäljaſõjas äkki tehtud läbilööt waenlaſe rinde keſkkohal, kui waenlane on laiemat haaramiſt ettewõtnud, wõib iſeäranis kergeſti õnneſtada ja ſuuri tagajärgi tuua.

Märkus: Äſja lõppend ilmaſõjas on kõik läbimurded, mida küllaliſelt ſügawuſſe teha ſuudeti, ſuuremalt jaolt õnnestand, näituſeks: Gorlitſe — Tarnow; läbimurrete lahingud lääne frondil märtſi ja mai kuus 1918. aastal.

179. **Haaramine.** Ühel ajal teostet päältetung wastaſe rindele ja tiiwale — reeglina — on mõjuwam päältetungimiſe worm.

Wõib õnnestada waenlaſe tiiba täielikult haarata ja ſeega tema ſeljataguſt ähwardada. Sääl, kus rindelt päältetungimine waenlaſe tiiwa ülesleidis, aſubki haaramiſe eesmärk. Haaraja peab kindlasti ſilmas pidama, et ſidet rindelt päältetungijatega mitte kaotada. Kui wastane oma tiiwa tagaſi käänab, teda pikendades, ſiis peab ſiingi rindel päältetungima, püüdes ikkagi waenlaſe tiiba haarata. See annab päältungijalle wõimaluſe läbimurde-kohta, ſ. o. waenlaſe endiſe tiiwa aſupaika, mõjuwa koondtule alla wõtta, kõike ſäälolewat häwitades. Mida kaugemalle tuleriiſtad ulatawad, ſeda mõjuwam ſaab ſee päältetungimiſe worm.

Ka operatiiwſes ſuhtes on ſel wormil tuntawad paremuſed — ſiin ſurutakſe waenlaſt mitte lihtſalt tagaſi, waid ähwardakſe mõjuwalt tema ſeljataguſe ühenduſt; kindlal läbiwiimiſel wõib wõit wastaſe täieliku häwitamiſega lõppeda.

Üheajaline wastaſe mõlemate tiibade haaramine wõib päältetungija ſuurel jõuülekaalul ja temale ſoodſas olukorras ſündida ning waenlaſe täieliku piiramiſega lõppeda.

Haaramine — reeglina — on mõjuw ſiis, kui wastane päältetungimiſega rindele on täiesti köidetud ja ei leia ſelle läbi wõimaluſi omi jõude äranägemiſe järele ümberpaigutada, ehk oma rinnet tagaſitõmmata, et haaramiſeſt wälja tulla.

Haaramine meieajal peab operatiiwſelt korraldud olema juba rännakul lahingu rindele, ſ. o. juba wiimaſe marſſi pääl ſaab oſa jõude wastaſe tiiwa löömiſeks ſihitud.

Niiſugune hästi läbimõeldud, korraldud ja kindlasti läbiwiidud päältetungiwate jõudude lähenemine wastaſelle wiimaſel rännakul wõib wastaſelt ſeljataguſed ühenduſed täielikult ära rööwida.

Lahingwäljal, rinde taga korraldud haaramine, jõudude ümberpaigutamiſe näol tiiwa poole, on raskelt läbiwiidaw ettewõte ja wõimalik ainult pimeduſe ſkatte all.

180. **Tiibpiiramine.** Selle wormi juures wahendita kallaletungiſt ära öeldes, püütakſe wastaſt teatawaſt kohaſt wäljaſuruda, tema tiiwa pääle liikudes. Seda wormi tarwitakſe pääasjalikult wõitlustes jõgede joonte, ehk lühemate rinnete waldamiſeks. Kui waenlane kindla poſitſiooni lühemal rindel ſiſſe wõtnud, minnakſe tema rindeſt mööda, et teda teiſele, temale halwemalle kohale wäljakutſuda.

Ka tagaajamiſel on ſama päältetungi worm eduga tarwitetaw.

181. *Eeltoodud päältetungi wormi jaotuſel on ainult tingitud wäärtus.*

Mitte alati ei ole päältetungija ſarnaſes ſeiſukorras, et wabalt ſeda ehk teiſt wormi walida.

Wäljaſõjas on olukord ja kolonnide liikumiſe ſuunad mõjuwad pääletungi wormi walikul.

Juhatamiſe kunſt peab püüdma wastaſelle lähenemiſe korda nii ſuunida, et wastaſe tundlikke kohti ſaaks tabada.

Otſustaw löök, waenlaſe häwitamine, on wõimalik ſiis, kui tema tiiwale ja koguni ſeljatagaſelle kallale tungitakſe ja tema taganemiſe wõimaluſeb ära wõetakſe. *)

Meieaja oludel niiwiiſi korraldud ja kindlasti läbiwiidud pääletungimiſe tagajärjeks on wastaſe lagunemine ja täielik häwinemine.

182. Kaitſele aſumine on ſiis õigustud, kui ühes piirkonnas jõu ökonoomiat kätte ſaada püütakſe, et teiſes — waenlaſelle pääletungida; ehk kui wastaſe jõu ülekaal, ehk maastiku halwad olud lootuſt edukaks pääletungimiſeks ei anna.

183. Kaitſele aſunulle on wastaſe püüded teadmata, niiſama on temal raske nende püüete teostamiſt takistada.

Aga moodſate tuleriistade kauge ulatus, hääd luuramiſe ja ſideabinõud ning kõigi tehnika wahendite abil maastiku kõwendamine tõstab kaitſeja tugewuſt ſedawõrd, et ta ka ſuurejõuliſele ülekaalule ſuudab wastupanna.

Kaitſemiſel wõib ainult pääletungi tagaſi lüüa, aga mitte ealgi wõitu ſaawutada, ja ſeepäraſt wõidu kätteſaamiſeks peab kaitſelt pääletungile üleminema.

184. Lahinguks paiſatud oſade rinde pikkus oleneb lahingu eesmärgiſt ning maastiku oludeſt rindel ja tiibadel.

185. Liig pikk rinne warjab eneſes hädaohtu kergesti läbilõõdud ſaada; liig kitſaſt rinnet wõidakſe kergesti haarata. Teiſeſt küljeſt, pikk rinne warjab eneſes ſuure ſõjaliſe edu idu. Juhatuſe kunſt on—õiget mõõtu leida.

186. Lahingusſe astunud ja rinde taha jäetud oſade jaotus rinnetpidi ja ſügawuſſe oleneb lahingu eesmärgiſt ja maastiku omadusteſt.

Oſade jaotus pikema rinde ſisſewõtmiſeks wiib waenlaſe tihti ja kergesti ekſiteele: tema ei tea, kuſt hoop teda ootab; ta wõimaldab pääletungijalle täielikku maastiku omaduste kaſutamiſt ja wõimaldab ſuure tulejõu arendamiſt. Ka tõstab tema oſade rännakuwõimet.

Oſade jaotus ſügawuſſe jätab ühe jao jõude warusſe, otſuslõõgi läbiwiimiſeks, ja ſügawuſeſt on neid wõimalik kas waenlaſe haaramiſeks, ehk waenlaſe haaramiſele wastulõõgiks tarwitada.

Nii ſiis, oſade jaotus pikema rinde ſisſewõtmiſeks wõetakſe ette ſääl, kus „äraootamiſe lahingut“

*) Märkus: Soldau (Tannenberg); talwelahing Maſuuri järwede piirkonnas.

tahetakse pidada, kus maastikuolud kasulikud ehk kus waenlase nõrga wastupanuga tegemist on.

Osade jaotus sügawusse wõetakse ette sääl, kus otsust otsitakse, kus waenlane isesuurt teguwõimsust üles näitab, iseäranis tiiwa poole, ehk kus meie ise tahame waenlase tiiba ja seljatagust lüüa.

Kaitsel on jaotus sügawusse soowitaw, et waenlase kohalikku edu wastutungimisega kahjutuks teha.

187. Juhi pääwõimalus lahingu käigu pääle mõjuda peitub käsutada olewais tarwitamata jõudes, s. o. warus.

Suur patt oleks, kui juht lahingu otsustawail silmapilkel oma waru seisukorra kindlustuseks ehk küljekaitseks tarwitab selle asemel, et kõiki jõude wõidu löögiks ärakasutada.

Waru on juhatusele abinõuks, et ettewõtte keskkohta — pääsmiskohta — sinna asetada, kus see temale soowitaw; et toetada sääl, kus juht seda tarwilikuks leiab, et lahingu wältust reguleerida, ja lõpuks, et wõitu saawutada.

Waru mainitud tähtsus nõuab, et tema otsekoheselt juhi mõju all oleks, et tema juhi wõimu alt wälja ei pääseks.

Waru koht oleneb olukorrast ja maastiku omadusest.

Silmas pidades tarwidust warut rinde taga tiibade poole nihutada, peab waru koha walima nii, et wõimalikult waenlase tuli teda ei tabaks paigalolemisel ning manöwreerimisel ja et õhuluuroja teda ei näeks.

188. Waenlase löömine — on ainult pool wõitu. Wõit saab täielikuks tagaajamise abil, mille eesmärk — waenlase häwitamine.

J'ma jõudsa tagaajamiseta lõstab löödud waenlane warsti pääd uueks wastupanuks, mille murdmiseks jällegi uut wõitlust waja.

189. Lahingu katkestamine — kui meie ülesanne täidetud, ehk kui, waenlase ülekaalu ja oma nõrkust tundes, halwast olukorrast tahetakse wälja tulla — moodsa tulejõu oludes on ilma suurte kahjudeta ainult siis wõimalik, kui jalgwägi waenlasega lähemail kaugustel weel wõitluses pole.

Waenlasest lahtikiskumine õnnestab, kui waru olemas, mille kaitsel eesliinil wõitlewate osade wäljatulek sünnib, ehk pimeduse kattel.

2. Jalgwäe lahingu juhatus.

„Pääletungi waim, milles sõjawägi kaswatud, ei wõimalda üksi midagi: tarwis weel tehnikat ja wormi omada."

Walter v. Hülsen.

Jalgwäe ülesanne.

190. Jalgwäe ülesanne on — waenlast häwitada, teda laialipilduda pääletungil ehk kaitsel, positsiooni alal hoides.

Selle teostamisel toetawad teda kõik teised sõjawäe liigid. Harwa, erakordseil juhtumistel, suudab jalgwägi teguwõimsalt üksi mõnda suuremat sõjalist ülesannet ainult oma abinõudega täita; peaaegu alati wõitleb tema waenlasega suurtükiwäe lähemal toetusel.

Lõpulik otsus lahingus oleneb jalgwäe tegewusest; jalgwägi kannab omil õlgel wõitluse pääraskuse, tema kannatab suuremaid kaotusi, kuid selle eest maitseb ka esimesena wõiduwilja.

191. Jalgwäe tugewuse meieaegses lahingus moodustawad: püssi, kuuli- ja miinipilduja ja automaat-püstoli tuli, käsigranaatide ja käsigaaspommide wisked, ühenduses peatamata edasitungida ja kõikumata ihkega waenlasega rind rinna wastu saabuda, kindlast otsusest waimustud olles — wõita, wõi kangelasena surra.

Jalgwäe sõjariistad, nende tarwituse wiis ja mõju.

192. Jalgwäe sõjariistad on:

Magasin- ja automaat-püss, liht wõi optilise sihinguga. (P. ja a-P.)

Raske, mitmelt laskurilt kantaw wõi järelweetaw, optilise sihinguga ja kerge, ühelt laskurilt kantaw, kuulipilduja (r. K. ja K. K.).

Automaat-püstol külgekeeratawa päraga ja püstol-kuulipilduja. (a. Ps. ja Ps. K.)

Tänkpüss tänkide wastu wõitlemiseks (Pt.)

Külmsõjariist: tääk-nuga.

Kergemiinipilduja (K. Mp.)

Käsigranaadid. (Kg.)

Püssgranaadid. (Pg.)

Granaadipildujad granaatidega (Gp.)

Wäikesed tulepildujad. (W. Tp.)

Käsi-gaaspommid. (Kg.-P.).

193. Kõik sõjariistade liigid on tarwitetawad lahtiste märkide pihta; suurtel ja keskmistel kaugustel on kerge- miini- ja raske-kuulipilduja ning lähe-

dail — kerge- miinipilduja, käsi-, püss- ja pildgranaadid, tulepilduja ning käsi-gaaspommid pruugitawad ka eeskaitstud märkide wastu.

194. Walgus- ja signaalrakettide püstol, gaasmask, kantawad: kirwes, juurkirwes ja labidas, signaliseerimise latern, lipud ja wälitelefoon ning helkside*) abinõud on tähtsad ja ülitarwilikud abiwahendid, milleta meieaja lahingupidamine peaaegu täiesti wõimata.

195. Püss. Ülsikute püssside tuli koondakse lahingus „tormtuleks", mida kasulikult kõrgete, laiade ja sügawate märkide (koondub osad) pihta suuremate, sihingulle kättesaadawate, kauguste (2000 m. ehk 2700×) pääle wõib ärakasutada.

Keskmistel (1200 m. — 800 m. ehk 1700× — 1100×) ja lähedail (alla 1000×) kaugustel suurte märkide pihta koondub „tormtuli" wõib need täiesti häwitada.

Wäikeste märkide pihta (lamawad laskurid) saawutakse kasulikku tuld ainult lähemate kauguste piirides (800 m. ehk 1000× kuni 0×).

Põhjalik ülsik-laskuri wäljaõpetamine tabawa tule andmiseks peab lähemail kaugustel (1000× kuni 0×) laskurile wõimaluse andma püssitule mõju kuni otsustawate tagajärgini wiia.

196. Enneaegne tuleawamine paljastab enesewalitsuse ja kindla usu puudumist omi jõudesse; wähene tabawus tõstab waenlase meeleolu, teda julgustades.

197. Kuigi püssi kõrge kiirlastwus ja tabawus ülsiku laskuri julgust karastab, häile laskuritele wõimalust andes kasulikke tagajärgi saawutada ka waenlase ülekaalul, siisli püssi omadusi täielikult ära kasutada pääletungil ja kaitsel wõib ainult **tugewate** laskurahelikkude moodustamisega ehk **automaat-püssside** tarwitamisega.

198. Kui alaline reegel — tuli, iseäranis tema teadlikul juhatusel, awatakse ainult siis, kui ollakse kindel tema kasulikkesse tagajärgisse.

199. Püssitule tegelikkus oleneb:

tulistawate püssside ja tarwituse olewate pahrunite arwust:

tulekestwusest;

tema kiirusest;

märgi kauguset ja selle kauguse kindlaksmääramise täpipäälsusest;

märki ümbritseva maastiku omadustest ja kuulide kukkumise järelewaatluse wõimaluse määrast;

kuulide külwipinna sügawuse ulatusest;

*) Helkside — световая, лучевая связь, Blinkverbindung.

tule juhtamiſeſt ja tema diſtſipliiniſt;
wastaſe tule tabamiſeſt laskurite pihta;
laskurite ja alluwate juhtide wäljaõppeſt;
nende wäſimuſe aſtmeſt;
nende hingeliſeſt olukorraſt ja
neilt üleelatud päewamuljeteſt.

200. Tegelikum tuli kõigil kaugustel ja kõigi märkide pihta on tiib- ja poolpõik tuli.

Kindel ja täpipäälne kauguste määramine on eduka tulejuhtimiſe alus.

Tule tagajärgede wahetpidamata waatlus kiikri abil on ſelle edukuſe tarwilik tingimus.

201. Üldiſeks reegliks on, et juhitud tule tagajärjed mitmewõrra tegelikumad, kui juhtimata tule omad, kuigi wiimane häädelt laskuritelt oleks peetud.

202. Kuni 1000 m. (1400×) peetakſe tuli ühe ſihinguga; ſelleſt ſuuremail kaugustel — kahe ſihinguga; ſihingu aſtmete wahe 100 m. (150× — 200×).

203. Sihtpunkt wõetakſe normaalſelt märgi alla, iſeäralistel juhtumistel wõib teda ka mujal walida; lähemail kaugustel (1000× — 0×) jäetakſe ſelle walik laskurite eneste hooleks.

204. Tule elawus oleneb teatawail filmapilkel lahingu ſeiſukorraſt, lahingu ülesandeſt ja eelolewaiſt tähtſaiſt, tabamiſeks kaſulikkeſt märkeſt ning tarwituſel olewaſt padrunite tagawaraſt.

Suured kauguſed, puudulik walgustus ja märkide raske nähtawus wähendawad tulekiiruſt (elawuſt).

Tulekiiruſt ſuurendakſe, kui lühikeſe aja jooksul tarwis ſuuremat tabawuſt ſaawutada.

Tulekiirus tuleb lahingu otſustawail filmapilkel, äkiliſel ja lähedal kokkupõrkel ning tagaajamiſel kõrgema kätteſaadawa aſtmeni wiia, ſelleks ſuuremat arwu wabaid püſſe tegewuſſe pannes.

205. Meieaegne lahing nõuab jalgwäelaſelt ülitublit laskeette-walmiſtuſt, iſeſeiswat otſustuswõimet ja üliwaljut diſtſipliini ka kõige kohutawamail lahingu filmapilkel waenlaſe häwitawa tule all.

206. Kuulipilbuja (K.). Kuulipilbuja, oma ſuure kiirlaſkwuſe tõttu, wõimaldab kitſaſt tulepiirkonnaſt hüglajõuliſt jalgwäe tule arendamiſt.

R.-kuulipilbuja oma ſuure tulejõu tõttu täidab 100 laskuri aſet, kelleſt igaüks 10 padrunit ühes minutis wälja laſeb. (Lähemalt ſelleſt w. § 313).

207. Raske-kuulipilbujal (r. K.) on kergega (K. K.) wõrreldes tähtſad paremuſed.

R.-kuulipilduja optiline sihingutoru wõimaldab wähem-märgitawate märkide pääle täpipäälset sihi wõtmist ja kuulide tabawuse waatlemist.

Selle tõttu, et r.-kuulipildujal kindel asendus (kelk, kolmikjalg) ühes kindla juhtmehanismiga on, mis sihi kinnipidamist wõimaldab, ei muuda tema raud laskmise ajal sihturilt antud suuna, mille läbi saadakse kitsas kuulide wihk, selleşt olenew tihe külwipind ja wiimaseşt — põrutaw laske täpipäälsus.

Wistiirtoru ja nurkmõõtja kooskõlaline tarwitamine wõimaldab kestmiste ja suuremate kauguste juures ka eeskaitstud märkide edukat tabamist.

Raske-kuulipilduja tule juhatamine on täiesti wäljaşuurtüki oma sarnane. Püssitule pääle halwawalt mõjuwal lahingu moraalsel põrutusel pole masina — raske-kuulipilduja — pääle mingit mõju.

Pääle harilikkude kuulide on tema jaoks weel olemas: soomuştläbistawad, kaugelaştwad (iseäraliselt ballistiliselt konştrueeritud), walgustawad, süütawad ja lõhkewad kuulid.

Wähene kuulide lahkjooks, tihedat külwipinda andes, wõimaldab kõige halwemaiski oludes tule tagajärgede waatluşt, mõõtlaşkmişt kergendades.

„Jõhw-riştli" *) kitbu pääl tarwitamine wõimaldab suure täpipäälşusega ka lendmaşinate laşkmişt, lennukiiruşt automaatşelt ette wõttes.

208. Raske-kuulipilduja kitsa kuulide-wihu omadusteşt olenew wõime kaitsete läheduşes aşuwaid märke tabada annab eduka tabawuse lamawate laskurite ja kilbita kuulipildujate pihta kuni 1300 m. (1700×).

Suuremaid märke, isegi halwa waatluse juures, wõib temaşt edukalt kuni 1500 m. (22000—2300×) tabada.

209. Raske-kuulipilduja poolpõik- ja põiktuli on iseäranis häwitaw.

210. Üle oma laskurite pääde wõib laşkmişt toimetada r.-kuulipildujat (r. K.) selleks walitşewaile kohtele **) wõi esemeile asendades ja siis, kui oma laskurite ahelikud waenlaseşt tarwilikus, kuulide (trajektoriumi) wihu omadusteşt tingitud, kauguses on.

211. Raske-kuulipildujate (r. K.) tuld awatakse ainult tähtsate märkide pihta. Kauawältawat tulelahingut raske-kuulipilduja (r. K.) pidada ei wõi, oma hiiglarohke padrunikulu ja tuliseks mineku tõttu.

212. Pääle §§ 214 ja 215 tähendub märkide, mille tabamiseks raske-kuulipildujate (r. K.) tuld iseäranis soowitaw tarwitada, wõiwad olla weel järgmised märgid:

*) Jõhw-riştli — волосяная крестовина.

**) Walitşew koht ehk ese — командующій мѣстный предметъ.

Waenlase warud ja toetused, wastukallaletungi tagasilöömine, tagaajamine,

batarei ja ülsikute suurtüklide tabamine, mis waenlase pääletungiwat jalgwäge saadawad,

„jalgwäe lahing“ *) — lendmasinad ja tänkid (kahe wiimase wastu tarwitakse sellekohaseid kuule).

213. Kohtsõjas tulewad ülearused tarbeosad raske-kuulipilduja (r. K.) küljest ärawõtta (näit.: kilp, mis hääd kaitset wõimaldab, kuid tülitaw) sest tarwis meelespidada, et enne wastase parem tabamine ja siis kaitse wastase tulest.

214. Kõrgel lendawate õhuluurajatega wõitlust pidada on raskekuulipilduja (R. K.) ülesanne.

215. Raske-kuulipilduja (r. K.) ühes oma eriliste tarberiistadega, ja iseäralikke kuule tarwitades, wõib eduga tulistada kuni 2500 m. (3500×) järgmisi märke:

waenlase kogumise kohti,

lahingwäljale wiiwaid ligemeid, **)

rifiteid,

sildu,

kitsusi.

216. **Kerge-kuulipilduja** (k. K.) omab liikuwuse, mis jalgwäelane oma püssiga. Kindla asenduse puudus aga teeb tema tulemõju püsside omaga ühesuguseks ja kuulide külwipinna — laskwa osa külwipinna sarnaseks.

Asenduse pääle paigutud, omandab ta raske-kuulipilduja (r. K.) tulemõju.

217. Kerge-kuulipilduja (k. K.) tuld tarwitakse keskmistel ja pääasjalikult lähemail kaugustel.

218. Jalgwäe roodule ligiantud kerge-kuulipilduja (k. K.) kõwendab mõjuwalt tema tulejõudu, wõimaldades tulelahingut õredate laskur-aheliikega pidada, laskurid endid roodu lõikgrupi sünnituseks wõi jälle bataljoni juhi käsutuseks hoides.

219. Kohtsõjas wõimaldab kerge-kuulipilduja (k. K.) laskurite kokkuhoidmist ilma tulejõu nõrgestamata.

220. **Granaadipilduja on lähedamaa tuleriist.** Jalgwäe rood omab normaalselt 2 granaadipildujat ühes wastawa arwu granaatega.

---

*) Jalgwäelahing-lendmasin — lendmasin, mis jalgwäelahingust otsekohe osa wõtab, erinedes luure-, waatlus- ja teistest lendmasinate tüüpest.

**) Ligemed — подступы.

Erifuguste füsteemide wiske kaugus on mitmefugune—60—300 m. (80 x — 450 x).

Neid wõib asendada: hõlptuleks *) — eest kaitstud märkide tabamiseks, milleni ei jõuta käsi-granaadiga wisata, ja lamedaks **) tuleks — lahtiste märkide pihta tabamiseks.

221. Tundelik lööktoru annab wõimaluse granaadipildujaid kasutada ka tõkketule pidamiseks.

Nemad täiendawad suurtükituld raske-, (r. K.) kerge-kuulipildujate (k. K.), miinipilduja (m. P.) pesade wastu wõitlemiseks.

Granaadipilduja paremus seisab tema asukoha ülesleidmise raskuses, milline omadus tema paugu iseäraldusteſt oleneb.

Granaadipilduja tule mõju: granaatide wäike külgpilduwus ja suur — kuni 50 m. (70 x) — pilduwus sügawusse, mis juures pilduwuse pääle awaldab suurt mõju tuule suun.

Suurejõuline kildude tabawus ulatab kuni 200 m. (280 x).

Laskekiirus 6—8 pauku minutis.

Kindluskoobaste lageſid ei häwita.

222. Granaadipildujat tarwitakse:

Pääletungimiſel: pääletungi ettewalmistamiseks ja läbimurdmiseks määratud piirkonna eraldamiseks naabriteſt tõkketulega.

Ülesleitud kuulipildujate (k.) ja püss-granaadipildujate (Pg.) pesade wastu wõitlemiseks.

Jalgwäe toetuseks tema järg-järguliſel lähenemisel wastase poſitſioonile rünnaku lähtjoone ſisſewõtmiseks.

Kaitſel: Kuulipilduja (k.) ja püssgranaadi (Pg.) pesade wastu wõitlemiseks. Tõkketule pidamiseks.

Wäliſõjas soowitakse kaitſel granaadipildujaid 4—6 kaupa rühmadesse koondada ja sagedamini nende kohti wahetada.

Kohtſõjas: Saapide päädе, kaewikute ja jookſukraawide piirkondade pikuti tulistamiseks, tugikute, maaaluste peidikute awauste ning wastase ööſiste töödе tulistamiseks, wastase kaewikute ja kaewikpiirkondade lahutamiseks naabri piirkondeſt tõkketulega, wastase wahetawa jalgwäe tulistamiseks.

223. Püssgranaate lastakse iseäraliſe jalgwäepüssi külge kinnitud abinõuga. Nende granaatide tabawus on sama, mis granaadipilduja (Gp.) — omade.

Püssgranaatide tarwitamine on kergem kui granaadipildujate tarwitamine, iseäranis liikumiſel.

---

*) Hõlptuli — навѣсный огонь.
**) Lame tuli — настильный огонь.

Püssgranaatide tarwitamiseks moodustakse iseäralised rühmad 1 juhist ja 4—8 laskurist.

224. Automaatpüstol (a.-Ps.) juurde keeratawa päraga — on wäga tegelik tuleriist rünnaku tagasilöömisel.

225. Püstol-kuulipilduja (Ps. k.) on kabaw ja wäga ustaw lähedamaa tuleriist. Annab $3^1/_2$ sekundis 32 pauku.

226. T. P. (tänk-püss) tänkide wastu wõitlemiseks (kaliiber 13 mm.) — on suure läbilöögi jõuga: 590 m. (700×) kaugusel läbistaw 2 cm. palsuse teraskilbi.

227. k.-M. p. — kerge-miinipildujal — on palju suurem löökjõud kui granaadipildujal (G. p.) ja pillub miine 300 m. (420×) kuni 1200 m. (1700×).

Tema mürskid*) lõhuwad ka kergemad laekatted.

Elawaid märke hõlptulega tulistades täiendab wäisuurtüki granaadi tabawust (tegewust).

Tema lame tuli on hästi tabaw elawate märkide pihta.

600 m. (800× — 900×) kauguselt on k. M. p. tuli mõjuw soomusmasinate ja tänkide wastu.

228. Kerge- miinipilduja (k. Mp.) tarwitamine nõuab teatawat laskekoha ettewalmistust, waenlase waatlemise eest warjamise mõttes.

229. Kerge-minipilduja (k. Mp.) tabamise täpipäälsus ja wähene külwipind lubawad *päältetungil* waenlast kuni rünnaku silmapilguni tabada; misjuures jalgwäe eellini lähedusest asumine wõimaldab täielikku tegewuse kooskõla.

Kaitsel wabastab tema oma suurtükiwäe „lähedamaa" lahingu pidamisest; rünnaku tagasilöömisel wõtab tema *oma suurtükitule tegewusest tuletõkke loomises osa*, sihikindla kawa järele tuleandmisele asudes.

230. Kerge-miinipilduja, asetud lameda tule andmiseks (k. Mp.) on wäliskujas kasulik tuleriist jalgwäe saatmiseks; tema on oma suure liikuwuse, oma otsekohese lähedusse tõttu jalgwäele, oma kiirlaskwuse ja kindla tabawuse tõttu lähedail ja keskmistel kaugustel wõrratumalt tähtsaks täienduseks suurtükkidelle, iseäranis wastupanu sõlmede waldamisel ja wõitluses soomusmasinatega ning tänkidega.

Teede puuduse! wõib tema suurtükkide aset täita.

231. Nende tuleriist-liikide tabawust ja moraalset mõju suurendakse märksa, neid tiib- ja pöiktuleks tarwitades: seepärast on lahingus alati tarwis selleks wõimalusi otsida.

232. Käsigranaadid—(Kg.) on mõjuwamaks lähedamaa sõjariistaks.

*) Mürsk — suurtüki kuul, снаряд.

Pääle kildude tabawuse on neil waenlase pääle weel suur moraalne mõju.

Mõlemad käsigranaatide liigid: hõlptegewuseks määratud suure detonatsiooniga (põrutusega) ja wähese kild-tabawusega käsigranaat ja kergem, laugemalle wisataw ja suure kildtabawusega käsigranaat täiendawad teineteist niihästi päletungil kui kaitselgi.

Granaadipildujate ootamata kallaletungimine waenlaselle ühes tiibade haaramisega annab suure moraalse mõju.

233. Wäike-tulepilduja (W. Tp.) on kallaletungimise sõjariist.

Tema tulejuga ulatab kuni 20 meetrini (30 sammu). Tema moraalne mõju on põrutaw.

Kohtsõjas tarwitatse wäike-tulepildujat (W. Tp.) kallaletungimisel kaewikute puhastamiseks waenlaselt, tema wäljasuitsetamiseks peidikuist ja koobastest, kuulipildujate ja kaitsemajade waldamiseks.

Tulepildurite rühm koosneb: ühest juhist, kahest tulepildujast ja neljast tulepildurist.

234. Wäike-tulepilduja (W. Tp.) eduka tegewuse tingimiseks on: löök- ja tulepilduja rühmade lähedam omawaheline toetus, tingimisel, et tulepilduja tegewuse tagajärjed saaks löökurite poolt ajawiitmata ärakasutud.

235. Kallaletungi algul, kui tulepilduja otsekohest tegewusse panemist näha ei ole, käib tulepildujate rühm löökrühma järele, aga juhtumisel, kui juba kindlasti ettearwata wõimalus kõwa wastupanu pääle sattuda, käiwad tulepildurid löökurite ees.

236. Tulejuga ei soowiteta liig wara awada, et läbimurdmiseks määratud kohta waenlaselle mitte näidata. Tema häwitawat ja moraalset mõju on tarwis tugewa wastupanuga kohtade wõtmiseks hoida.

237. Kaitsemajade waldamiseks on kasulik neile tulepildujaga päletungida tagant ehk küljelt, löökrühma kaitse all olles, — kaitsemaja eesmist (otsaesist) kõwa kuulipilduja tule alla wõttes ja kaitsemaja laskeaukudesse tabamisega kaitsjaid seinte taha warju otsima sundides.

238. Kallaletungimisel tarwitamata olnud tulepildujaid wõib suure kasuga waenlase wastukallaletungi tagasilöömiseks tarwitada.

239. Tulepilduja on hästi mõjuw tänkide wastu.

240. Käsigaaspomm (Kg. P.) — on mürgita gaasiga täidetud, mis wäljakutsub päälmise ja ilanahkade suure ärituse ja on hääks abinõuks waenlase peidikuist, flankeeriwaist ehitustest ning kaewikuist wäljasuitsetamiseks.

241. Külmsõjariist — on sõjariist, millega rünnakul wahwa waenlase wiimne wastupanu murtakse, wõi millega laskur rünnaku tagasi lööb, wõitlusse waenlasega rind rinna wastu astudes.

242. „Jalgwäge saatjad suurtükid“ — enamjaol harilikud wälikiirlaskjad kerged suurtükid — wõitlewad ja tulistawad waenlast läheda maa päält, otsekohese läheduses ja isiklises ühenduses toetatawa jalgwäega olles.

(Nende suurtükkide tarwitamise üle — waata päätükk: „Jalgwäge saatjate suurtükkide batarei“).

Jalgwäe tegutsõimsus.

243. Jalgwägi wõitleb igasuguses, inimese raskust wäljakandwal maastikul ja wõib iseseiswalt, täies rakmetes olles, õige tõsiseid takistusi wõita.

Woor ei tohi ealgi olla jalgwäele liikumise takistuseks.

244. Jalgwäelane, rakmeteta wabanedes, omab suurema liikuwuse.

Rakmete ärawõtmist wõiwad lubada: polgu, eraldi töötawa bataljoni ja neist kõrgemad juhid, kuid igakord on tarwis omale ettekujutada neid tagajärgi, mis rakmete kadumaminek toob.

Maastiku kasutamine.

245. Osaw, hästi läbimõeldud maastiku kasutamine on tarwilik oma kawatsuste warjamiseks waenlase eest wõimalikult kauemaks ajaks ja selleks, et omi osasid waenlase pääle wõitluswõimulisemana wiia.

Selleks on waja:

Kaarti hästi lugeda ning tegelikku maastikku tunda osata ja õigeaegset maastiku luuret toimetada.

Maastiku luuret peab täie hoole ja tähelpanuga toimetama; kuid see ei tohi ealgi õigeaegsete otsuste wõtmist takistada ja jalgwäe tegewust halwata.

246. Kui jalgwäel täitsa lahtisel maastikul tuleb tegutseda, siis on waja tarwitada worme, milles osad teineteisest rinnetpidi ja sügawusse suuremate kaugustega ja wahedega paigutud oleks, iga koondud osa jaoks wäikseid rinnetpidi ahtaid jaotusi tarwitada, mis liiguks teineteisest suuremate kaugustega ja wahedega.

Kohane päewaaja walik ja sellest olenew walgusehetedus on seejuures äärmiselt tähtis.

247. Jalgwäe osa peab korda ja liituwust*) ka kaetud ja künklisel maastikul alalhoidma.

On tarwis hoolikalt iga wõimalust, mis maastik annab, korra jalulesäädmiseks osades ärakasutada.

*) Liituwus — духовная или строевая спайка.

Luure.

„Meieajal sõdida — tähendab võimalustega arwestada".

v. R. „Napoleons Strategie".

. . . „rühmajuhil, üldiselt öeldes, peab oma waatleja, oma eneſe luurorgaan olema".

Незнамов: „Современная война".

„Wõib olla küll purustud, kuid ealgi ei tohi olla ootamata üllatud".

Friedrich Suur.

Üldised juhtnöörid.

248. Iga juht peab alati ise hoolitsema, et oleks teadustud kõigest sellest, mis ülesande täitmist tagaks ja temale alluwate osade julgeolekut kindlustada wõiks.

249. Teadete kogumine waenlasest ja maastikust, mille pääl tegutseda tuleb, saawutakse luuretega.

Luure waenlase üle seisab tema ülesotsimises, jõudude kohastumise ja tegewuse kindlakstegemises. Maastiku luurel tehakse kindlaks selle omadused, millel wägede kohastumise ja tegewuse pääle mõju on.

250. Teadete kogumist toimetakse:

1) luureks wäljasaadetud osadega;

2) lendmasinatega.

Pääle selle wõib teateid waenlasest saada sõjawangide, ülejooksikute ja elanikkude usutlemise kaudu; sala luurajailt; posti ja telegraafi kirjawahetusest; surnute ja wangide juurest leitud paberitest, ajalehtest, ka mitmesugusteſt sõjalikkest tundemärkest (waata §§ 258—264).

251. Luure üldise seisukorra selgituseks korraldakse wanema juhi käsutusel.

Osade juhid peawad luuret oma abinõudega, nii kuidas neile antud ülesanded nõuawad.

252. Igale osale, mis luure jaoks määratud, antakse täiesti kindel ülesanne, mis tema jõu kohane on.

Luurtegewuse edu oleneb suuremal mõõdul tema korraldusest; igal ülfikjuhtumisel peab ta ülesandega ja seisukorraga läbimõeldud olema.

Luuret korraldab see juht, kelle hooleks ta antud, temale ettenäidatud ülesande piirides.

253. Luurpiilurid töötawad iſeſeiswalt ehk ühenduſes oſaga, mille poolt nad wäljaſaadetud.

Jalgwäe piilurite tegewus ſeiſab pääasjalikult waenlaſe ülesotſimiſes, tema järele walwamiſes ja teadete kogumiſes maastikuſt. Lahingliikе kokkupõrkeid wõtawad nad ette, kui ſee luurkäigu eesmärgile wastaw, iſeäranis kui nad wäljaſaatjate oſade poolt toetuſt wõiwad loota.

Häid luurkäigu tagajärgi wõib ſaawutada ainult tingimiſe juures, et luurkäigu orgaanid energiliſelt töötaſid ja ſeejuures üldiſe eesmärgiga tutwuſtud oleks, ſ. o. otſtarbega, milleks luurkäik ettewõetud, et nad, luurates, enam-tähtſat wähem-tähtſaſt wõiksid eraldada. Waenlaſe ülesotſimiſe juures tarwis teda teatawas piirkonnas wõi ſuunas leida, teid tähelpannes, teeäärſeid külaſid waadeldes, kohalikke elanikke ülekuulates, posti ja telegraafi korreſpondentſi kaaſa wõttes j. m. Waenlaſega kokkupuutudes, tema jõudude jaotuſe kindlaks teha — eel- ja pääjõud, ning nende rühmitus, kuigi üldiſtes joontes, kui nad ſuuremal kauguſel aſuwad mida lähemal waenlane, ſeda täielikumad peawad need teated olema.

Kui waenlane liikumiſel, tehakſe kindlaks teed, mida mööda ta ränbab, tema jõud ja kolonnide koosſeis, nende liikumiſe ſuund ja peatuspaigad, mille juurde nad puhkuſelle jäid. Ehk küll liikumiſt kaitſewate oſade järele üldiſt ettekujutuſt waenlaſe kolonni jõuſt ſaada wõib, ſiiski tuleb püüda tema liikumiſe piirkonna fügawuſſe tungida, ſ. o. ülſikute kolonnide wahele, tegutſedes ülſikute piilkondega ehk jõuga.

Puhkawat waenlaſt luurates, tarwis tema wägede aſupaiki, kohanemiſe wiiſe, jõudude ſuuruſt ja nende koosſeiſu wõimalikult ſelgitada; ſelleks tema kohanemiſe piirkonda ſalaja ſisſepääſeda ehk jõuga ſisſetungida püüdes.

Umbkaudſet aimet waenlaſe kohanemiſeſt ja oſalt tema jõududeſt wõib anda tema walwejoone laiuſe ning walwekorra kindlakstegemine. Waenlaſe lahingkorra kohanemiſt luurates ſelgitakſe: rinde ſuund ja pikkus; tema jalgwäe poolt wallatud kohalikud eſemed ning tugikud ja miſſuguſte jõududega; kindluſtuſte ja kunſtlikkude tõkete omaduſed; kohalikud eſemed, mis waenlaſe tiiwa lähedal aſuwad, kuid tema poolt wallatud ei ole; tema ſuurtükiwäe kohanemine; waenlaſelle ligipääſeteed rindelt ja tiibadelt. Kõik need teated ſaadakſe luurſalkade luurawate piilurite kaudu, wastaſe tule wäljakutſega, ja kui tarwis — tema wähemate oſade eemalle ſurumiſega, et wõimalikult temaga lähemaſſe kokkupuutumiſſe ſaabuda.

254. Kui waenlaſega kokkupuutuwus ſoetud, tarwis teda katkeſtamata waadelda.

255. Et luurkäik wõiks tegelikku kaſu tuua, turwis alati kindlat ſidet luurorgaanide ja neid wäljaſaatnud juhi wahel hoida. Iſeäraliſt

[illegible]

tähelpanu peab õigeajalise teadeteſaatmiſe pääle pöörama, ſeſt et hiljaks-jäänud teated waenlaſeſt igaſuguſe tähtſuſe kaotawad.

Teadete kättetoimetamiſe kiirustuſeks on kaſulik wahepostid üles-ſääda, neile tehnilisi ſideabinõusid andes.

256. Saadud teadete hindamiſt tuleb wanemal juhil nende teadete uurimiſe järele teha, neid waenlaſe wäe organiſatſiooniga ning tema tegewuſe wiisiga wastamisi pannes ja kaaludes. Kõik ſaadud teated peab eſimeſel wõimaluſel iſeäralisſe teateraamatuſſe ſisſekantama.

257. Eſialgne luuramiſe korraldus ei wõi jääda muutmata ja peab andmete põhjal teiſendud ning täiendud ſaama, waenlaſe tegewuſeſt ja ſeiſukorraſt olenewalt.

258. Sagedasti kõige tühiſemad tundemärgid, kui neid aruſaamiſega kaſutakſe, wõiwad tuua määrilist ſelgituſt ſeiſukorrale; ſeepärast tuleb mitmeſuguſel teel ſaadud teateid hoolikalt ülesiähendada, korraldada ning wõrrelda.

259. Tarwis tähelpanna elanikkude meeleolu waenlaſe maal ja üldſe waenulikkes maakondes.

Nende wastululeliktus näitab waenlaſe puudumiſt. Ümberpöördult, äritud olek, tööde ja kaupluſte ſeismajätmine, elanikkude küladen ära-kolimine j. n. e. on oodetawa lahingu tundemärgiks; kõrk meel näitab tugewa waenlaſe lähenemiſt.

260. Kui waenlane puhkuſelle aſunud, korteris wõi kor-terbiwakina, tuleb tähelepanna: wälitelegraafi traatide ſuund; kohad, kus ſädetelegraafi maſtid ehitud, waatluſe kõrgendid*); riiete ja pääkatete worm, wormi erandid, tuleriitade ſuits ja kuma; tuled, palatid; piil-kondade ja luurſalkade wäljaſaatmiſe aeg ja ſuund; mitmeſuguſed ſignaa-lid ja tunniajad, mil neid antakſe; uute riiete wormi ilmumine, maſinate, telingute, redelite, lootſikute j. n. e. kogumine. Tähtis ka tähelpanna kohti, kus waenlane kohanenud, j. m.

261. Kui liikuwat waenlaſt luuratakſe, tarwis tähelepanna kolonnide pikkuſt, terawalt ſilmapaiſtwaid üksteiſeſt lahkuminewaid rühmi-tuſi; ſõjawäeliike, woore, liikumiſe kiirust, ülestõuswa tolmu kõrguſt, ſõjariistade läiget.

262. Tarwis tähelepanna kõiki töid, mida wastane kindlus-tuste ehituſeks rahwarikastes kohtes ja teistes kohalikes eſemeis toimetab; tema tööſalkade liikumiſi, telegraafi ja telefooni joonte ſisſeſäädmiſi ja muid wastaſe tegutſemiſi, mis lahingu ettewalmiſtuſt näitawad.

263. Kokkupõrkel waenlaſega on wäga tähtis riiete wormi ning mahajäetud ſurnute ja haawatute riiete erandid tähelepanna. Sur-

*) Märkus: Kõrgend — выкша.

nuilt ja haawatuilt tulewad taskuraamatud, kirjad, kaardid ja muud dokumendid ärawõtta.

264. Waenlase tagaajamisel pööratakse tähelpanu tema puhkepaiga suurusе, mahajäetud jätiste, hobuste, sõdurite ja woori jälgede pääle (nende wärskus, suund), kas haudasid ei leidu, kas hobuste lõppend kehad — jõus wõi kurnatud, kas neil seljad katkised wõi mitte; kas ümberkaudsed külad hämitud; kas waremed wärsked wõi ammused, kas neid palju wõi wähe, suured wõi wäikesed, kas sillad häwitud wõi tõkestud.

265. Kohalikkude elanikkude, wangide ja ülejookfikute usutlemise abil wõib sagedasti saada wäärtuslikke teateid waenlasest, kuid pimedalt nende seletustesse uskuda ei ole kohane, iseäranis waenumeelsete elanikkude ja wangide seletustesse.

266. Kohalikkude elanikkude seast pääasjalikult usutletakse: telegraafi, posti ja raudtee teenijaid, arste, preestreid, õpetajaid, kaupmehi. Selleks, et nende usutlusteſt wõimalikult täielikke teateid saada, pannakse neile näituseks järgmised küsimused: elukoht; kust ja kuhu läheb; mis nägi, kuulis wastasest; missugustes külades wastase wäed asuwad; kus on nende eelpostid, luursalgad; kui palju ratsawäge, suurtükke, moonawankreid; missugustes hoonetes sõjawäed asuwad; kes nende juht; kus ta asub; kas on maja pääl lipp; missugust wärwi ta on; missuguste numbritega wõi tähtedega; kuhu liikusid wastase wäed ja kui kaua nende läbiminek asunduseſt kestis; kas liikumine sündis maheaegadega wõi katkestamatult; missugustes riietes nad olid: missugused mundrid, mütsid, mütsiääre wärw, pagunid, krae, nööpalused, missugused numbrid, tähed pagunitel, krae pääl; missuguses seisukorras raudtee, palju ronge sõidab ööl — päewal, mis weetakse pääasjalikult; kas pole märgata kindlustuste ehitamist, kus ja kui palju; missuguste külade wahel käiwad läbi sõjatelegraafi traadid; kus moonatagawarad, loomatoit; mis sõõwad sõdurid; kas toiduainete eest korralikult maksetakse, mille eest ja kui palju; kas tehakse kohalikkuelle elanikkudelle ülekohut; kui oli lahing, siis kui palju oli surnuid ja haawatuid, kuhu nad weeti.

267. Wangidelt ja ülejookfikuilt wõetakse kõik dokumendid ja kirjad ja saadetakse ajawiitmata kõrgemaisse staapidesse. Wange ja ülejookfikuid usutletakse ikka üksikult; nende tunnistuste wõrdlemine annab wõimaluse enamwähem õigele otsuselle jõuda.

Neilt päritakse: missugustes osades teeniwad (waadata mundrit, mütsi, sõjariista, isikumärki, taskuraamatut, kirjaümbriku adresse, mis omaksеilt saadud), kes wanem juht; missugusse wäeossa wangilangenud osa kuulub; missugused osad ja kui palju selles ümbruskonnas tegutsewasse wäestikku kuulub, kui palju suurtükke; kus ja kuidas osad kohanend; kus oli wiimane ööpaik; mis kuulis oma ja teiste osade liikumiste ja tegutsemiste kawatsusteſt, kas said õieti toitu ja milleſt see koos seisis, kas anti

korralikult palka; milles kannatasid puudust; kuidas ülemad ümberkäisid; mitu laskurit, kerget ja rasket kuuli-, miini-, pommi-, tulepildujat roodus, bataljonis ja hobuseid eskadronis. Kui palju noori ja tagawara mehi, missugust süsteemi käsituleriistad meeskonnal on, mitu padrunit, käsigranaati on igal laskuril; kas gaasiwõitluse ja wastuwõitluse abinõud on; kas palju haigeid ja haawatuid; kas ja missuguseid moona ja loomatoidu tagawarad on. Tarwis tähelepanna wangilangenu wormi, iseäraldusi, missuguses seisukorras tema riidewarustus, sõjariist, missugune wälimus — wärske, wäsind, söönud wõi nälginud.

268. Asunduste*) läbiwaatamine. Salga süda ei lähe asundusse enne, kuni see ja lähedam ümbrus piilurite poolt läbiwaadatud.

Asunduse läbiwaatamiseks jääb salk lähedalle warjatud kohale peatama, kuid nii, et ta asunduse järele wõiks walwata. Piilkondade arw, mis asunduse läbiwaatamiseks tarwilik, oleneb asunduse suurusest (tema tänawate arwust), wormist ja suunast, millises asundus asub luursalga liikumise suuna suhtes.

Laialdase asunduse luuret toimetakse mitme piilkonnaga. Asundus, mis kitsas ja põiki asuw luursalga liikumise suunale, waadatakse läb piilkondade ahelikuga.

Piilurid saadetakse päätänawaid mööda ja mõlemaile poole asundust. Asunduse läbiwaadanud, peatawad piilurid tema wastaspoolsel weerikul ja annawad tagajärjest leppemärgiga teada (tarwiduse korral saadawad luursalga südamelle teate). Kui waenlast ei leidu, liigub luursalk tiiresti asundusest läbi.

Waenlase maal, ehk waenulikkude elanikkude keskel, ehk kui luursalk arwuliselt nõrk, samutigi ööajal on kasulik pantwange kaasawõtta. Selleks määratakse piilkond (mitte alla 3 laskuri), kes lähemas majas ilma härata mõne elaniku kaasa wõtab ja teda luursalga juhi juurde toob. Sääl usutletakse kinniwõetud elanikku ja hoitakse kuni piilkonnad asunduse läbiwaadanud.

Täielik asunduse läbiwaatamine toimetakse terwe luursalgaga, kui tema jõud selleks küllalised. Seejuures, pääle esialgset asunduse läbiwaatamist piilkondade poolt ja kõikide wäljawiiwate teede kinnipanekut, asub luursalk asundusse, paneb, kui waja, wahipostid wälja, ja luursalga juht asub elanikkude usutlusele (pääasjalikult kohalise walitsuse), posti ja telegraafi kirjawahetuse, kassa j. n. e. ärawõtmiselle. Läbiwaatamise ajal ei lasta kedagi asundusest wälja, ja luursalga laskurid hoiawad end lahingukorras.

269. Metsa läbiwaatamise kord on tema suurusest, läbikäidawusest, teede ja sihtide arwust tingitud.

Wähene mets wõi metsasalu waadatakse piilkondade poolt seest ja ääri mööda. Kui mets suur pole, kuid nii tihe, et ainult teid mööda

*) Asundus — населенный пункт.

käidaw, siis waadatakse ta läbi nende piilurite poolt, kes mööda pää- ja lähemaid körwalteid ja mölemat äärt mööda liiguwad.

Öreda metsa luurel liiguwad piilkonnad ahelikuna. Kui waja, wõidakse kogu luursalka ahelikku paisata. Kui mets suur ja liikumine wäljaspool teid raskendub, siis waatawad piilkonnad ta pääsuunas läbi ja mölemaile poole hargnewaid teid — ainult mõni saba sammu körwale. Piilkonnad, mis körwale wiiwaile teedele saadetud, waatlewad neid ainult niikaua, kui luursalk neist möödunud on, ja ühinewad siis luursalga südamega.

Enne luursalga sissemineku niisugusesse metsa peab tema äär esialgselt, kui metsa läbipääsetawus lubab, mõne saja sammu pääle, niihästi liikumise suunas kui ka põikjoones läbiwaadatud olema.

270. Kitsendi*) läbiwaatamiseks liigub üks piilkond temast küresti läbi, teised teewad sedasama lähemaid körwalteid kaudu, luursalk peatab kitsendi algul. Kui waenlast ei leidu, siis piilurid, teatades sellest luursalgale, teewad sedasama, mis asunduse läbiwaatamiselgi. Luursalk peab kitsendi wõimalikult küremalt mööduma.

271. Kui teel kõrgustik**) ettejuhtub, siis liigub üks piilkond kõrgustiku tipuni ja waatleb eel ja körwalolewaid kohti, püüdes waenlasselle märkamata olla; teised, kui kõrgustik liig suur pole, hiiliwad ringi sellest.

Kui kõrgustik on piki luursalga teed, siis liigub luursalk all, kuna piilurid ülewal hiiliwad, kõrgustiku harja taga waenlaselt end warjates.

272. Luure teel juhtuwad takistused, nagu soo, mülgas, jõgi ja kuristikud, — waadatakse läbi piilkondade poolt nii palju, kuiwõrd see luursalga läbikäigu julgeolekuks tarwilik. Nad waadatakse harilikult neist läbiwiiwate pää- ja lähemaid körwalteid mööda.

273. Kui eelmises § mainitud esemete üksikasjalik läbiwaatamine teatawas ulatuses tarwilik, siis teostakse seda piilurite ahelikuga.

Kui kuristik (jõgi, soo) asub küljel, siis waatlewad teda piilkonnad, kes pikuti teda (kuristik, jõgi, soo) mööda liiguwad.

Jalgwäe luure.

274. Jalgwägi oma omaduste tõttu wõib waenlast ja maastikku luurata, umbes kuni poole päewateekonna kauguseni esiosadest.

Jalgwäe luurorgaanide kaugenemisel, enam kui 4—5 wersta pääle, on kasulik nende toetuseks wäikseid jalgwäe osasid (rühmad, poolroodud, roodud) ettenihutada, millele tehniliši sideabinõusid—jõurattaid***), jalgrattaid wõi ratsanikke tuleb ligi anda.

*) Kitsend — тѣснина.
**) Kõrgustik — высота.
***) Jõuratas — mootorratas.

275. Kui luureks ettenihutud jalgwäe ees weel ratsawägi luuret peab, mis selleks aegsasti kaugemalt wäljasaadetud, siis harilikult jalgwäe lähenemisel waenlasele—rühminewad aegamööda ratsawäe osad wastase tiibade wastu, eesmärgiga oma luuret sügawusse ja waenlase kohanemise seljataga jatkata.

Selleks, et niisugustel juhtumistel, luurawate ratsawäe osade äraminekuga waenlase tiibade pääle, luure rindel mitte katkestud ega nõrgestud ei saaks,—*peawad jalgwäe luurorgaanid niiwõrd õigel ajal ettenihutud olema*, et nad aegsasti wõikfid selle enda pääle wõtta ja täielikult rinde ees ning neis kohtes waenlase tiibadel luuret korraldada, kus see ratsawäel wõimata on.

276. Luureks saadetakse jalgwäes wälja luurpiilurid ja salgad, kes iseseiswalt ehk jalgwäe osadelt toetetuna tegutsewad.

Piilurid luurawad pääasjalikult määratud suuni ja kohti. Salkadelle tehakse kohuseks teatawat rinnet, piirkonda wõi maariba waenlase suunas luurata.

277. Piiluriteks ja salkadesse määratakse pääasjalikult luurajad, kui neid pole — laskurid, kes selleks kõige enam kohased.

Kindlustud joonte ja esemete luuramiseks antakse jalgwäe piiluritele ja salkadelle kaewurid ja suurtükiwäelased kaasa; pääle selle wõidakse neil juhtumistel weel eripiilureid kaewuritest wäljasaata.

Mitte-luurajaist koosnewate piilkondade ja salkade juhtideks määratakse ohwitserid, alam-ohwitserid ehk luurajad; tähtsail juhtumistel on kasulik ka luurajaist koosnewate salkade je piilkondade juhtideks ohwitsere ja alam-ohwitsere määrata. Iga piilkonna ning salga jõud peab wastama: antud ülesandele, kauguselle, milleni nad wäljasaadetakse, loodetawate teadete rohkuselle ja muudele olukorra tingimustele. Piilkondele ja iseäranis salkadelle peab tehnilisi sidewahendid — jõurattaid, jalgrattaid ja ratsanikke kaasa andma.

278. Teadete saamise kiirustamiseks wõiwad piilkonnad ja salgad eneseşt wahepostid wäljapanna. Kui piilkondi ja salku toetakse jalgwäe osade poolt, siis tulewad wahepostid neist osadest ettepoole nihutada. Wahepostidelle antakse tehnilised sidewahendid: jõurattad, jalgrattad ja ka ratsanikud ligi.

279. Iga luure-piilkonna, iga salga ja toetusosa juhile antakse kindel ülesanne; pääle selle teatakse neile:

a) olewad teated waenlasest;
b) tarwilikud teated oma wägedest;
c) kellele ja kuhu teated saata; millal tähtajalised teated saata;
d) teated naabri piilkondest, salkest ja toetusosadest;
e) mis ajaks peawad tarwilikud teated kohal olema;
f) kuhu tagasi tulla, ehk mis teha pääle ülesande täitmist.

Piilkondade, salkade ja toetusosade juhtidelle teadustakse, kui tarwis, kõrgema juhi, kelle ülesandel nad wäljasaadetud, tegewuse kawatsusest, aga ainult suusõnaliselt.

280. Suure teostamiseks saadab salk endast luurepiilkonnad wälja, mille juures salga juhil kasulikum on end mõne laskuriga piilkondade taga hoida, et hõlpsamini luuret juhtida.

Warjatud kohtade ja hiiliste luurets on kasulik luua õredat ahelikku wähemaist piilkondest (igas 2—3 laskurit), kes edasinihkudes terwe maariba korraga järele waatawad.

181. Luure-piilkonnad, nii ükskuid, kui ka salgast wäljasaadetud, liginewad luure eesmärgile warjatud hiiliseid mööda, mis aga tarwilikke luurewaatlemisi takistada ei tohi.

282. Ükskikute piilkondade ja salkade juhid saadawad teated juhtidelle, kes neid wälja saatnud, ehk kellele see kästud. Kui piilkondi ja salku toetawad jalgwäe osad, siis saadetakse teated piilkondade ja salkade juhtidelt toetusosa juhile. Siin korraldakse ja wõrreldakse saadud teated ja saadetakse edasi wanemalle juhatusele.

283. Lahinglikke kokkupõrkeid wõtawad luurajad piilkonnad ja salgad ette, kui see luure eesmärgi saawutamiseks tarwilik.

Jalgwäe toetusosad peawad waenlase esiosasid tagasi surumo, et sellega piilkondade ja salkade tegewuse piire laiendada, neile wõimalust anda waenlase kohanemise sügawusse tungida ja luuratawat eesmärki tiibadelt ümberhaarata ning weel selleks, et waenlase luuret tagasi tõrjuda.

Manöwreerimine lahingus.

(Üldised juhtnöörid).

„Et wõitjaks jääda, waja ülekaalu eest hoolitseda teatud silmapilgul, teatud paigas. See on kõik".

Napoleon.

„Silmamõõt, kiirus ja surumine!"

Suworow.

„Tuleriista arenemine on manöwri tähtsust tõstnud".

Golowin.

284. Iga manöwreerimise eesmärk on — sõjawäge kõige paremasse seisukorda asetada tegewusteks waenlase wastu, seejuures oma ümberpaigutusi wõimalikult warjates ning wägesid asjata kaotuste eest hoides.

See eesmärk saawutakse ümberpaigutewate wägede wastawa suunimisega, ümberpaigunemise kiirusega ning warjamisega ja waenlase tule mõjule ning maastikule wastawa riwi tarwitamisega.

285. Antud suuna täpipäälne pidamine on manööwri edu päätingimuseks.

286. Liikumistest tiiwaga waenlase poole tarwis kõigiti hoiduda, iseäranis temale kõige lähemal seiswais osades; niisuguste liikumiste asemel obliitlisi liikumisi tarwitades, osasid lahingkorra sügawusest saates.

287. Tarwiduse korral üldist lahingkorda rinnetpidi tiiwast pikendada, tuleb sel tiiwal uus lahingu piirkond luua, jõude seks saates üldisest warust, lahingu piirkonnas — piirkonna warust. Kui lahingkorda waja tiiwalt lühendada rinnetpidi, tuleb üleliigseid osasid üldisse ehk piirkonna warusse wõtta.

288. Lahingkorra tiiwa poole nihutamist saawutakse uute piirkondade loomisega sel tiiwal, kuhu poole tarwis lahingkorda nihutada, ühelajal sellega — wastuseiswat tiiba lühendades.

289. Lahingkorra suuna muutmiseks määratakse lahingu piirkondele suuniw piirkond ja uus suund esemete abil, siis suuniwa piirkonna suunamuutmist läbiwiies, tuleb teised piirkonnad uues suunas niisuguses järjekorras wäljanihutada, et ümberpaigutamised tuletoetusel sünniks ja et tuli ei nõrgeneks.

290. Kui lahingkorras „lõhe" *) sünnib, mis tegeliku risttulega tabataw pole, siis tarwis teda lähemast warust täita.

291. Haaramine ühendakse pääletungiga rindelt, mille juures wastast haarawail osadel kasulik esmalt astmena ette nihkuda ja siis wastawalt suuna rinnetpidi muuta, et waenlast põiktulega tabada, temale piki rinnet pääletungides.

292. Wastase poolt ettewõetud haaramise katse nurjaajamist saawutakse osade ettenihutamisega warudest, et ise wastase haarawaile osadelle tiiwa pihta lööki anda. Äärmisel juhtumisel, kui warusid pole, tuleb haaratawat osa astmena tagasinihutada, et astmelt haarawa waenlase tiiba oleks wõimalik omalt poolt haarata.

293. Tiibpiiramine wõetakse ette küllalistel jõududel ehk siis, kui seks hää olukord. Jõudude suurel ülekaalul wõib tiibpiiramist mõlemalt tiiwalt ettewõtta, mis õnnestamise korral wastase ümberpiiramiseni wiib.

Tiibpiiramise edu on tingitud: õige suuna walikust, aja õigest tarwitusest ning wäljaarwamisest, liikumise kiirusest ja selle warjamisest, õigest orienteerimisest waenlase suhtes ja kindla side pidamisest oma osadega, mis wastase rindele pääletungiwad.

*) Lõhe — разрыв в боевом порядкѣ.

294. Wastase poolt ettewõetud tiibpiiramise aegsaks paljastamiseks tarwis tiibu hoolsalt walwata, katkestamata luuret pidades. Pääle selle, kui wastase poolt ettewõetud tiibpiiromine end ilmutand, *tuleb olukorrast ja üldise waru jõust tingitult*: kas tiibpiirawalle waenlasele kallaletungida, et tiibpiirawaid osasid rindelt tegutsewaist lahti kiskuda ja kõrwale wisata, ehk waru*st* jõude tiibpiirawa wastase kinnipidamiseks ning tema manöõwri nurjaajamiseks wäljasaata, et temale rindelt otsustawat lööki anda.

295. Liikumise warjamist saawutakse hoolsa ja läbimõeldud maastikule kohanemisega, mis warjendite kasutuses ja lahtiste kohtade kiires möödumises awaldub.

296. Iga liikumise algul peawad olema kindlalt ülessäetud: *liikumise eesmärk ja üldine liikumise suund: suurema wäeosa jaoks — liikumise riba.*

Liikumise suund ja liikumise riba saawad esmalt kaardi pääl ja pärast wõimaluse mööda esemete abil kättenäidatud.

Wastawalt üldisele suunale, näidatakse igale wähemalle osale tema eriliikumise suund selgelt nähtawa eseme pääle niiwiisi, et kõigi osade liikumine paralleelselt üldisele suunale sünniks. Kui selgelt paistwat eset pole wõimalik kätte näidata, tuleb suund teiste wiisidega kindlaks teha, näit.: piki teed, piki metsa, paremalle ehk wasakulle poole naabri osa j. n. e. ning ka kompassi abil.

Kui liikumise suuna pole wõimalik esemega kindlaks teha, peab suuniwat osa määratama, **mis wähemate osade liikumiste juures reegliks on.**

297. Liikumise ajal ei tohi ei lõhet ega kokkukuhjamist naabri osade wahel lubada. Selle ärahoidmiseks peab iga juht tähelepanelikult walwama, et suund saaks täpipäälselt peetud, ja, kõrwalekalduwuse korral temast, wead õigel ajal parandub.

298. Liikumise kestes waja arwesse wõtta maastikku, mida mööda liikuda tuleb, ja ka wastase tuld. Neist andmeist olenewalt tuleb tarwitada riwisid ja liikumise wiise.

299 Riwi walik osade ümberpaigutusel, et asjata kaotusest hoiduda, on tingitud maastikust ja waenlase tulest; näituseks: suurtükitule piirkonnas on tarwitatawad riwistused „rühmadena", rühmad riwistud ühte wiirgu, wiirud noolriwis *); r.-kuulipildujate tegeliku tule piirkonnas tuleb liikuda — rühmad riwistud **) „jagudena", jaod — riwistud ühte wiirgu, wiirud noolriwis; kui maastiku olud annawad kindlat warju wastase tule eest, wõiwad warjendite omadustele wastawalt ka teised riwid tarwitud saada.

*) Noolriwi — riwi, millel wiirg pööratud paremalle ehk wasakulle liikumiseks waenlase poole, s. o. liigutakse mees mehe järele ilma wahedeta.

**) Waata §§ 404—412.

300. „Rühmade" ja „jagude" kolonnid — on lubatawad sügawamates warudes ja ühtlasi hästi ja kindlasti warjatud kohtes. Riwi „rühmadena" on kasulikult tarwitetaw liikumiseks ja kohanemiseks kauge waenlase suurtükkide tule all; tema tarwituse edu nõuab, et rühma juhid täiesti iseseiswalt omi rühme üheft riwist teise riwistakſid, wastawalt maastikule ja wastase tulele.

Bataljoni „waru kolonn" tarwitakse wäljaspool waenlase tule piirkonda.

Riwi — „roodudena" tarwitakse liikumiseks ja kohanemiseks wastase tule piirkonnas sügawamates warudes. Maastiku omadusteſt ja wastase tuletabawuseſt tingitult on roodude asetumine ja omawaheliſed kaugused ning wahed selles riwis warjamiseks wastase waatlemise eest ja kaotuste wähendamiseks mitmekesiſed.

301. Jalgwäe ümberpaigutuse wiisid lahingus seisawad selles, et rühmade piirkonnad liiguwad sammu ehk järkjooksus — rühmadena, jagudena ja üksikutena laskuritena — rühma piirkonna esimene joon — üheft tuleandmise jooneft teisele, teine joon — üheft warjendiſt teisele.

Warud liiguwad nõutawas suunas samuti sammu ehk järkjooksus, kogu waruna ehk osadena, s. o. rühmadena, jagudena ja üksikutena laskuritena, üheft warjendiſt teise, uute warjendite taha kogudes.

302. Järkjooksud on tarwitatawad pääasjalikult waenlase tabawa tule all.

Kui kaugus laskepositsioonide wahel suur, siis tarwis jooksta lühikeste wahe-peatustega puhkeks ja selleks, et waenlasele kauaaegset hääd märki eneseſt mitte ilmutada.

Lahtiſel maastikul wõib järkjooksе, keskmiſelt, 50—70 meetrit pikki teha. Kui liikumise ribal terwe rida sündsaid tuleandmise jooni on, mis üksteisele lähedal, siis, et liikumiſt mitte wiiwitada, wõib mõned neiſt kasutamata jätta.

Tugewa tule all, iseäranis waenlasele lähedail kaugustel, on sagedasti kasulik roomates edasiliikuda.

303. Edasiliikumise juures peab iga osa selle eest hoolitsema, et teistele osadelle tuleandmiſt mitte segada ega kitsendada.

304. Kõigi jalgwäe osade liikumiſel liiguwad wastawalt walwetõkkedki ja piilkonnad, mis tiibu ning seljataguſt waatlewad ja luurawad.

Jalgwäe tuleandmise põhimõtted *).

305. Waenlase tabamine saawutakse raske- ning kerge-kuulipildujate, kerge-miinipildujate ja püssi tule kooskõlaliſe arendamisega.

*) Märkus: Tehniline külg — waata laskurite ning k.-kuulipilduja jagude, jalgwäe rühma ja r.-kuulipilduja rühma tegewuse harutusteſt ja „Laskeõppuseſt".

306. Raske- ning kerge-kuulipildujate ja püssi tuld wõib anda määramata ja määratud arwu padrunitega.

307. Püssi-tuli wõib olla ülsik ja kogupaukudena, ülsik-tuli — tihe ehk õre.

Ülsiktuli õigel juhatamisel on päämine tuleandmise wiis.

Kogupauke tarwitatse harwa, enamasti mõõtlaskmiseks ja wäikeste osadega, mitte suurematega kui rühm.

308. Kõiki ilmuwaid märke tuleb hinnata nende tähtsuse järele teatud ajal ja teostetawa lahingülesande suhtes, ühtlasi silmas pidades wõimalikult suurte kaotuste sünnitamist wastasele.

Wastase paremat tabamist saawutatse iga märgi pihta rinde ja flankeeriwa ehk wähemalt poolpõik tule kooskõlalise arendamisega.

309. Suuremate tegelikkude tuletagajärgede saawutamine nõuab: õiget tule juhtimist tuld juhtiwate juhtide ja iga ülsiku laskuri poolt, isegi kõige wäiksemate maastiku woltide arwesse wõtmist, lahingwälja waatlemist ja tule distsiplini.

310. Lahingus tuleb ikka tulistada lühikeseks ajaks ilmuwaid märke, seepärast peab nende märkide pihta antawat tuld arendama suurima pingutuseni.

311. Kui märgi kaugus ei ole täpipäält teada, ehk kui märki ei ole selgesti näha, ehk — löpuks — kui tema liikuw on, on kasulik kuulide pildumise pinda kunstlikult niipalju suurendada, et märk selle keskelle jääks; niisugust laskmist nimetatse pinna laskmiseks. Seda laskewiisi tarwitatse ka juhtumistel, kui on teada, et wastane koondub mingisuguse warjendi taha, ehk teatud rajade wahele, kuid on meile nägemata. Sel juhtumisel tulistatse kogu pinda, millele wastane koondund, andes tuld mitmesuguste sihingu astmetega ehk r.-kuulipilduja külwiga sügawusse.

312. Kui mingisuguses maastiku woldis koondub kuulipildujate sihturitele ja laskuritele nägemata, kuid tulistawa wäeosa waatepunktilt nähtaw wastane, siis wõib teda tabada, sihtides rajasse ehk mäe harja, mis wastast katab, kuid peab waatepunktilt saadud andmete järele sihingut parandama.

313. **Jalgwäe tule jõud peitub k.-kuulipildujate automaatpüsside ja juurde antud r.-kuulipildujate tules:** Jalgwäe rühmas (waata § 342) olewad kaks k.-kuulipilduja jagu — s. o. kaks k.-kuulipildujat — täidawad 120—140 laskuri ja r.-kuulipilduja, sakslaste teoreetilise wäljaarwamise järele 100 laskuri aset; Wene määrustikkude järele täidab r.-kuulipilduja umbes 70—80 laskuri aset; need arwud on wõetud mitte ainult laskekiiruse, waid püssi, kerge- ja r.-kuulipilduja külwipinna omaduste suhtes tabawuse alal, mille juures weel arwesse wõetud — eraldi r.-kuulipilduja suhtes — et nende sihturid on kindlameelsemad mehed jalgwäes, külmawereliseb, terawa nägemisega,

laskетehnikas hästi wäljaõpetud, ja et sihtureid peetakse juba rahu ajal r.-kuulipilbujate arwu järele, kuna laskurite hulka tuleb mobiliseerimisega palju mehi, kes laskетehnikas mitte täitsa wilunud; pääle selle — positsioonile asetud, hästi warjatud ja kilbiga kaetud r.-kuulipilbuja on täieline masin. Wene määrustikkudes r.-kuulipilbuja tule jõu madalam hindamine oleneb selleſt lihtsaſt põhjuseſt, et sääl on sihturitele esitud wähemad nõudmised tabawuse hindamisel, kui sakslastel ja teistel.

314. Suuremail kaugustel awawad tulewõitluse jalgwäes roodudelle juurde antud r.-kuulipilbuja rühmad, ja kui neid ei ole, siis, häda korral, k.-kuulipilbuja jaod (waata § 433—434).

K.-kuulipilbujad astuwad tulewõitlusse normaalselt 700—800 m. (waata §§ 376, 433—434) kaugusel waenlaseſt.

Püssituli awatakse siis, kui laskurite jaod waldawad esimeſe joone (waata § 343), ehk waremalt, kui tuleb edasitungida täitsa lahtisel maastikul, kus laskurite jaod mingit kaitset ei leia; seſt normaalselt suuremail ja keskmistel kaugustel, silmaspidades kuulipilbujate tule jõudu, peawad tulewõitlust wastasega r.-kuulipilbujate rühmad ja k.-kuulipilbuja jaod.

315. Lühikeſe aja jooksul suurte kaotuste sünnitamise tõttu awaldab kuulipilbujate tuli rusuwat moraalset mõju wastaſe pääle. See mõju on weel suurem, kui kuulipilbujate tuli awatakse ootamata, iseäranis tiiwalt.

Kuulipilbuja tule edukas tabamine on tingitud pääasjalikult märkide kauguſe täpipäälseſt määramiseſt, mille pääle tulebki eriliſt tähelepanu juhtida.

316. Raske- ja k.-kuulipilbujate asetamiseſt lahingus waata päätükid: „K.-kuulipilbuja jagu“ ja „R.-kuulipilbuja rühm“. Kuulipilbujate asetus olgu niisugune, mis wõimaldaks märkide tulistamiſt risttulega. Eriti kasulik on niisugune kuulipilbujate paigutus, mis wõimaldab wastaſe tulistamiſt tiiwalt.

317. R.-kuulipilbujate paigutamiseks lahingus tuleb äratähendada mitu kohta ning warjatud teed nende ülewiimiseks ühelt kohalt teiſe, seſt oma wõrdlemisi suure liikuwuse tõttu wõiwad nad ilmuda sääl, kus neid teatud silmapilgul kõige enam waja.

R.-kuulipilbujate asukohtade walikul peetagu silmas, et oleks wõimalik kestwamalt üheſt kohaſt tuld anda, ilma hädaohuta omile laskuritele, tulistades wastaſt, kus wähegi wõimalik, üle omi laskurite pääde.

318. Bataljoni lahingkorras kuuluwad r.-kuulipilbujate rühmad roodude piirkondesse, mis juures osa neiſt wõib bataljoni juhi käsutusse jääda eri-tuleülesannete teostamiseks.

319. Igal juhtumisel peab r.-kuulipilbujate juhile ülessäetama täitsa kindlaks määratud eesmärk, mida ta peab omale alluwate kuulipilbujate tulega saawutama. Eesmärgi säeb üles juht, kellele r.-kuulipilbujate juht alluw on.

Jalgwäe tule juhtimine.

(Üldiſed juhtnöörid).

„Tuli on abinõu, mis edaſiliikuda ja ſelleſt hirmſaſt tule jõeſt ülepääſeda aitab, millega waenlane end ümbritſeda püüab".

Головин: „Введеніе в курс тактики".

320. Wäeoſa tule juhtimine ſeiſab tule ülesannete ülesſäädmiſes ja oſabe tegewuste koondamiſes — nende ülesannete edukaks teostamiſeks.

321. Üldine tulejuhtimine lahingus on roodujuhi otſekoheſeks kohuſeks.

Tema üle wanem juht (bataljoni juht, lahingu piirkonna juht) wõib roodu tule pääle mõju awaldada lahingu piirkonnale antud ülesandeſt tingitult; tema määrab, kus ſee wõimalik ja tarwilik, piirkonnad waenlaſe kohanemiſes, mis häwitawa riſttule alla wõtta tuleks, ja lahingu olukorda arwesſe wõttes juhib ehk koondab mõnedel juhtumiſtel wastaſe piirkondabe pääle mitme roodu raske- ja kergete-kuulipildujate ja k.-miinipildujate tule.

322. Jalgwägi awab tule eſimeſes joones olewate juhtide käſu järele, kui juhtidelt, kes neiſt wanemad, ſelleks keeldu polnud.

Üldiſelt peab jalgwägi püüdma tuld awada waenlaſe pihta kõige tegelikumalt kauguſelt (kerge-kuulipilduja — 500 — 700 m. pealt).

Ülewerstalistelt kaugustelt, ilmunud märgiſt arwates, wõib tuld ainult ſuurte ja tähtſate märkide pihta awada ja, reeglina, raskekuulipildujaſt.

Wähene tuletabawus julgustab wastaſt ja ſoetab temas eneſeuſaldust, kui ta oma tegewuſes meie wastu häbaohutuſt märkab.

323. Igale laſkwale oſale antakſe kas tema juhi poolt iſeſeiswalt, ehk wanema juhi poolt kindel ülesanne, mida ta oma tulega peab ſaawutama.

Märgid tulistamiſeks walitakſe wastawalt lahingu ülesandele ja olukorrale.

Tuld ei tule ühetaoliſelt kõikide märkide pihta arendada, waid, nende tähtſuſt ſilmaspidades, tähtſamate pihta riſttuld koondada.

Märgid, mis ſuuremalle oſale tulistamiſeks kättenäidatud, jagatakſe tema juhi poolt allumate wähemate oſabe wahel; neile wähemaile oſadelle, ühtlaſi märgi kättenäitamiſega, ſäetakſe ka kindlad ülesandeb, mis nende tulega peawad ſaawutud olema.

324. Märgid, mida tulistada tuleb, näidatakse sihturitele ja laskuritele, kui wõimalik, esemete abil. Iga sihtur ja laskur peab omi märke nägema, peidetud märkide tulistamisel abisihtpunktide abil märke ja nende kohanemist teadma.

325. Kaugused märkideni wõiwad olla kindlaks tehtud:

a) silmamõõduga: selle abinõu pääle awaldawad mõju: ilmastik, maastiku wärw, walgustuse aste, maastiku reljef, wahepäälsete esemete rohkus ehk puudumine;

b) kaugusemõõtjaga;

c) järelküsimistega naabri jalgwäe osadelt (kuulipilduritelt).

d) mõõtmisega suure-maasstaabilise kaardi järele;

e) kauguste aegsa läbimõõtmisega mõnesuguse esemeni ja rajani, täkeni; see wiis on kaitsel tarwitetaw.

Pääle selle, märgi kauguse kindlakstegemist ja järelikult ka sihingu kõrguse määramist wõidakse, kui olukord lubab, mõõtlaskega proowida.

326. Tule liigi ja kiiruse walik igal juhtumisel on tingitud märgi tähtsusest, tema omadustest ja sellest ülesandest, mis tulega peab saawutetama.

327. Tule tagajärgede waatlust tuleb waatlejate abil korraldada; waatluse tagajärgile wastawalt peawad olema ka parandused tehtud käskudes, mis tulistamiseks antud.

Pääle selle, kõik juhid, sihturid ja laskurid peawad, wõimaluse järele, oma tule tagajärgi ise waatlema.

328. Alljärgnewad rühmajuhi kohused tuleandmise suhtes on tingitud §§ 416, 567 ettetoodud põhimõtteist. Rühmajuht juhib wahendita tuld lahingus, teda isiklikult k.-kuulipildujate ja laskurite jagude juhtide kaudu suunides ning koondades.

Lahingkorda paigunedes, rühmajuht:

a) waatleb hoolsalt tule suhtes eelseiswat maastikku, tutwustades k.-kuulipilduja ja laskurite jagude juhte selle iseäraldustega;

b) walwab hoolsalt isiklikult kui ka eriwaatlejate, k.-kuulipilduja ja laskurite jagude juhtide abil lahingwälja ja selle pääl ilmuwate märkide järele;

c) määrab, kui tarwis, k.-kuulipilduja jagudelle laskemärke, sihingu kõrguse, sihtimise punkti ja otsustab iseseiswalt, kuidas tulistada, s. o. missuguseid tule liike ja wiise walida;

d) lahingu tingimistest olenewalt koondab ehk jaotab k.-kuulipilduja jagude tuld, muutes märke, wastawalt lasketagajärgile;

e) uute märkide ilmumisel rühma ette otsustab — kas selle märgi pihta ülekanda mõlemate jagude ehk ainult ühe k.-kuulipilduja jao tuld, ehk koguni jätta tule alla wõtmata; kannab üle iseseiswalt tule niisuguste märkide pihta, mis naabri osasid ähwardawad, et neile osadele toetust anda;

f) tarwiduſe korral waenlaſe tule all kaewuda, määrab jagude wahel järjekorra ſelleks, et wastaſe tulistamine ei nõrgeneks;

g) walwab, et rühma oſade järkjooks ſünniks paigalolewate k.-kuulipilduja jagude ja r.-kuulipilduja rühma tule toetuſel;

h) lahingu tingimuſteſt olenewalt, algab ja lõpetab iſeſeiswalt tule, kui ſelle kohta kindlat korralduſt roodujuhilt pole järgnenud;

k) hoiab alal tule diſtſipliini;

l) walwab lahingu ajal padrunite õiglaſe tarwitamiſe ja nende tagawara õigeajaliſe täiendamiſe järele — eriti k.-kuulipilduja jagude ſuhtes.

329. Tule diſtſipliin ſeiſab:

a) tuleandmiſe nõudmiſte täpipäälſes täitmiſes, mis tabawa tule ſaawutamiſt wõimaldawad, iga kuulipilduri ja laskuri poolt;

b) juhtide poolt antud käskude aruſaadawas täitmiſes kõigi kuulipildurite ja laskurite poolt;

c) iga ſihturi ja laskuri tuleandmiſe kiiruſes, mis märgi tähtſuſelle ja tulistamiſeks tarwitada olewalle ajale wastaw oleks;

d) tule kiires lõpetamiſes ſihtureilt ja laskureilt endilt, kui märk kadunb ehk häwinend;

e) k.-kuulipilduja jagude ja iga ükſiku laskuri tule kiires ülekandes ühelt märgilt teiſele, tule koondamiſes enam tähtſate märkide pihta ja ſamutigi märgi tulistamiſes tiibtulega, et riſttuld ſaawutada;

f) ſihturite ja laskurite eneſewalitſuſes, mis juhtidelle wõimaldaks tarwiduſe korral tuld lõpetada ehk teda teiſte märkide pihta ülekanda;

g) hoolſas maaſtiku kaſutamiſes tabawa tule ſaawutamiſeks iga ſihturi ja laskuri poolt;

h) tagaſihoidmiſes padrunite asjata raiskamiſeſt.

Tule diſtſipliini jaluleſäädmiſeks lahingus on kaſulik üleminna tule pääle määratud arwu padrunitega.

Padrunite tagawara täiendamine lahingus.

330. Padrunite tagawara täiendamiſe korralikus ja õigeaegſus k.-kuulipilduja ning laskurite jagudes ja r.-kuulipilbujate rühmades nõuawad:

a) padrunite arwu pidamiſt, mis igal k.-kuulipilduja jaol ja laskuril ahelikus ja igal tegewal r.-kuulipildujal olemas, ja

b) õigeaegſet padrunite juurdemuretſemiſt.

331. Padrunite arwu pidamine on kõigi juhtide kohuſeks. Iga ſihtur ja laskur on kohuſtud tal olewate padrunite arwu pidama ja õigel ajal teatama, kui tal weel pool kantawaſt tagawaraſt kätte jääb.

332. Padrunite muretsemine laskewõitlust pidawalle osale toimetakse:

a) juurdekandega padrunikaarikust, milleks warust laskurid määratakse; padrunid kantakse lahtistes tsinkkarpides ja ka pakkidena (kuulipilduja jao's lintidena), sineli hõlmades, kottides j. n. e.; seejuures laskurid, kes padrunid toonud, jäämad ahelikku;

b) juurdewedamisega hobusel seljakottides, kui tule eest warjatult ligi pääseda wõib;

c) wahendita kaarikust padrunite wäljaandmisega, kui maastik lubab kaarikut warjatult lasknalle osale läheneda;

d) tsilindrites weeretades ehk kastides ja korwides nööri abil wedades;

e) padrunid wõidakse tuua warude kaudu, mis ahelikku kõwendamiseks saadetud;

g) juurdeweoga wäikseil wankritel, mille ette ülsikud koerad rakendud;

h) pildumisega jalgwäe lahing-lendmasinailt ning juurdeweoga tänkidel.

333. Padrunite saamise raskust silmaspidades — kui osa tegelikku tule piirkonnas — on kasulik, enne sellesse piirkonda jõudmist, laskuritele kaarikuisi padrunid neil olewaile juurdeanda ja tühjendud kaarikud ajawiitmata täitmiselle saata.

334. Tühjendud roodu ja bataljoni lahingpiirkonna kaarikud sõidawad polgu padrunikaarikute juurde ja sääl saadetakse nende asemelle teised padrunitega täidetud kaarikud, mis polgu omade nimekirjas.

335. Tühjendud polgu padrunikaarikud saadetakse lähemate parkide pääesõhelooni juurde täitmiseks. Parkidest antakse wälja padrunid igale osale, kellel neid tarwis, kuigi nad selle diwiisi alla ei kuuluks, mille all pargid seisawad.

336. Padruni tagawara täiendamise kergenduseks lahingus tarwis padrunid ära korjata surnuilt ja haawatuilt.

Moodsa jalgwäe lahingu algmõisted *).

„Meieaegsed lahingwäljad on tühjenend".

Polkownik Golowin.

337. Moodsate tuleriistade tehnika, iseäranis kuulipildujate ja suurtükkide tehnika arenemine on tuleriistade jõu kohutawaks, kõikhäwitawaks teind.

*) Märkus: Järgnewad põhijuhtnöörid ei ole makswad tegewuseks metsas, udus ja öösel — siin teeb taktika worm wiiekümne aasta pääle sammu tagasi, siin on makswad koondud, mitte harwendud wormid.

338. Moodsate taktiliste wiiside ja wormide kuju oleneb suurepäralisteſt luure, waatlemiſe ja side wahendeiſt, suurtükkide hiiglaſuureſt ulatuſeſt ja tabamuſeſt ning kohutawalt suureſt, moodsais wõitlustes tarwitetawaſt kuulipildujate arwuſt.

339. Manöwreerimiſeks *waenlaſe tule all* on jalgwäe lahingkorraks — rinnetpidi ja ſügawuſſe jaotud kord.

340. **Eſijoones pääletungiwate roodude harwendud wormi algükſuſeks on: kerge- kuulipilduja ja laskurite jagu.**

Teiſes joones manöwreeriwate roodude harwendud wormi algükſuſeks on rühm.

341. Moodſa jalgwäe päämiſeks tuleriistaks on kerge-kuulipilduja ja automaatpüſs.

Siit järgneb reegel: **meieaegſe jalgwäe tule jõud peitub kergeis kuulipildujais ja automaatpüſſides, löögi jõud — laskurite arwus.**

342. Eelmiſeſt §-ſt järgneb jalgwäe moodſa roodu ſoowitaw koosſeis — „normaalrood" koosneb kolmeſt rühmaſt (wõib ka neli olla, kuid juhatamiſe lihtſuſe huwides ei ole ſoowitaw), rühm — neljaſt jaoſt: kaks kerge-kuulipilduja ja kaks laskurite jagu; kerge-kuulipilduja jagu koosneb— üheſt kerge-kuulipildujaſt (ehk automaatpüſs, kuid wiimaſel ei ole kerge-kuulipilduja jõudu), laojuhiſt, neljaſt toimkonna ja neljaſt tagawaratoimkonna laskuriſt — kokku 9 meeſt; laskurite jagu koosneb üheksaſt laskuriſt.

343. Lääne rindel omandud kogemuſed on eſile toonud järgmiſe jalgwäe pääletungi wormi: eſijoones pääletungiwais roodudes, kuni 400 — 500 m. waenlaſeſt, eſimeſtena tungiwad kerge-kuulipilduja jaod, kaetuna harwadeſt, 300 — 400 m. jagude ees liikuwaiſt waatlejate paarideſt (iga rühma piirkonnas 1 — 2 paari), ja toetatuna raske-kuulipildujate ning kerge-miinipildujate tuleſt; kerge-kuulipildujate jagudelle järgnewad teiſes joones laskurite jaod, kauguſes, mis tingitud maaſtiku omadusteſt ja wastaſe kauguſeſt.

Kui kerge-kuulipilduja jaod on lähenend wastaſelle 400 — 500 m. kaugusſe, waldawad teiſes joones liikuwad laskurite jaod eſimeſe joone ja, alates „lähedamaa wõitluſt", tungiwad waenlaſſe kerge-kuulipilduja jagude tule kaitſel ja toetuſel. Pääle laskurite jagude ſiſſemurdmiſt waenlaſſe järgnewad neile otſekohe kerge-kuulipilduja jaod, wõttes oma pääle ſiſſemurdnud jagude tiibade kaitsmiſe ja waenlaſe kokkurullimiſe põiktulega.

344. Lääne rindel omandud kogemuſed on ülesſäädnud reegli: *eelliinil pääletungiwad kerge-kuulipilduja jaod, astudes tulewõitlusſe, paiskawad end ahelikku 8 — 10 sammuliste wahedega.*

Peab püüdma seda pahet, et niisugusel paiskamisel laskurid on wähem juhatuse ohjes kui endisel paiskamise wiisil, kõrwaldaba laskurite kaswatamisega iseseiswalle tegutsemisele ja alaliise püüdega kõikjal, kus maastik ja wastase tule mõju lubab, ahelikku kokku koguda.

Kerge-kuulipilduja jao ahelikku paiskamisel asetub toimkond paremalle ja tagawara-toimkond wasakulle kuulipildujast.

Laskurite jaod, wallates esimese joone „lähedamaa wõitluse pidamiseks", paiskawad end ahelikku, laskur laskurist 5 — 6 sammu. Niisugune laskurite asetumine wõimaldab neile liikumise wabadust, moodsate tuleriistade täielikku tarwitamist ja osawat maastiku kasutamist.

345. Moodne „normaalrood" tungib pääle harilikult neljas joones (waata § 348); kaitseseisukorras asetseja teeb sedasama, püüdes luua wõimalikult suuremat sügawust, s. o. luua pääletungijalle tule wõrgu, kus juba lõõgi (elawa) jõuga häwitatse wõrku sissejooksnud pääletungija.

346. Eelmises § ettetoodud kaitsja püüdest tulewõrku luua oleneb, et esijoones liikuwad pääletungiwad roodud peawad iga silmapilk walmis olema, et wastane äkki katab neid häwitawa kuulipildujate ja püssi tulega.

Waatamata meieaja õhuluurelt saadud andmete täpipäälsuse pääle, läheb wastasel ikkagi korda osaltki peita oma kaitsejooni ning tule sõlmi, ja seepärast ei olda kunagi kindel, et õhuluurajalt nähtud joon on tingimata esimene.

Siit järgneb, et niipea kui pääletungija temal olewate teadete järele on saabunud wastase tule mõju piirkonda, peab tema edasiliikumise korra niisugusels moodustama, et wastase äkiline tule lõök ei wõiks teda surmawalt tabada. Andeksandmata weaks oleks esijoones liikuwais roodudes pääletungi algul ainult see liikumise kord sissewõtta, mis wasta's suurtükitulele, mitte aga jalgwäe tulele, sest on juba hilja ümberriwistuda siis, kui wastane on päälepannud kuulipildujate tule; wiimasel juhtumisel ootab ebakohases korras liikujat surm ehk laialipildumine.

347. Selle ärahoidmiseks peawad esijoones pääletungiwad roodud juba mitu wersta wastasest eemal, niipea kui nad olemasolewate andmete järele on saabund wastase tule mõju piirkonda, üleminema niisugusse korda, mis oleks liikuw, hästi kohanew maastikule, raskelt waadeldaw õhust ja maalt, wähe kannataw wastase suurtüki ja jalgwäe tule all, kiiret ahelikku paiskamist ja tulewõitluse wiibimata algamist wõimaldaw.

348. Lääne rinde kogemused on loonud järgmise lahingwormi:

a) roodu piirkonna rinde laius isegi sääl, kus wastase rinnet läbimurda püütakse, ei wõi olla wähem kui 300 m.; loomulik roodu piirkonna laius sääl, kus püütakse läbimurda wastase rinnet, on 400 m.

b) Moodne „normaalrood" asetab esimesse joonde kaks rühma ja kolmanda — teise joonde;

c) siit oleneb rühma piirkonna laius rinnetpidi — 150—200 m.;

d) rühma piirkonnas esijoones, kaetud waatlejatega, liiguwad kergekuulipilduja jaod, kes tulewõitlust algades paiskawad end mees meheſt 8—10x (72x — 90x; 72x — 90x X 2 = 144x — 180x) = 150 m., ſ. o. wõtawad rühma piirkonna rinde täielikult oma alla;

e) maastiku oludeſt tingitult — normaalſelt 200—250 m. kuulipilduja jagude taga järgnewad neile laskurite jaod, moodustades malekorra kuulipilduja jagudega;

f) esijoones liikuwalle kahele rühmale järgneb waruna, maastikuſt tingitud kauguſel, — normaalſelt 300—350 m. — kolmas rühm ka kahes joones: ees kuulipilduja jaod ja 150—200 meetrit nende taga laskurite jaod (waata joon. nr. 15).

g) kuni tule awamiſeni liigub kogu liikumiſe kord riwistetuna jagudesſe, ſ. o. roob riwistetuna rühmadesſe, rühmad — jagudesſe; kauguſed ja waheb ſelles riwistuſes on tingitud ülalnimetud meetrite arwuſt (ſelle riwistamiſe teostamiſt waata §§ 404—414). Selles korras liiguwad kõik jaod kuni tulewõitluſe alguſeni riwistetuna „noolriwisſe", ſ. o. jaod ühte wiirgu, wiirud pöördub paremalle ehk waſakulle liikumiſe ſuunas, mees mehe järele ilma waheta. Niiwiiſi liikuw jagu kohaneb häſti maastikule, on raskelt waadeldaw ja wähe tabataw püſſi ning kuulipildujate tuleſt.

Tulewõitluſe algamiſega paiskuwad eeslikuwad k.-kuulipilduja jaod aheliku, neile järgnewad laskurite jaod liiguwad edaſi endiſes korras, ſ. o. noolriwis, kui maastiku olud ſeda lubawad, manöwreerides rühmajuhi juhatuste järele, loomulikult, wastaſe wastupanu peſade tiibade haaramiſeks — ſiin maksab põhimõte — waja tungida wastaſe nõrgemate kohtade pääle, ähwardades wastupanu ſõlmede tiibu ja ſeljataguſt.

h) Kui laskurite jagudel tuleb manöwreerida lahtiſel maastikul, ſiis liiguwad laskurid järkjoolſus mees mehe järele warjendilt warjendille. See worm on eriti hää manöwreerimiſeks tiiwa poole, ſeſt lihtſa pöördega paremalle ehk waſemalle on ahelik otſekohe loodud.

Laskurite jagu.

349. Jaojuhid on jalgwäe lahingu läbiwiimiſe toeks ja ſeepäraſt tähtſamateks nooremateks juhtideks moodſas lahingus.

350. Niikaua, kui lahingu olud rühmajuhile wõimaldawad rühma juhtida, wiib jaojuht kõik rühmajuhi korraldused ilmtingimata läbi. Ta kannab hoolt ſelle eeſt, et ſide rühmajuhiga wõimalikult kauem ſaaks alalhoitud.

351. Jaojuht peab olema niiſuguſelle kõrguſelle kaswanud, et ta iſeſeiswalt mõistaks talitada rühma ülesannete piirides.

352. Pääletungil, osawalt maastiku olusid kasutades, wiib ta oma jao edasi waenlase pääle, olles waimustud kaitkemata ihkest waenlasega rind rinna wastu saabuda.

Kas sünnib see kogu jao järkjookjudega, roomamisega, ükstk-laskurite järkjookjudega warjendist warjendille, wõi kuidagi teistwiisi, seda peab jaojuht iseseiswalt otsustama.

Kaugemata peab tema püüdma oma jagu ikka edasi ja edasi wiia, teda kindlais ohjes hoides.

Ta töötab naabri laskurite ja k.-kuulipildujа jagudega kooskõlas; teineteist tulega ja liikumisega toetades, waldab maastiku kohti ja esemeid, mis tugikohteks oma ja naabri osade edasiliikumisel wõiwad olla.

353. Laskurite ja k.-kuulipildujate jagude omawaheline tule toetus on ilmtingimata tarwilik.

Ei tohi teineteist tuleandmises segada.

354. Kord waenlase seisukohta sissemurdnud, peab jaojuht oma jaoga wallatud esemesse ehk maastiku kohta jääma, juhtugu kõrwal ehk taga mis juhtub. See on moodsa lahingupidamise päätingimus.

355. Kaitsel on tema pühaks kohuseks kõige mõjuwamagi wastase tule all temale alluwaid laskureid õigele tulejoonele wälja tuua.

356. Omas piirkonnas peab ta kuni wiimse laskurini püsima, sündigu naabruses ja taga mis tahes.

Ta peab teadma, et tema püsimusest kogu kaitsejoone käeshoidmine ja tagasiwõtmine oleneb.

357. Jao manöwreerimine seisab liikumises sammu ehk järkjookjudega edasi wõi tagasi; liikumises rinnetpidi ja suuna muutmises.

358. Põhimõttelikult manöwreerib jagu riwistetuna „noolriwisse", s. o. jagu riwistud ühte wiirgu, wiirg pöördub paremalle ehk wasakulle liikumise suunas, mees mehe järele ilma wahedeta; maastiku iseäraldused wõiwad nõuda ehk lubada teist riwistust.

Sattudes waenlase tugewa tule alla ehk tema rinde läheduses liikudes tiiwa poole, maastiku oludega mitte kaitstud olles, nihkuwad jao laskurid edasi kas järkjookjudega ehk roomamisega mees mehe järele 20—35 sammuliste wahedega.

Sel wiisil edasi liikudes, nagu näitawad lääne rinde kogemused, kannab jagu kõige wähem kaotusi, soweldub hästi maastikule ja on raskelt waadeldaw. Liikudes niiwiisi tiiwa poole ja saabudes waenlase läheduse, luualse ahelik jao lihtsa pöördega paremalle ehk wasakulle.

Jao liikumisel noolriwis läheb kõige ees jaojuht, jaos wiimasena — juhi abi *).

*) Märkus: Niisuguse juhtide asetusel on nõrga iseloomuga laskurite kõrwalehoidumine ehk mahajäämine — kui teised kaugel ees — wõimatu.

359. Paiskumine ahelikku wõib sündida igast riwist ja igast asendist, ruttu, täies korras ja hauawaikuses.

360. Ahelikku paiskamiseks annab jaojuht komando: „kohale!", mille järele laskurid paiskuwad ahelikku keskelt ehk esimehe järele, üks pool paremalle ja teine pool wasakulle, 5—6 sammu teineteisest, suunas, kuhu jaojuht waatab ehk näitab; omile kohtele asunud, laadiwad laskurid tuleriistad ja seawad end laskewalmis. (Waata joon. nr. 10).

Pääle tule awamist sünnib edasiliikumine hüpetega, ikka tule toetusel kas naabrite ehk oma jao osa laskurite poolt.

Hüppe pikkus oleneb maastiku omadustest ja laskurite tahtejõust.

Pikad hüpped on soowitawad.

Maastik ja waenlase tulemõju aga sunniwad lühikesi hüppeid tegema.

361. Sissemurre waenlasse — rünnak *) — peab jao laskurite poolt, kõik ühekorraga, laetud tuleriistega, püssidelle külgepandud tääkidega ja täieliku waimlise otsustawusega läbiwiidama. Rünnak sünnib mehise „hurraa" hüüdel. Iseäralistel juhtumistel, näituseks ä'ilisel sissemurdel waenlasse, peab täägiöök ilma „hurraa" hüüdeta sündima, et läbimurde koha naabruses olewates waenlase osades tähelpanu mitte äratada.

362. Põhimõttelikult annab tuld ainult tulejoonel asuw ahelik.

Tuleandmisel on tihti märgiks ainult maastiku rada, täke.

Lähemail kaugustel, 600—700 m. waenlasest, waliwad tulekiiruse laskurid; nemad olgu kaswatud teadlikuks tuleandmiseks ja selle wabaduse õieti kasutamiseks.

Kui tarwilik, wõib jaojuht tulekiirust wähendada ehk tõsta.

Kogupaugu tuli sunnib üht osa laskureid, kes komando andmisel weel oma sihtimisega walmis pole, sihtimata tuld andma, ja seepärast saab kogupaugu tuld ainult iseäralistel juhtumistel tarwitud, näituseks mõõtlas'el teatud arwu püssidega selle ehk teise maastiku punkti pihta, et sihingu jaoks andmeid saada.

363. Jalgwägi annab ainult tegelikku tuld **) — s. o. kui on kindel lootus tabawusse olemasolewate märkide pihta.

---

*) Rünnak — tormijooks.

**) „La Revue d'Infanterie" weergudel kirjutab bataljoni juht Roger artiklis: „L'instruction du tir dans l'infanterie" (15. 1. 21. a. nr. 340.) järgmist:

Ministeeriumi ringkiri 27. nowembril 1919. a. juhib jalgwäe kaadrite tähelpanu tarwiduse pääle hoolitseda „eriliselt täpipäälselt laskwate laskurite arenemise eest".

„Le fusil, — ütleb see ringkiri, — qui était autrefois l'arme principale du fantassin, servira non plus à l'exécution de tirs collectifs, dirigés

Harilikult moodsas lahingus annab jalgwägi tuld „lähedamaa wõitluses", s. o. lähedail kaugustel, kasulikkude märkide pihta hästi sihtides.

Suuremail kaugustel peab jalgwägi tulewõitlust, kui tal tuleb täiesti lahtisel maastikul lamada, et siis mitte lasta end ilma wastupanekuta tappa. Kus aga jalgwägi kaitset leiab, sääl annab tema tulewõitluse kerge-kuulipildujaile üle, wõtab täieliku kaitse ja waatleb tule tagajärgi, et õigel ajal ja hoogsalt, soodsat silmapilku tarwitades, saabuda waenlasega niisuguselle kaugusselle, kust „lähedamaa wõitlus" wõimalik; ei tarwitse unustada, et ühe rühma 2 kerge-kuulipildujat annawad 120 püssi tuld, kuna kats laskurite jagu, s. o. 18 püssi, teoreetiliselt arutades, kujutawad endast ainult 15 % kogu rühma tule jõust.

364. Kindel ja täpipäälne kauguste kindlakstegemine on eduka tulejuhatuse algtingimuseks. Kaugusemõõtja ja kaardi kasutamine, järelküsimine naabruses olewailt juba wõitlust pidawailt osadelt ja raske-kuulipildujate rühmade käest wõib silmamõõdu kauguse määramist täiendada, mitte aga ealgi tema aset täita.

365. Märgi, sihingu ja tulistamise alustamist, niikaua kui lahingu olud seda lubawad, määrab rühmajuht. Siin aga tuleb tihtipääle jaojuhil iseseiswalt talitada, sest lahingu mürа tihti takistab käske terwele rühmale anda, päälegi meieaja paiskamisel.

366. Wahetpidamata waatlemine tulemõju järele liikri abil on ülitarwilik. Peab püüdma külwipinna tihedat osa märgi suhtes nii juhtida, et ta oma keskpaigaga märgi keskpaigas lasuks, s. o. et märgi ees ja tema taga oleks ühemäärane kuulide kukkumine.

367. Tule distsipliin on tulejuhatuse tugi. Ta seisab teadlikus käskude läbiwiimises laskurite poolt tulewõitluses ja täpipäälses määruste ning reeglite täitmises sõjariistade tarwitamise ja lahingtegewuse suhtes.

---

sur des objectifs relativement étendus, mais, surtout, à l'exécution de tirs individuels, déclanchés, en général, sur des buts plus ou moins fugitifs, de visibilité et de dimensions réduites". („Püss, mis kord jalgwäelase tähtsam sõjariist oli, ei teeni enam kogupaukude (koondud tule) toimepanemiseks, mis juhtiud wõrdlemisi laia ulatusega märkide pihta, waid pääasjalikult üksikpaukude jaoks (üksik, individuaalne laskmine), juhtiud pääasjalikult märkide pääle, mis enam wähem kiiresti liigwad ning kaowad ja wäikse nähtawusega ning suurusega").

Meie lisame isiklikult juurde, ütleb Roger, et see definitsioon täielik oleks: „se révélant à courte distance [300 à 600 mètres au maximum]" („mis nähtawalle tulewad lähedate kauguste pääl [maksimum 300—600 m."]). Märke, mis ilmuwad keskmistel kaugustel, kõrwaldawad pääasjalikult automaat sõjariistad, kaasa arwatud isegi wäljasuurtükk.

„La nécessité s'impose, en conséquence, d'orienter nettement l'instruction de tir vers la recherche de la justesse plutôt que de la vitesse, cette dernière (quand il y aura lieu de l'exploiter) devant être demandée beaucoup plus au principe mécanique de fonctionnement de l'arme qu'au dressage du tireur.

368. Kohtsõda ehk „kaewikõda“ säeb jaole teised ülesanded, annab teised wormid ja sõjariistad, kui lahing mittekindlustud maastikul. Püssi kõrwale asuwad käsigranaadid, gaas- ja suitsupommid, granaadipildujad ja püssigranaadid, tulepildujad ja suuremat arwul kerge-kuulipildujad, kõik need sõjariistade liigid täiendawad ja tegutsewad koos raske-kuuli- ning miinipildujatega ja „jalgwäge saatjate suurtükkidega“.

Jao wõitluse worm kohtsõjas olenеb ülesandest, maastikust, waenlase tule mõjust ning talistuste omadustest ja on mitmekesine.

Iga laskur peab wälja-õpetud olema kõikide sõjariistade tarwitamiseks ja kõigis wõitluswormides tegutsemiseks. Ta peab teadma, et päältungil toob edu mitte ainult sõjariistade mõju, waid raudsel tahtel pööramata päältungi.

Kohtsõda nõuab „löökjagude“ loomist ja wälja-õpetamist päältungimiseks ning kaitseks.

Mida raskem ülesanne, seda tarwilikum ja otstarbekohasem on lähedamaa sõjariistade tarwitamine.

369. Ülesandest tingitult antakse „löökjagudelle“ kaewurid, kuulipildujad, granaadipildujad, tulepildujad ligi. Neid toetakse miinipildujate ja suurtüki tulega ning warustakse kõiksugu sideabinõudega.

370. Löökjao juhi iseloom on edu saawutuseks määduandew. Ta peab mõistma ülesande piirides iseseiswalt talitada. Ta jagab ülesikute laskurite wahel nende iseloomu ja wõimete kohaselt ülesandeid — ja juhatab wõitlust.

Tema abi peab täielikult eelseiswa wõitluse läbiwiimises orienteeritud olema ning juhile eelkorraldust ja töid aitama läbi wiia.

371. Ilmtingimata tarwilik on löökjao juhte tutwustada wastase kindlustuste „krokii-kaartidega“, õhuüleswõtetega; nad peawad kindlasti lähtekohti, walitud teid, mis läbimurdmiseks määratud kohtele wiiwad, tundma.

(„Järelikult suurema tähtsuse omab tarwidus juhtida laskeõpetust täpipäälse tabawuse saawutamiseks palju enam kui kiiruse saawutamiseks, wiimast (kui selle kasutamist olukord nõuab) peab nõudma palju enam sõjaritsta mehaanilise tegewuse printsiibilt, kui laskuri õpetamiselt“).

Edasi on öeldud mainitud ametlikus instruktsoonis:

„L' instruction du tir de l'infanterie doit être nettement orientée vers la réalisation de ce qu'on a pu très justement appeler le „tir à tuer“, lequel implique la nécessité d'un dressage minutieux et d'un entrainement au tir de précision“. („Jalgwäe laskeõpetus peab olema juhitud otsuguse tuleandmise wiisi saawutamiseks, mida wäga õieti „surmawaks (tapmise) laskeks“ wõidi nimetada, mis eeldab hoolsa õpetuse tarwidust ja täpipäälselle lastmiselle arendamist“.)—

Kuulipilduja annab tegelikku ja tõketuld, surumistuld, s. o. kui ka ei otsita tabawust, waid moraalset mõju.

Harjutamine päästetungiks, ühes juurdeantud abiosadega, peab sündima võimalikult täielikult ja täpipäälselt ehitud waenlase positsiooni järel-kujutusel, mis rünnakul tuleb võita. See on edusaawutuse põhitingimus.

372. Kaewureid tarwitatse õhkimise *) töödeks.

Kuulipildujaid — võitlusteks äkki ilmsile tulnud kuulipildujatega, „kaewik-suurtükkidega" ja muude tuleriistega, kaewikute garnisoni mahasurumiseks murdekohal ja murdekoha naabruses olewate kaewikute jagudes, waenlase positsiooni kokkurullimiseks, tagaajamiseks tulega ja waenlase wastulöökide tagasilöömiseks.

Granaadipildujaid tarwitatse samade ülesannete jaoks, milleks kuulipildujaidki, ja weel tulistamiseks positsiooni kokkurullimisel, „püssigranaadi pesade" mahasurumiseks, waenlase waru asupaikade tulistamiseks ja kaewikute risttäigu kohtade eraldamiseks tõketulega.

Tulepildujaid tarwitatse võitluses „kaitsemajade" wastu, peidikute wäljakäikude ning tunnelite kinnisulgumiseks, wastulöögi tagasitõrjumiseks ja tänkide wastu.

373. Jseäranis ettewaatust ja osawust nõuab võitlus „kuulipilduja pesade" ja „kaitsemajade" wastu.

Harwa õnnestab otse päästetungimine kuulipilduja pesade ja kaitsemaja otsaesise, eesseina wastu.

Siin peawad hääd laskjad, kuulipildujad ja granaadipildujad, warjatud kohtelt kuulipilduja pesade ja kaitsemajade lasketaukusid tule alla võtes, waenlase kuulipildureid sundima seinte taga kaitset otsima.

Peatused waenlase kuulipildujate tegewuses peawad ruttu tähelepandud ja edasiliikumiseks äratarwitud saama.

Suitsu- ja gaaspommide tarwitamine võitluses kuulipildujate pesade ja kaitsemajade wastu on tarwilik.

Sel ajal, kui üks jagu laskureid ülalmainitud wiisil kuulipilduja pesa ehk kaitsemaja ees töötab, püüab teine jagu tiiwale ehk seljataguselle nii kaugelle wälja jõuda, et granaadi pildumisega kuulipilduja pesa ehk kaitsemaja garnisoni meeskonde maha suruda ja siis rünnakuga wallata.

Kerge-kuulipilduja jagu.

„Die Hauptfeuerkraft des Zuges liegt in den l. M. G. (kerge-kuulipildujais), seine Stoßkraft in den Schützengruppen".

(A. V. F. 1918).

374. Kerge-kuulipilduja jaod, kui kergesti liikuwad ja tõwa tule wõimsad, loowad jalgwäe päästetungimise „luukere".

*) Õhkima — õhku laskma.

Nemad peawad tulewõitlust ilma laskurite jagudeta ja nõuawad ainult ettenihutud wäikest kaitset. On soowitaw rühma piirkonnas kahte kerge-kuulipilduja jagu tarwitada, et nad teineteise tuld suudaks täiendada.

375. Juhatuse ja tegewuse suhtes kerge-kuulipilduja jao juhi kohta on makswad needsamad tingimised, mis laskurite jao juhi kohtagi. Ta peab oma wägewat tuleriista wõimalikult mõjuwalt, olukorrale wastawalt tarwitama.

Ta peab töötama lühikeste tulelöökidega, tabama kiirelt kaduwaid kasulikke märke, olewal silmapilgul kardetawamate märkidega wõitlema ning täies kooskõlas teiste kuulipilduja jagudega ja raskekuulipilduja rühmadega tegutsema.

376. Pääletungimisel hiiliwad, maastikku hoolsalt kasutades, eesolewad kerge-kuulipilduja jaod — pääletungi küüned — wõimalikult lähemalle waenlaselle ja awawad äkki tule waenlase esijoone pihta lähemail kaugustel, wõimalikult mitte kaugemalt kui 700—800 meetri päält.

Nemad toetawad laskurite „lähedamaa" wõitlust rünnakul, järgiwad otsekohe waenlasse sissemurdnud laskurite jagudelle, et edu tagada ja laiendada.

377. Kaitsel on nad iseäranis tarwitetawad waenlase pääletungi tagasilöömiseks, nad annawad tuld kuni wiimse padrunini, sellega oma osadelle aega wastulöögi korraldamiseks andes.

Kohtsõjas wõimaldawad nemad laskurite arwu ökonoomiat ilma tulejoone nõrgestamiseta.

378. Kerge-kuulipilduja jaol on needsamad ahelikku paiskamise wormid ja manöwreerimise wiisid kui laskurite jaolgi, ja teda ei pea mitte laskurite jaost ära tundma *); igal juhtumisel on laskurite koondumine kuulipildujat-kandwa laskuri juurde kõwasti keelatud.

Kui kerge-kuulipilduja rikki läheb, töötab tema jagu kui laskurite jagu.

Kui kerge-kuulipilduja jagu iseseiswalt lahingusse asub, siis loowad jao toimkonna tagawara laskurid kuulipilduja küljekaitse ootamatuste eest ja peawad silma-sidet juhiga.

379. Kerge-kuulipilduja laseb üle laskurite pääde siis, kui see ka püssile wõimalik on.

Tiibtuli (poolpõik tuli) — reeglina — on kerge-kuulipilduja loomulik tulistamise wiis. (Waata joon. nr. 12).

Ainult iseäralistel juhustel tulistab kerge-kuulipilduja otse oma ette, põhimõttelikult tulistab tema naabripiirkonna ees olewat wastast.

---

*) Märkus: Peab kuulipilduja kandmise juures hoolitsema, et k.-kuulipilduja wastase piiluritele ja waatlejaile silma ei torkaks.

Seesuguse naabruses seiswate kuulipildujate tegutsemisega saawutakse iga piirkonna ees flankeeriwat — poolpõik — tuld ning risituld (waata joon. nr. 12).

380. Isegi kõige arusaamatum laskur roobus peab wahet tegema kerge-kuulipilduja laskesuuna ja päästetungi suuna wahel: esimene on sihitud poolpõigiti wastase rinde poole, teine otse tema rindesse. Laskurite iseloomus on püüd lasta liikumise suunas ja, teiseti küljest, jooksta laskmise suunas, milleks on tingitud hädaoht, et mainitud kerge-kuulipildujate tulistamise wiisil wõiwad ettetulla soowimata rinde suuna muutused ja ebaloomulikud laskurite koondumised hunnikuisse; selle ärahoidmiseks on tarwilik hoolas rahuaegne wäljaõpetamine; ainult lähedamaa tulistamisel, risttuld saawutades, sunniwad kerge-kuulipildujate kuulide wihud nende wahel waenlase poole tormawaid laskureid koomalle tõmbuma, mis aga täägilöögiks kasulik.

381. Seesuguse kerge-kuulipildujate tulistamisel peab reegliks olema, et, tulistades wastast naabripiirkonna ees, peab tuleandmist algama kaugemast tiiwast ja wiima seda oma ette, s. o. kaks kõrwuti seiswat koostöötawat kerge-kuulipildujat, toetades wastastikku teineteist, hajutawad *) oma kuulide wihud teineteiseti, kuid ei koonda neid. (Waata joon. nr. 13).

382. Kerge-kuulipildujate flankeeriwat, s. o. poolpõik tuld peab niiwiisi kasutama, et üksi kerge-kuulipilduja jagu ei ründaks edasi enne, kui naabruses olew ja temaga koostöötaw k.-kuulipilduja jagu pole wõtnud põiktule alla seda piirkonda, mille pääle ründab esimene jagu.

383. Rühma mõlemad kerge-kuulipilduja jaod peawad niiwiisi kaswatud ja wäljaõpetud olema, et ühelt algatud tuli otsekohe kutsuks esile teise jao tule.

Kui üks kerge-kuulipilduja jagu tahab hüppe edasi teha, annab ta rea lühikesi tulelööke, luues tõke-(suruwat) tuld naabri jao ees asuwa wastase piirkonna pihta, naaber waatab otsekohe samasuguste lühikeste löökidega, tulistades omalt poolt seda wastase piirkonda, mis asub esimese jao ees. Kui niisugune wastus saadud ja kindel ollakse, et naaber walwel, siis annab päästetungimist kawatsew jagu lepitud arwu lühikesi tulelööke, mille järele naaber awab tõke-(suruwa) tule päästetungija ees asuwa piirkonna pihta. Kui hüpe tehtud, annab päästetungija jagu lepitud arwu lühikeste löökidega selleks teada end toetawalle jaole.

Ainult kui kerge-kuulipilduja jaod mõistawad ja suudawad niiwiisi töötada, wõib nende ettewalmistust täielikuks lugeda.

384. Tuleandmine algab sihingu katsega „punktitule" („koondtule") abil ja läheb tarwiduskorral külwtule pääle üle.

385. Tulistamisel on lühikesed tulelöögid reegliks ja wastawad täielikult riista omadustele.

*) Hajutama — latali wiima.

Kui märk kasulik ja walgustus hää, siis wõib ka kestwamat tuld anda.

Liikumisel waenlase läheduses, postil ja siis, kui sihtur jaos üksinda asub, peab, kuulipilduja süsteemi kohaselt, lint, kassett sees (pääl) olema, et sihtur kohe tuld awada wõiks.

Käigu pääl annab sihtur tuld ainult kõige lähema maa päält, näituseks: rünnakul, kaewikwõitlusel j. n. e.

386. Kerge-kuulipilduja jao riwid ja ümberriwistused on näha joonistustel № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11.

Joonistustes ettetulewate märkide seletused:

Tahendusmärgid

Rühma ülem.

Rühma ülema abi

Jao ülem.

Jao ülema abi

Kaskjalg

Sihtur kerge-kuulipildujaga

Kuulipildur.

Tagavara kuulipildur

Laskur

K. K- Kerge kuulipilduja

l. J. Laskurite jagu

387. Kerge-kuulipilduja jao pääletungi wiis. Kaotuste ärahoidmiseks peab igal juhtumisel nõudma, et kerge-kuulipilduja jao meeskond ei koonduks oma kuulipilduja juurde, ei liikumisel ega paigal.

Kerge-kuulipilduja juures on lubatud wiibida ainult toimkonna nr. 2 ja nr. 3 (nr. 2 on sihtur ja laskja, nr. 3 laadija ja kasseti ehk lindi kandja).

Juba jaojuht peab wähemalt kuus sammu eemal lamama. Nr. 3, olles nr. 2 lähedal, peab jaojuhiga sidet, edasiandes nr. 2-le jaojuhi komandosid ja käske. Kõik teised toimkonna ja tagawara-toimkonna laskurid peawad lamama käsuga äramääratud wahesid pidades.

388. Kaugustel alla 500— 600 meetri waenlasest tuleb hüppeid edasi teha ükshaaval.

Kaugustel üle 600 meetri on suur wõimalus, et üks ehk teine laskur, kuigi kuritarwitamist weel ei ole, lihtsalt side kaotamisega kaotades lahingkäigu üldise pildi, wõib mahajääda ehk — nõrga iseloomuga olles — peituda; seepärast on reegliks, et kaugustel üle 600 meetri hüppeid tuleb teha jagudena, jagu riwistetuna noolriwisse, ehk maastiku kohaselt — teises wormis.

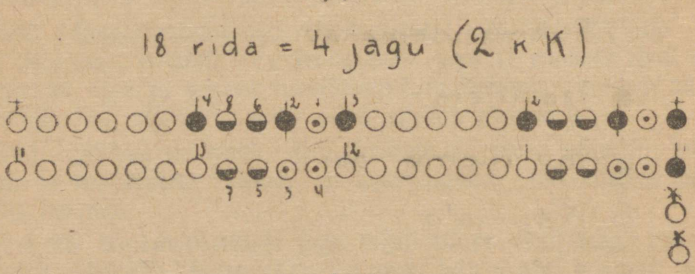

389. Lääne rinde kogemused on kindlaks teinud, et kaugustel alla 500 meetri, s. o. lähedamaa wõitluse kaugusel paljud nõrga iseloomuga laskurid, jäädes teistest maha, peituwad mürskide aukudesse ja maastiku woltidesse. Ainus abinõu selle wastu on rahuaegne kaswatus sõjawäes ja seltskonnas, wali riwi distsipliin ning hoolas õpetamine tegewuseks lähedail kaugustel.

390. Kerge-kuulipilduja toimkonna ükshaaval-hüpped (järkjooksud) teostatse järgmisel wiisil: esimesena teeb hüppe laskur nr. 3, tema järgi nr. 2, siis jaojuht, selle järele nr. 1 ja nr. 4 ning tagawara-toimkond. Kerge-kuulipilduja toimkonna hüpetel peab hoiduma nende sarnasusest.

391. Kerge-kuulipilduja jao juht ei hüppa esimesena, nagu seda nõuti wanasti jaojuhilt, sest kaugustel alla 600 meetri ei wõi olla kohta wanal wiisil, mida alati esitati öeldes, et jaojuht teeb hüppe esimesena „uue koha luureks" — neil kaugustel rünnates otse pääle ei ole midagi luurata, waid waja kiirelt otse jooksta. Jao uus asupaik luura-

takse mitte jooksuga, waid waatlemisega wanalt asupaigalt. Kui jaojuht teeb hüppe kolmandamana, siis näeb tema, kuhu rüst ühes lintidega ehk kassettidega on asetund. Nr. 3 hüppab esimesena seepärast, et nr. 2-sel oleks kohale jõudes padruni tagawara otsekohe käe all.

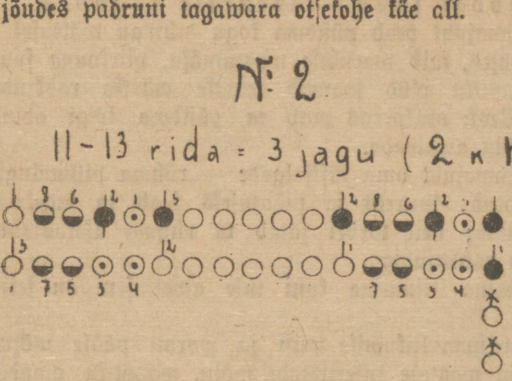

392. Nagu § 374—376 on toonitud, tulistab kerge-kuulipilduja jagu wastast oma naabri piirkonna ees, s. o. rünnaku suund ei wasta tulistamise suunale, ja seepärast peab jaojuht terawasti silmas pidama, et rühmajuhi poolt jao'e antud suuna ei muudetaks reflektiiwselt, s. o. et psühholoogilise muljendi järelduse! ei jookstaks sinna, kuhu lastakse. Abinõuna selle ärahoidmiseks on esimestena jookswaile toimkonna nr. 3 ja nr. 2-le täpipäälne suuna ja asukoha äranäitamine jaojuhi poolt ja õige ning täpipäälse suuna hoidmise wali nõudmine õppustel.

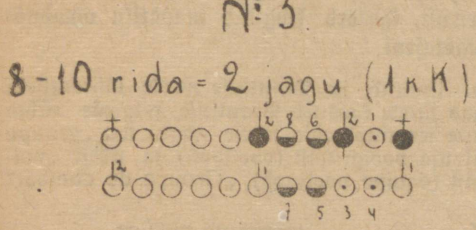

393. Wiimsena k.-kuulipilduja jaos hüppab juhi abi — kellel pääle muude kohustuste on weel jao „kordniku" kohustused, s. o. walwata, et keegi laskuritest, kellel alalhoidmise instinkt hakkab ülewõimu wõtma kohusetunde üle, maha ei jääks.

394. Kaugustel alla 150 — 200 meetri harilikult k.-kuulipilduja jagu edasi ei ründa, waid, jäädes paigale, toetab laskurite jagude sissemurret tulega. Laskurite jaod ründawad k.-kuulipilduja jagude wahelt koondades end keskele, et k.-kuulipildujate tuld mitte takistada ja et lööki anda juba tihedana massina.

395. Sissemurdnud laskurite jaod peawad edasiliikuma, tiiwa kaitsmine ja wastase kokkurullimine tiibtulega pole nende, waid k.-kuulipilduja jagude asi, pääasjalikult aga waruna teises joones olewate k.-kuulipilduja jagude ja raske-kuulipilduja rühmade ülesanne.

Jalgwäe rühm *).

396. Rühma tulejõud peitub tema kerge-kuulipildujais, löögi jõud — laskurite jagudes.

397. Rühmajuht peab püüdma kogu lahingu wältusel oma rühma hoida kindlais ohjes, kuid waenlase wastumõju, piirkonna suur laius rinnetpidi ja maastiku olud saawad temale märksa raskendama rühma juhatust, aga selleski olukorras peab ta püüdma kõigi abinõudega oma rühma pääle mõju awaldada.

398. Rühmajuht oma käsitsalgade — rühma pillimängijate — saatel ei ole kohale seotud: luureks ja juhatuseks saab ta sagedasti kaugemal rühma ees wiibima; neil kordel jätab ta rühma asetuskohta ühe oma käsitsala sidemeks roodujuhiga.

399. Rühma liikumine kuni tule awamiseni on seletud §§ 343 — 349.

Alati on rühma liikumise wiisi ja wormi pääle mõjuwad: antud ülesanne, oma ja wastase tuleriistade mõju, maastiku omadused ja walgustus.

Normaalselt, nagu eespool öeldud, liiguwad rühma esimeses joones, kaetuna ühe ehk kahe waatlejate paariga, üks ehk mõlemad kerge-kuulipilduja jaod — „pääletungi küüned".

Waatlejate paarid, kes normaalselt 300 — 400 m. k.-kuulipilduja jagude ees liiguwad, ja k.-kuulipilduja jaod — pääletungi küüned — iseg lahtisel maastikul liiguwad, nihkuwad niisuguselle kauguselle waenlasest, millest nemad täiesti tegelikku (tindlasti tabawat) tuld anda saawad.

K.-kuulipilduja jagude taga harilikult 200 — 250 m. järgnewad laskurite jaod; wahe k.-kuulipilduja ja laskurite jagude wahel wõib olla suurem ehk wähem mainitud arwust, igakord tingitud maastiku omadustest, walgustusest ja kaugusest wastasest.

---

*) Märkus: 1. II 1920. a. ilmund ja Prantsuse wäele käsitamiseks määratud jalgwäe määrustiku I jao järele koosneb Prantsuse jalgwäe rühm kolmest „groupes de combat" (meie terminoloogia järele—jagu), iga „groupe de combat" — üheft kerge-kuulipilduja poolgrupist (pooljaost) ja üheft „voltigeur" ning „grenadier" poolgrupist (équipe, pooljaost). „Groupe de combat" (jao) juht — al.-ohwitser.

K.-kuulipilduja pooljagu koosneb	1 kapral	warustud püssiga
	1 k.-kuulipilduja sihtur	„ autom. püstoliga.
	2 padrunikandjat . .	„ karabiinidega.
„Grenadier" ning „voltigeur" pooljagu koosneb	1 kapral	warustud püssiga.
	1 pilduja warustud karabiin.	ning autom. püstol.
	1 püssgranaadi pilduja . . .	warustud püssiga.
	3 voltigeur'i	„ püssiga.

Nii siis „groupe de combat" — jagu — koosneb 1 al.-ohw., 11 riwimeheft, kes 6 püssiga, 3 karabiiniga ning ühe k.-kuulipildujaga warustud.

Rühmas on 36 meest ning 3 (4) k.-kuulipildujat.

Saksa jalgwäe rühma koosseisust annawad ülewaate alljärgnewad Saksa jalgwäe ning rattasõitjate roodude koosseisu skeemid:

Rühmajuht püüdku laskurite jagusid wõimalikult kauem paiskamisest hoida, et alalhoida wõimalust laskurite jagusid — rühma löögijõudu — suunida otsustawalle kohale, otsustawa löögi andmiseks.

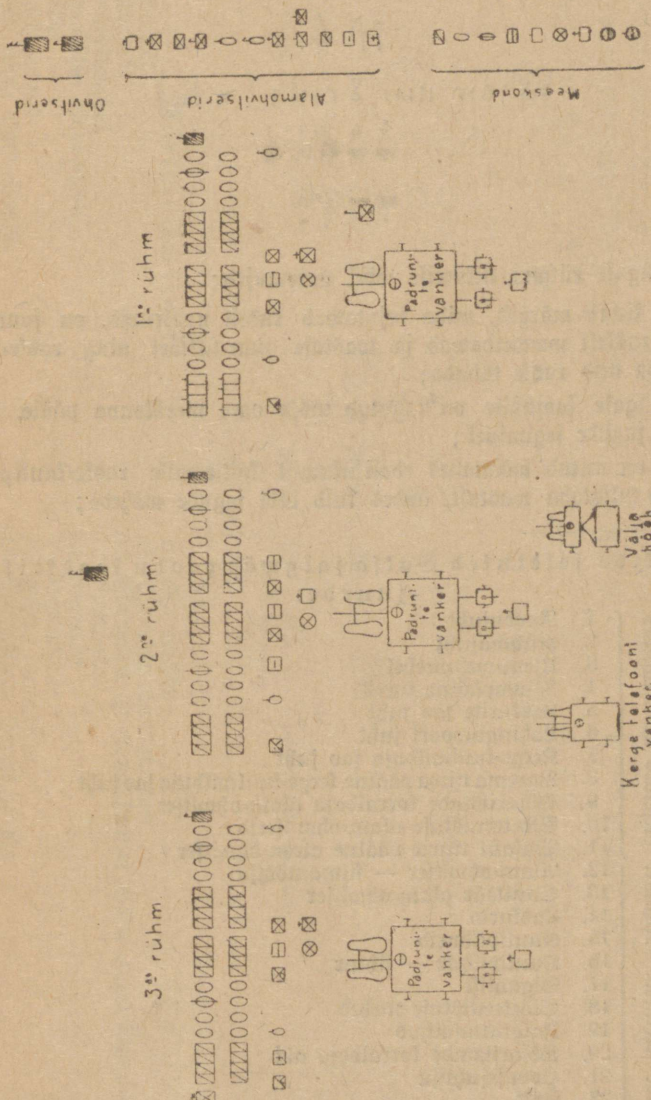

400. Kuni tule awamiseni, kui manöwreeritakse täiesti lahtisel maastikul, liigub rühma lahingkord — rühm riwistud jagudesse, jaod — noolriwisse; wahed noolriwisse riwistud jagude wahel on tingitud rühma piirkonna laiuseşt rinnetpidi (waata joon. nr. 9 ja 15.)

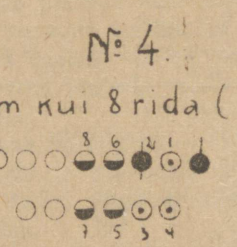

Niisuguse rühma liikumise wiisi paremuseb:

a) kitsad märgid, mida kujutawad endist noolriwid, on suuremail kaugustel raskelt waadeldawad ja wastaşe suurtükkidel ning raske-kuulipildujail on neid raske tabada;

b) igale jaojuhile on tagatud mõju oma meeskonna pääle, ja on ärahoitud jagude segiminek;

c) on antud wõimalus edasiliikumist kaitsewaile raske-kuulipilduja rühmadelle tulistada wastaşt, andes tuld läbi jagude wahede;

Märkide seletuseb Saksa jalgwäe roodu koosseisu juurde:

Joonistuse parempoolsel äärel olewate märkide seletuseb. Numbri järjekord ülalt lugedes.

1. Roodujuht
2. Rühmajuht
3. Ülem-weltweebel
4. Tiiwapäälne mees
5. Laskurite jao juht
6. Lahingumoori juht
7. Kerge-kuulipilduja jao juht
8. Parema tiiwa päälne kerge-kuulipilduja jao juht
9. Sõjariistade korraldaja alam-ohwitser
10. Sideteenistuse alam-ohwitserid
11. Wasaku tiiwa päälne alam-ohwitser
12. Alam-ohwitser — filmamõõtja
13. Sanitäär alam-ohwitser
14. Laskurid
15. Kuulipildurid
16. Kuulipildur — sihtur
17. Signalist
18. Sideteenistuse mehed
19. Jalgrattasõitjad
20. Sõjariistade korraldaja abi
21. Hobusejuhtija
22. Kokk

B. Saksa jalgrattasõitjate rood:

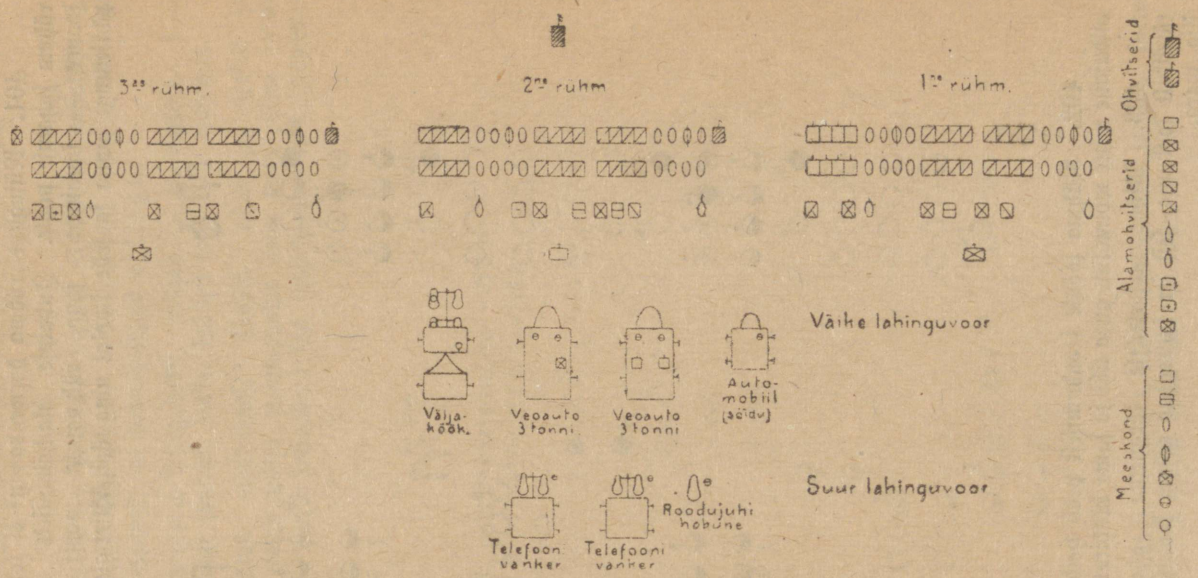

Märkide seletused

1. Roodujuht
2. Rühmajuht
3. Ülem-weltweebel
4. Tiiwapäälne alam-ohwitser
5. Jaojuht
6. Jaojuht warus
7. Wasaku tiiwa alam-ohwitser
8. Kuulipilduja jao juht
9. Kuulipilduja jao juht ja parema tiiwa alam-ohwitser
10. Silmamõõtja
11. Sanitäär alam-ohwitser
12. Sideteenistuse alam-ohwitser. Sõjaritstade korraldaja
13. Riwimehed
14. Signalist
15. Kuulipildur
16. Sihtur-kuulipildur
17. Sõjaritstade korraldaja abi
18. Hobusejuhtija
19. Kokk

d) see liikumise worm kohaneb hästi maastikule ja wõimaldab kiiret paiskamist ahelikku ning wiibimata tulewõitluse algamist.

401. Niisugune rühma harwendamine ei tohi halwawalt mõjuda rühma juhatuse pääle. Juhatuse alalhoidmiseks on tarwilik esimeses joones — suuniwat jagu, rühmajuhi poolt selgesti äratähendud pääletungi suuna ja selle kindlat ning täpipäälset alalhoidmist jagude poolt.

№ 5

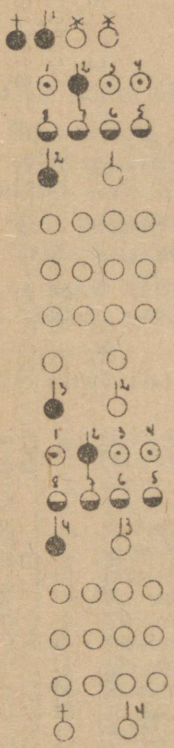

№ 6.

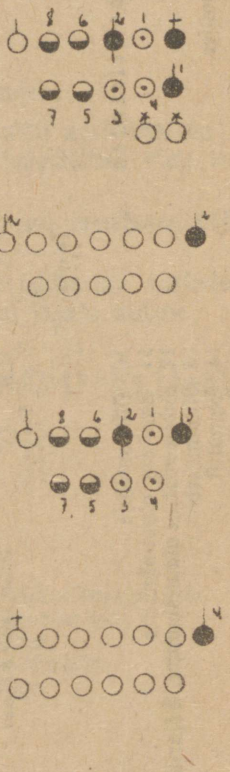

402. Rühma joonte joondumisest peab hoiduma, et wastase kuulipildujaile mitte wõimalust anda ühe ja sama külwitulega mitut märki tabada.

403. Mitme teineteisele järgnewa ahelikku loomisest peab täielikult loobuma, sest see suurendab asjata kaotusi ja jaod lähewad segi liig wara.

404. Rühm riwineb „jagudena“ ühte ehk kahte joonde igasuguseſt rühma riwiſt, paigal ja liikumiſel.

405. See riwistus ſünnib alati ſuunahoidja jao järele.

Seeſuguſeks on:

riwistuſel paremalle — waſak jagu, riwistuſel waſakulle — parem jagu, riwistuſel ühte joonde — keſkmine jagu; kui ſee riwistus ſünnib jao kolonniſt, on ſuunahoidjaks eſijagu.

406. Jaod riwinewad wiirgudesſe, wiirud — noolriwisſe, ſ. o. wiirud pöördud liikumiſe ſuunas, laskur laskuri taga ilma wahedeta.

Jagude riwistus noolriwisſe ſünnib alati jao keskelt ja järgmiſelt: eſimeſena astub wälja parempoolne teine rida, tema järele parempoolne rida, ſelle järele kolmas ja ſiis waſakpoolne rida (joonistus nr. 7 ja 8.)

№ 7.

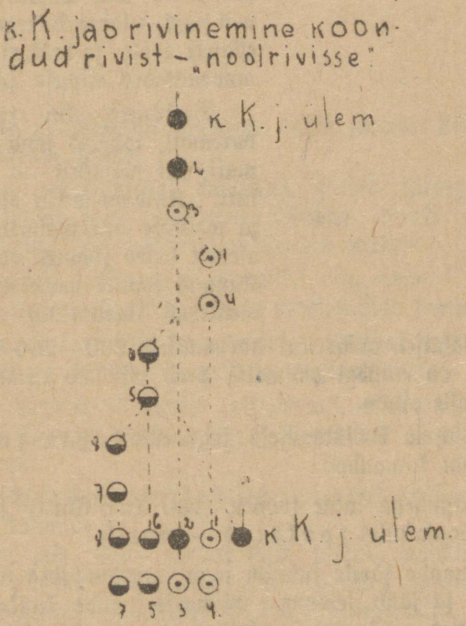

407. Peab hoidma, et jagude pääd ei oleks ühel joonel; soowitaw on alati murdjoon ja täielik maastiku kasutamine.

408. Rühma riwistamiseks jagudena ühte joonde paigal annab rühmajuht komando: Rühm, jagudena ühte joonde, 120 (näitlikult) sammu wahedelle, keskelt (teise ehk kolmanda jao järele) jookstes — **marsh!**

Selle komando järele: suuniw jagu, moodustades noolriwi, teeb oma ette 10 sammu ja jääb seisma. Teised jaod, noolriwi moodustades, wõtawad määratud wahed.

409. Rühma riwistamine jagudena ühte joonde liikumisel sünnib nendesamade komandode järele.

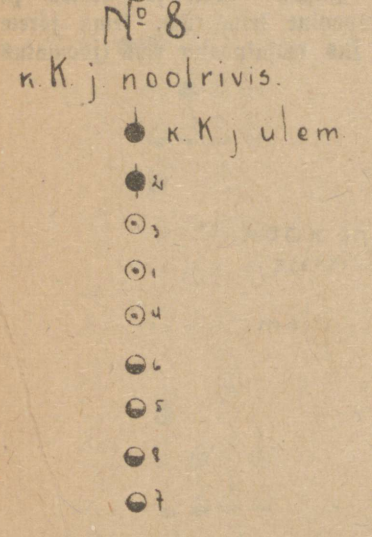

Suuniw jagu moodustab noolriwi ja liigub edasi. Teised jaod, moodustades noolriwi, jooksewad kiirtena omile kohtele, määratud kauguši wõttes ja liikumist jatkates.

410. Rühma riwinemine jagudena kahte joonde sünnib ühele poole, kas paremalle wõi wasakulle. Kui rühmas neli jagu —loowad kerge-kuulipilduja jaod esimese joone ja laskurite jaod teise joone, moodustades esimese joonega malekorra.

Seejuures, kui riwinemine sünnib paremalt, loowad jaod malekorra paremalt, kui wasakult — malekorra wasakult. Kuid maastiku olud, lahingolukord ja wastase tuli wõiwad jaojuhte sundida asetust teises joones wastawalt muutma. Kauguši joonte wahel ei määrata, nemad olenewad maastikust, walgustuseši ja olukorrast — lahtisel maastikul normaalselt 200—250 meetrit, künklisel lühemad. Kui on wähegi wõimalik, peab püüdma esimesele joonele wõimalikult lähemalle asuda.

411. Rühma riwistamiseks jagudena kahte joonde paigal annab rühmajuht komando:

Rühm, jagudena kahte joonde, 130 (näitlikult) sammu wahedelle, paremalle (wasakulle) jookstes — **marsh!**

Selle komando järele suuniw jagu, moodustades noolriwi, teeb oma ette 30 sammu ja jääb seisma. Esimesse joonde kuuluwad jaod, luues noolriwi, wõtawad määratud wahed ja peatawad ühel joonel suuniwa jaoga. Teise joonde kuuluwad jaod, liikudes ainult 10 sammu ettepoole, loowad noolriwi ja asuwad omile kohtele, wõttes määratud wahed (waata joon. ur. 9).

№ 9.

Rühma lahingu korra liikumine kuni tule avamiseni.

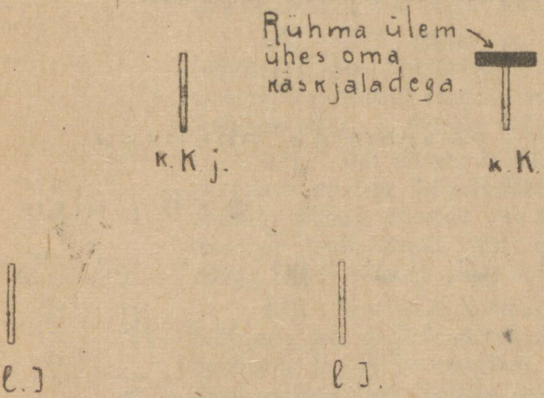

412. Rühma riwistamine jagudena kahte joonde liikumisel sünnib nendesamade komandode järele.

Suuniw jagu, moodustades noolriwi, jotkab liikumist. Esimesse ja teise joonde kuuluwad jaod, jookstes kiirtena laiali oma kohtele, moodustawad noolriwi ja wõtawad määratud wahed.

413. Rühmajuht, rühma riwinemisel jagudena, walib omale koha sääl, kust tal hõlpsam rühma juhtida ja roodujuhiga parem sidet pidada.

Rühma üleminekul riwisse „jagudena", astuwad rühmajuhi juurde rühma pillimängijad — käskude ja teadete edasiandmiseks.

414. Rühma kogumiseks riwist „jagudena", asub rühmajuht sellele kohale, kuhu rühma koguma peab, näoga nõuetawas suunas, ja annab wastawa leppemärgi.

Leppemärgi järele jooksewad jaod lähemat teed rühmajuhi juurde ja riwistawad jao kolonni.

415. Rühm, mis roodu warru jääb, püüab, maastikku kasutades, wõimalikult kauem püsida koondriwis (jao kolonn, horgriwi j. n. e., maastiku oludest tingitult); kui liigutatse lahtisel maastikul, siis riwistub ta jagudena ühte ehk kahte joonde, wiimasel juhusel wõib joonte wahe 200 meetrist 100 pääle wähendada.

416. Tuleandmine rühmas sünnib rühmajuhi korraldusel, kes märke tulistamiseks ja, tarbe korral, sihingud määrab.

417. Edasiliikumine pääle tuleawamist. Wiis, worm ja liikumise kiirus on tingitud maastiku omadustest ja waenlase ning oma tule mõjust. Rühmajuht määrab, kas edasiliikuda jagude hüpetega, üksik-järkjooksuga ehk roomamisega.

Põhi-juhtnööriks peab olema kerge-kuulipilduja jagude ja raske-kuulipilduja rühmade omawaheline täielik tule toetus waenlase tule mahasurumiseks, et oma löögijõule teed waenlasse walmistada.

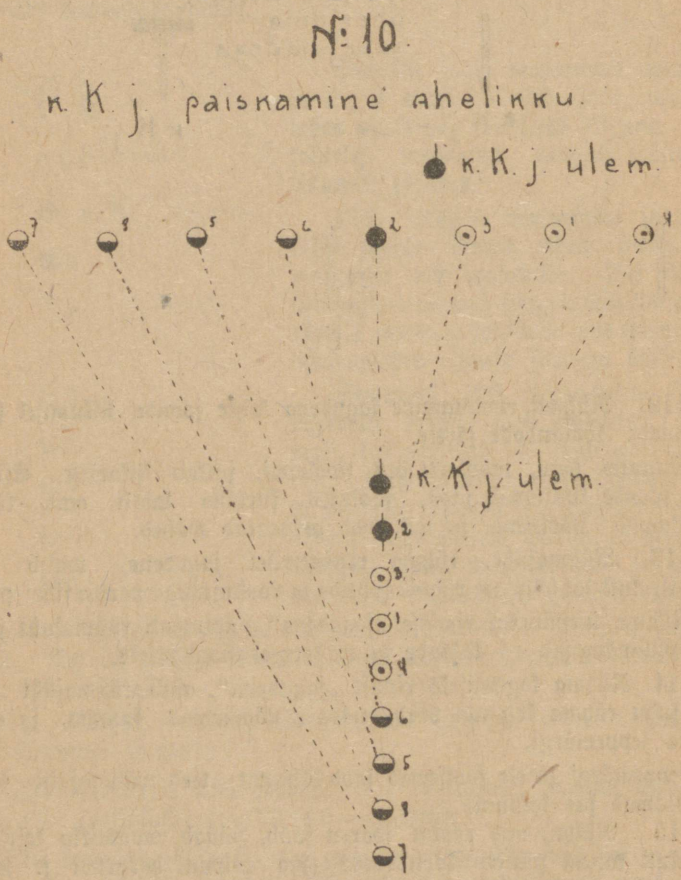

418. Kas sünnib sissemurre tihedamate ehk õredamate laskurite ahelikkudega, laialisemal rindel ehk kiilu wormis sissemurdeks määratud kohtel — oleneb lahingu olukorrast ja iseäranis oma tule mõjust, s. o. kerge-kuulipilduja jagude ja raske-kuulipilduja rühmade osawast tegewusest.

419. Rünnak sünnib nii, nagu ettenähtud § 361. Rünnakut walmistawad suurtükid, miinipildujad, granaadipildujad ja kuulipildujad. Wiimaste mürskide kukkumisega peawad ründajad waenlase joonele jõudma; rühmajuht ründab oma rühma ees, olles otsustuswõime eeskujuks.

Algatud rünnak peab waenlasse ulatama, iga peatus on surm.

420. Eriti tähtis on raske-kuulipilduja rühmade kaasabi rünnakul, kui nad tulistawad wastast walitsewailt esemeilt, andes tuld üle oma laskurite pääde, ja külgede päält.

421. Kui läbimurre sünnib üksikuil kohtel, siis peab otsekohe kerge-kuulipilduja jaod sissemurtud kohtesse asetama tuli-tugikute loomiseks, waenlase kuulipildujate tule mahasurumiseks ja tulega küljelt wastase joone kokkurullimiseks.

422. Kui tuleb läbimurda wastase sügaw kaitsejoon, peawad sissemurdnud osad edasitormama, hoolimata saagist ja wangidest, waenlase wastulöögi püüdeid idus kägistes, taganewat ja jookswat wastast tulega mahasurudes. Taganewate mahasurumine tulega segab wastase waru kuulipildujaid sissemurdnud osasid tulistamast ja sünnitab wastase ridades kõikumist.

423. Niipea kui pääletungi eesmärk on saawutud, peab rühmajuht korra jalule säädma, wallatud märgi käespidamiseks abinõud tarwitusele wõtma, selleks ette nihutades waatlejaid ja kaitset, wallates kättewõidetut wastawate jõududega ning luues waru wastulöökide tagasitõrjumiseks.

424. Lahingu wältusel ahelikku paisatud jaod peawad püüdma, niipea kui wähegi wõimalik, koonduda.

Iga juhi püha kohus on koondada oma osa, kui ülesanne täidetud ja olud lubawad, wõimaldes kõrgemalle juhile anda uusi ülesandeid osale.

425. Lahingu kestes loodud uued üksused jääwad alale niikaua, kui olud nõuawad.

426. *Rühm kohtsõjas.* Rühma piirkonna wastuwõtmine ehk üleandmine wahetusel, rühmajuhi kohused rühma piirkonnas kindlustud wõö kaewikuis on ettenähtud §§ 610 — 611 ja lisa nr. 2.

427. Rühm peab alati walmis olema wastase pääletungiks. Ta peab olema täpipäält wäljaõpetud häire *) löömise korral rutuliseks wäljatormamiseks peidikuist ja tulejoonele asumiseks ning liikeks lõõgijõudude koondamiseks wastuläägi andmiseks.

428. Õõsel ja uduse ajal peab rühma walmisolek kõrgendud olema. Kõik kaewikus olewad osad olgu küllaliselt käsi- ja gaaskäsi-granaatidega warustud.

429. Õigeaegne peidikuist wäljatormamine tagatakse waatepostide wäljapanemisega peidikute wäljakäikude juurde.

430. Kui olukord wajab kõrgendud walmisolekut, peawad peidikuis asuwad meeskonnad seisma peidikute ääres, walmis wäljahüppamiseks, täpipäälselt jaotetuina ja jaoning rühmajuhtide poolt walwatuina. Wastase raske-suurtükkide tule ajal peab rühmajuht iseäralikult kontroleerima waatepostide walwust.

431. Wastulöök. Waenlase sissemurdes rühma piirkonda, on rühmajuht püha kohus tema käsutusse jäänud rühma osadega iseseiswalt, käsku ootamata wastasele kallaletungida ja teda wäljawisata; see sünnib mitte pääletungiga kaewikuis, waid parem wäljaspool neid, tormates kaewikute mõlemaid ääri mööda, ees lõõkjagu, warus kerge-kuulipildujad ja käsigranaadipildujad küllalise granaatide arwuga.

432. Kui wastane on naabruses olewasse rühma piirkonda sissetunginud, ehk kui rühm „toimkonna" **) osana tagajoontes asub, peab rühmajuht kõigi wabade jõududega — wäljaarwatud kaewikute garnisoniks tarwilik meeskond — iseseiswalt omal algatusel, käsku ootamata, sissemurdnud wastase kallale tormama.

Raske-kuulipilduja rühm.

433. Raske-kuulipilduja omadused ja tarwitamine. Kerge-kuulipildujas omab jalgwägi wäga liikuwa ja lähedail kaugustel hästi tabawa tuleriista. R-kuulipilduja oma suurema raskuse ja asetuse (kelk ratastega ehk kolmjalg) tõttu on wähem liikuw kui kerge-kuulipilduja, kuid tulewõitlus keskmistel ja suuremail kaugustel on temale enam omane — kogemused on kindlaks teinud, et üle 700 meetri tegelikult tabawat tuld wõib loota ainult raske-kuulipildujalt just tema asetuse mehanismi tõttu.

Kerge-kuulipilduja on just selleks jalgwäele antud, et tema, ees rünnates, oleks rünnaku „sarweis" ja raiuks teed laskuritele tulekaitseabil. Et selle ülesande teostamist wõimaldada „lähedamaa wõitluste" kaugustel, loobigi kerge-kuulipilduja raske-kuulipilduja asemelle, wiimast tuntawalt kergemaks teheS. Mõlemad kuulipilduja tüübid täiendawad teineteise tegewust.

---

*) Häire — тревога.
**) „Toimkonna" osa — дежурная часть.

434. Wahe kerge- ja raske-kuulipilduja tarwituses seisab selles, et raske-kuulipilduja, kus wähegi wõimalik, tulistab wastast walitsewailt kohtelt ja esemeilt, andes tuld üle oma laskurite pääde, mida aga kerge-kuulipildujaga peaaegu wõimata teha. Kui pääletungi algul ei ole wõimalik asetada raske-kuulipildujaid walitsewaile kohtele ja esemeile, siis tihti, eriti kawakindlal pääletungil, asetakse neid wäikeste osadega kaetuna koguni rünnaku lähtejoone ette ehk tiibadelle, kust nad oma kindla asenduse tõttu annawad palju mõjuwamat surumistuld kui kerge-kuulipildujad. Siin, pääle kindlat asendust, mängib osa toimkonna hää wäljaõpetus ja see asjaolu, et r-kuulipilduja toimkonnal puudub kerge-kuulipilduja jao kärsitus kohe järele hüpata laskurite jagudelle. Kui olukord nõuab raske-kuulipildujate esimesele joonele asetamist ja laskuritega ühes-liikumist, siis peawad wiimased oma liikumise kiirust raske-kuulipildujaga

№ 12

Kahe rühma r. K. jagude tuleandmise nord

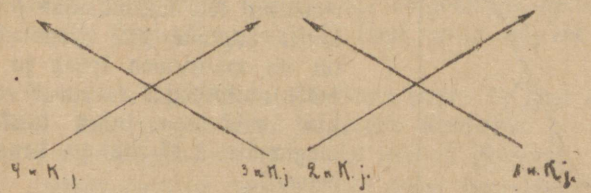

ühtlustama, kuid raske-kuulipilduja toimkonna auks ja uhkuseks olgu püüd jalgwäe liikumise kiirust mitte takistada; see on ka wõimaldud raske-kuulipilduja toimkonda tugewate meeste wäljawalikuga. Sõjalised kogemused näitawad, et raske-kuulipilduja on suurt liikuwust lahingus ülesnäidanud. *)

435. Raske-kuulipilduja ülesandeks on:

1) jalgwäe pääletungi lähtejoone kindlustamine tulega;

2) jalgwäe toetamine pääletungil suuremail ja kestmistel kaugustel;

3) tule sügawuse loomine kaitsekorras;

4) wõitlemine kerge-miini-, granaadipildujatega ja jalgwäge saatwate suurtükkidega;

5) wõitlus soomusmasinatega, (tänkidega ja lahing-lendmasinatega) tarwitades soomust läbistawaid kuule.

---

*) Lahingus Lääne rindel 24. IV. 17. Gavrell'i all Sakia raske-kuulipilduja rood 1 tunni ja 50 m. jooksul, wedades omi kuulipildujaid, lahingkorras olles ja tungides pääle jõudis edasi 13 km. ja pääle selle rünnas ühes jalgwäega weel 2 km., temast mitte maha jäädes.

Neid ülesandeid teostab raske-kuulipilduja kõige hõlpsamini, kui tal on võimalik tulistada valitsewailt esemeilt põiktulega (flankeeriwa tulega). R.-kuulipilduja pääletungiwat jalgwäge kõige hõlpsamini toetab ja ratub temale tee waenlasse, tulistades wastast kas üle oma jalgwäe päädе ehk lahingkorra wahede läbi. Ikka peab püüdma raske-kuulipildujaid wõimalikult aegsasti asetada valitsewaile kohtele, et pääletungiw jalgwägi mööduks neist, kui nad juba wastast tulistawad. Ei tohi ealgi, lootes valitsewaid kohti saada jalgwäe edasiliikumisega, jätta oma laskureid ilma

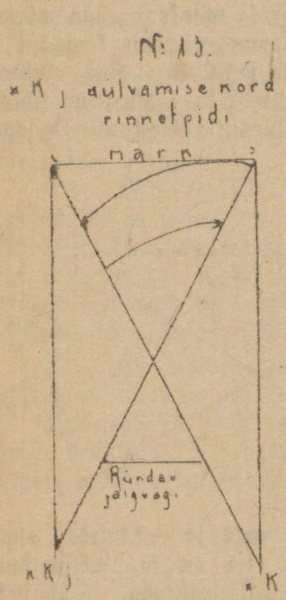

tule toetuseta, sest siis kannataks jalgwägi meieaegsete moodsate riistade tule lõõkide läbi raskeid kaotusi, sest ainult raske-kuulipildujate õigeaegne tule awamine suudab waenlast mahasuruda. Kui pole valitsewaid kohti tulekaitse loomiseks pääletungiwalle jalgwäele, peawad pääletungi küünteks olema, tingitult wastase kaugusest, kas raske-kuulipildujad ehk kerge-kuulipildуja jaod. Wahe peab alati selles seisma, et tasasel maastikul kõik kuulipildujad kannawad tulekaitset jalgwäe ette „omil jalgel", aga kui on valitsewad kohad ja esemed, siis raske-kuulipildujad ruttawad ette oma kuulide wihkudega, luues tulekaitset pääletungiwaile laskurite ja kerge-kuulipilduja jagudelle.

Koguni tuleb ette, et kui pääletungijaid tulistawad kohad wastase kohanemises ülesleidmata, ehk kui omad laskurid on nii lähedalle wastasele wäljatungind, et kuulide wihu omaduste tõttu waenlase tulistamine üle oma laskurite päädе wõimatu, ehk kui maastiku kallak waenlase poole on niisugune, et wastane on kuulipildurite silmist kaetud, siis, et oma laskuritesse usku sisendada, et neil on tule toetus wastase tulistamisega üle nende päädе, ja et wastasesse üle tema pää wingutwa kuulide wihuga rahutust sünnitada ning sundida wastase laskureid päid mahasuruma— saab r.-kuulipilduja wastast tulistama, wõttes sihtpunkti oma joone pihta ja tõstes mitme astme wõrra sihingut ülesse, kinnitetud jügawuse-külwi mehanismiga *).

*) Major R. M. Wright omas teoses: „Machine Gun Tactic and Organisation" kirjutab:

„Isegi kõige umbusklikumad jalgwäe ohwitserid tunnistasid, et pääletungil oma r-kuulipildujate kuulide wingumine üle nende päädе sünnitas neis mõnusat, rahuldawat tundmust, ja ei olnud kuulda ühteg: kaebtust kuulide puudulennu (недолет) üle. Kattetulel (wastast surumal tulel) igasugu-

436. Raske-kuulipildujad alla 300—400 m. wastaſeſt ei ründa enam oma laskuritega kaaſa, waid, jäädes paigale, toetawad neid tulega; ſel kauguſel on küllalt, kui laskurite kaaſas ründawad kerge-kuulipildujad.

437. Kui läbimurdel läks korda wallata mõni walitſew koht ehk eſe, mis wõimaldab hääd wastaſe tulistamiſt ſügawusſe ja pöiki, ſiis peawad raske-kuulipildujad otſekohe ſelle oma alla wõtma. Tung edaſi oma laskurite järele peab raske-kuulipildurite aupüüdeks ja sõjariista liigi uhkuſeks olema. See on raske nõudmine raske-kuulipilduritelt juſt nende riista wäheſe liikuwuſe tõttu, kuid nad peawad mõiſtma ka jooksta ſellega.

438. Kui tulistamiſel walitſewaiſt kohteſt ehk eſemeiſt ſiſſemurdnud laskurid on raske-kuulipildujate meeskonna filmapiiriſt kadunud ja ees kaſulikke walitſewaid kohti (eſemeid) uue tuliſeiſukoha ſiſſewõtmiſeks pole, ſiis, enne oma laskuritele järgnemiſt, tuleb raske-kuulipildujal weidi oodata, ſeſt on ju wäga wõimalik, et oma jalgwägi waenlaſe wastulöögiſt tagaſi pöörab juſt ſel filmapilgul, kui raske-kuulipilduja enam üle pääde ſuruwat tuld anda ei ſaa oma endiſe walitſewa koha mahajätmiſe tõttu jalgwäele järgnemiſeks.

439. Raske-kuulipilduja, walitſewalle kõrgustikule aſudes, walib omale aſukoha mitte kõrgustiku harjal ehk tipul, waid eel- ehk tagumiſel nõlwakul.

440. Iga raske-kuulipilduja toimkonna mehe, ka kõige andetuma, pähe peab ſiſſe tubitama ja tema ſüdamesſe ſiſendama, et ainult ſee kuulipilduja on pääletungiſt oſawõttew, mis wastaſt tulistand.

Mõni raske-kuulipilduja wõib ju 20 korda oma aſukohta muuta, aga kuni ta wastaſt tulistand ei ole, ei ole ta ka pääletungind, waid ainult tagant järele jooksnud.

441. Harwa juhtub lahingus neid olukordi, mil kogu kuulipilduja rood (ſ. o. kõik bataljoni raske-kuulipildujad) oma roodu juhi juhatuſel koondub kaſutamiſt leiab.

Harilikult ja ſuuremal jaol juhtumistel ſaawad raske-kuulipildujad rühmadena lahinguſt oſawõtta, toetades jalgwäe roodusid.

Sõjakogemuſed on reegliks teind järgmiſe põhimõtte: kõik abiſõjariista liigid, kui nad jalgwäe juhile alluwaſſe piirkonda on aſetud, alluwad ühes ſellega jalgwäe juhile, ja ſeepäraſt ka raske-kuulipilduja rühm peab alluw olema ſelle roodu juhile, keda tema toetab.

442. Raske-kuulipilduja rühma juhatus. Roodu piirkonnas pääle roodujuhi on juhatuſe tähtſuſe pooleſt teiſel kohal r.-kuulipilduja rühma juht. See tähtſus oleneb tähtſuſeſt, mille on omandand

---

ſel näol on määrtuslikud tagajärjed. Kattetulel on moraalne mõju waenlaſe pääle, keda ta ſunnib päid warjul hoidma, olgugi, et ſelle tulega waenlaſelle tuntawaid kaotuſi ei ſünniteta. Tõepooleſt on „kaudne kattetuli“ ikkagi enam kui mitte midagi!“ (The Army Quarterly 1921. jaanuarikuu numbris.)

moodsas lahingus r.-kuulipilduja rühm. Mitte alati ei wõimalda lahingolukord roodujuhile tule ülesandeid r.-kuulipilduja rühma juhile ülesseada. Lahingus kiiresti ilmuwad ja kaowad ka kiiresti tähtsad märgid, mida

Nr 14

r.K. rühma ja r.K. jagude asetamise skeem roo lahingu korras.

Mastab 1:7500.

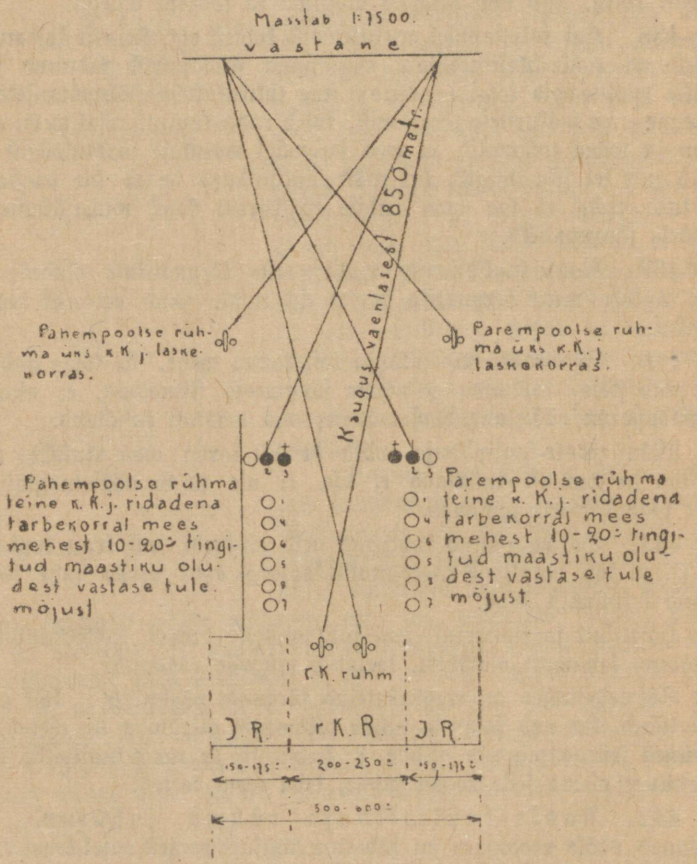

waja otsekohe tabada; ka roodu esijoones juhtub silmapilke, mil r.-kuulipildujate waheleiegamisel otsustaw tähtsus on ja milleks käske ootama jääda oleks andeksandmata patt; lahingu wältusel oma laskurite katkematuks ja wõimsaks toetuseks tuleb r.-kuulipilduja rühmal seisukohta ette-

poole wahetada, ehk kaitsel kuni wiimse padrunini töötada. Mainitust on tingitud ka nõudeb, mis r.=kuulipilduja rühma juhile, kui isikulle, moodne lahing üles säeb — ta peab olema kindlo, külmawereline ja kiirelt otsustawa iseloomuga, tal peab olema kaljukindel ning murdmata tahtejõud

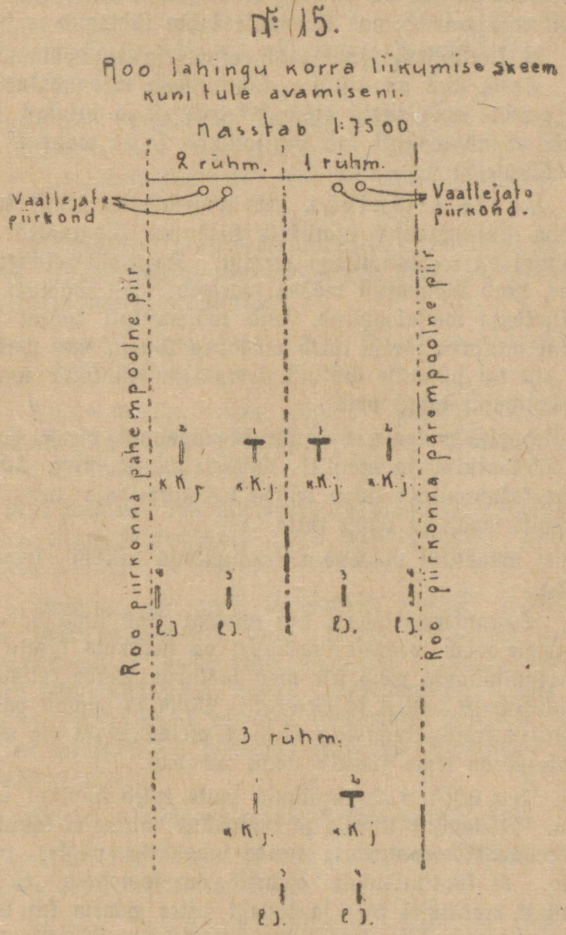

seotud isikliku energiaga ja waimustud katkemata edasitungi ihaga; tal peawad olema raudsed närwid. Mainitud aluselle peab tugema hää taktiline wäljaõpetus, osaw film olukorra mõistmiseks ja täpipäälne r.=kuulipilduja tule tehniline teadmine. Temale abiks rühma juhatamisel peab olema alati tema abi.

443. R.-kuulipilduja rühma tule juhatus on selle rühma juhi kohus Ta ei pea juhatuse ohje omist käest ära laskma, waatamata raskuse pääle, mis tingitud rühma paigutamisest laialisel rindel. Otstarbekohase tulewõttluse pidamise, omawahelise tule toetuse ja padrunite tagawara õigeaegse täiendamise eest on otsekohe wastutawad rühmajuht ja tema abi. Sellele wastawalt peawad nad ka omale kohta lahingus walima.

444. R.-kuulipilduja juht peab otsus- ja tegutwõimulisels kaswatud olema. Tema käes on ülsiku r.-kuulipilduja tule juhatus. Tal olgu täieline arusaamine oma riista otstarbekohasusest ja tulusast kasutamisest. Ta olgu läbiimbund waljust tule disipliinist ja ta walwab kuulipilduja laskemoona külluse järele.

445. Laske seisukoht. Et wõimaldada äkilist tule awamist, peab seisukoha sissewõtmisel piinlikult hoiduma liigutusest, mis wõiks wastasselle ilmutada r.-kuulipilduja olemist. Kogu ettewalmistuse tegewus, ka laadimine, peab wõimalust mööda warjendi taga sündima. Liikumisel saab r.-kuulipilduja wälja laaditud, kuid wõimalikult kauem mitte lahti wõetud. Kui olukorra järele tuleb mööduda kohast, mis wastasselle hästi waadeldaw, ehk kui püütakse kahtlust äratamata seisukohti wahetada, siis wõib r.-kuulipildujat lahti wõtta.

446. Hoolsa walguse, warjude ja tagapool olewa sooni arwesse wõtmisega, läbikaalutud ja mõistliku maskeerimisega ning kahtlust äratamata maasse kaewumisega tuleb püüda r.-kuulipilduja tuleandmise kohta waenulase silmist maast ja õhust peita.

Lahtisel maastikul wõiwad r.-kuulipilduja kilbid kergesti awada tema asukoha.

447. Tuleandmise kohad, kust pikemat aega ilma hädaohuta oma laskurite joonele wõib wastast tulistada, on iseäranis kasulikud. Kelgule asetud raske-kuulipilduja wõib üle oma laskurite pääde tulistada wastast ka wähe walitsewaist kohtest ja esemeist. Puud ja majad pakuwad häid asukohti, kuid r.-kuulipilduja liig kõrgelle asetamisel ei ole wõimalik täiel mõõdul ärakasutada tema kuulide wihu omadusi.

448. Iga ülsiku r.-kuulipilduja jaoks tuleb hoolsalt kasulikke asekohti walida. Asetamine tiiwale ja wõimalus mitme r.-kuulipilduja tuld ühte kohta koondada, waatamata nende lahusseisu pääle, peab iga juhi püüd olema. R.-kuulipildujate asetusel on soowitaw, et nende wahe teinetseisest oleks rinnetpidi 50 × ja kunagi mitte wähem kui 20 ×.

449. Tule awamine. Enne tule awamist ühe ehk teise märgi pihta tuleb järele kaaluda, kas selle märgi mahasurumine ehk tabamine tasub padrunite wäljaminekut, sest weetawate ja kantawate padrunite arw on piiratud; pääle selle on tähtis walida õige aeg märgi mahasurumiseks ehk tabamiseks. Kui tuli awatud, olgu pühaks püüdeks wõimalikult ruttu soowitawat mõju saawutada, sest kuulipildujalle ei ole omane pikk katkestamata tulistamine.

450. Tule kiirus, sihtimise täpipäälsus ja külwi mehanismid wõimaldawad kiiret ja otsustawat tagajärge saawutada. Lähemail ja keskmistel kaugustel wõiwad need tagajärjed lühikese aja jooksul häwitawad olla, eriti, kui tuli äkki awatakse.

451. Tulistamise liigid. Raske-kuulipildujast wõib anda „ükfik-paugu", „ridalöögi" ja „kestwat tuld". „Ridalöögi" andmisel koosneb iga löök 50 paugust, ja seda tulewiisi tarwitakse möötlaskmiseks ehk ruttu kaduwate märkide tabamiseks.

„Kestwat tuld" tarwitakse wastase tabamiseks ja mahasurumiseks, kusjuures tulistakse kas ühte kohta — „koondtuli" — ehk külwatakse rinnetpidi — „rindkülwituli" — ehk külwatakse sügawusse — „sügawuskülwituli".

452. Tabamistuli peab möötlaskmiselle wõimalikult ruttu järgnema, sest waenlane, kelle tähelpanu möötlaskmisega äratatud, püüab kõigi abinõudega r.-kuulipildujat mahasuruda.

Otsekohe märgi ilmumisega peab külwipind rinnetpidi ükfikute riistade wahel ära jaotetama.

453. Tule mõju. Tule mõju on tingitud õige sihingu walimisest, waatlemise wõimalusе määrast, märgi suurusest ja tihedusest, tule kestwusest ning wastase tule mõjust.

Kasulikku tabawust püütagu saawutada lühikese aja jooksul, tulistamise kiirusega ning tarwiliku padrunite arwu tarwitamisega. Äkiline tule awamine ja küljelt tulistamine tõstawad tabawust.

454. Suurema osa omist ülesandeist teostab r.-kuulipilduja otse sihtimisega. Püüd wõimalikult kauem peita tulistawat r.-kuulipildujat luuresi ja waatlusest, et hoida teda tabamisest wastase poolt, samutigi mitmesuguseid lahingülesandeid, nagu: pääletungiwa jalgwäe toetus sügawusest liikuw- (wälja) sõjas ehk tule koondamine tuletõrje loomiseks pääkaitsejoone ees kohtsõjas — nõuawad sagedasti tuleandmist abi-sihtpunkte ning nurkmõõtja abil.

Lendmasinate tulistamine risijõhwi abil nõuab hääd wäljaõpetust.

Lendmasinate tulistamine ja tule andmine abi-sihtpunktide abil ei tohi padrunite raiskamiseks muutuda.

455. Tule juhatus. Märkide walik ja tule jaotus on tingitud lahingolukorrast.

Tuleawamise käsk olgu lühike, selge ja täpipäälne, sisaldes suuna, märgi piire ja sihingu astet.

Kui lahingolukord wõimaldab, awatakse tulistamine möötlaskmisega. Märgid, mille tabamiseks on waja otsekohest tegelikku tuld, wõetakse tulistamise alla ilma möötlaskmiseta, otsekohe kestwat tuld andes.

Sihtpunkt — märk kirbu pääle. Sihtpunkti muutmine, s. o. sihtimine mitte märgi alla, waid märgi osadesse on kasulik ainult lähedail kaugustel ehk kõrgete märkide tulistamisel.

456. Lahingolukord nõuab r.-kuulipilduja walmisolekut kiireks kasulikkude silmapiltude tarwitamiseks, näituseks: aegajalt ilmuw wastase kuulipilduja, omi laskurite hüpete toetus tulega, wastase hüpete tulistamine j. n. e. Mainitud juhtumisel ei wõimalda käsku oodata ega teda saadagi: ainsaks lähteandmeks edu saawutamiseks on siin ükšiku kuulipilduja juhi täielik ja täpipäälne olukorra teadmine, mõistlik arusaamine lahingülesandest, külmawerelsus ja iseseiswus oma häwitawa riista tarwitamisel.

457. Kestew ja katkemata kuulide kukkumise waatlemine kiikrite abil on ülitarwilik. Kuulide kukkumine ja waenlase ülespidamine annawad andmeid, kas kuulide wihk õigelt märgi pääl lasub ja missuguseid muutuseid on tarwilikud tule mõju tõstmiseks, näituseks: külwipinna piiride kitsendamine. Waatlemine on r.-kuulipilduja rühma juhi, tema abi ja ükšikute kuulipildujate juhtide päämine ülesanne.

458. R.-kuulipilduja rühma tegewus liikuw-sõjas pääletungil. R.-kuulipilduja häwitaw mõju ja moraalne jõud peawad täies ulatuses awalduma jalgwäe pääletungi toetamises. Et seda mõju teostada, on ilmtingimata tarwilik, et r.-kuulipildujate toimkondade nooremad juhid oleksid waimliseks koostöötamiseks oma jalgwäega ja kerge-kuulipilduja jagudega wälja õpetud, laialiseks ja julgeks iseseiswaks tegutsemiseks kaswatud ning waimustud peatamata pääletungi ihkest, ilma et selleks käske ootaksid.

459. Edu saawutamise põhitingimuseks on täpipäälne ja õigeaegne nooremate juhtide ja toimkonna tutwustamine andmetega: wastasest, maastikust, millel tuleb tegutseda, lahingülesandega ja astmelise pääletungi peatuskohtega.

460. Kui tuleb pääletungida lahtisel maastikul, paigutakse, wastawalt olukorrale, roodule kaasaantud r.-kuulipilduja rühm roodu paremalle ehk wasakulle tiiwale ehk roodu keskpaika, siin püütagu juba pääletungi algul r.-kuulipilduja rühma nii roodu lahingkorda paigutada, et ta saabuks rindega wastamisi waenlase lahingkorra tugikutega, ehk muude kindlate kohtega ja esemetega, et kerge-kuulipilduja ja laskurite jagudelle wõimaldada wastase tugikuid tiibadelt lüüa, s. o. tule tangidesse wõtta ühelt ehk kahelt tiiwalt. Kui pääletungi algul ei ole selgeid teateid tugikuist ja tugewaist kohtest, siis asetakse harilikult r.-kuulipilduja rühm roodu piirkonna keskelle, andes temale rinnetpidi 150—200 meetrit, mille juures ükšikud r.-kuulipildujad asuwad teineteisest 40—50 meetri kaugusel; paremat ja wasakut kätt asetakse üks jalgwäe rühm, andes igale neist 100—150 meetrit rinnet, mille tõttu iga rühm saadab ette ainult ühe k.-kuulipilduja jao, teist jagu warru jättes; sellega asuwad tiiwapäälsed rühmad kolme joonde.

Kui niisugune kord edasiliikumisel kohtab waenlase tugewat wastupanu, siis wõtab r.-kuulipilduja rühm asukoha tule andmiseks ja jääb peatama. Tiibadel olewad k.-kuulipilduja jaod liiguwad hüppega edasi, mille tõttu roodu piirkonna keskel sünnib 150—200 meetri laiune lõhe, mille läbi r.-kuulipildujad toetawad k.-kuulipilduja jagude edasitungi, surudes tulistamisega wastast mitte oma rinde ees, waid hüpetega edasiliikuwate k.-kuulipilduja jagude ees, püüdes waenlase tule koondamist nende pääle takistada. Selleks peab wastase tulistamine sündima poolpõik tulega. Et oma tulistamisega k.-kuulipilduja jagude edasiliikumist mitte segada ega takistada, tuleb ülsikute r.-kuulipildujate tulb ristida, s. o. wasak r.-kuulipilduja laseb paremalle ja parem — wasakulle poole.

R.-kuulipilduja rühm järgneb pääletungil, maastikust ja lahingolukorrast tingitult, 300—400 meetrit kerge-kuulipilduja jagude järele, s. o. kui teised ja kolmandad jalgwäe rühmade jooned saabuwad tema joonele.

400—500 meetri kaugusel wastasest peatab r.-kuulipilduja rühm ja edasi enam ei tungi, waid, tingitult lahingu ja maastiku oludest, püüdes asuda tiiwale walitsemalle kohale, toetab roodu rünnakut (skemaatilise pildi mainitud r.-kuulipildujate tegewusest annab joonistus nr. 14).

461. Kohtsõjas ja pääletungil lahingkorda asunud waenlasele, isegi lahtisel maastikul, kui rünnak sünnib kaugusest wähem kui 400 — 500 meetrit, asetatse r.-kuulipilduja rühm, maastikust ja lahingolukorrast tingitult, roodu lahingkorra esimesse joonde, kust tema osawõtab rünnakust mitte edasiliikumisega, waid tabawa tule andmisega.

462. Kui pääletung sünnib künklisel maastikul, siis on reegliks, et r.-kuulipilduja rühm asetatse lasumiseks üle oma jalgwäe joonte pääde ja r.-kuulipilduja rühma edasiliikumine on tingitud ainult wõimalusest wastast tabawalt tulistada.

463. On reegliks, et r.-kuulipildujad, toetades pääletungi, peawad eriti *oma tulega sinna tungima*, kus edasiliikuwat jalgwäge ei ole weel jõudnud toetada raskemad wõitlusabinõud — suurtükid ja miinipildujad. Wõitlus wastase kuulipildujate pesadega on wähemal mõõdul nende ülesanne, waid pää-ülesandeks jääb k.-miinipildujate, granaadipildujate ja jalgwäge saatwate suurtükkide tulistamine, tulelöökide andmine sinna, kus otsustaw wõitlus sünnib, s. o. wastase tulistamine neis kohtes, mille pääle esmalt rünnatakse.

464. Kui roodu löögiosad on sissemurdnud waenlasse, peab r.-kuulipilduja rühm walmis olema taganewat waenlast häwitada ning oma tulelöökidega wallatud koha käespidamist wõimaldada waenlase wastulöökide korral.

465. Tagaajamisest edasiliikumisega wõtab r.-kuulipilduja rühm osa, kui walitsewast kohast taganewa wastase tegelik tulistamine juba wõimata, püüdes wiimase tipuni wiidud füüsilise jõu pingutusega oma

jalgwäele järele jõuda, et oma tulega murda ja häwitada kõiki märke, mis tema tule ulatuses leiduwad.

466. Raske-kuulipildujа rühm kaitsekorras. Kaitsekorras on r.-kuulipildujad jalgwäe wastupanu wisaduse päätugedeks.

467. R.-kuulipildujate sihtimise abinõud ja asetuse mehanism, andes kohutawat täpipäälsust tabamises, wõimaldawad tulewõitluse üleswõtmist juba suuremail kaugustel.

468. Nõudes wähe ruumi oma asetamiseks, wõimaldawad r.-kuulipildujad end kergesti peita wastase silmist. Igal juhtumisel tuleb suurt hoolt kanda nende täieliku maskeerimise eest.

469. R.-kuulipildуja asetamine kaitsekorras poolpõik ehk põik-tule andmiseks on eriti tähtis. Pääle selle peidab niisugune asetus r.-kuulipildуja waenlase silmist rohkem kui asetamine rindetule andmiseks.

470. R.-kuulipildujaile peab tuleandmise kohti walima eriti suure hoolsusega. Waru asukohad olgu laialiselt walmistud. Tuleb otsida kaetud tuleandmise kohti.

471. Mida enam igal üksikul kuulipildujal laskemoona on ja mida suurema arwu üksikute kuulipildujate tuld saab koondada ühte punkti pääletungiwa wastase pihta, seda paremini ja õigemini on r.-kuulipildujate seisukohad walitud.

472. Wisaks wastupanuks on ülitähtis tuleşügawuse loomine, s. o. wõimaluşt mööda, tingitult maastiku oludest ja käşutuses olewaişt r.-kuulipildujate arwuşt, nende jooneline paigutamine şügawusse.

Kuulipildujate rood *).

473. Kuulipildujate rood on bataljoni koosseisus alaline osa.

*) Märkus: Meieaja moodsa lahingu tulewõitluses walitsewad kuulipildujad, seda aega wõiks nimetada jalgwäes — „kuulipildujate aegjärguks". See asjaolu on eriti tähtis meie wäikearwuliseie sõjawäele, kellel tulewastes wõitlustes tuleb heidelda arwuliselt suure wastasega. Seepärast oleks soowitaw, et sõja korral iga jalgwäe bataljon koosneks kolmest jalgwäe roodust ja üheşt kuulipilduja roodust, misjuures jalgwäe roodus rühmade arwu järele oleks 6—8 k.-kuulipildujat (6—8 k.-kuulipilduja jagu), mis täitsa roodu omadus oleks juba rahuajal, ja kuulipilduja roodus ainult r.kuulipildujad — 10 tükki, jaotud wiieks rühmaks (r.-kuulipildujaks tuleb arwata niisugune, mis kindlal asenduşel ja külwimehanismiga ning millel sihtimise abinõuks optiline toru ja nurkmõõtja). Juba 1915. aastal wõtşid prantslaşed wastu järgmise bataljoni moodustuse: 3 jalgwäe roodu, igas roodus kuni 16 kerge-kuulipildujat (fusils mitrailleurs) ja neljas — raske-kuulipildujate rood, à 8 r.-kuulipildujat. See jaotus kinniteti dekreediga 27—9—16.

Saksamaal pärast Versailles' rahu on järgmine bataljoni moodustus ilmaşõja kogemuste najal loodud: 1-ne rood — jalgrattaşõitjate rood wiie kerge-kuulipildujaga; 2-ne ja 3-as — jalgwäe roodud, kuue kerge-kuulipildujaga igaühes; 4-as — raske-kuulipildujate rood, 12 r.-kuulipildujaga. R.-kuulipildujate ja rühmade arw kuulipildujate roodus on tingitud püüdest wõi-

474. Harwa juhtub lahingus olukordi, mil kogu kuulipildujate roodu saab tarwitada koos, ühe juhatusel: normaalselt kasutakse kuulipilduja roodu rühmadena roodude toetuseks, ja seepärast peab kuulipildujate roodu wälja-õpetamine sündima tihedas ühenduses jalgwäe roodude õpetamisega.

475. Kuni kuulipilduja roodu jaotamiseni rühmadena roodude piirkondesse ehk eri-tuleülesannete teostamiseks, on tema juhi asukoht bataljoni juhi juures.

Rühmadena wäljasaatmiseks peab bataljoni juhi poolt antama kindel käsk, mille põhjal roodujuht korraldab kuuret kuulipildujate otstarbekohaseks paigutamiseks lahingkorda.

R.-kuulipildujate roodu juht walwab otstarbekohase tuleandmise kohtade sissewõtmise ja wastase eduka tulistamise järele, hoolitseb telefoni ühenduse sissesäädmise eest ükskult töötawate rühmade wahel ja padrunite ning muu materjaali täienduse eest.

Rahva raamatukogu

Tema asukoht peab rühmadelle kindlasti teada olema.

Saates wälja rühme, peab roodujuht neile kindlaid ja täpipäraseid teateid andma padrunite ja muu materjaali saamise suhtes.

476. Roodujuht hoolitseb kaarikute otstarbekohase paigutuse eest pääle kuulipildujate mahawõtmist ja lahingkorda asetamist.

Paigutades kaarikuid ja padrunite tagawarasid, tuleb hoolitseda nende peitmise eest wastase silmist ning tulest, maalt ja õhust.

Kaarikute asukohal peab walitsema kindel kord ja wali distsipliin. Eelliinilt toodud tühjad lindid peawad wiibimata saama läbiwaadatud ja täidetud, säält toodud rikkiläinud kuulipildujad läbiwaadatud ja — kui wõimalik — parandud, nende asemelle aga saadetud bataljoni warust uued kuulipildujad. Kuulipildujate parandamiseks peab kaarikutes olema küllaline arw tagawara osasid.

---

maldada bataljoni juhile anda iga roodu toetuseks ühe r.-kuulipilduja rühma, à 2 r.-kuulipildujat, ja et weel tema käsutusse jääks 2 rühma — 4 r.-kuulipildujat. Neid kahte rühma wõiks ta tarwitada sündsal olukorral koos ühe juhatusel r.-kuulipilduja batareina, näituseks soodsal silmapilgul wastase rinde läbimurdmise ettewalmistamiseks tulega ehk oma tiibade kaitseks. Pääle selle oleks neist kahest rühmast üks bataljoni piirkonnas alati walmis wõitluseks wastase jalgwäe-lahinglendmasinatega ja soomus-jõumasinatega, teine rühm aga, asudes walitsewalle laskekohale, wõimaldaks eesolewaile r.-kuulipilduja rühmadelle omi kohti wahetada, ilma et eelolew jalgwägi jääks r.-kuulipildujate tule toetuseta. Tarwitades neid kahte rühma batareina ja asetades neid peidetuna walitsewalle kohale, wõib pataljoni juht rünnaku silmapilgul wõtta häwitawa tule alla arwatawaid wastase waru asukohti, mis wõiks eelliini toetama rutata. Kaitsekorras need kaks rühma wõimaldawad suure tulesügawuse loomist, andes elawa jõu ökonoomiat wastulöögiks ja kogu seisukorrale suurt püsiwust. See jalgwäe bataljoni organisatsioon täiendaks inimjõudude arwulist puudujääki meie sõjawäes wõitlustes rohkearwuliste wastastega.

Alljärgnew ſkeem annab ülewaate Saksa kuulipildujate roodu koosſeiſuſt:

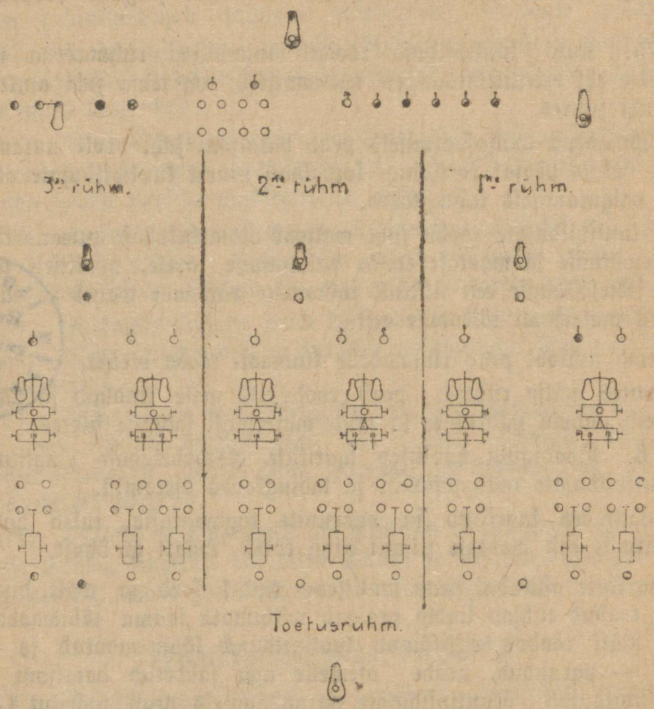

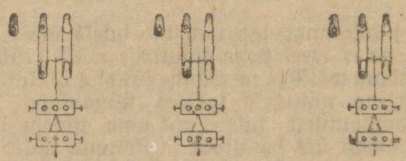

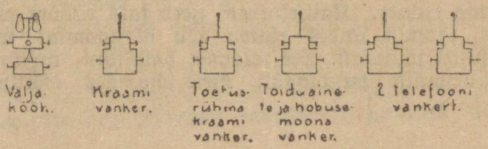

477. R.-kuulipildujate rühma tegewus roodu piirkonnas on seletud § 460.

Kuulipildujate roodu juht kooskõlastab roodu piirkondes ja bataljoni juhi käsutuses olewate kuulipildujate rühmade tööd ja liikumist.

Kõikide r.-kuulipildujate rühmade ja üksikute r.-kuulipildujate laskekohtade wahetamine peab sündima nii, et lahingus ei tuleks silmapilke, mil jalgwägi ilma kuulipildujate tule toetuseta jääks. Selleks peawad nii ees kui ka warus olewad rühmad pääletungil omi laskekohti wahetama kindlas järjekorras, s. o. tagawaras olew rühm peab niikaua, kui eelmine rühm oma kohta wahetab, tema kohustused oma pääle wõtma.

Kuulipildujate rühmade liikumine peab sündima hoolsal maastiku kasutamisel, kindla püüdega wastase suurtüki tabamisest hoiduda ja äkki uuel kohal ilmuda.

478. Asumisel kaitsekorda peab kuulipilduja roodu rühme nii asetama, et tule sügawus ja tule wõrk oleks loodud.

479. Tule wiisidest, juhatusest ja tulistamisest waata §§ 449—457.

Jalgwäe miinipildujate rood *).

480. Kerge-miinipildujate rood on rügemendi koosseisus alaline osa.

---

*) Ilmasõjas leidsid kerge-miinipildujad eriti suurt kasutamist Saksa sõjawäes. Sakslased arendasid ja täiendasid ilmasõja kestes miinipildujate süsteemi, tehes neist liikuwa, kiirlaskja ja täpipäälselt tabawa tuleriista, mis edukalt ja kindlalt toetasid Saksa jalgwäge kõigis ettewõtteis, eriti sääl, kus suurtükid puudusid, ehk kus neil wõimalik polnud töötada ja kus raske-kuulipildujad midagi teha ei suutnud. Miinipildujate suhtes jäid liitlased ilmasõja kestes sakslasteft kaugelle maha, kuid nemadki tunnistasid selle tuleriista üli-suurt tähtsust jalgwäe lahingus ja uuriwad nüüd suure rutu ja huwitusega Saksa miinipildujate süsteemi ja nende kasutamist. Eriline huwiga toob „Revue d' Artillerie" jaanuari ja weebruari (1921) numbrite weergudel kirjeldust neist. Samutigi on Inglise sõjawäes see tuleriist tähelpanu äratand.

Seepärast, et meil see tuleriist wähe tuntud, toon tema skemaatilise joonistuse (waata joon. 16).

Uues Saksa sõjawäe organisatsioonis on iga rügemendi koosseisus üks miinipildujate rood, milles rahuajal 4 — 6 miinipildujat. Pääle selle on miinipildujate roodu koosseisus üks osa mehi warustub tänkpüssidega.

Kindral v. Bernhardi omas teoses: „Vom Kriege der Zukunft nach den Erfahrungen des Weltkrieges" ütleb k.-miinipilduja kohta: „Die letzteren (k.-miinipildujad) vermögen die Infanterie auch im Angriff zu begleiten und können gleichfalls als Flachbahngeschütze auf nahe Entfernungen verwendet werden, wenn im Laufe des Vorgehens die Infanterie auf Ziele stößt, die sie mit ihren eigenen Waffen nicht niederzukämpfen vermag". (K.-miinipildujad

Kerge-miinipilduja lafetil.

A — Lafett.
B — Labidas.
C — Laadimise ning lameda tule andmise seisukord.
D — Suur sihtimise kang.
E — Wäike sihtimise kang.
Lc — Laadimise seisukord.
Lt — Hölplaskmise seisukord.
T — Sihtraud ühes sihtimise toruga.

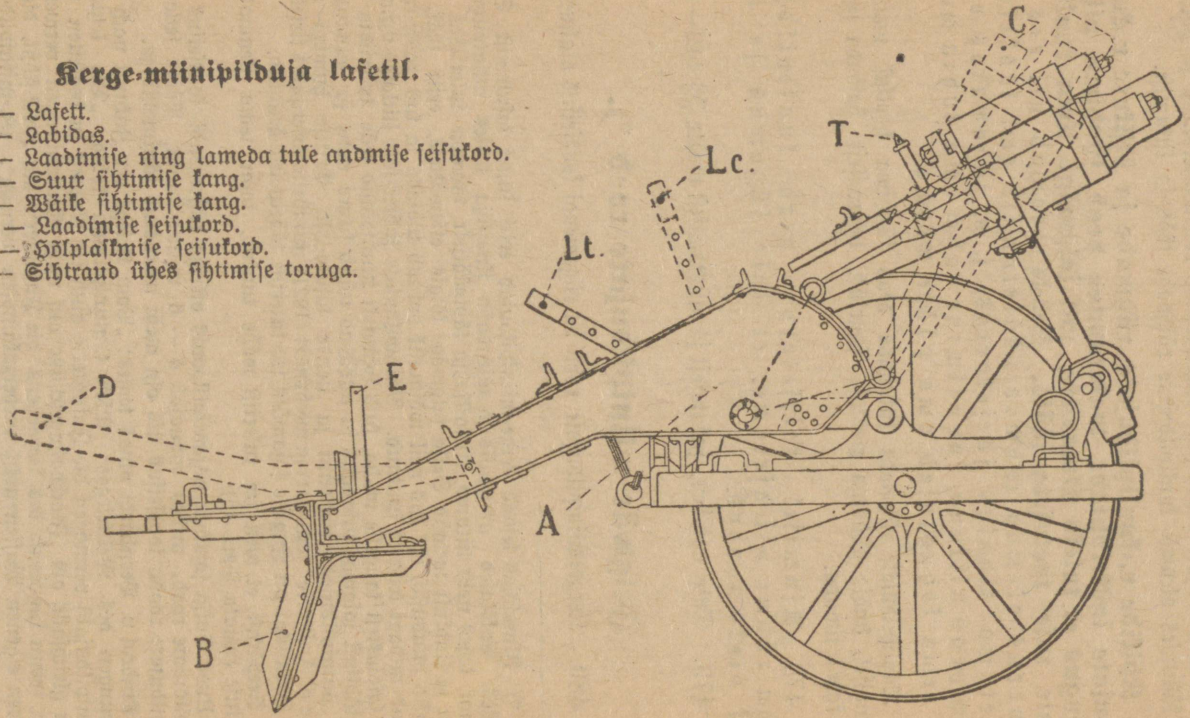

Kerge=miinipilduja täiendab kerge=suurtüki tegewust ja jalgwäe lahingus sagedasti täidab tema aset, seepärast on kerge=suurtüki lahingreeglid mitmes suhtes makswad temagi kohta. Lahingülesandeid peab jaotama nende mõlemate tuleriistliikide wahel nende iseäralduste kohaselt, misjuures miinipildujate kohta peab kaalutama, kas tulistamine miinidega kildudega tabamise ja moraalse mõju abil ehk tulistamine gaasmiinidega ülesande teostamisel suuremat edu annab.

481. Kerge=miinipilduja tule wiisid on: 1) „wastase tegewust segaw tuli" — see tulewiis kujutab endast lühikest, äkilist tulistamist soodsate juhtumiste kasutamiseks, wastase liikumise ja tegewuse segamiseks; 2) „häwitustuli" awatakse äkki, kasutades kohta ja aega; teda peetakse wõimalikult tagajärgede waatlemisega nii pääletungil kui kaitselgi nende kohtade ja esemete pihta, kus wastase elawat jõudu nähtakse ehk oletakse; 3) „tõkketuli" peetakse automaatliselt, kuid paenduwalt, et tarwiduse korral oleks täieline wõimalus teda ühelt kohalt teise ülewiia ehk tihendada ja õrendada, tulistades kaitsel wastase lõõksade koondamise kohti ja teid, mida nad wõiwad lähenemiseks tarwitada, ja pääletungil — läbimurdmiseks määratud kohta tema eraldamiseks naabritest.

482. Kerge=miinipildujate kohase tarwitamise eest on wastutawad bataljoni wõi roodu juhid, kui need on antud roodude piirkondesse. Nemad määrawad tuleandmise kohti ja märke k.=miinipildujaile ning reguleeriwad nende tuletegewust ja õigeaegset laengute juurdewedu.

483. Waatlemise ja tuleandmise kohti tehniliselt waliwad miinipildujate roodu ja rühmade juhid. Waenlase ja oma joonte ning hiiliste luure on otstarbekohase tuleandmise koha waliku eeltingimuseks. Kohtsõjas on suure=maasstaabilised mõlemate wastaste seisupaikade plaanid ilmtingimata tarwilikud.

484. Eduka tabamise saawutamiseks on hääl waatluse wõimalusel suur tähtsus; enamasti sünnib waatlus maalt. Kindla side pidamiseks on tarwilik, et waatepunkt ei oleks liig kaugel tuleandmise kohast. Mitme waatepunkti koondamine kitsalle alale on keelatud.

Sidet waatepunkti ja laskekoha wahel peetakse telefooni, märkide, hüüete ja käskjalgade abil; suuremate ülesannete teostamiseks on waja sidet wastawate suurtükiwäe juhtidega ehk nende waatepunktidega.

---

suudawad jalgwäge saata pääletungil ja wõiwad kasutud saada „lameda tule" andmiseks, nende märkide tulistamiseks ning tabamiseks, mida jalgwägi, pääletungil kohates, ei suuda oma tuleriistega wõita).

Kindral Schwarte omas teoses „Die militärischen Lehren des Großen Krieges" kirjutab: „Ihre (k.=miinipildujate) große Feuerbereitschaft im Flachbahnsch., ihre gute Treffgenauigkeit, ihre verhältnismäßige Feuergeschwindigkeit machten sie zu einer sehr geeigneten Abwehrwaffe gegen die Tanks"

(Wõimalus kiireks tuleawamiseks „lameda tule" andmiseks asetud k.=kuulipildujast, hää tabamus ning kiirlaskmus teewad k.=miinipilduja hääks abinõuks tankide wastu wõitlemiseks).

Saksa miinipilduja roodu organisatsioonist annab ülewaate järgmine skeem:

Joonistus nr. 17.

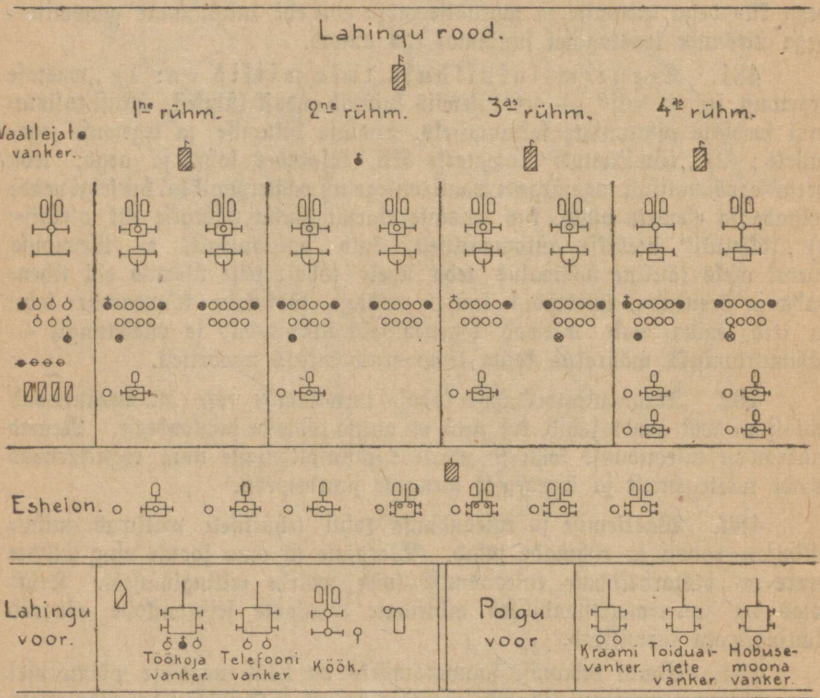

Seletused

- Roodu juht
- Leitnant
- Ülem-veltveebel
- Veltveebel
- Alam-ohvitser
- Side alam-ohvitser
- Alam-ohvitser — topograaf
- Alam-ohvitser — sanitäär.
- Toitlus alam-ohvitser
- Meeskond
- Jalgrattasõitjad
- Sepp.
- Alam-ohvitser — sõjariist. korraldaja
- Sõjariistade korraldaja abi
- Kokk.
- Käsk jalg.

485. Kerge=miinipildujaid — tingitult maastiku oludest ja olewaist märkest, tarwitakse kas üksikult ehk gruppena (rühmadena) tulistamiseks kaugustel, mis wastawad nende kest=ulatusele. Ainult erakordseil juhtumistel tarwitakse k.=miinipildujaid kaugustel, mis tema ulatuse ülimalle piirile wastawad. Tiibtule andmine on iseäranis mõjuw.

486. Kerge=miinipilduja asetamisega roodu piirkonda saawutakse, et roodujuht päästetungi seisaku korral ühes ehk teises rühmas eeskätt saab mõtlema abi=tuleriistliikide tarwitamise pääle, et seisatanud päästetungi nende tule toetusel edasi wiia, ja ainult siis, kui nad ei suuda tarwilikku tõuget anda, hakkab mõtlema waru tarwitamise ja ras'emate tuleriist=liikide abiks palumise pääle.

Kerge=miinipildujate ja r.=kuulipildujate rühmad roodu piirkonnas töötawad käsikäes. Kiirem liikuja ei oota pikaldast, kuid wiimane peab ikka raugemata püüdma kiiremalle ja juba kohal olewalle ligi pääseda. Eeskätt selleks, et ilmunud märkidest teateid saada, ja teiseks, et koos töötada. Wõideldes wastase kuulipildujate pesaga, suitsetab kerge=miinipilduja oma miinidega wastase wälja, r.=kuulipilduja oma tulega tabab wäljahüpanud wastast, teisiti öeldes, nende kahe tuleriistliigi wahekord on sama, mis kaewik= ehk mürskide aukude wõitluses käsigranaadi ja püssi wahekord.

487. K.=kuulipilduja asetamisega wõimalikult lähemalle esimesele wõitluspidawalle joonele saawutakse eeskätt tuleandmist lähemail kaugustel, mis annab täpipäälsemat tabamist, teiseks miinide wiskamist wastase seisupaiga sügawusse, kolmandaks — wõimalust laiemat rinnet tulistada, s. o. suuremat arwu märke tabada ilma tuleandmise kohta wahetamata, ja neljandaks — wõimalust suurema arwu märkide pihta poolpõik ehk koguni flankeeriwat tuld anda; niisuguse asetuse puudused on — kerge=miinipilduja asukoha warjamise ja laengute juurdetoomise raskus ning k.=miinipilduja sattumine esijoone pihta sihitud tule piirkonda. Siit oleneb, et k.=miinipilduja mingil tingimisel ei tuulu jalgwäe esimesele joonele, tema asukoht oleks 100—200 meetrit esimese joone taga, s. o. roodu piirkonnas esijoones olewate rühmade ja waru wahel, see annaks wõimaluse kerge=miinipildujalle päästetungil, kui juba algab „lähedamaa" wõitlus, omi miine wisata 300 meetrit wastase seisupaiga sügawusse.

Miinipildujat peab nii asetama, et tema läheduses ei oleks wastasselle hästi nähtawaid esemeid; see raskendab wastasselle miinipilduja asukoha leidmist ja wähendab tema toimkonnas kaotusi.

Kohtsõjas miinipildujate asetamine laskekaewikuisse ja neisse wiiwaile teedele ei ole soowitaw kaotuste ärahoidmiseks teistes osades.

Peab suurt hoolt kandma k.=miinipilduja asukoha warjamise eest õhuluuraja silmist.

488. Kohtsõjas ja kaitsekorras, kui on jõutud maasse kaewuda, loowad miinipildujate asukohad wastase läbimurde korral toetuskohti wastulöögi andmiseks, seepärast peab miinipilduja asukohta kõwasti kindlustama, et tema wõits wastast tulistada kuni wiimse miinini ja siis, tema toimkond, tarwitades lähedamaa wõitluse tuleriistu, wõidelda kuni wiimse meheni *).

489. Kerge-miinipildujate andmisel ühekaupa roodu piirkondesse peab neid asetama roodude piirkondade sisemistele tiibadelle; niisuguse k.-miinipildujate asetamisel saab kahe kõrwuti töötawa miinipilduja wahe mitte suurem kui 200 m., mis wõimaldab miinipilduja rühma juhile, telefooni tarwitades, oma mõju awaldada temale allunate miinipildujate tegewuse ja otstarbekohase tuleandmise pääle.

490. Kui ei ole aega, materjaali ega tööjõudu k.-miinipilduja laskekoha kindlustamiseks, siis peab muretsema selle katmise eest õhuluurajate silmist.

K.-miinipilduja kaitseta asetamisel on kõige paremaks abinõuks tema hoidmiseks suurtükitule eest laskekoha wahetamine wastawalt lahingolukorrale.

491. Laengute juurdewedu on raske küsimus k.-miinipilduja tegewuses. Niikaugelle kui wõimalik, tuuakse ligi laenguid kaarikutes ja hobuste seljas.

Kerge-miinipilduja laskekoha wahetus wõib sündida kiirelt, kuid tegutsemiswõimalus on tingitud selleşt, kas läheb korda õigel ajal küllalişt arwu laenguid uuele kohale tuua.

Kogemused näitawad, et lahingus k.-miinipildujal paljud osad kergesti rikki lähewad, seepärast peab hoolt kandma, et alati küllaline arw tagawara-osasid saadawal oleks.

492. K.-miinipildujate kõrgem tule juhatus, s. o. k.-miinipilduja tegewuse kooskõlastamine teiste sõjariistliikide tegewusega, märkide jaotus, tuleandmise kord, warustamine waate- ja sideabinõudega, suuremate laskeülesannete teostamisel oleneb kõrgemast juhatusest, s. o. teatud piirkonna suurtükkide juhist, kes kõik tuleandmisse puutuwad korraldused teeb. Wäiksemate tuleülesannete teostamisel ja päewases tegewuses üldiseid juhatusi (ülemal klambrites mainitud küsimused) saawad k.-miinipildujad piirkonna juhilt.

493. Tule tehniline juhatus on k.-miinipildujate juhtide käes, kes wastutawad on neile tehtud ülesannete läbiwiimise eest. Antud ülesande piirides peawad nad töötama täitsa iseseiswalt ja omal algatusel.

*) Saksa sõjawäes waliti miinipildujate toimkondesse kõige kindlameelsemad mehed, milleşt ka oleneb see asjaolu, et Saksa miinipildujate tegewus ilmasõjas, eriti 1917. a. lõpul ja 1918. a. alguşel, weel seniajani liitlaste tähelpanu köidab.

Tule tehnilise juhatuse ülesanded:

1) Õigeaegne ja täpipäälne märkide luure.

2) Ülfikasjaline tule jaotuse ja tule korra reguleerimine saadud käskude põhjal.

3) Tule kiiruse õigeaegne reguleerimine.

4) Otstarbekohane ja olukorrale wastaw laengute tarwitamise reguleerimine.

Märkide luureks kohtsõjas on ülitähtsad õhuluurelt wõetud päewapildid.

Taktiline olukord tingib, kas ülfikjuhtumistel on kohane tulekiiruse tõstmine ehk örendamine, ehk mitme miinipilduja tule koondamine, kas tulistada gaasmiinidega, wõi harilikkude miinidega, kas ühte jagu k.-miinipildujaid hoida waritsemise seisukorras äkilise tulelöögi andmiseks.

Tule kiiruse reguleerimine nõuab üksmeelset tegewust teiste sõjariistliikide tegewusega, et k.-miinipilduja tuli saaks ärakasutud taktiliselt kõige soodsamal silmapilgul. Mitte-otstarbekohane laengute tarwitamine on suur wiga k.-miinipilduja tegewuses just nende juurdeweo raskuse pärast; teisest küljest, mitte küllaline laengute tarwitamine asetud ülesande teostamisel on samutigi wiga; siit oleneb, et k.-miinipilduja awab tule, kui temal tarwiline arw laenguid tagatud on. Peab alati otsima ja leidma wõimalust waadeldawa tule andmiseks. Mõõtlaskmine enne tabamistule pääle üleminekut on otstarbekohane, kuid selleşt wõib loobuda, kui kaugused ja päewase tulistamise tagajärjed teada on.

494. Kohtsõjas k.-miinipilduja liikuwus ja kiirlaskwus wõimaldawad edukalt „wastase tegewust segawa" ehk „gaasmiini" tulega wastase piirkonnas ilmsiks tulnud liikumisi, koondumisi, töid ja wahetatawaid osasid tulistada. K.-miinipildujat wõib eduga tarwitada oma ettewõtete ettewalmistamiseks ja toetamiseks tulega ning wastase ettewõtete nurjaajamiseks.

495. Gaasmiine tarwitab k.-miinipilduja, samutigi kui suurtükk, päästetungil ja kaitsel. Tabawuse täpipäälsus ja laske kiirus wõimaldawad wäheşe arwu laengutega ja lühikeşe ajaga saawutada edukaks gaasiga tabamiseks küllalt tihedat gaasipilwe. Mitme hästi sihitud miinipilduja tule koondamisega ühte kohta ja äkki tule awamisega ning tulistamisega kõige suurema kättesaadawa kiirusega — umbes üks minut — wõib saawutada häid gaasitabamise tagajärgi. Weel suuremaid tagajärgi wõib saada äkilise gaasilöögiga, andes „sega"-tuld, s. o. üks osa k.-miinipildujaid tulistab gaas-, teine osa harilikkude miinidega, tabades kildudega. Ilmastiku ja maastiku olud on mõõduandwad otsustamiseks, kas on otstarbekohane gaasituld anda.

496. K.-miinipilduja, asetud lafeti pääle lameda tule andmiseks, annab weel suurema tabawuse täpipäälsuse kui asetusel hõlptuleks. Wiske kaugus 150 — 1100 m.

Asetamine lameda tule andmiseks teeb k.-miinipilduja hääks jalgwäge saatwaks tuleriistaks; tema liikuwus on suurem kui wäljasuurtükil, ja seepärast on temale kooskõlaline tegewus jalgwäega kergem.

K.-miinipilduja, asetud lameda tule andmiseks, toetab oma jalgwäge, andes tuld otse ehk abisihtpunktide abil, wõideldes pääletungil wastase tugikutega, kuulipilbujate pesadega ning tänkidega ja kaitsel toetades wastulööke.

Kaitsekorras lameda tule andmiseks asetud k.-miinipilduja jaoks on tänkid, wastase ründaw jalgwägi ja kuulipilbujad kasulikkeks märkeks.

Kawakindla pääletungi alguseł on laskekoha luureks ning walikuks küllalt aega; edaspidise pääletungi wältuseł, nii kui kohtamise lahinguski, peab hoolitsema laengute küllalise arwu eest, et k.-miinipilduja suudaks katkemata jalgwäge saata, teda tarbekorral kiirelt toetades.

497. Wäljalahingus pääletungil ei ole aega pikalisteks luureteks ja ettewalmistuseks; kiire waatlusega, kindla waimlise sidemega jalgwäe juhtidega peab k.-miinipilduja juht suutma silmapilgu kõrguseł seista. Ainult kiirel ja otstarbekohaseł otsuswõimsuseł suudab k.-miinipilduja juht jalgwäge õigel ajal ja kohal toetada; tema kohta maksawad samad nõudmised, mis r.-kuulipilduja rühma juhi kohta; temal olgu kohuseks samuti kui raske-kuulipilduja rühma jühilgi raugemata püüd ja iha edasi tungida oma jalgwäe toetamiseks.

498. Et oma jalgwäe soowe rutuliselt täita, teda tulega toetades, peab k.-miinipilduja juht kiirelt leidma otstarbekohaseid laskekohti, ühes sellega silmas pidades kaitset wastase tule eest ja püüdes waatekohti miinipilduja läheduses wõtta; ei tohi mingil tingimisel tuleandmise käsku ootama jääda, waid iseseiswalt walida tulistamiseks taktiliseś suhtes tähtsamad ilmuwad märgid.

499. Maastiku ja lahingu oludest tingitult wõib k.-miinipilduja jaoks walitud saada lahtine, poolkaetud ja täielikult kaetud laskekoht; lahtist laskekohta peab hästi maskeeritama.

Asudes poolkaetud ehk kaetud laskekohale, samutigi uduseł ajal ja öösel, tuleb k.-miinipilbujal tuld anda abisihtpunktide abil. Siit oleneb, et k.-miinipilduja toimkonda peab wäljaõpetama kiireks tuleandmiseks ka mitte-otsekohese sihtimisega.

Jalgwäge saatja bataréi. *)

„Suurtükiwägi peab oma tulega teed murdma jalgwäele ja selleks tabab tema neid märke, mis takistawad jalgwäge temale asetud ülesannet täitmast."

„Eriti määratud batareid peawad lähenema wastasele lähedate kaugusteni jalgwäe rünnaku toetamiseks."

Wene wäljamäärustik, § 469.

„Hukku ise, kuid päästa seltsimeest."

„Tungi edasi, kuigi eesolewaid lüüakse."

„Ära karda hukkumist, kui raske ka ei oleks — kindlasti lööd".

Suworow, „Õpetus sõduritle lahingu eel."

500. „Jalgwäge saatjad" batareid, wastandina suuremail kaugustel wõitlewalle suurtükkide masside, tulistawad waenlast, olles toetatawa jalgwäe läheduses ja isiklikus sidemes sellega. Sellega saawutawad nad iseäranis suurt moraalset ning materjaalset mõju ja tagajärgi.

„Jalgwäge saatjail" batareidel ei ole asemikku ei wälja-, ei kohtsõjas.

Passiiwseks kiwinend kaitsekorras ei ole neil midagi teha, kuid paenduwal ja aktiiwsel kaitsel on neil mõõtmatu tähtsus.

501. „Jalgwäge saatjate suurtükkide" tähtsamaks omaduseks peab olema liikuwus.

---

*) Märkus: Prantsuse sõjawäes armee korpuse koosseisus suurtükiwägi koosneb järgmiselt: 1) Kaks polku wäljasuurtükke, 2) üks polk jalgwäge saatjaid suurtükke, 3) üks polk raske-wäljasuurtükke ja 4) üks polk tänke.

Kuulipildujate walitsemise aegjärgul jalgwäe lahingus on wananend õpetus „tuleülekaalu" wõitlusest pääletungiwa ja kaitsewa jalgwägede wahel pääle iga uue laskejoone sisewõtmist, pääle iga tehtud hüppe. Kui ründaw jalgwägi kohtab täitsa korras ja peidetud kuulipilduja, siis wariseb ta selle riista tule all kokku. Jalgwäe pääletung otse rindelt ilma abisõjariistliigi toetuseta, s. o. ilma suurtükitule ettewalmistuseta, ilma jalgwäge saatjate suurtükkideta, miinipildujateta ja r.-kuulipildujateta, wõib õnnestada, kui jalgwäel läheb korda uduse ajal, öösel, metsalahingus ehk niisuguse maastikul, mis wõimaldab märkamata lähenemist, saabuda waenlasele lähemaile kaugustele, mitte suuremaile kui 50 m. Kõigil teistel juhtumistel jalgwäe otsekohene pääletung rindelt jalgwäe wastu ilma abisõjariistliikide toetuseta ei ole mõeldaw.

502. Ülesanded. Jalgwäge saatjad suurtükid peawad wastast, kellega jalgwägi „lähedamaa" wõitlust peab, lähemailt kaugustelt suruma ja tabama. Nende lähedus jalgwäele wõimaldab neile enam, kui kaugemal tagapool seiswalle suurtükkide massile, õigemal ajal ja tarwilikul silmapilgul õigemat märki tabada. See lähedus jalgwäele ja märkidelle wõimaldab neile tabada just neid märke, mida kaugemalt raske näha. Lähedamaa mürskide wäike pilduwus ja suurtükkide otsekohene lähedus oma jalgwäele wõimaldab neile wastase lähedate märkide tulistamist, andes tuld oma kuulipilduja ja laskurite jagude wahede läbi. Jalgwäge saatjate suurtükkide tegewuse aluseks on põhimõte — edu saawutamiseks on otsustawad mitte wäljalastud mürskide arw, waid iga üksiku mürsu täpipäälne tabawus ja nende tule tagajärgede otsekohene ärakasutamine toetatawa jalgwäe poolt.

Kõige sagedamaiks ja tähtsamaiks märkeks jalgwäge saatjaile suurtükkele on: wastase tänkid, wastase jalgwäge saatjad suurtükid, miinipildujad, kuulipildujad, siis wastase ründawad laskurid ja esimesele joonele kõige lähemad wastase warud. Kaugemal wastase seljataga olewad märgid, nagu tema suurtükiwägi, on ainult harwadel juhtumistel „jalgwäge saatjate suurtükkide „tulistamise märgiks".

503. Taktiliselt alluwad üksikud „jalgwäge saatjate suurtükkide" rühmad bataljonide juhtidelle*).

„Tuleülekaalu" õpetuse asemelle peab asetama päältungiwa jalgwäe „tulekaitse" õpetuse, s. o. et üksi jalgwäelane ei tohi warjendi tagant enne wälja tulla, kuni kõik abisõjaristliigid ei ole walmis tule andmiseks tema kaitseks. Tulekaitset annab eeskätt suurtükiwäe massi tuli wastase jalgwäe pihta. Wastase suurtükiwäe mõju sunnib päältungija suurtükiwäe massi wõitlust algama ja pidama niisugustel kaugustel, millelt ei ole wõimalik mürskide wihu pilduwuse tõttu mõjuda üksiku hästi waadeldud ja ühte punkti sihitud mürskiga. Päältungiwa jalgwäe suurtükkide mass mõjub mürskide massiga, s. o. mõjub bataret wihuga. Seepärast ei ole suurtükiwäe tule ettewalmistusel ealgi kõiki kaitseabinõusid teatawal kohal häwitawaid breche'i tule garanteeritud tagajärgi, waid temal on „riisumise" abil wõimalikult põhjalikuma wastase kogu wastupanu jõudude nõrgestamise mõju. Üksikud kuulipildujad saawad ka kõige kangemalt tulistud piirkonnas peidust ilmuma ja oma ilmumist waluſalt tunda andma. Pääle selle, suurtükkide massil, päältungiwat jalgwäge toetades, tuleb mürskide pilduwuse tõttu oma tulega walseerida oma jalgwäe ees umbes 300 meetri kaugusel. Kui nüüd selle 300 meetri piirkonnas äkki ilmub wastase kuulipilduja, on suurtükkide mass wõimetu temale midagi teha. Siin päältungiwat jalgwäge aidata edasi pääseda on „jalgwäge saatjate suurtükkide" ülesanne. **Kokkuwõttes tuleb öelda: et suurtükkide mass oma tulega teeb musta töö, saatjad suurtükid — puhta töö, annawad kogu tööle ilustawaid jooni. Ajaliselt saatjate suurtükkide tegewus algab päraſt suurtükkide massi ettewalmistust, sel silmapilgul, kui jalgwägi rünnakuks üles tõuseb.**

*) Märkus: „Jalgwäge saatjate suurtükkide" bataret, samutigi kui kuulipildujate ja miinipildujate roodud, on ainult majandusline üksus.

Tehniline ja taktiline ülesus tegewuses on — üksik-suurtükk*).

504. „Jalgwäge saatjat suurtükki" peab liikuwalt kasutama. Kauaegne püsimine ühel paigal ei tule waatluse alla. „Jalgwäge saatja suurtüki" tegewuse põhijoonteks peawad olema: kiire liikuwus igal maastikul, ka edasinihkumine meeskonna jõul, kiire luure, kiire ja tähelpanemata kaetud ehk lahtise laskekoha sissewõtmine ning äkiline tule awamine.

Jalgwäge saatjate suurtükkide mõjuwam laskekaugus on 1200 ja 1800 meetri wahel. Wäljasuurtüki pilduwus sügawusse 1600 meetri kaugustel on umbes 150 m. suur. Tihti tuleb ette lahingolukordi, mil julge lahtine wäljasõit on wõimalik, koguni hädaohuta**) ja tarwilik kiire toetuse andmiseks jalgwäele.

Kus wähegi wõimalik, peab jalgwäge saatjat suurtükki maskeerima waatluse eest maalt ja õhust.

505. Jalgwäe päästetungimise silmapilgul peab saatja suurtükk mitte sõidu-, waid laskewalmis seisma, sest tema kohta palju enam, kui tagapool olewa suurtükkide masti ehk teiste tuleriistlikke kohta, on maksew mõiste — „tulekaitse". See „tule kaitse" peab olema sel silmapilgul, kui jalgwäe esimesed jooned warjenditest ülestõusewad rünnakuks***).

Päästetungil kohtsõjas wiiakse saatjad suurtükid ööse laskekohale.

---

*) Üksik-suurtüki tarwitamise poolt lasketehnika ja taktilisena üksusena kõnelewad järgmised põhimõtted:

1. Moodsa suurtüki laskekiirus on nii suur, ja mürskide lennu kestwus waatluse alla tulewaile kaugustele, 1200—1800 meetrit, on nii lühike, et lastmisel rühmaga, püüdes üksiku mürskiga wõimalikult suuremat tabawust saawutada, saawad tingimata rühma suurtükid üksteise mürskide tabamise waatlust segama.

2. Olles kas üksinda ehk batareina asetud, olgugi kaetuna, 1200—1800 meetrit waenlasest, saab laengute juurdewedu neile, iseäranis kriitilistel silmapilkel, õige raske, kui mitte hoopis wõimatu olema. See asjaolu räägib ka selle poolt, et laengute tagawara kokkuhoidmiseks peab iga üksiku mürski tabamist waatlema, mida aga wõimatu teha, andes tuld rühmana.

3. Suurtükkide tarwitamisel üksikult on waenlane sunnitud oma suurtükkide tuld saatjate suurtükkide surumiseks killustama. Tarwitades ühe rühma saatjaid suurtükke üksikult, peab neid nii asetama, et nende wahel oleks waatlussüde; see wõimaldaks rühmajuhile saatjate suurtükkide laskekoha wahetust nii korraldada, et silmapilgul, kui üks suurtükk on liikumisel, on teine jalgwäe kaitseks tuleandmiswalmis. Sel juhtumisel on ka wõimalik, et ühe suurtüki hobuste kokkulangemise korral waenlase tule all wõib teda edasi tõmmata teise suurtüki hobustega.

**) Märkus: Aprillikuus 1918. a. Hangard'i all seisis suurtükk tänkide wastu wõitlemiseks 10 päewa täitsa lahtisel laskekohal esimeses jalgwäe joones, muidugi hästi maskeeritult, ja ei saand oma lähedusse mitte ühtegi mürski ei prantslaste ja inglaste, ei järgnewa sakslaste päästetungi wältusel.

***) Kui jalgwägi rünnakuks ülestõusmise silmapilgul saab wastase kuulipilduja tuld ja saatja suurtükk on sõidu-, aga mitte laskewalmis, wõib kindlasti öelda, et rünnak kokku langeb, sest suurtükk ei jõua tulekaitset anda.

506. Saatja suurtüki laskekohad on normaalselt pool-kaetud ehk kaetud *), sest saatjate suurtükkide wälja-jagamine üldiselt suurtükkide massist sündis mitte sihtimise kiiruse puuduse-l abisihtpunktide abil, waid püüdega saawutada wõimalikult täpipäälsemat tabamist ühte punkti ja kindlat isitlist sidet jalgwäega.

Iga üksiku suurtüki jaoks peab wähemalt 500 m. kaablit olema, et waatleja wõiks roodu teises joones — laskurite jagude joones — liikuda, säält tuld juhtides. Side katkestamist sel silmapilgul ei tarwitse wäga karta, sest wastase suurtükiwägi peab ajaks, mil jalgwägi rünnakuks tõuseb, pääletungija suurtükiwäe poolt surutud olema.

Kui waatleja liigub ühes laskurite joonega, siis madal mürskide lend üle pääde ei närweeri pääletungiwat jalgwäge ja, silmas pidades üksiku suurtüki wäikest pildiwust lühikesel kaugusel, on wõimalik tulistada oma jalgwäele wäga lähedal olewaid märke **).

507. Kui wäljasõja lahingu kestwus peaks mitmesse päewa ulatama, siis peab saatjaid suurtükke öösel nii asetama, et nad suudaksid järgmisel päewal otsekohe pääletungi toetada. Siis on wõimalik ka warustada neid küllalise arwu laengutega. Saatja suurtüki laskekoht on normaalselt bataljoni waru joonel. Maastiku ja lahingu olud wõiwad nõuda tema edasinihkumist ehk tagasitõmbumist selleşt jooneşt.

508. Kohtamiselahingus tuleb saatjail suurtükkel waenlase silmade all oma laskekohale rünnata, wõttes kaetud, poolkaetud ehk koguni lahtist laskekohta. See sünnib siis, kui oma suurtükiwäe massi rünnaku ettewalmistus lõpule jõudma hakkab; tuigi warjendist wäljahüpanud, üksikud, oma laskekohale ründawad, suurtükid kutsuwad wälja oma pääle wastase peidusolewate suurtükkide ja kuulipildujate tule, siiski on see parem, kui et seda tuld saaks rünnakulle ülestõusnud jalgwägi ***). Tagapool walwel olewad suurtükid, r.-kuuli- ja k.-miinipildujad wõtawad otsekohe peidust ilmunud waenlase tule alla. Pääle selle, selleks silmapilguks, kui saatjad suurtükid omist warjendeist wälja hüppawad, peab wastase suurtükkide mass juba pääletungija suurtükkide massi poolt surutud olema. Ka wastase suurtükkide massil, seiswal normaalseil suurtükkide tulistamise kaugustel, suure mürskide pilduwuse tõttu neil kaugustel, ei ole sugugi kerge üksikut liikuwat suurtükki riwist wälja lüüa.

---

*) Märkus: Saatja suurtüki asetamine pool-kaetud laskekohale niiwiisi, et sihtur, seistes lafeti saba pääl, wõib esimeste mürskide kukkumisi näha, on kõige parem asetamise wiis. Niisugune asetamise wiis wõimaldab suurtüki kiiret wäljanihkumist lahtiseks tulistamiseks, tänkide ja teiste liikuwate märkide wastu wõitlemiseks.

**) Champagne lahinguis 1915. a. wiisid prantslased seda suurepäraselt läbi.

***) Märkus: Inglased, samutigi prantslased kawatsewad jalgwäge saatjaid suurtükke wastase tule piirkonnas wedada soomusjõuwankrite abil, kes ühes sellega saawad ka laskemoona juurde wedama.

509. „Jalgwäge saatja suurtükk“, iſegi olles kaetud laskekohale aſetud, ei awa tuld enne, kui tagapool aſuw ſuurtükkide maſs on lõpetand tule ettewalmiſtuſe. Tule ettewalmiſtuſe ajal tema juht ainult waatleb. See ſünnib asjaolu tõttu, et jalgwäge saatja ſuurtüki mürske ei ole wõimalik eraldada tagapool olewa ſuurtükkide maſſi mürskide kukkumiſeſt, teiſeſt küljeſt — temal ei ole nii ſuurt laengute tagawara, et ta wõiks neid raiſata märkide pihta, mida tagapool olewad ſuurtükid ettewalmiſtuſe ajal wõiwad tabada; kolmandaks, ka aſetuſel kaetud laskekohale, oma läheduſe tõttu wastaſelle, ſaab juba tema aſukoht eſimeste paukude andmiſega teatawaks wastaſelle. Wiimaſeſt oleneb, et tagapool olewate ſuurtükkide tule ettewalmiſtuſe ajal, kui wastaſe ſuurtükituli ei ole weel ſurutud ega nõrgeſtud, peab jalgwäge saatja ſuurtükk waikima ja waritſema, aga niipea kui jalgwägi rünnakuks üleſtõuſeb, on tema aeg tulnud, ſeſt ſel ſilmapilgul wastaſe ſuurtükiwäel, mis juba nõrgeſtud peab olema, ei ole enam aega liig ſuurt rõhku „jalgwäge saatja ſuurtüki“ pääle panna. Siit oleneb ka, et „jalgwäge saatja ſuurtükk“, tuld awades, peab püüdma kiirelt taba-ra tule pääle üleminna.

Tuletõkke loomiſeſt ja ööſiſeſt laſkmiſeſt tema oſa ei wõta.

510. „Jalgwäge saatja ſuurtükk“ tarwitab laenguid: hüppawat briſant-granaati tänkide, maja ſeinte ja muude lahtiſte märkide wastu; ſoomuspääga granaati — iſeäranis wastupidawate märkide läbiſtamiſeks; lähemail kaugustel elawate märkide pihta — ſhrapnelli ehk kartetſhi, harwemail juhtumiſtel tuleb tarwitada gaaſi ja ſuitſu briſant-granaate.

511. Tihe waimline ja füüſiline ühendus jalgwäega on „jalgwäge saatjate ſuurtükkide“ tegewuſe aluſeks. Sel põhjuſel jalgwäge saatjad batareid alluwad mitte üldiſelle piirkonnas olewa ſuurtükkide maſſi juhile, waid jalgwäe rügemendi juhile.

Jalgwäe rügemendi juht ſäeb üles ülesandeb ja jaotab oma äranägemiſe järele ſuurtükid bataljonide wahel. Batarei juht, ſaadud ülesande alal, korraldab ſelle ülesande tehniliſt läbiwiimiſt, andes ſelleks juhtnöörе rühma ja ükſik-ſuurtükkide juhtidelle; tema koht on ſuuremalt jaolt rügemendi juhi juures, kuid ſee ei pea teda takiſtama tarwilikkel juhtumiſtel oma batarei nende oſade juurde minemaſt, kus tema mõju ja wilumus tarwilikud on. Bataljoni juhi juurde jätawad rühmad ja ükſikud ſuurtükid käſkjalge.

Neiſt ülesandeiſt, mis ettenäha wõib, peawad ülſik-ſuurtükkide ja rühmade juhid nende jalgwäe juhtidega, kellele nad taktiliſelt alluwad, juba aegſaſti läbirääkima. Kõigil teiſtel juhtumiſtel, pidades omi waatlejaid eelolewate rühmade laſkurite jagude joonel, peawad ſuurtükkide juhid iſeſeiſwalt ja kiirelt talitama, ſilmaſpidades lahingu ülesannet ja hinnates olukorda.

Jalgwäe pääletung.

(Üldine pilt).

„Et otsustada, on tähtis tahta, et tahta, peab teadma“ . . . .
(Kindral Léval, „Le plan de combat“)

„Energia tuleb sûdameſt, manööwer oleneb waimuſt.“
(Maillard, „Elements de la guerre“)

„Korraldud, osaw wõitluse juhatamine awaldub wastastikuse abistamise põhimõttes, mida tuleb käſitada ajas — ettewalmistus-tegewustel ja ruumis — lahingu otsustawail aktel.“
(Kindral Leer, „Strateegia“ 1 jagu)

512. Ülfikasjaliſelt pääletungimiſeſt w. päätükid: „Moodsa jalgwäe lahingu algmõisted“, „Laskurite jagu“, „Kerge-kuulipilduja jagu“, „Jalgwäe rühm“, „Raske-kuulipilduja rühm“, „Kuulipildujate rood“, „Kerge-miinipildujate rood“ ja „Jalgwäge saatja batarei“.

Jalgwäe pääletung awaldub järjekindlas tule edaſikandmiſes kuni rünnaku kauguſeni wastaſeſt. Wõit wastaſe üle kroonitakſe täägiwõitluſega rünnakul. Wastaſe tule mõju ſunnib pääletungil tarwitama õredaid jooni; püüd ſelle juures ſaawutada wastaſe ſurumiſt tulega ſunnib arendama ſuurt tule jõudu. Wiimane ſaawutakſe k.-miinipilduja jagude aſetamiſega eſimeſſe joonde ja nende tegewuſe ning edaſitungimiſe toetamiſega r.-kuulipildujate rühmade poolt. Laskurite jagude tarwitamiſega, ſelle wastu, peab olema kokkuhoidlik, hoides neid warus otſustawa lõögi andmiſeks ja eſijoone kaotuste täiendamiſeks.

513. Aſetades k.-kuulipilduja ja laskurite jaguſid lahingkorra eſimeſſe joonde, peab püüdma neid rinnetpidi ja ſügawuſſe nii aſetada, et iga laskurite ja iga k.-kuulipilduja jagu wõimaluſt mööda wõitleks oma rühma piirkonnas. Iga sõdur tahab oma rühma- ja oma roodujuhi juhatuſel wõidelda.

514. Hoidumiſeks, et pääletungil üks oſa ei nihkuks teiſe ette, ehk et pääletung ei laguneks, peawad juhid ſuuremaile üksuſtelle „pääletungi maariba“ täpipäält äramääratud lähtepunktide ja kättepüütawate punktide abil. Need „lahingribad“ näidatakſe eeſtätt kaardil ja pääle ſelle, wõimaluſt mööda, maaſtikul. Wäikſemaile oſadelle näidatakſe täpipäält ära kättepüütawad märgid, mida nad pääletungil, maaſtikku kaſutades, ſuunaks peawad wõtma.

Täpipäälſel ja õigeaegſel pääletungi rinde ja pääletungil kättepüütawate märkide äramääramiſel on üliſuur tähtſus, ſeſt pääle jalgwäe lahin-

gusse astumist suudetakse tehtud wigu harwa parandada. Õigeaegne ja õigel kohal jalgwäe lahingusse asetamine on kunst ja on lahingu juhatuse komistuskiwiks.

515. Kaetuna eesliikuwaist harwadest piilkondest liiguwad lahingkorra esimeses joones k.-kuulipilduja jaod — „pääletungi küüned", neile omawaheliste wahedega, mille suurus oleneb maastiku oludest ja kättenäidatud piirkonna laiusest, järgnewad teises joones esimeses joones olewate rühmade laskurite jaod, liikudes riwistetuna „noolriwisse"; neile otse kanna pääl järgnewad k.-kuulipilduja jagusid toetawad r.-kuulipildujate rühmad, wiimastelle, maastiku oludest ja wastase tulest tingitud kaugustel, järgnewad roodude warud; roodude warude kannul järgnewad hüpetena esimeses joones olewaid k.-kuulipilduja jagusid ja eesolewaid r.-kuulipildujate rühme toetawad r.-kuulipildujate rühmad, k.-miinipildujad ja jalgwäge saatjad suurtükid, siis, lahingkorrast tingitud kaugustel, järgnewad bataljoni warud oma lähedamaa wõitluse tuleriistega, siis laskemoona tagawarad ja sanitäär-osad.

516. Wastase kõwa ja tabaw kuulipildujate ja suurtükkide tuli teewad katkestamata edasiliikumise selleski wormis üliraskeks. Ainult üksikud jaod ja koguni üksikud laskurid, hoolega kasutades maastiku ja wastase tule olukorda, s. o. tulelöökide wahesid, suudawad häwitawa tule all edasi nihkuda. Wastase kuulipilduja ja jalgwäe tuli nõrgeneb otsekohe, kui esimeses joones liikuwad mehed end maha wiskawad, enam mitte andes kasulikke märke wastaselle ja omalt poolt kuulipildujate tule awawad. Maastiku kohti ja kohalikke esemeid, mis pääletungil tugikuiks wõiwad olla, tuleb kiirelt oma alla wõtta, neid endale tagades kuulipildujate asetamisega neisse. Neisse asetud r.-kuulipildujate tegelik tuli annab kaitset ja toetust, k.-kuulipilduja ja laskurite jagude edasiliikumist kergendades.

517. Kui ei suudeta enam mingil wiisil edasiliikuda, et wäljajõuda kaugustelle, millelt „lähedamaa" wõitlust wõib alata, siis peab äraootama oma suurtükkide massi tule mõju ehk pimeda tulekut.

518. Jalgwägi on seda kauem wastase tule all, mida enam ta aega tarwitab saabumiseks rind rinna wastu waenlasega. Seepärast tuleb tarwituda iga silmapilku, mil waenlase tuli nõrgeneb, iseäranis kuulipildujate tule löökide wahesid, hüpete edasi tegemiseks. Pääletungija kuulipildujad, andes wõimalikult lähemailt kaugustelt koond- ja poolpõik tuld, peawad püüdma wastase kuulipildujaid suruda. Nooremad juhid kõigis juhatuse astmeis, waimustud raugemata ihkest waenlasega rind rinna wastu saabuda, peawad isikliku eeskujuga meeskonna eneste järele kiskuma. Nooremate juhtide ülespidamisest on tingitud kogu wäeosa tegewus lahingus.

Esijoone kõwendamine wõitlusjõu tugewuse tõstmiseks sünnib mitte neil kohtel, kus iseäranis suured kaotused, waid sääl, kus on wähem tule all kannatud.

Esijoone kaotust peab täiendama temale järgnewaist tagajoontest.

519. Päästetungi surwet peab juhtima mitte wastase tugewamaile, waid nõrgemaile kohtele. Sellele wastawalt määratakse waenlase kõwemate kohtade wastu laiemad ja nõrgemate kohtade wastu kitsamad „lahingribad", samutigi koondatse warud nõrgemate kohtade wastu. Wastase nõrgemaiks kohteks on need kohad, kus tal on asetud nõrgemad wõitlusjõud. Wõitlusjõu tugewus on tingitud kahest asjaolust: maastiku omadusest ja, teiseks, sellel asetud wastase jõudude arwust ja liigist. Siit oleneb, et kui wastane, maastiku kasulikkude omaduste päälе lootes, on liig wäheseid jõud sinna asetanud, wõib ka wastaselle kasulikkude oludega maastiku waadelda kui nõrka. See asjaolu on maksew ainult niikaua, kui teguriks on üllatuse silmapilk. Kui aga wastasel läheb korda niisugusele kohale õigeks ajaks küllalisi warusid ligi tõmmata, siis on wastase pool paremus wõidelda kasulikul maastikul küllaliste jõudega. Seepärast kallaletung kohtele ja esemeile, mis maastiku omadustega kõwenduд, on otstarbekohane ja kasulik ainult siis, kui hoolsa luurega on kindlaks tehtud wastase wõitlusjõudude nõrkus neil kohtel ja esemeil, ning niikaua, kui mõjuw on üllatuse silmapilk, ehk kui päästetungijal läks korda niikaugelle wastaseni wäljajõuda, et maastiku omadused on kasulikumad temale kui wastaselle.

Teiselt küljelt, kallaletungi poolt kohtele, mis maastiku olude suhtes wastaselle mitte kasulikud, kuid kõwad selleşt lähtepunktist, et wastane on neid tugewate wõitlusjõudega oma alla wõtnud — räägib see asjaolu, et kui päästetungijal läheb korda wastast tagasisuruda, siis ei taga halwad maastiku olud wastaselle püsimust ja on wäljawaateb teda laiemal ulatusel kokku rullida.

520. Kaetuna lamaw wastane pakub päästetungiwalle jalgwäele halbu märke. Ainult rahulik, hästisihitud tuli nende maastiku rajade — täkete *) — pihta, mis wastane oma alla wõtnud, suudab wastast suruda ja teda takistada massilise — „tormtulega" — tabada neid suuri märke, mida päästetungija ründawad osad endast kujutawad. See wastast surww ja päästetungiwaid osasid wabastaw ja kaitsew tuli on iseäranis siis tarwilik, kui wastase tule jõud suureneb kõigil wiisidel edasinihkuwate päästetungija osade wastu. Ülalmainitud wiisil wastase päälе mõjuda ja oma päästetungiwaile osadelle tulekaitset anda on eeskätt r.-kuulipilduja rühmade ülesanne.

Granaadi- ja k.-miinipildujad tõstawad ja täiendawad kuulipildujate tule mõju, tulistades warjendite taga olewat wastast ja kuulipildujate pesi.

521. Niikaua, kuni esimene, tulewõitlust pidaw joon, ei ole wäljajõudnud „lähedamaa wõitluse" kauguselle wastasest, hoiawad warud end

*) Täke — рубеж.

täitsa lahtisel maastikul niisugusel kaugusel tulejooneşt, et olla wäljaspool wastase suurtükitule külwipinna tegelikumat osa, mis esijoone pihta sihitud. „Laskurite augud", mida esimeses joones edasinihkund laskurid on kaewanud, kasutakse ära ja kõrendakse warude poolt. Kui maastik pakub kaitset, siis hoiawad warud end wõimalikult lähemalle tulejoonele.

522. Rünnaku silmapilgul peab igal juhil tema weel äratarwitamata waru käepäraşt olema. Warude juhtide püha kohus on omi meeskondi kindlais ohjes hoida.

523. Selleşt silmapilguşt, kui tulejoon on saabund „lähedamaa wõitluse" kauguseni wastaseşt, peab päästetungiw jalgwägi kõikide tema käsutada olewate wõitlusabinõude mõju wiimse kätteşaadawa tipuni arendama. Kerge-miinipildujad, wõimalikult ette nihutud ja kindlal juhatusel, täiendawad suurtükitule tagajärgi; granaadipildujad, wäljanihutud kuni tulejooneni, peawad omalt poolt k. miinipildujate tööd edasi täiendama; kerge-kuulipilduja jaod tõstawad oma lasketiiruse ja tabawuse kuni wiimse tipuni, kasutades k.-miinipildujate ja granaadipildujate tule tagajärgi; r.-kuulipildujate rühmad, tungides ette niipalju, kui wähegi wõimalik, peawad nii asetuma, et nad wõiksid wastaşt tabada ka rünnaku wältusel, tulistades wastaşt üle ründawate laskurite jagude pääde.

Sel silmapilgul peab kogu lahingkord waimustud olema üheşt mõtteşt ja püüdest: **„Edasi, waenlase kõri kallale!"**

524. Kestew wõitlus tule ülekaalu päraşt „lähedamaa wõitluse" joonel meieaegse tule kohutawa häwitawuse tõttu on harukordne.

525. Et õiget silmapilku rünnaku algamiseks wäljawaritseda, peab terawa ja hoolsa waatlusega kindlaks tegema oma suurtükitide ja miinipildujate tule mõju wastase, eriti tema küljelt töötawate kuulipildujate pääle. Mõõduandew on ka wastase wõitluswäärtuse tundmine.

Aga kõige tähtsam on päästetungiwa jalgwäe waim ja sisemine wäärtus.

526. Kui esimene joon on otsustand rünnakulle tormata, siis teatab ta selleşt tagajoontele. Kui ta peab end küllalt tugewaks, et rünnakut teostada, siis ei oota ta warude tulekut. Wiimaste püha kohus on, nähes et esimene joon on rünnakuks tõusnud, teda pööramata toetama tormata, waatamata kaotuste pääle.

527. Harwa leidub wõimaluşt rünnakut teostada laial rindel. Püüd saawutada seda wõib tagajärjena tuua, et m[illegible]o osad, kellele on walminḍ rünnaku silmapilk, saawad wiiwitama seepäraşt, et teised on mahajäänud.

528. Kui lahingolukord lubab rünnakuks eelkorraldusi t[illegible], siis juhtiwaks oleks: esimesena ründawad granaadipildurid, nende kan[illegible] ja wahel esimene laskurite joon, neile joon — joone järele 50-sammuli[illegible] joonte wahedega järgnewad teistes joontes ja warus olewad laskurid.

Wiimaſe joonega ehk nende kannul ründawad k.-kuulipilduja jaod, et läbimurde kohal oma tulega tagada ſeda, mis kätteſaadud.

529. **Rünnakulle tõusnud oſa tormab edaſi, waatamata ſelle pääle, mis ſünnib temaſt paremal ja waſakul pool.** Kui wähegi wõimalik, peawad kuulipildujad, aſudes walitſewail kohtel ehk külgede pääl, ſisſemurde kohta rünnaku wältuſel tulega üle külwama, granaadi- ja k.-miinipildujad wastaſe kuulipildujaid oma tule ſurwe all hoidma, et löögioſaſid wastulöökideſt tagada.

530. Kui rünnaku ajal wastane tõuſeb wastulöögi andmiſeks, ſiis ei pea ründaw oſa tule andmiſeks ſeisma jääma, waid kindla otſuſega, käſigranaate pildudes, edaſitormama täägiwõitluſſe. Kui pääletungija ründaw oſa algab ilmund wastaſe jalgwäe pihta tuleandmiſt, ſiis tähendab ſee rünnaku nurjaminekut.

Kui wastane wastulöögi ette wõtab pääle õnneſtand ſisſemurdmiſt, ſiis peab pääletungija hammaſtega kinnipidama kätteſaadut ja wastaſe ründawat jalgwäge maſſiliſe „tormtulega“ üle külwama. Kerge- ja raske-kuulipildujad, mis ühes rünḍawate oſadega ſisſetunginḍ, peawad pilgu kiiruſega tabawa tule awama.

531. Kui pääletungil piiratud eesmärgiga on ſisſemurre korda-läind ja ülesſäetud eesmärk ſaawutud, ſiis peab ſisſemurdnud oſa kiirelt kätteſaaduſſe ſiſſekünistuma. Kõik nooremad juhid peawad täies ulatuſes oma mõju ilmutama ja omi meeskondi ſihikindlalt juhtima. Rohkem, kui kunagi, tarwitab pääle õnneſtand rünnakut ſisſemurdnud oſa jõuliſt ja ſihikindlat juhatuſt mõiſtlikkude ja külmawereliſte juhtide poolt, kelle tegewuſeſt oleneb, kui ſuures ulatuſes ſuudetakſe, kaſulikku ſilmapilku tarwitades, ſaadud edu laiendada.

Olukord tingib, kas päraſt õnneſtand pääletungi on parem ſaawutetut tagada, ehk ſügawuſſe edaſi tungida, ehk wastaſt kokku rullida, rinnetpidi.

Otſuſt jälgiwal pääletungil on ſaawutetu tagamiſel wähem tähtſus, kui edu laiendamiſel pääletungi jatkamiſe ja tagaajamiſe abil, kuni wastaſe häwitamiſeni.

532. Kui pääletungil piiratud eesmärgiga on wastane wäljawiſatud ehk tagaſi ſurutud, ſiis oleks ſuureks weaks kätteſaadud rindele rohkem tuleriiſtu ja elawat jõudu aſetada, kui neid ſääl wõimalik on tarwitada. Tagapool järgnewaid oſaſid peab õigel ajal kinni pidama, et neid teiſes kohas ja teiſel wiiſil tarwitada. Nende tagapool olewate oſade juhtidel tuleb ſagedaſti iſeſeiſwalt talitada.

Siſſemurdnud oſadelle kiirelt järgnewate r.-kuuli-, granaadi-ja k.-miinipildujate ning jalgwäge ſaatjate ſuurtülkide kawakindla tarwitamiſe eeſt peab hoolitſema, et wõimaldada taganewat waenlaſt kuni ulatuſe piirini tulega tagaajada ja, teiſelt poolt, ſaawutetut tagada.

533. Päältetungi önnestamisel peab kiirelt wõtma ühenduse lõrgema juhatusega edu lõpulikuks ärakasutamiseks.

534. **Rünnaku nurjaminekul tagasi pöördumine lähtejoonele tähendab kadu.** Iga laskur, iga osa peab end sinna küünistama, kus teda õnnetus kohtand, ja uuesti tuleandmist algama. Suurtükid, pommi- ja k.-miinipildujad, kes oma tule ülekandsid wastase sügawusse ja tiibadelle, tormitetawa piirkonna eraldamiseks naabritest, peawad aega kaotamata rünnaku ettewalmistust uuesti ettewõtma, et wõimaldada selle kordamist.

Wastase jalgwäe poolt rünnakul mahasurutud lõõgiosa ei suuda oma jõuga lühikese aja kestes rünnakut korrata, selleks peab uusi wärskeid jõude ligi toodama.

Jalgwäe tegewus kaitsekorras.

(Üldine pilt).

„Juht, käse ja näita, kus me surema peame!"

Prints Friedrich-Karl 1860. a.

535. Tulerüstade hääl kasutamisel on jalgwägi õige tugew rindelt ja tarwitab sääl wõrdlemisi wäitseid jõude. Tema nõrkus peitub tiibades, kui need ei ole maastiku oludega ehk naabri osadega tagatud. Kaitsjal, wõrreldes päältetungijaga, on suured paremused, kui tal mõnigi tund enne lahingu algust kasutamiseks jääb. Ta õpib tundma maastikku ja wõib abinõusid maastiku olude parandamiseks tarwitusele wõtta, et oma tulejõu mõju märksa tõsta. Ta wõib ka maasse kaewuda.

536. Kaitsejoone ja -piirkonna walikul on mõõduandew, et päältetungijal tuleks tegutseda wõimalikult halwemais maastiku oludes, et kaitsjal oleks paremad waatlemise wõimalused kui päältetungijal ja et lähemail kaugustel oleks waba tuleandmise wõimalus. Tuleandmiseft suuremaile kaugustelle wõib kaitsja ka äraütelda, iseäranis kui tal wõimalus päältetungijat küljelt tulega tabada. Harwadel kordel leidub kõigis osades hääd kaitsejoont, otstarbekohase jõudude jaotusega peab joone puuduse parandama.

537. Kaitsel — reeglina — kaewub jalgwägi maasse. Maastiku olude täieliku kasutamisega peab ehitatud kindlustusi wastase silmist maalt ja õhust warjatama. Kui aega jatkub ja tööjõude on, peab ka warudelle kaitset looma.

538. Iga kaitseks walitud maastiku wöö jaotakse piirkondesse, mida wäeüksustelle allawõtmiseks määratakse. Ka eesolew maastik jaotakse piirkondesse wastawalt wöö jaotuselle.

Sidet naabritega ja lõrgema juhiga, samutigi eriti suurtükiwäega, peab kõigi käsutuses olewate abinõudega tagatama.

Seſt et wastaſe kõwa ſuurtükitule all telefooni ſide warsti keelbub, peab ſelle täienduſeks fisſeſäädma ſide helk- ja leppemärkide ja jooksurite keti abil.

539. Kaitſewööſt ettenihutud eelpoſitſioonid wõimaldawad aja wõitmiſt ja tihti ſunniwad wastaſt paiskama end lahingkorda wales ſuunas. Kuid nemad wõiwad tihti ja wäga kergesti kitſendada tuleandmiſt kaitſewööſt, tuua oſaliſt ebaedu ja nende mahajätmiſe korral anda pääletungijalle kaitſet. Nende mõju wõib ſuurendada ebapoſitſioonega, mida tuleb nõrkade jõududega oma alla wõita. Kui kawatſetakſe tarbekorral neid wiſalt kaitſeda, ſiis peab neid kaitſewöö ſuhtes nii aſetama, et oleks wõimalik neid kaitſewööſt flankeeriwa kuulipildujate ja ſuurtükitulega toetada. Enamail juhtumiſtel tuleb hoiduda wiſaſt wõitluſeſt neis poſitſioones.

540. Kaitſekorras aſuw jalgwägi peab looma ſügawuſe, wastawalt ſellele jaotudes. Ainult ſääl, kus püütakſe aega wõita, wastaſt ekſiteele wiia, ſ. o. kus ei otſita otſuſt wõitluſe abil, ei ole ſee jaotus ſügawuſſe tarwilik.

Piirkonna allawõtmiſel oſad jagunewad: eſimene joon, eſimeſe joone warud ja piirkonna warud — wiimaſtel peawad kuulipildujad ja läheda-maa wõitluſe riiſtad täies arwus olema.

541. Kuulipildujate laſkekohti peab iſeäraliku hoolega walima; neid walitagu nii, et oleks wõimalik tähtſaid ſuunde flankeeriwa ehk wool-põik tulega tulistada ja jalgwäele kardetawail kohtel küret ja jõuliſt toetuſt anda. Eriti kaſulikud on ümbruskonda walitſewad laſkekohad eſimeſe joone taga. Kuulipildujaid peab aſetama märkamata kohtele, et nad wastaſelle peidetuks jääks.

542. Kaitsja awab, kui käſutawad olud ſeda ei keela, tuld juba ſuuremailt kaugustelt niipea, kui tulistamiſeks kaſulikud märgid ilmuwad. Laie ja katmata lageduſi hoitakſe koondtule all.

Kaitsja wõib ainult raskendada pääletungija edaſinihkumiſt kuni rünnaku kauguſeni, ſeſt wiimane, tarwitades pimeduſt, ehk ſuurtükkide ning miinipildujate toetuſel, ſuudab ikkagi edaſi nihkuda. Kaitsja peab pimeduſe ja udu ajal ikka walmis olema rünnakuks. Kuulipildujate ja püſſide ſuunimine ööſiſeks laſkmiſeks tarwilikkes ſuundes, kunſtliku walgustuſe tarwitamine wõimaldawad ka ööſel wastaſe poolt ettewõetud rünnakut eduga tagaſi lüüa.

543. Kindlustuſed, aja jooksul laiendub ja täiendub, wõimaldawad kaitſekorras olewaile oſadelle hoida end kaduſt ka wastaſe häwitawa tule all. Kaitſekorras aſuja peab kõik tarwitama, et aegſasti rünnaku alguſt ette-aimata ja ſelle tagaſilöömiſeks eſijoonde nii palju tulejõudu ſuutma ülesſäädа, et wastaſe rünnak kokkuwariſeks.

Kaitsja arendab wastaſe rünnaku kokkuwaristamiſeks koondud tule jõu kõige kõrgema wõimalikuma tipuni, andes lühikeſt tulelööke. Suur-

tükid, miini- ja granaadipildujad wõtawad neist tulelöökidest osa kõige suurema jõupingutusega, toetades jalgwäe tuld.

544. Esimesse joonde sissemurdnud wastast peab otsekohe julge wastulöögiga wälja wiskama. Selleks tarwitab kaitsja läheduses seiswaid löögijõude. Niikaua kui sissemurdnud wastane wiibib sissemurde segaduses ja ärewuses, niikaua kui tema juhid ei ole suutnud weel omi meeskondi wõtta kindlaisse ohjesse ja wastane ei ole suutnud kättesaadusse sissetüünistuda — iga julgelt antud wastulöök, ka kõige wäiksema osa poolt, toob edu. Siin peab tarwitama silmapilku, aja hind on siin kõige suuremas määrtuses, tagant korraldusi oodata ei tohi: alluwad juhid peawad talitama julgelt, otsustawalt ja iseseiswalt, peawad mõistma silmapilku hinnata ja kasutada — see on nende püha kohus, selle teostamiseks peawad löögiosad nende ohjes olema.

Kui ei ole kordaläinud wastast otsekohese löögiga häwitada ehk wäljawisata, siis pakub edu ainult kawakindel wastupääletung, mis nõuab aga oma ettewalmistamiseks ja teostamiseks aega.

545. Iga lahingu wahet peab kasutama oma joone kõwendamiseks ja saadud purustuste parandamiseks. Wõitlew jalgwägi ja tema juhid pidagu kindlasti meeles: moodsas lahingus tuleriista kõrwal ühe wäärtusega wõitleb ka labidas.

546. Kaitsja wõib üleminna wastupääletungile rindelt, kui rünnak tagasi löödud ja tuleriista mõju täies ulatuses ärakasutud, ehk kui rinde ees mahasurutud wastast peab äraajama ehk häwitama.

Liig wara ettewõetud wastulöögi tagajärjeks wõib joone ehk kaitsewõõ kaotamine olla.

Löök koondub waruga pääletungija wastase tiiwa pihta wõib edu anda, kui seda teostatse silmapilgul, mil wastase päälestung kaitsja rindele on täies hoos.

Roodu tegewus wälijasõja oludes*).

Roodu pääletung.

547. Roodujuht juba rännaku kestes, suurema üksuse koosseisus, peab aeg-ajalt temal olewa kaardi järele maastikku uurima, suurendades oma tähelpanelikkust lähenemisega wastasele, et ta wõiks kohe päraast roodu eraldumist üldisest rännakkolonnest, teda maastiku oludele wastawalt suunida.

---

*) Märkus: Prantsuse rood (Jalgwäe määrustiku järele, I jagu, I.-II. 1920. a.) koosneb neljast rühmast ning side-meeskonnast (section de commandement) ja on warustud 12 (16) kerge-kuulipildujaga.

Enne roodu eraldumist oma bataljoni teistest roodudest, peab roodujuht bataljoni juhi poolt orienteeritud olema olukorras, ta peab kindlasti teadma bataljoni tegevuse eesmärki ja oma roodu lahingülesannet; roodujuht on kohustud tutvustama oma roodu laskureid nende andmetega rühma- ja jaojuhtide kaudu.

548. Tema määrab, kui kaugelle võivad liikuda kuulipildujate kaarikud kuni kuulipildujate mahavõtmiseks. Roodu juhtimiseks valib ta koha nii, et tal oleks ülevaade maastikust, kuid ei tohi kaotada sidet ja juhatamist.

Ta kannab hoolt ja korraldab vastase ja maastiku luuret, waatlust, sidet, kellega vaja, ja tagatisi üllatusest tiibadelt ning — kui vaja — seljatagant.

549. Isikliku luure ja waatluse aluseł kaalub roodujuht oma tegevuskawa, silmaspidades § 519 ülesseatud põhimõtteid.

550. Tema reguleerib otstarbekohaft r.-kuulipildujate rühma, k.-miini- ja granaadipildujate ning teiste roodule ligiantud tuleriistade tarwitamist ja nende kooskõlalist tegewust roodu rühmadega. Wastawalt sellele annab ta kindlaid ülesandeid ja korraldab, missuguseid osad moodustawad esimese joone ja missuguseid jääwad lõögijõuna ning waruna teise joonde. Selgel, kindlal ja rahulikul käsuandmisel paiskamiseks on ülisuur tähtsus.

551. Pääletungi alguseł, kui olukord täielikult selge pole, peab jõu tarwitamises esimese joone loomiseks kokkuhoidlik olema. Et rühmade segiminekust hoiduda, peab juba alguseł roodu piirkonna rühmade piirkondeks ärajaotama, asetades rühmade piirkondesse wastawate rühmade osasid. Roodu ja rühma lahingkorraft waata §§ 343—348 ja joonistuse nr. nr. 9, 15 ja 18.

552. Eraldudes bataljonist ja liikudes esimeses joones, peab roodujuht terawalt silmas pidama § 346 põhimõtteid.

553. Wäeosad ja eriti roodud peawad selleks kaswatud olema, et näidatud suunas ka siis edasiliikumist jatkata, kui naabruses olew rood ehk roodus rühm wastase poolt kinni peetakse, seft wastast flankeeriwat toetust peawad andma mitte esimese joone osad, waid warud. See on harilik juhtumine, kui wastase rinne on poolpõigiti pääletungija rinde suhtes.

554. Enne roodu harutamist lahingkorda teatab roodujuht rühma- ja jaojuhtide kaudu omile laskuritele: a) teated wastasest ja naabri osadest; b) kuidas mõeldakse roodule antud ülesannet täita; c) roodu lahingkorra üldine suund; d) rühmade jaotus — ühes eriülesande näitamisega igale neist — piirkondesse ja warru; e) raske-kuulipildujate ja miinipildujate rühmade eriülesanded; f) lähemate padrunikaarikute ja sidumiskoha asukoht.

Joonistus nr. 18.

Roodu lahingkorra ning tema liikumise skeem pärast tulevõitluse algamist.

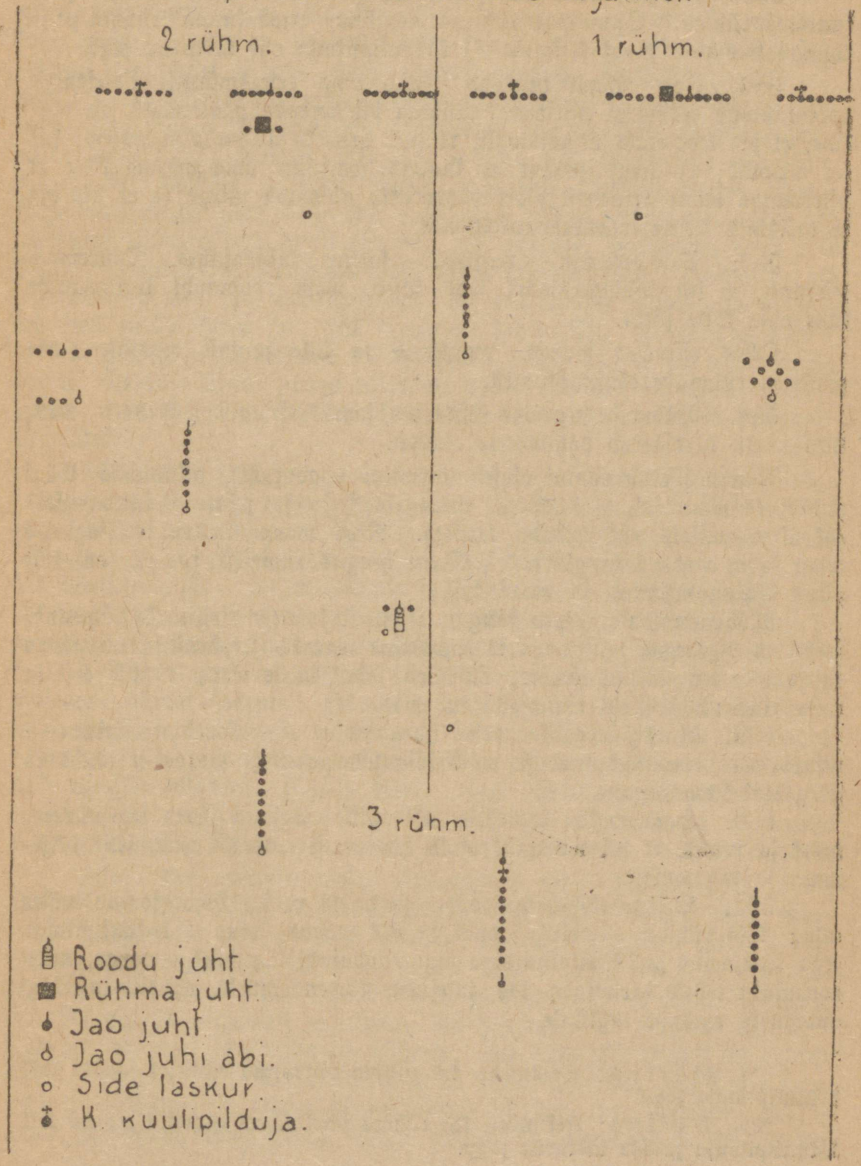

Rühma- ja jaojuhid on kohustud kõigile laskuritele seletama roodujuhi korraldusi ja weenduma selles, et kõigest, mis tarwilik teha ülesande täitmiseks, on arusaadud ja omandud.

555. Roodule määratud suuna alalhoidmiseks määrab roodujuht suuniwa rühma. Suuniwas rühmas, reeglina, peab suuna rühma piirkonnas seesmine*) ehk keskmine**) k.-kuulipilduja ehk laskurite jagu.

556. Iga rühma piirkond jõuab oma erieesmärgile iseseiswalt roodu üldise eesmärgi piirides. Rühma piirkondade päältungil on oluline, et see teostetaks otsustawalt; et tuli areneks ülima pingutuseni, kui see tarwilik; et keegi juhtest ei kaotaks walitsust oma wäeosa üle; et piirkonnad wõiks teineteist alati wastastikku abistada tulega ja et üks osa ei takistaks teisele waenlase tulistamist.

557. Tule awamist — reeglina — käsewad rühmajuhid. Olukorrast tingitult, ja kui lahingeesmärk seda käseb, wõib roodujuht tuleawamise käsu oma kätte jätta.

Olles esimeses joones, reguleerib ta tule jaotust wastase rinde pihta ja rühmade edasinihkumist.

558. Rühmade tegewus esimeses joones sünnib §§ 343—348, 396—433 ülesseätud põhimõtete alustel.

Warru jäetud roodu osasid tarwitab roodujuht: otsustawa löögi andmiseks rünnakul, wastulöögi andmiseks, esimese joone kõwendamiseks ehk pikendamiseks ehk tiibade kaitseks. Need waru ülesanded tingiwad tema koha roodu lahingkorras. Waru kaugus esimesest jooneст on tingitud lahingolukorrast ja maastikust.

Mööduandwaks, waru kaugust esimesest jooneст tingiwaks lähteandmeks on õigeaegne laskejoone kõwendamine warult, seepärast peab waru tulejoonele nii lähedal olema, kuiwõrd seda kaitse wastase tule eest ja wõimalus nihkumiseks rinnetpidi lubawad.

559. Ainult tegeliku tule ühendamine — koordineerimine — otsustawate edasinihkumistega wõib kõigutada wastase moraalset jõudu ja nõrgestada wastupanu.

560. Haarawalle wäeosale näidatakse aegsasti tema tegewuseesmärk ja suund, et tal wõimalik oleks haaramist teostada wastasele nägemata ja sügawusest.

561. Otstarbekohaseks roodu jaotuseks roodu lahingkorras wõiks olla: kaks rühma esimeses joones ja üks warus, seega 4 k.-kuulipilduja jagu tulejoones ja 2 k.-kuulipilduja jagu roodujuhi läheduses — warus, mida roodujuht wõiks tarwitada kas tulejoone kõwendamiseks, ehk tiib-tulelöögi andmiseks wastase tugikuile.

---

*) Märkus: Seesmine, kui rühma piirkonna esimeses joones kaks k.-kuulipilduja jagu.

**) Märkus: Keskmine, kui rühma piirkonnas esimeses joones kaks k.-kuulipilduja ja üks laskurite jagu.

Roodu lahingkorra liikumise üldise pildi kuni tule awamiseni annab joonistus nr. 15. Kerge-miinipildujate ja r.-kuulipildujate rühmade kasutamisest roodu piirkonnas waata §§ 433—472, 480—490.

562. Kui lahingkorras liikuw pääletungija rood satub wastase tule, eriti kuulipilduja tule alla, siis — reeglina — heidab rood otsekohe maha ja, kui on wõimalik leida kaitset, peidab enese täielikult ära. Mingil tingimisel ei tohi edasi jooksta wastase kuulipilduja tule all, ainult r.-kuulipilduja rühmade, laskurite rühmade ja k.-kuulipilduja jagude juhid ning määratud waatlejad waatlewad ettewaatlikult kaitsete tagant. Kui waenlast selle waatluse abil üles ei leita, siis, waatamata selle pääle, niipea kui wastase tulelõök lõpeb, annawad esimeses joones olewad kerge-kuulipilduja jaod külwituld surumana tulena rinnetpidi. Kui aga waenlane waatlemisega ülesleitud on, siis otsekohe, waatamata tema tule pääle, annawad kuulipildujad tema pihta tabawat tuld. Laskurite jaod wõtawad tabawa tule andmisest osa, kui neil mingit kaitset wastase tule eest pole ja kui kaitse on, siis ainult sel juhtumisel, kui kaugus wastaseni on seesugune ja wastase nähtawus on seewõrdne, et iga laskur wõib kindel olla oma ükfiku paugu tabawuse pääle. Selleşt silmapilguşt edaspidine pääletungi jatkamme korraldakse § 348 ettenähtud põhimõtete järele.

563. Kui pääletungiw roodu lahingkord kohtab ülfiku kuulipildujate pesa ehk wastase tugiku, siis jääwad endises suunas edasiliikuma kõik need roodu osad, keda kuulipildujate pesa ehk tugiku tuli ei taba, kõik teised roodu osad, eriti need, kes rindega kohtasid takistuse, heidawad maha, otsides täielikku kaitset. K.-kuulipilduja jaod, mis wastase kuulipildujate pesa ehk tugikut rindelt kohtasid, wõtawad laskekohad sisse. Laskurite jaod ja tagawara toimkonnad oma k.-kuulipildujate tule kaitsel, tehes hüppeid ükfikult, hakkawad püüdma wastase kuulipildujate pesa ehk tugikut ühelt ehk mõlemalt tiiwalt haarata. Hüppeid peab tehtama noolriwis wahedega, mida jaojuhid määrawad. Niisugune hüpete wiis ühekaupa wõimaldab pääle wälja jõudmist määratud kohale lihtsa pöördega paremalle ehk wasakulle ahelikku nõutawas suunas luua. Igal ükfikul hüppel peab hüppaja püüdma, kui wähegi wõimalik, leppemärgiga ehk hüüdega lähemalle k.-kuulipildujalle teadustada omast hüppest, et temalt tulekaitset saada.

564. Kui mõnele roodu lahingkorra osale, maastiku kasulikkude olude tõttu ehk tingitult liikumise suunast, läks korda wastase osale tiiwa pääle wälja tulla, siis peab ta otsekohe üllatuse silmapilku täiel määral kasutama, et wastaselle mitte wõimalust anda end ehk omi kuulipildujaid tema wastu pöörata; selleks peab tiiwale wäljajõudnud osa hüppeid tegema, kas koguna ehk wähemalt jagudena. Nii pea aga, kui wastane on suutnud end ehk omi kuulipildujaid pöörata, siis saab tiib rindeks ja endine rinne tiiwaks; seda silmapilku peawad nüüd kasutama osad, mis enne rindelt pääletungisid, tehes hüppeid mitte ükfikult, waid osadena. Niisugune waheldaw mäng hüpete wahel rindelt ja tiiwalt, s. o. ükfikult ehk

osadena, tingitud sest, kuhu wastane oma kuulipildujad pöörab, on roodu wäljaõpetamise tähtsamaks osaks ja mõõdupuuks, kuiwõrd rood moodsaks lahinguks wäljaõpetud on.

565. Kui roodu lahingkorra esimene joon peetakse kinni kogu rindel wastase kuulipildujate ja tugikute poolt, siis peab roodu waru, tingitult lahingolukorrast, püüdma mõjuda tiiwalt. Waru wäljanihkumine tiiwale peab sündima, wastase tule jõust ja tabawusest tingitult, kas hüpetena ükshaaval ehk jagudena jällegi riwistetuna noolriwisse, et, wäljajõudes kohale, lihtsa pöördega otsekohe ahelikku luua.

566. Kui bataljoni lahingkorras suuniw rood kinni peetakse, ehk kui roodu lahingkorras kinni peetakse suuniw rühm wastase poolt, siis läheb üldise suuna pidamine sellele, kes ettejõudnud on. Ei pea ealgi end ekstama selleest, et seltsimehed, kes paremal ehk wasakul pool suuna pidasid, on maha jäänud. Tiiwa ja seljataguse kaitse eest saawad muretsema warud ja wanemad juhid. Seda peab ikka ja ikka igale mehele südamesse sisendama. Hädakorral roodujuht oma tiiwa ja seljataguse kaitseks, kui naabriroodud on maha jäänd, kuni bataljoni waru kohalejõudmiseni wõib jätta ühe kuulipilduja ehk rühma, kes aga otsekohe kiirelt oma roodule järgnema peab, kui tiiwad tagatakse teiste osade poolt.

567. Kui waenlane wõtab oma alla kohalikud esemed enda asupaiga hiilistel, siis on waja teda säält wälja lüüa tulega ja lähedamaa wõitluse riistega (käsi- ja gaas-käsigranaadid, käsikuulipilduja ja külm riist).

568. Roodu ühe osa poolt saawutud era-edu tuleb tingimata arendada naabriosade otsustawa tegewusega, ootamata selleks erilisi käske.

569. Päältungija rood peab wõtma tarwitusele abinõud läbikäidud maa-ala enda käes pidamiseks, et wastane ei saaks temalt äraviskuda seda, mis wõitluses wallatud.

570. Waru liikumise wiis ja worm esimese joone järele on tingitud maastiku oludest ja wastase tule tabawusest. Mõõduandwaks on nõue, et waru suudaks kuni löögiandmiselle asumiseni oma wõitluse jõudu alal hoida; olgu missugune tahes liikumise worm ja wiis — waru peab ikka oma juhi ohjes olema.

Waru tarwitamisel wõiwad, olukorrast tingitult, k.-kuulipilduja jaod eraldi ülesandeid saada, näituseks: tiiwa kaitsmise tulega, ajutise esimese joone kõwendamise, wastase tulistamise walitsewailt kohtelt j. n. e. Waru osade asetamist tulejoonde korraldab warujuht roodujuhi käskude järele. Kus ükssuste segiminek ettetuleb, sääl peab kiiresti uued ükssused loodama. Hoolas rahuaegne koolitamine peab tagajärjena andma, et ka niisugusel juhtumisel kindel lahingu ja tule juhatus alal oleks.

Tulejoont kõwendatse ehk pikendatse ka sel juhtumisel, kui on tarwis seisatusse jäänd tulejoont edasi nihutada ehk selle laskemoona tagawarasid täiendada.

571. Iga osa, mis teiste tegewusega tiiwalt kaitstud ei ole, peab oma julgeoleku eest ise muretsema; see on maksew ka seljataguse suhtes.

572. Laskemoona õigeaegset täiendamist peawad roodu, rühmade ja k.-kuulipilduja jagude juhid iseäranis terawalt silmas pidama. Kuulipildujate kaarikute asukoht peab kindlasti teada olema. Kaarikute juures olew sõjariistade alam-ohwitser peab iseäralist tähelpanu juhtima selle pääle, et eesjoonelt köik tühjad lindid ja kassetid tagasi tuuakse täitmiseks.

573. Kui esimene joon tõuseb rünnakuks, siis peab waru raugemata ihkega, waatamata kauguse pääle, tema toetuseks tormama.

Roodu rünnaku läbiwiimiseks on makswad samad põhimõtted, mis rühma kohta ülesseatud (waata §§ 419—424).

Alaliseks juhtiwaks mõtteks jääb: läbilüüa kästud eesmärgini, sündigu see köikumata püüdega wastase wastupanu murda — wõi peatamata tagaajamise abil.

Kästud eesmärgi saawutamise järele peab rood iga silmapilk walmis olema, et wastulööke rindelt ja tiiwalt tagasi lüüa.

Rood peab tarwitusele wõtma köik abinõud wallatu kindlustamiseks.

574. Pääletungil piiratud eesmärgiga, pääle kästud märgi saawutamist, ehk kui pääletung on raugend, peab otsekohe püüdma sügawust wisaks kaitseks luua. Peab otsekohe muretsema laskemoona täiendamise ja rikkiläinud kuulipildujate parandamise eest, tuues nende asemelle uusi warust, kui neid sääl on; peab looma kindlat sidet naabritega ja ei tohi unustada meeste toitmist.

Rood kaitsekorras wäljasõja oludes.

(Maksew, kui kaitsekorda asumine sünnib aegsalt enne waenlase surwet).

575. Roodujuht tutwustab roodu laskureid rühma- ja jaojuhtide kaudu bat. juhilt saadud lahingülesandega ja roodule kaitseks määratud piirkonnaga.

Tema asetab, kuni piirkonna luure lõpetamiseni, olukorrast tingitult, roodu koondetuna ehk harwendetuna lahingkorda, warjatuna wastase silmist õhust ja maalt, ning saadab roodu julgeoleku tagamiseks*) piirkonnad ja waatepostid wälja.

Ta korraldab wastase luuret, jatkates seda katkematult kogu tegewuse kestes, korraldab waatlust ja loob köigi käsutuses olewate abinõudega sidet, kellega waja.

*) Tagada — garanteerida, обезпечить.

576. Roodujuht, toimetades ühist luuret r.-kuulipildujate rühma, k.-miini- ja granaadipildujate rühmade ja roodu rühmade juhtega, teeb kindlaks roodu piirkonna kaitse luukere, äramäärates üldise tulejoone, r.-kuulipildujate, k.-miini- ja granaadipildujate kohad.

Selle juures peab tema kõige suurema hoolsusega ja täpipäälsusega hiiliseid roodu piirkonnale rindelt ja tiibadelt tundma õppima, hinnates ühes sellega maastiku olusid pääletungile üleminekuks.

Üldise tulejoone valikul tuleb hoiduda esemete terawalt joonistuwaist rajadest (metsasalu äär j. m.), nihkudes selj juhtumisel ettepoole terawalt joonistuwaist rajadest. Wõttes metsasalu oma alla, püütagu asuda salu sügawusse, kui puude kasw, wastase waba tulistamise mõttes, seda wähegi lubab.

Üldise tulejoone valikul tuleb kõige suurema täpipäälsusega uurida eesolewa maastiku wolte ja esemeid, mis pääletungiwalle wastaselle warju kaitse-korras asuja tule eest wõiks anda, selleks et wastawa k.-kuulipilduja jagude, r.-kuuli-, k.-miini- ja granaadipildujate paigutamisega oleks wõimaldud eesolewat maastikku ja kohti, kus wastane pääletungil wõiks warju leida, tulistada ristitulega.

Roodu piirkond — tingitult maastiku luure andmeist ja roodu lahingülesandest — jagatakse rühmade piirkondesse. R.-kuuli-, k.-miini- ja granaadipildujate asetamisega kaitse püsiwuse saawutamiseks peab püüdma roodu piirkonnas tule sügawust luua, s. o. kui maastiku olud wähegi wõimaldawad, peab neid tuleriistu asetama walitsewaile kohtele roodu piirkonna sügawuses, et nad, kui wastane pääletungib, tulistades teda üle oma laskurite pääde, wõiks teda, kohti wahetamata, tulistada ka siis, kui ta sisse murdnud on.

577. Roodu rühmade, r.-kuulipilduja rühma, raske- ja kerge-kuuli-, k.-miini- ja granaadipildujate juhid peawad kõige suurema täpipäälsusega uurima wastase tulistamise wõimalusi neile määratud piirkondelt ja kohtelt, tehes kindlaks kauguseb wäljapaistwamate esemeteni ja rajadeni ning wõimalusi tulistada surnud alasid.

578. Pääle selle, r.-kuulipilduja rühma, k.-miini- ja granaadipildujate juhid peawad walima omile riistadelle tagawara kohti, kindlaks tehes ühelt laskekohalt teisele wiiwad, wastase tulest ja silmist kaitstud, teeb.

579. Roodu waru asukoha määrab roodujuht. Enne roodu paiskamist lahingkorda teatab roodujuht omile laskuritele rühma- ja jaojuhtide kaudu: a) teated wastasest ja naabri osadest; b) kuidas tahab tema roodule antud ülesannet teostada; c) roodu lahingkorra üldine suund; d) rühmade jaotus esimesse joonde ja warru ning iga üksiku rühma ülesanne; e) roodule ligiantud tuleriist-liikide ülesandeb; f) lähemate padruni-laarikute asukohad ja sidumiskohad.

Rühma- ja jaojuhid on kohustud kõigile laskuritele seletama roodujuhi korralduſi ja weenduma*) ſelles, et kõigeſt, mis tarwis teha ülesande teostamiſeks, on aruſaadud ja omandud.

580. Kui on täidetud kõik, mis eelmistes §§ ſeletud ja kui wastaſe pääletungimine on ilmſiks tulnud, ſiis hargneb rood lahingkorda ja roodu waru aſub temale näidatud kohale; roodujuhi käſul kaewutakſe maasſe; kaewikud maskeeritakſe, et neid ei oleks näha wastaſe poolt õhuſt ega maalt.

Roodu oſade, r.-kuulipildujate, k.-miini- ja granaadipildujate paiskamine omile kohtele, ſamutigi kaewumine peab ſündima waenlaſelle õhuſt ja maalt nägemata.

581. Roodu kaitswad piilkonnad kutſutakſe wastaſe pääletungi korral ära. Paigale jääwad tiib- ja ſeljataguſe piilurid, kui nad wälja-ſaadetud olid.

Roodujuht korraldab lahingwälja waatluſt waatlejate abil. Kogu järgnewa tegewuſe kestes peab roodujuht ſidet oma bataljoni juhiga ja naabritega.

582. Laskurite tihedus ei ole mitte üheſugune kogu tulejoonel ja on tingitud lahingolukorraſt ning wastaſe tulistamiſe wõimalusteſt.

583. Kui pääle kõigi ettewalmistus-tööde ja kaewumiſe lõpetamiſt waenlaſe pääletung ilmſiks tulnud ei ole, ſiis jäetakſe tulejoone tähtſamaile kohtele tunnimeheb, rühmad aga paigutakſe oma piirkondesſe warjatult wastaſe ſilmiſt õhuſt.

584. Kaitsja peab alguſeſt pääle tugewat tulejõudu arendama; ſeepäraſt, kui teiste roodude paigutamiſega on tiiwad tagatud, wõib rood olla ka ilma waruta; kuid tiiwapäälſel piirkonnal aſuwas roodus, eriti kui bataljoni waru kaugel tiiwaſt, on ſoowitaw jätta roodu warru wähemalt üks rühm.

585. Kaitſel tuleawamine ſuuremailt kaugustelt wõib enneaegu ilmutada kaitsja tulejõudude olemiſt ja aſetuſt; ſeepäraſt lubatakſe tuleawamiſt ſuuremate kauguste pääle ainult kaſulikkude märkide tulistamiſeks.

Wastaſe pääletungil tegeliku tule piirkonnas waja tähelpanu pöörata ſelle pääle, et, tulistades teda, ſaaks tuli ühtlaſi tähtſate märkide ja edukalt edaſiliikuwate wastaſe oſade pääle koondud, ſamutigi eſemete, rajade ja lageduste pihta, millel koguneb wastaſe jalgwägi.

*) Weenduma — убѣдиться.

Roodu üleminek kaitſelt pääletungile.

586. Rood aſub kaitſelt pääletungile, kui wastane tulega kõwasti löödud, eht kui on märgata ſegaduſt temas.

587. Roodu üleminek kaitſelt pääletungile ſünnib kas wanema juhi käſul, eht roodujuhi algatuſel, kui tekkind olukorra tõttu ſee pääletung töötab edu, näituſeks, kui wastane on wapustud ja pääletungi jatkata ei ſuuda; eht naabri oſade toetamiſeks ja wäljapääſtmiſeks.

Omal algatuſel pääletungile aſudes, teatab roodujuht ſelleſt naabri oſadelle ja bataljoni juhile.

588. Roodu pääletungile üleminekuks olgu ſelge tegewuſe eesmärk ülesſäetud.

589. Pääletungijaid tormitades peab rood waldama kohalikud eſemed, mis wastaſe wõimuſes ning temale tugikuteks on, ja neid „küüntega oma käes pidama".

Roodu pääletungi hoogu peawad naabri oſad toetama, ootamata eriliſt käsku ſelleks wanemalt juhilt.

590. Kui wastaſe eduka tegewuſe tõttu roodul ei õnnesta üleminek pääletungile, ſiis peab ta wastaſt tulistama kuuli-, k.-miini-, granaadi-pildujate ja püſſi tulega, lähemail kaugustel pilduma teda käſigranaatega ja, lõpuni kaſutades tuld, täägilöögiks ülestõusma ſel ſilmapilgul, kui ründaja wastane tääkidega kallale tormab.

591. Täägilöögi edu tuleb arenbada löödud wastaſe ajawiitmata tagaajamiſega kuuli-, k.-miini-, granaadipildujate ja püſſi tule abil ning, olukorraſt ja ülesandeſt tingitult, ka otſekoheſe tagaajamiſega.

Roodu tegewus kohtſõja olukorras.

592. Roodujuhi kohuſed roodu piirkonnas kohtſõjas on ſiſuliſelt ſamaſuguſed, kui rühmajuhi omad rühma piirkonnas (w. § § 426—432).

593. Pääletungimiſeks ſuuremate ülſuste koosſeiſus, ſuuremate ettewõtete teostamiſeks, antakſe roodule kõige ülfikasjaliſemad ja piſiasju ſiſaldawad ſeletuſed. Roodu tegutſemiſe wiiſid ja taktiliſed wormid omalt waimult ſellaſeil*) pääletungel on ſarnaſed wormele, mis antud liikuwſõja tegewuſeks.

Näpunäiteid luureks, päraſt antud ülesande täitmiſt, peab antama aegſasti.

Wähemaid ettewõtteid, mis ei waja ſügawat fiſſemurret wastaſe ſeiſukohta, antakſe ülfikuile roodudelle iſeſeiswaks täitmiſeks.

*) Sellaſed — niiſuguſed.

594. Roodu jõudude jaotust sellaste ettewõtete teostamiseks tingib ülesanne, ja see jaotus oleneb waldamiseks määratud wastase kindlustud joone piirkonna jõust, suurusest ja teistest iseäraldusest. Rühmade asetamine kõrwuti on otstarbekohane, et juba alguses pääle hoiduda roodu osade segimineku halbadest tagajärgedest.

Iga üksiku ülesande teostamiseks peab määratama erirühm. Rühmade arw ja nende wõitlusjõu tugewus on tingitud ülesandest ning roodujuhil tuleb neid moodustada igal eri juhtumisel. Üks osa roodust, olgugi ainult mõned jaod, warustub „lähedamaa wõitluse" riistega, peab igaks juhtumiseks jääma warru, roodujuhi ohjesse.

595. Rood omab paremaist ja kohaseist meestest moodustud lõõkjagudes eeswõitlejaid. Neid juhitakse kohtele, kus wastase tugewat wastupanu aimatakse. Miini-, granaadi- ja kuulipildujais leiab rood tugewa ja mõjuwa toetuse sääl, kus suurtükitule ettewalmistus kawatsetud pole.

596. Kas pääletung sünnib ainult kaewikuis ehk üle lahtise wälja teineteisele järgnewatena wäikestena osadena õredamais ehk tihedamais joontes, see on tingitud pääle maastiku olude weel wastase seisukorrast ja pääletungija lähtekohast omadustest. Nii siis lõõkosade pääletungi worm saapide päädest on teistsugune, kui wastase seisupaigale rööbastikku jookswaist kaewikuist. Selle tõttu, et esimesele lõõgijoonele tarwiduse järele järgnewad kaewikuid wastasest „puhastajad", „lähedamaa wõitluse" riistade ja side- abinõude meeskonnad oma riistega ning abinõudega, ehitusmaterjaali kandjad j. n. e. — omab pääletung teineteisele wäikeste wahedega järgnewa lainete wormi. Otstarbekohane on wõimalikult üheaegne kõigi lainete edasitormamine selleks, et wastane oma tulega ei suudaks esijoont toetusest ära jaotada. Lainete jaotus sügawusse peab sündima juba wastase kaewikute wõrgus.

Lainete jaotus, ülessäädmine ja wäljatormamine nõuab hoolsat ettewalmistust ja harjutust, osawõtjaid mehi peab kehaliselt dressеerima jooksus.

Suunaks osadelle selles ettewõttes on igale osale ülessäetud eesmärk, mis täpipäälselt tähendakse ja mis igale üksikulle mehele peab teada olema; siit järgneb, et ei nõuta osade joondumist rinnetpidi — iga osa peab pööramata oma eesmärgile läbilööma. Läbitormatud kaewikute „puhastamine" on järgnewate lainete ülesanne. Ülessäetud eesmärgist kaugemalle edasi lähewad ainult luurajad.

597. Tarwiduse korral antakse kaasa kaewureid pikendud ehk koondud lõhkeainete laengutega tõkete purustamiseks, läbikäikude loomiseks neisse sääl, kus suurtükituli ei ole suutnud seda teha; põletistorudega wastase wäljasuitsetamiseks peidikuist ja kindluskoopaist; tulepildujatega pääletungimiseks kaitsemajadelle, kuulipildujate pesadelle; kiirelt ülessäetawate sildadega jne. Kaewureid tuleb harjutada ründama ühes jalgwäega.

Pääletungi edu saawutamise põhitingimiseks on wastaselt ärawõtmiseks kawatsetud positsiooni osa hoolas ja täpipäälne luure positsiooni kaartide ja õhuluurajate üleswõtete abil. Luure andmete põhjal, joonistuste ja käskude abil tehakse igale roodule lindlaks teed ja eesmärgid. Roodu tuleb rünnakuks harjutada wastase positsiooni täpipäälse koopia pääle (wastase kaewikuid wõib äramärkida sahaga), wõttes arwesse kõiki jalgwäe waatlus-orgaanide andmeid kuulipildujate pesadest, kaewik-suurtükkide asupaikest, „komando kohtest" jne. Selle juures on ülitähtsad panoraam-krokiid.

598. Wastase pääletungi tagasilöömiseks määratud osad peawad taktiliselt õieti paigutud olema, s. o. nii, et igal silmapilgul aega kaotamata oleks neil wõimalik ilmuda kohtele, mis läbimurdmise mõttes kardetawad. Kui waenlane on roodu seisukohta sissemurdnud, siis on roodujuhi püha kohus, käsku ootamata, kiiret wastulööki anda, wõimalikult tiiwalt, et, wangisid wõttes, endist seisukorda jalule sääda. Niisama peab talitama, kui läbimurre on naabri roodus sündinud.

599. Teadaandeb. Kõigi wõitlusjõudude ja -abinõude kooskõlaline tegewus pääletungil ja kaitsel on tagatud, kui kõik alluwad juhib, eriti roodujuhib, oma tähtsaks ülesandeks peawad bataljoni- ja teisi kõrgemaid juhte katkestamata teadaannete abil pidada sündmustiku teadmises. Kõigist juhtumistest nii omas kui naabri piirkonnas peab teadustama, tähtsaist — kasutades mitmeid üleandmise abinõusid (näituseks, teatekoera bataljoni juhile, kirjatuwi polgu ehk brigaadi staapi). Ka teadaanne, et alluwas piirkonnas muutusi ei ole, wõib kõrgemalle juhatuse astmele tähtis olla. Kõrgemad juhid wõiwad aidata siis, kui alluwad, korralikuks teadaandmiseks kaswatud, õigelt ja otstarbekohaselt kasutawad kõiki nende käsutuses olewaid üleandmise abinõusid. Tarwilik teadaandmise wõimalus peab alalhoitama ka kõige raskema tule all.

Juhatused nooremaile riwijuhtidelle roodu piirkonna sissewõtmisel (wahetusel) kohtsõja tingimustes.

600. Kui roodujuhil on waremalt teada piirkond, mida wahetada tuleb, on tema kohustud mitte hiljem kui eelmisel päewal läbikäima temale antaw piirkond, kohtama oma eelkäijat ja temalt saama kõik juhatused ja seletused, mis wõiwad kergendada eelseiswa ülesande täitmist: oma piirkonda eduga kaitsta, kõige wähemat laskurite arwu esijoonde asetades, siiski nii, et wõiks kindel olla piirkonna wastupidawusse ilma bataljoni warudeta.

601. Roodujuht, minnes ühes rooduga sissewõtma temale määratud positsiooni piirkonda, on kohustud:

A) Enne wahetust:

1) määrama roobust toimkonna: a) tunnimehi (waatlejaid) igas rühmas, b) wäljawahtkonnad ja piilkonnad nende kontroleerimiseks, c) sidepiilurid ja d) salasid. Seda tuleb teha enne wäljaminekut;

2) teatama läbilaskesõnad ja wastuhüüde sõnad kellele waja.

B) Kohale jõudes.

1) Täiesti ametlikult esitlema end (nimetades oma augraabi, wäeosa ja nime) neile ohwitseridelle, keda ta peab wahetama. Sama peawad tegema rühma alam-ohwitserid ja wäljawahtkondade ülemad isikute suhtes, keda nad wahetawad.

2) Wahetetawalt roobujuhilt wastu wõtma kõik teated wastaseest, tema kauguseest, tegutwiisideest, samutigi kaugusteest lähemate kohalikkude esemeteni ja rajadeni.

3) Igal wahetetawa osa juhil, algades rühmajuhist, peab olema oma piirkonna suuremaasstaabiline krokii, millel ütsikasjaliselt märgitud esimese kui ka teise joone kaewikute asetus, jooksukraawid j. n. e. Iga juht annab krokii oma järeltulijalle; on soowitaw, et teisel küljel oleks üleskirjutud, mida waja parandada ja täiendada positsiooni piirkonnas. Koidu tulles peab kõige hoolsamalt krokii maastikul läbiuuritama ja uus juht peab ülewõetud piirkonda hindama: taktilises ning inseneri asjanduse suhtes, et selgitada piirkonna nõrke külgi, selleks tarwilikke täiendusi a nõutawa töö järjekorda.

4) Wõttes oma juhatuse alla positsiooni piirkonna — järelkuulama: kas roobu piirkonnas on suurtükiwäe waatepunkte, kas selles on suurtükiwäelane waatlejaks ja misugune side suurtükiwäega, et oleks wõimalik selle juhti õigel ajal orienteerida olukorras ja et juhtumisel, kui saadakse käsk roobu ärawiimiseks — paigal püsida kuni batareide äraminekuni.

5) Tingimata selgusselle jõudma, kas on sidet naabritega, kuidas see korraldub, kui kindel ning usaldetaw, ja mitte enne selle sideme katkestamist lubada, kui oma side loobud.

6) Joogiwee, kui ka gaasimaskede niisutamiseks tarwiliku wee alatist wajadust silmas pidades — tutwustuma joogiwee saamise kohtega ja sellega, kas kaewikuis on küllaline arw wee alalhoidmise anumaid.

7) Mitte unustada ülewõtmast positsioonile kuuluw warandus, nimelt: laskekilbid, mullakotid, käsigranaadid, walgustusraketid, okastraadi tagawara, puumaterjaal ja alalise sideme sisseseäd. Nende kohta säeb positsiooni üleandja kokku nimekirja, näidates ära nende hoiu-kohti.

8) Järelkuulama, kas on kindluskoobas*) haawatute jaoks, kus selle asukoht; kas on wäljakäigukohti ja kuidas neid korras peetakse.

*) Kindluskoobas — blindaaž.

9) Koidu tulles tingimata tutwunema eelolewa maastikuga ja järelwaatama kauguſed kohalikkude eſemeteni ning rajadeni.

10) Kindlaks tegema, miſſugune waatlejate ja tunnimeeste toimkond on tarwilik waenlaſe walwamiſeks rindel ja tiibadel ja kas niiſugune tegelikult olemas.

11) Päraſt wahetuſt rewideerima, kas kõik laskurid teawad omi kohti, millele nad peawad aſuma liinile wäljakutſe korral, et ei oleks üleliigſet kärſituſt, jooſu ja kiſa.

12) Kui piirkonnas on raske-kuulipildujad, miini-, pommi-, tulepildujad ja kaewikſuurtükid — ſelguſelle jõudma, kui hästi nad warjatud, kui ſuured nende laskeſektorid, kas on neil tagawara peſaſid ja peidukohti korraks, kui wastane tulistamiſt ſuurtükkega ette wõtab, ja kas nende tuleriiſtlikkide toimkonnad on tuttawad tagawara peſadega ja peidukohtega, ſamuti neile wiiwate jooſukraawega. Silmaspidades nende tuleriiſtlikkide toimkonna piiratud arwu ja wõimalikke kaotuſi nende hulgas lahingu ajal, määrama lähema jao roobuſt nende kaitſeks, ſiſendades ſelle jao laskuritele, et nad peawad igal juhtumiſel pääſtma neid wastaſe kätte langemiſeſt, tagaſimineku korral.

13) Juhtima tähelpanu ſeiſupaiga puuduste pääle, teatama nendeſt bataljoni juhile ja iſe wõimaluſt mööda nende parandamiſele aſuma.

14) Tutwunema paremal ja waſakul pool aſuwate lähemate roodude piirkondega, kindluſelle jõudmiſeks, kas on tarwilikku tule ühenduſt ja millega ning kuidas ſaab naabrit abiſtada wastaſe kallaletungimiſe puhul; pääle ſelle järelkaaluma juhtumiſe, kui naabri piirkond ſaaks läbimurtud ja kaitſepiirkonda ähwardab piiramine.

15) Tutwunema wahetetawa roobujuhi poolt kokkuſäetud wastaſe pääletungi tagaſilõõmiſe kawaga. Seda eesmärki jälgides püütagu ſeiſupaiga ſiſſewõtmiſel ſoetada wõimalikult ſuurem waru, hoides teda niiſuguſel kauguſel, et ta wastaſe ootamata rünnaku korral õigeks ajaks appi jõuaks. Piirkonna ſiſſewõtmiſel jaotama laskurid wastawalt piirkonna oſade tähtſuſelle ja kauguſelle wastaſeſt.

16) Rewideerima roodu ja kaewiku korrapidajat oma eriliſte kohuſtuſte teadmiſes.

17) Kui kõik, mis eelpool mainitud, on lõpetud ja mingil tingimiſel mitte hiljem kui 24 tundi päraſt wahetuſt, eſitama bataljoni juhile ſaadud krokii koopia ehk iſe kokkuſäetud krokii, mille koopia tuleb omale jätta, ning tutwuſtama ſellega üksikasjalikult kõiki roodu ohwitſere ja alamohwitſere.

Kõigiſt ülal loeteldud reegliteſt kinnipidamine, mis on ainult lihtſa korralikkuſe ja tähelpanelikkuſe järeldus, peab ſaama lihtſaks harjumuſeks, mis wõib hoida paljuiſt, sõja ajal wäga järeldusrikkaiſt üllatusteſt. Kui rinnetel on wäljakujunend oma üleandmiſe ja wastuwõtmiſe kord, siis ſeda mitte rikkuda, waid ainult täiendada ſiin eſitetud juhatustega.

Paremaks meelespidamiseks olgu kaasas kõige siin loeteldud juhatuste järgmine konspekt, et unustamist ei juhtuks.

Enne wahetust.

1) Wälsjawahtkondade ja piilurite toimkond.
2) Läbilaskesõna ja wastuhüüde sõna.

Üleandmise ja wastuwõtmise kord.

1) Teineteisele esitelemine.
2) Teated wastaseşt.
3) Seisupaiga krokii ja selle kindlustuste skeem.
4) Side suurtükiwäega.
5) Side naabritega.
6) Weeanumad.
7) Seisupaiga tarbeasjad.
8) Haawatute kindluskoobas.

Iseliik luure koidu ajal.

1) Eesolew maastik ja kauguşed.
2) Waatleja ja tunnimehed.
3) Meeskonna wäljakutse kord tulejoonele.
4) Eri abituleriistliikide paigunemine, kaitse ning side nendega.
5) Piirkonna seisukord inseneri-asjanduse suhtes.
6) Parem- ja wasakpoolsed naabrid ja tiibade kaitse abinõud.
7) Wastase rünnaku tagasilõögi kawa. Waru.
8) Naabrite abistamise kawa.
9) Tänkide pääletungi tagasilöömise kawa.
10) Wastase lahinglendmasinate wastu wõitlemise kawa.
11) Positsiooni krokii koopia bataljoni juhile.

Wäikeste retkide*) korraldamine kohtsõja oludes.

602. Kohtsõjas esineb sageli tarwidus wallata ühte ehk teist wähemat kaewikute piirkonda ehk kohalikku eset, mis wastase wõimuses, näituseks waatekohta, flankeeriwat astet, walitsewat kõrgustikku j. n. e., mille jätmine wastase kätte ei ole soowitaw ehk mille omamine annab suuri paremusi pääletungil ning kaitsel, ja seepärast on selle waldamine tarwilik meie rinde joone parandamiseks.

*) Märkus: Retk — otsimine, reis, ekspeditsioon (Wene поиск).

Niisugustel juhtumistel pannakse toime nõnda nimetud wäike retk.

603. Wäikseid retkeid wõetakse ette ka perioodiliselt wangide wõtmiseks, et järelproowida wastaste jõudude paigunemist, eriti siis, kui on teated ümberpaigutusest wastase pool. *)

604. Ülesandest (kohaliku eseme waldamine ehk wangide wõtmine) olenewalt wõiwad retke teostamise wiisid mitmesuguseid olla; kuid ühel kui teisel juhtumisel oleneb tegewuse edu suurel määral retke ettewalmistuste hoolsusest ja läbiwiimise otsustawusest.

605. Kawatsetawa retke ettewalmistus koosneb:

a) esialgsest hoolsast luurest;

b) retke kawa wäljatöötamisest ja hoolsast läbimõtlemisest kuni kõigi pisiasjadeni;

c) retkeks määratud jõudude ja abinõude wastawusest ülessäetud eesmärgile;

d) laskurite esialgsest näitlikust wäljaõpetamisest;

e) retke teostamiseks soodsa aja walikust (tegewuse ätilisus);

f) abinõude tarwitusele wõtmisest edu kasutamiseks;

g) abinõude tarwitusele wõtmisest ebaedu korraks.

a) Luure.

606. Luure peab andma kõik andmed rünnaku koha, suuna ja aja waliku's ning jõudude ja abinõude jaotuseks.

Rünnaku koha ja suuna walikul peab püütama wastase kaewikute süsteemist niisugust piirkonda wallata, mida wastane wõimalikult wähemal mõõdul suudaks flankeerima tule alla wõtta ja mida oleks wõimalik kergesti oma kaewikute süsteemiga siduda.

Selleks peab ta selgeks tegema:

1) Waldamiseks määratud wastase kaewiku ehk kohaliku eseme nõrgad kohad, s. o. kohad, mida wastasel kõige wähem wõimalik tulistada; kui tugewad wastase jõud neid kaitsewad; kuuli-, miini-, pommi-, ja tulepildujate ning kaewikfuurtükkide olemasolu ehk puudumine, traattõkke ridade arw ja nendes olewad läbikäigud, wiimaste arw ja sulgumise wiisid j. n. e.

---

*) Lääne rindel nii liitlased kui sakslased panid toime retkeid, kui kasulikke abinõusid osade lahingu wäärtuse tõstmiseks, nimelt kui retke teostamise soow alamalt poolt ülespoole sihitud oli, s. o. osade poolt juhatuse poole, olgugi et mõnikord retke teostamisel laskemoona äratarwitamine ja kaotused ei olnud kooskõlas saawutud eduga.

Narwa linna kaitsel jaanuari ja weebruari kuul 1919. a. tarwitasin minagi retkeid äsja moodustud roodude waimliseks kokkuliitmiseks, mille tagajärjeks oli nelja nädala jooksul — pääle informatsioonі andmete, mis wõimaldasid edukat kaitsmist ja sundisid waenlast alati pingul olema — weel üle 400 wangi ning 10 kuulipildujat.

2) Walwe- ja waatlusteenistuse kord wastase juures päewal ja öösel, wahetuse aeg, waatekohtade, wahtkondade, piilkondade ja salade kohad, nende jõud, järjekorraline wahetuse teed ja wahetuse aeg jne.

3) Wastase waatluse ja tule eest kõige ohutumad teed retke teostamiseks.

4) Lähtekohad liikumise algamiseks tähendud eesmärgile.

607. Kõiki neid teateid wõib saada ainult katkematu, kestwa (mõnikord mitu päewa ja ööd järjestikku) hoolsa, süstemaatilise ja warjatud luure abil wastasele lähedailt kaugustelt ja wõimalikult mitmest seisukoha punktist; luure ajal peab kallaletungiks määratud piirkonna (kaewik, kohalik ese) täpipäälselt tundmaõppima ja suure-maasstaabilisele — 100—50 sülda tollis — krokiile kandma.

608. Luuret peawad pidama tingimata kõik ohwitserid eelseiswa retke juhatajaga eesotsas ja wõimalust mööda ka kõik alam-ohwitserid ning kapralid; kõik laskurid peawad kindlasti tundmaõppima ja hästi teadma eelolewat tegewuseks määratud maastikku, et kergesti osata orienteerida sellel igasuguseis oludes, ka pimedas.

609. Krokii luukereks wõib olla lendmasinalt wõetud päewapildistus, mida ülekantakse suure-maasstaabilisele plaanile ja täiendakse maaluure abil.

b) Tegewuse plaan.

610. Tegewuse plaan peab wäljatöötetama tingimata retke juhi osawõtmisel ja läbimõeldama üksikasjaliselt kuni wiimse pisiasjani, nii et oleks wõimalust mööda ettenähtud, ette aimatud ja tarwitusele wõetud abinõud wõimalikkude waenlase tegewuste ja üllatuste wastu retke teostamisel.

611. Kawas olgu ettenähtud:

1) Retke teostamiseks tarwilikkude jõudude ja abinõude jaotus, nende korraldus ja õpetus (nii suurtükiwäe abistusel, kui ka ilma selleta).

2) Nende õigeaegne ja wastasele nägemata nihkumine lähtekohale pääletungiks, liikumise- ja kaitsekord.

3) Kõige soodsam aeg kallaletungiks.

4) Tegewuse ja kallaletungi kord, ülesannete jaotus kõigile kuni wiimse laskurini (kirjalik ehk suusõnaline käsk, juhatus, näpunäide, kuid kõige kohasem retke teostamiseks tarwilikke korraldusi teha skeemide ja tabelite näol), s. o. tegewuse wiisid lähenemisel kallaletungi kohale, kallaletungil ja pärast retke eesmärgi saawutamist.

5) Tegewuse käigu ja tagajärgede teadustamise, omawahelise side wiisid ja wõtted, s. o. wastawate leppemärkide ja signaalide wäljatöötamine ning side pidamise wiisid tahapoole jäänud osadega ja teadaandmiste kord.

6) Tegewuse kord edu ehk ebaedu korral, s. o. abinõud wallatu kindlustamiseks ja wõetud wangide, wõidumärkide ning warustuse ärawiimiseks; haawatute wäljatoomine j. n. e.

7) Tagasitulek pärast retke teostamist, kui wallatud piirkonnas kindlustumine ei ole kasulik, ehk tagasitulek nurjamineku korral (liikumise suund, taganewate osade toetamine suurtüki ja miinipildujate tulega wõi waru wastulöögiga).

c) Jõud ja abinõud.

612. Kogemused näitawad et retkide toimepanemisel edu oleneb pääasjalikult kallaletungi äkilisusest ja ootamatusest, ja wähem retkeks määratud jõudude ja abinõude arwust; ümberpöördult, ootamatust ja äkilisust saawutakse kergemini wäikeste jõudega; mõõduandew on siin retkeks määratud osade waimline wäärtus.

Igatahes peab retkeks määratud jõude ja abinõusid normeerima wastawalt ülesandele, maastiku oludelle, wastase jõudele, oodatawalle wastupanule, takistustele, mida wõib kohata retke teostamisel, wajadusele, et saawutud edu tuleb kasutada wallatud piirkonna, kaewiku ehk kohaliku eseme kindlustamise ja käespidamise mõttes.

613. Kui aga on antud teatud jõud ja abinõud, siis tuleb ettekujutada, kuidas neid otstarbekohasemalt kasutada ülesande edukaks täitmiseks ja milliseid abinõusid waja tarwitusele wõtta, et täita jõudude ja abinõude puudust, kui retke lähemad teostajad seda tarwilikuks tunnistawad.

614. Kohalikkude esemete ja kaewikute waldamiseks tuleb määrata osad, mis omalt jõult on küllalt wõimsad, et neid käespidada kuni tugewa kindlustamiseni.

Olenewalt tingimustest, mis näidatud § 612, määratakse sellaste wäikeste operatsioonide tarwis harilikult jõud jalgwäe roodust kuni bataljonini ühes abi-tuleriistliikega, side-abinõudega ja töö-meeskondega.

615. Et wallatut kindlustada, tuleb jalgwäe osadelle kaasa anda r.-kuulipildujad ja k.-miinipildujad, et nende abil nurja ajada wastase katseid haarata tiiwalt sissemurdnud osasid.

616. Sama eesmärgiga, et käespidada wallatut, tuleb warakult end tagada suurtükkide, miini- ja granaadipildujate toetusega selleks juhtumiseks, kui wastane püüaks wastulöögiga tagasiwõita kaotetut; seda saawutakse kiire ja ustawa side loomisega ja suurtükiwäe waatlejate määramisega löökuritele kaasa.

617. Et kohaliku eseme waldamisel wastast peidikuist ja kindluskoopaist wäljalüüa, samutigi wastulöökide tagasitõrjumiseks, peawad retkelle määratud osad warustud olema käsigranaatega, tulepildujatega ja püstolitega; wallatud koha kindlustamiseks tuleb hoolitseda, et õigel ajal saaks ligitoodud harkjalad*), okastraadi siilid, kilbid, mullakotid j. n. e.

*) Harkjalg — рогатка.

618. Et wastane ei saaks meid wallatud kohalikust esemest ehk kaewikust wäljalüüa suurtükitulega, on waja, et löökuritele järgnewad töö=meeskonnad oleks warustud suurte labidate ja mullakottidega wastase kaewiku ehk kohaliku eseme kiireks otstarwestamiseks;**) sel juhtumisel on ka kasulik kaasa wõtta teatud arw instruktor=kaewureid.

619. Talwel, lumisel ajal, liikumise paremaks warjamiseks tuleb kasutada päälmiste riiete pääle tõmmatud walgeid kitleid; teistel aastaaegil — kohaseid ja käepärast olewaid maske.

620. Wangide wõtmiseks määratakse wäikesed salgad ohwitseri juhatusel, äärmisel juhtumisel ka aruka ja julge alamohwitseri juhatusel. Üldse määratakse selleks ülesandeks harwa rohkem kui rood.

d) Õpetamine.

621. Retkeks määratud laskurid peawad enne õpetud olema selleks, mida neil teostada tuleb.

Õpetus tuleb toimetada näitlikult kohalikkel esemeil, mis sarnased waldamiseks määratud esemeile, ja maastiku oludes, mis wõimalikult ühesugused neile, milles tuleb tegutseda.

622. Kui seisab ees mäe (künka) waldamine, ehk tegewus sellel, siis tuleb enne retke teostamist läbiteha mõned näitlikud mäe tormitamised ning lähenemise wiisid sellele, et harjutada laskurites wilumust mäkke ülesse ja alla jooksmises j. n. e.; kui oletakse tegewust metsas, siis tuleb harjutada metsa piirkonnas; kui seisab ees jõest üleminek — tuleb õpetada tegewust ületamisel j. n. e.

623. Mida parem on laskurid õpetud, mida enam kogenud nooremad juhid, seda kergem on nendega tegutseda ja neid juhtida retkel, ja seepärast ei pea õpetamisel isegi pisiasjade wastu hoolimata olema, meeles pidades, et süstemaatilise õpetamisega töötakse wälja wilumus, mille asemelle sagedasti lahingu üllatustes midagi panna ei ole.

e) Aeg retke toimepanemiseks. Tegewuse äkilisus.

624. Nagu § 612 öeldud, tuginеb retke edukas täitmine suuremal määral kallaletungi äkilisusel ja ootamatusel. Seepärast tuleb retke teostamisel tarwituse wõtta kõik abinõud, et selle ettewalmistusi täielikus saladuses hoida, ning walida teostamiseks niisugune aeg, mil wastane seda kõige wähem ootab ja ei ole walmistud wastuwõtteks, wõi olud, mil ta ei saa waadelda kallaletungija liikumisi ja tegewusi.

625. Kõige soodsam on retke teostada weidi enne hämara tulekut, nii et löökuritele jääks tunni osa aega enne pimeda tulekut orienteerimiseks, wallatud koha ehk eseme otstarwestamiseks ja tõkketule korraldamiseks.

**) Otstarwestama — otstarbekohaseks tegema, приспособить.

Mida rohkem jääb pääle löögi önnestamist walget aega, seda enam leiab waenlane wõimalusi häwitustuld wallatud koha pääle suunida. Päraft löögi önnestamist on õige kasulik wastase batarei asupaikade pihta anda kõwa mürgigaasi tuld. Enne retke algamist ei ole gaasitule andmine soowitaw, sest see äratab wastase tähelpanu. Retkele järgnew pime ööaeg wõimaldab päälegi weel wallatud koha kindlustamiseks suuremaid jõude juurde tõmmata, kuid neid on koidu ajal tarwis tagasi tuua kaotuste ärahoidmiseks.

626. Äkilisuse ja ootamatuse printsiibi elluwiimiseks on tarwis kõigi abinõudega hoiduda igasugusest shabloonist ning ühesuguste kallaletungi wiisides tarwitamisest ühel ja samal kohal. Igasugused ebaettewõtted (tulipildujate ilmutamine, miinide õhkimine*), miinipildujaist mitmes kohas lühikeste tulelöökide andmine mitmes suunas) wõiwad waenlast eksiteele wiia. Kui retke ettewalmistakse suurtükitulega, siis äkilisuse ja ootamatuse printsiibi elluwiimiseks tuleb ettewalmistuse tuleandmises peatusi teha, ätki hakata tõkketuld andma ja siis järsult teda waenlase sügawusse ülewiia, tule kiirust tõsta kõige kõrgema kättesaadawa tipuni, kõige selle pääle saab wastane tingimata omalt poolt tõkketule andmisega kwitteerima. Sel wiisil wastast narrides, püüda temale märkamata ettewalmistuse tööd teha, ja temale märkamata tule kiirust tõstes, algada retke teostamist, walseerides tormawate löökurite ees. Löökurid peawad mürskide tukkumise kannul järgnema, alguses joon joone järele ilma waheta ja juba liikumisel kauguse sissewõttes nii, kuidas see ettenähtud § 528.

Retke ettewalmistusel tulega tuleb täpipäält läbimõelda, missuguseid märke peawad tabama kerged suurtükid ja haubitsad, missuguseid rasked haubitsad ning missuguseid miinipildujad.

Ettewalmistust tulega peab niiwiisi korraldama wastasele märkamata eelduwa luurega ja batareide kajutamisega, et ka halbades waatlemise oludes tule ettewalmistus saaks kawakindlalt läbiwiidud ja töötaks nagu kella mehanism.

Wastase suurtükke peab mahasurutama juba enne retke algamist, pääle selle peab wõetama wastase warude liikumise teid, flankeeriwaid ehitusi ja astmeid, miini- ja kuulipildujate pesi suurtükitule alla.

Löökosade wiimine lähtekohale sündigu pimeduses.

Läbikäigu kohtade loomine oma traattõkkeis on kõige kohasem sünnitada õhkimisega weidi enne rünnakulle asumist, tarwitades iseäralisi gaasitorusid lõhkeainete laengutega, mis sünnitawad 4—5 meetri laiusi läbikäike.

Pääletungi worm ja osade jaotus peab sündima §§ 594—596 esitud põhimõtete järele. Iga osa peab iseseiswalt talitama. Üldise

*) Õhkima — взорвать, подорвать (мину, препятствіе).

ſuuna pidamine ſeiſab ſelles, et iga oſa püüab temale ülesandega antud eesmärki kätteſaada.

627. On kaſulik waenlaſe pääle langeda järgmiſel ehk wähemalt ühel lähemal ööl päraſt tema wahetuſt, kui wastaſe uued oſad ei ole weel jõudnud tarwilikul määral tutwuneda maastikuga; hoolſal luurel paljude tunnusmärkide järele wõib alati otſustada, kunas ſünnib wahetus wastaſe juures; parem oodata ja retke edaſilükata mõneks päewaks, kui arwata on, et wastaſe juures wahetus tulemas.

f) Abinõud edu kaſutamiſeks.

628. Mingiſuguſe punkti waldamiſel on tarwilik edu kaſutamiſeks pääle § 612 nimetud abinõude weel täiesti luua telefooni ehk muud ſidet kindlustud wõõ päämägedega ja oma lähemate juhtidega; ſelleks peab traati enda järel wedama.

629. Tuleb ettekujutada, kuidas ühendada wallatud koht kindlustud wõõ tuleliiniga jooksukraawide abil; kui abinõude puudusel ehk mõnel teiſel põhjuſel ei ole wõimalik kohe koha waldamiſe järele aſuda jooksukraawide kaewamiſele kogu ulatuſel kuni tule liinini, ſiis peab wähemalt kaewama neid piirkondele, mis iſeäranis wastaſe tule all.

Kraawide kaewamiſel tuleb esmalt äramäärata jookskraawide ſuund ja pikkus, tarwilik tööliste arw, töö järjekord ja algus.

630. Äramärkida, kuidas eſimeſel wõimaluſel piirata wallatud piirkonda traattõketega ja ühendada neid päätõketega.

631. Juhtumiſeks, kui oleks waja toetada kohta wallanud wäeoſi, peab lähemas ja ſelleks kõige ſoodſamas tulejoone piirkonnas hoidma wastulõõgi andmiſeks walmisolewaid waruſid.

632. Kui retke eesmärgiks on ainult wangide wõtmine ja wallatud kohta ei kawatſeta enda käes pidada, ſiis tuleb äratähendada, kes peab wastaſt kinnipidama ja mil wiiſil, niikauaks kuni wangid ja wõidumärgid wiidud ehk wähemalt waruſtuſe aſjad, mille järele wõib äratunda wäeoſa, kuhu wastane kuulub — wiimane ſel juhtumiſel, kui wangide wõtmine ei õnneſtand.

633. Wangide wõtmiſeks waja warakult ja wastawalt jaotada ülesandeb laskurite wahel; eriti tuleb enne määrata wangide wiijad, kaaſawõtta kotid waruſtuſe korjamiſeks, kanderaamid haawatute ärawiimiſeks j. n. e.

Laskurid olgu õpetud ja hästi wilunud kaewikute läbiotſimiſeks, kuid ſeda tuleb toimetada eriti ſelleks määratud laskuritega, et oſa ei kaotaks wastaſe poolt toimepandawa wastulõõgi tagaſitõrjumiſe wõimet.

g) Abinõud ebaedu korral.

634. Kui ei õnneſtand wastaſt ootamata tabada ja tema wõtab pääletungiſat wastu tulega, wõi kui retk on nurjaläind, tuleb wõtta

tarwituſele abinõuſid, et ebaſoodſaks kujunend olukorraſt wäljapääſeda ja tagada oma kindlustud wõõle taandumiſt.

Siin peab taganewaid wägeſid abistama ſuurtükiwägi, kattes teda wastaſe wasturünnakute eeſt tõkketulega, ja lähemad warud peawad walmis olema, et liikuda retkurite wäljapääſtmiſeks.

635. Et nurjamineku korral taanduwad oſad ei kaotaks rahu, tuleb juba enne äratähendada taganemiſe ſuunad, ſamutigi kindlaks teha, kas kõik taanduwad ühes ſuunas ehk on kaſulikum hajuda*) ja taanduda üksikult ning päraſt koguneda omis kaewikuis.

Taandumiſeks tuleb äramärkida läbikäigud omis tõkkeis ja, kui waja, äramärkida (õõſel walge riidega traadil) ja hoiatada naabri oſaſid, et ei juhtuks oma meeste laſkmiſt.

h) Retke teostamine (kallaletung).

636. Retke teostamiſel waja kõwasti kinnipidada ſepitſetud kawaſt. Aktiiſel pääletungil ilma tuleettewalmistuſeta laskurid, jagunedes üksikuisse gruppesſe, lähenewad warjatult wastaſe tõkkeile kallaletungiks määratud kohalt ja püüawad wangistada, aga kui ſee ei õnnesta, ſiis ſurmata eelpiilureid ehk ſalaſid, ſiis wiibimata tormawad warem wäljawaadatud läbikäikesſe, kiskudes eeſt harkjalad, millega läbikäigud ſuletud; murrawad ſisſe kaewikuisſe tuld awamata, püüdes wõimalikult piirduda täägi tegewuſega, et mitte tõmmata enda pääle naabruſes olewate wastaſe oſade tuld.

Ent kui wastane märkas pääletungijaid ja awas tule, ſiis pilluwad nad wastaſt käſigranaatega käigul ja, andmata temale end koguda, murrawad kaewikuisſe.

637. Kui wastaſe tõketes ei ole läbikäike, ehk kui ei ole korda-läinud nende aſukohti kindlaks teha, ſiis tuleb läbikäike murda inſeneriwäe wäljaõpetamiſe juhatuſte järele ja ſiis, kaſutades wastaſe ajutiſt ſegaduſt, tormata tema kaewikuſſe läbi walmistud läbikäikude.

638. Piirkondelt, mis wastaſe läheduſes, wõib häwitada wastaſe tõkked maa-aluſe miini plahwatuſega ſelleks kaewatud miini galleriiſt ja ſiis tormata wastaſe kallale, kes plahwatuſeſt weel toibumata.

639. Tegutſemiſeſt tulega ettewalmistud kallaletungil annab mõiste ſelle „Juhatuſe“ II jagu päätükis „Kõikide ſõjariiſtliikide tegewus pääletungil kohtſõjas.“

Kaewikuisſe ſisſetungitud, tegutſewad juhid ja laskurid kooskõlaliſelt juhatustega, mis antud ſelle „Juhatuſe“ II oſas. Edaspidiſe tegewuſe kord oleneb aſetud eesmärgiſt ja ſugenend**) olukorraſt ja ſeiſab kas wallatud koha kindlustamiſes ehk taandumiſes lähtejoonele. Üks kui teine ſünnib kooskõlaliſelt juhatustega, mis antud ſelle raamatu II jaos.

*) Hajuda — laiali minna.

**) Sugenema — ſündima, tekkima.

Bataljoni tegewus.

Bataljoni päältetung.

640. Bataljonijuht, wanemalt juhilt üldise tegewuse eesmärgi, lahingülesande ja töit andmed wastaseſt ſaand ja kaardi uurimiſega hoolſalt end tegewuse piirkonnaga tutwustand, tutwustab omi roodujuhte tarwilikkude andmetega, korraldab luuret, jatkates seda katkematult kogu tegewuse kestes, loob sidet wanema juhiga. Edaspidisel bataljoni iseseiswal liikumisel korraldab selle kaitset ja wiib bataljoni näidatud suunas riwistetuna maastiku ja luure andmete kohaselt.

641. Silmaspidades § 346 ülesſäetud põhimötteid ja wastasega kokkupuutumise wõimalusi, harutab bataljonijuht oma bataljoni wastawalt maastiku oludele, milles tuleb liikuda, s. o. jaotab bataljoni rinnetpidi ja ſügawusse, et tagada suurimat lahingugwalmis olemist. Harutuse silmapilgu määramiseks on mööduandwad luure ja üldise olukorra andmed; seda tuleb walida nii, et bataljon mingil tingimisel ei satuks koondetuna wastase tule alla ja, teiseſt küljeſt, et mitte enneaegu kõrwaleminna teeſt sel juhtumisel, kui bataljonil on olukorra järele wõimalik liikuda antud suunas mööda teed, et hoida ülearuseſt käimiseſt ja laskurite ning hobuste jõu asjata raiskamiseſt.

642. Bataljoni harutamine liikumiseks kuni tulewõitlusse astumiseni peab ſündima wäljaspool wastase tule mõjukonda, s. o. lahtisel maastikul 5—6 wersta wastaseſt, kinniſel maastikul, wastawalt selle iseäraldustele, lähemal.

Igal juhtumisel peab bataljoni harutamine lahingkorda ſündima nii aegſasti, et roodujuhtidel aega jatkuks omi roode wiia nende tegutſemise kohale ja et nad jõuaks orienteeriba olukorras.

643. Bataljoni peab harutama wõimalikult kaetult, et wastase õhu- ja maa-luurajaile mitte näidata oma jõudude ſuuruſt ja roodude liikumise ſuuna.

644. Bataljoni harutamine liikumiseks kuni tulewõitluse algatuseni ſünnib ſamade tõkete ja piilkondade kaitsel, kes teda enne koondriwis liikumisel kaitsesid; tarbekorral wõib bataljoni harutamise kaitseks ettenihutada r.-kuulipildujate rühmad; pääle harutamiſt liituwad tõkted ja piilkonnad roodu piirkondade koosseisu.

645. Liikumiseks harutud bataljonile määrab bataljonijuht üksikäſuga liikumise ſuuna, ſuuniwa roodu, roodude edaspidise jagunemise rinnetpidi ja ſügawusse, kuulipildujate roodu jaotuse j. n. e.

646. Bataljoni ulatus rinnetpidi ja ſügawusse on tingitud bataljoni asetuseſt naabri wägede suhtes (kas bat. töötab eraldi ehk suurema üksuse koosseisus, wiimasel juhtumisel — kas keskpaigas ehk tiiwal) kokkupõrke kujuſt, milliſt kawatsetakse lahingulle anda (kohtamiselahing, kawa-

kindel pääletung kaitsele asunud wastase pääle j. n. e.), ja maastiku omadusteſt. Aſetſemiſel ſuurema wäeoſa lahtiſel tiiwal on normaalne jaotus ſügawusſe ja kõrwale — aſtmeline aſetus. Aſtmeliſel aſetuſel tahapoole moodunewad aſtmed katawad tiiwa; jaotuſel aſtmeina ettepoole ſaawutakſe haaramiſt. Ühtlaſi peab bataljonijuht jaotama oma jõud lahingu alustamiſeks, ſelle pidamiſeks ja waru moobustamiſeks.

Joonistus 18.

Joonistus a. Joonistus b. (Bat. ſuurema üksuſe keskpaigas). Joonistus c. (Suurema üksuſe tiiwal.)

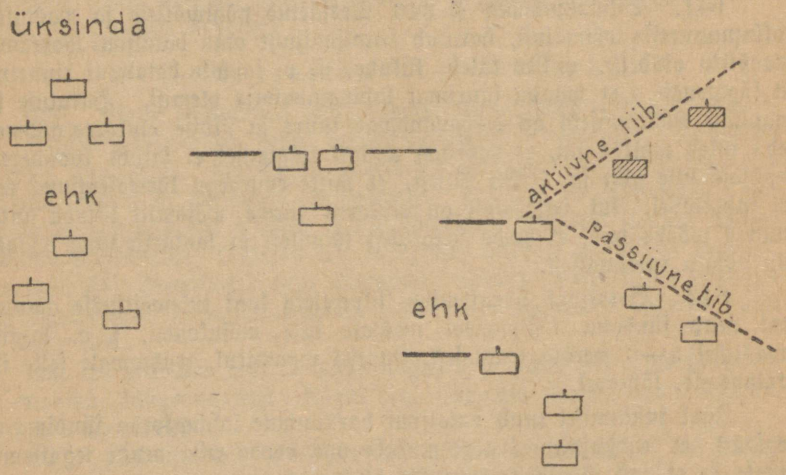

Joonistus a. Iſeſeiswalt, eraldi tegutſew bataljon peab jagunemiſel kujundama*) ſügawuſe, kaitſel — haaramiſe wastu, pääletungi algul olukorra ſelgimattuſe tõttu. (Bataljoni ſeiſukord awangardis ehk eſiſalgas.)

Joonistus b. Bataljon ſuurema üksuſe keskel: kõwa rinne, ſuur tule jõud rindelt, ſügawus wäike, waru ainult eſimeſe joone kõwendamiſeks.

Joonistus c. Küllalt tugew rinne, tugew aſtmeline jaotus ſügawusſe lahtiſe tiiwa poole: wõimalus aſtmetega tahapoole kujundada tugewat paſſiiwſet tiiba ehk aſtmetega ettepoole — aktiiwſet tiiba haaramiſeks.

647. Üldſe tuleb ſilmas pidada, et aſtmeil on ſee paremus, et nad wõimaldawad nägematult wastaſe tiiba haarata ja tema poolt toimepandawalle tiiwa haaramiſele wastu töötada, ſamuti'gi kergendawad

*) Kujundama — tegema, looma, moodustama.

nad lahingkorra ſuuna muutmiſt ja wähendawad warus kaotuſi, mida ſünnitab wastaſe poolt lahingpiirkondade pihta ſihitud tuli.

648. Harutud bataljoni liikumiſt reguleeritakſe ſuuna näitamiſega ſuuniwalle roodule. Maastik ja lahingolukord wõiwad nõuda roodujuhtidelt wahede ja kauguste muutmiſt, mida bataljonijuht näidanud. Roodude liikumiſe wormi waliwad roodujuhid iſeſeiswalt. Lahingu arenemiſega wäheneb ſuuniwa roodu tähtſus, andes aſet lahingu nõuetele.

Lahingut alates, on bataljonijuhi ülesanne — tagada bataljoni kõigi oſade ja ligiantud abituleriiſtliikide kooskõlaliſt tegewuſt ning kindlat ſidet tegewustes naabritega.

649. Iſiklikult waatluſelt ja luurelt ſaadud andmete põhjal ſäeb bataljonijuht kokku tegewuſe kawa ja, kui olukord lubab, ſeletab ſelle enne lahingusſe astumiſt kokkutulnud jalgwäe- ja kuulipilduja roodu juhtidelle, jalgwäge ſaatjate ſuurtükkide ja miinipildujate rühma juhile, teadustades ühes ſellega järgmiſt:

a) teated wastaſeſt;

b) naabriteſt;

c) kuidas kawatſeb bataljonile aſetud ülesannet täita;

d) roodude jaotus lahingpiirkondesſe ja warru, ühtlaſi näidates igale roodule tema eriülesande ja ſuuna;

e) kuulipildujate roodu jaotus ja ülesanded ſelle rühmadelle;

f) ſaatjate ſuurtükkide, k.-miinipildujate rühma ja teiste tuleriiſtliikide jaotus ja eriülesanded igale tuleriiſtliigile*);

g) oma ſuurtükiwäe aſukohad;

h) ſideabinõude jaotus;

i) näitab bat. ſtaabi aſukoha**), ſ. o. koha, kus ta iſe wiibib ja kuhu tuleb teateid ſaata;

---

*) Märkus: Prantſuſe ametliku juhatuſe — „Instruction provisoire sur l'emploi des chars de combat comme engins d'infanterie" — järele antakſe igale jalgwäe bataljonile ligi eelſeiswaks lahinguks üks kergete lahingjõuwankrite (tänkide) „Section", mis koosneb 3 wankriſt ſuurtükkega ja 2 wankriſt kuulipildujatega.

Kuldaurahaga kroonitud kirjatöös, mis käſitab tulewiku ſõja küſimuſi, ſoowitab Inglis ſõjakirjanik järgmiſt jalgwäe bataljoni organiſatſiooni:

„Bataljonis — 4 roodu, nendeſt 2 roodu laskureid, kes automaatpüſſidega warustud, üks tänkide rood 16 tänkiga ja üks r.-kuulipildujate rood".

**) Bataljonijuhi käſutada ſaab tulewiku ſõjas antud ſoomusſidejõuwanker (Prantſusmaal — „Char T. S. F." [Char de télégraphe sans fil], mille pääl ſädetelegraafi andja ja wastuwõtja jaam).

P.-A. Ühisriikides (Army and Navy Journal 4. 12. 20.) juba jaanuariſt 1918. a. tehakſe katſeid warustada tänke ſäde-ſide warustuſega (telegraaf ehk telefoon), mis wõimaldaks ſidet tänkiſt — tänkini, ſtaapidega ning lahinglendmaſinatega.

j) sidumiseкoha asupaik;

k) padrunite kaarikute asupaik.

Reeglipärane on bataljoni juhatamine suusõnaliste käskude abil.

650. Baltaljonijuht korraldab tõkete ja piilkondade abil tiibade ja seljataguse walwet, kui need ei ole kaitstud naabri osade paigunemisega, korraldab sidet wanema juhiga ja loob lahingwälja waatluse.

651. Kuni tulewõitluse alguseni tungiwad roodud pääle, peatamata käies; roodude joondumist ei nõuta; riwid ja maastikule sowelдumine on iseseiswad igas roodus (waata §§ 343—348), kuid nad peawad wastastikust katkematut sidet ja näidatud suuna alalhoidma.

652. Bataljonijuht suunib pääletungil kõiki roode ühistöötamisele bataljonile antud üldise eesmärgi saawutamiseks. Tema peab hoolega tundma õppima maastikku, et selle iseäraldusi ärakasutada bataljoni osade paremaks wastastikuseks kaastöötamiseks.

653. Harutud korrast sünnib jalgwäe paiskamine tulewõitluse pidamiseks, s. o. lahingkorra moodustamine tulejoone, roodu piirkondade warude ja bataljoni waru soetamise teel.

654. Lahingu ajal ei tohi bataljonijuht kaotada silmist esimese joone olukorda ja sidet selle joonega; sidet esimese joonega tuleb pidada jooksurite keti, telefooni ja helkside abil.

Bataljonijuht peab wäsimata hoolitsema sideme loomise ja alalhoidmise eest kõigi käsutuses olewate abinõudega rügemendi juhiga ja suurtükiwäega.

655. Iga lahingpiirkonda määratud rood tungib pääle ja tormitab wastast kooskõlaliselt sellega, mis öeldud §§ 547—584.

Normaalselt on bataljoni rinne läbimurde kohal 750—800 meetrit lai. Selle rinde laiusel määrab bataljonijuht normaalselt bataljoni esimesse joonde kaks ja teise joonde kolmandama roodu waruna ehk „manööwerrooduna".

Esimeses joones olewad roodud on löögi-roodudeks, teises joones olew rood — kas esimese joone kõwendamiseks wõi manöwreerimiseks tiibadel.

656. Sel määral, kuidas olukord selgub, tegewuse eesmärki ja § 519 ülesseatud põhimõtteid arwesse wõttes, määrab bat. juht lõpulikult otfustawa löögi suuna ja asetab bat. waru sellesse suunda.

Bataljoni waru kaugus esimesest jooneşt ja liikumise wiisid siseliselt on tingitud samadest põhimõtteist, mis roodu waru kohta üles seatud (w. §§ 580, 583).

Kui wõib oletada, et naabruses olew bataljon suudab edukamalt edasi tungida, siis on otstarbekohane waru-roodu — manööwer-roodu — aegsasti asetada naabrus-bataljoni piirkonda, nii, et ta liikudes selle sise-

miſe tiiwa taga, tungimiſega oma bataljoni ees olewa wastaſe piirkonna tiiwa pääle hõlbustaks oma bataljoni edaſijõudmiſt. Manööwer=roodu aſetamine naabrus=bataljoni piirkonda peab ſündima ſügawuſeſt ja nii, et ſee manööwer=rood naabrus=bataljoni tegewuſe arenemiſt ſügawuſeſt ei ſegaks.

657. Teiſes joones, warus, liikuwad bataljoni roodud, tingitult maastikuſt ja wastaſe tule tabawuſeſt, püſiwad wõimalikult kauem koondetuna, ehk liiguwad rühma kolonnis, rühm rühmaſt 100 ſammu, mis juures rühmad riwistud rühmajuhi äranägemiſe järele lahingolukorraſt tingitult.

Kui tuleks manöwreerida lahtiſel maastikul tiiwa poole, et wastaſt tiiwalt lüüa, ſiis on kõige kohaſem riwistada rood rühma kolonni, rühm rühmaſt 100 ſammu, rühmad ühes wiirus, ja liikuda nii, et rühma wiirud oleks alati pöördud wastaſe poole tiibadega, ſ. o. rühm=noolriwis. Sel liikumiſel on kõige wähemad kaotuſed. Laskurid, liikudes mees mehe järele, loomulikult wõtawad teatawad waheb, ja nii ſiis, wälja jõudes waſtſele tiiwale, lihtſa pöördega paremalle ehk waſakulle on aheliſ ja ſügaw kord otſekohe loodud. Halbtus, et eſimeſes joones on kaks k.=kuulipilduja jagu, taſutakſe ſelle wormi teiste paremustega täiesti ära, ſeſt miski teine worm ei luba nii kiiresti luua lahingkorda wastaſe tiiwal, muutes ſuuna 90° pääle, (w. joon. nr. 19.) ja mingis teiſes wormis ei ole waru nii kindlais juhi ohjes, kui ſelles *).

658. Bataljonijuht korraldab tule koondamiſt piirkonna pihta, mis läbimurdmiſeks määratud. Wäljaminnes üldiſeſt ülesandeſt, aſetab otſustawa lõõgi andmiſeks ülesandeid roodude lahingpiirkondele, miini=, granaadi= ja kuulipildujaile ja jalgwäge ſaatjatele ſuurtükkidelle.

659. Ülesandeid aſetawaid korraldusi ligiantud abituleriiſtliikidelle, ſ. o. raske= ja kerge=kuulipildujaile, k.=miinipildujaile ja jalgwäge ſaatjatele ſuurtükkidelle, peab bataljonijuht ſedawõrd aegſasti tegema, et nende juhtidelle aega anda laskekohtade luureks ja neile allumate riistade uuele kohale ülewiimiſeks.

---

*) Märkus: 1915. a. Champagne'i lahingus ekslikult waruſt wõõra diwiiſi piirkonda ſuunitud Saksa rood liikus koguna ühes wiirus, mis oli pöördud liikumiſe ſuunas, ſ. o. noolriwis, täitſa ſelgel päewal hääl waatluſel. Jõudes wõõra diwiiſi piirkonda, kus ſelgus ekſitus, tegi lihtſa pöörde paremalle ja mõõdus ſel wiiſil kogu diwiiſi rinde, ſ. o. wastaſe poole oli jälle pöördud ainult wiiru tiib, ja jõudis paigale täitſa roodujuhi ohjes ja tähtſuſeta kaotustega.

20. 9. 17. Poelkappele juures ſakſlaste bataljon, täitſa ſelgel ja walgel ilmal, liikudes riwistetuna oma nelja rooduga, rood roodu järele, iga roodu rühmad noolriwis, ſ. o. wastaſe poole oli kolm rida, misjuures iga rea pikkus wõrdus nelja rühma pikkuſelle—noolriwis, täitſa lahtiſel maastikul, waadeldud 15 wastaſe õhuballoniſt, kõige raskema ſuurtükitule all käis ära 4 km., ſiis tegi lihtſa pöörde waſakulle ja lõi kolm Shoti mäebataljoni, tungides nende kallale tiiwalt. Kaotuſed wastaſe ſuurtükituleſt olid wäheſed; kaotuſed jalgwäe tuleſt hakkaſid tulema, kui bataljon tegi pöörde waſakulle, ſ. o. kui ta oli wastaſe poole pöördud mitte ridadega, waid roodude lainete laia rindega.

(Joonistus nr. 19).

Seletuseks § 657.

Shematiline seletus.

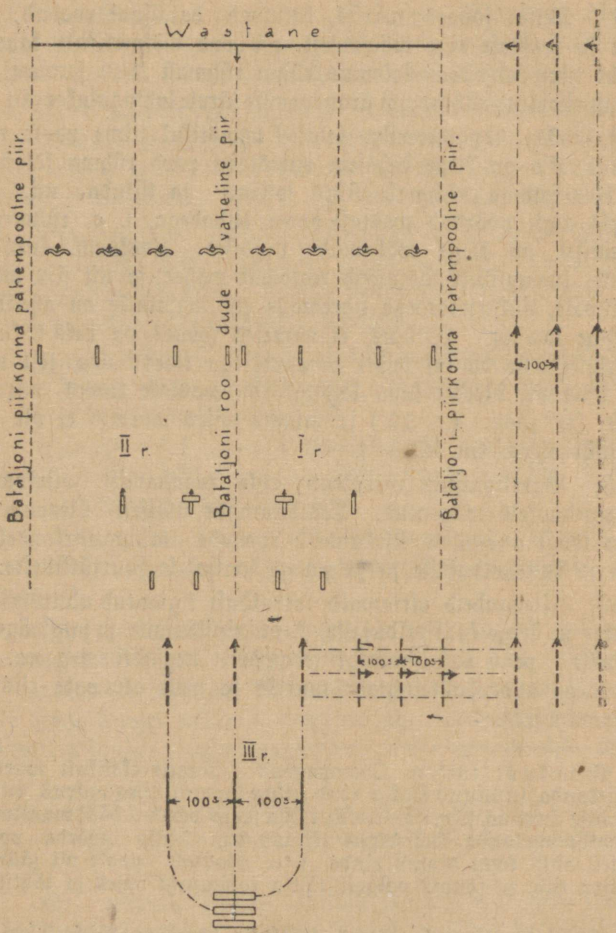

K. kuulipildujate jagu ahelrivis

Rühm rivistud – rühma „noolrivi"
nool näitab missuguses suunas viirg liigub

Näitab kuhu meeskond nagudega poordud

Laskurite jaod - „noolrivis".

K. kuulipildujate jaod - „noolrivis".

660. Bataljonijuht peab walwama, et roodude piirkondes ei nõrgeneks pääletungimise otsustawus. Otsustawail silmapilkel tarwitab ta oma mõju pääletungi iha kõrgel hoidmiseks.

661. Pääletungil on bataljonile ja temale ligiantud abituleriistadelle tähtsamaks ülesandeks wõitlus wastase kuulipildujate pesadega. Enne laskurite jagude pääletormamist neile pesadelle peawad jalgwäge saatjad suurtükid ja k.-miinipildujad otsekohese waadeldawa tulistamisega neid mahasuruma. Enne rünnaku silmapilku koondakse nende pihta wõimalikult suurema arwu kuulipildujate tuli, andes lühikest, ettewalmistawat, häwitawat tule lööki. Jalgwäge saatjate suurtükkide, k.-miinipildujate ja r.-kuulipildujate rühmade tule kaitsel ning tänkide toetusel tungiwad wastase kuulipildujate pesa rünnakuks määratud k.-kuulipilduja ja laskurite lõõgi jaod, püüdes wastase kuulipildujate pesa tiiwalt haarata ja wälja jõuda kauguselle, kust, pildudes käsigranaate, wõiks temale täätidega lõpu teha. Lõõgiosade ja neid toetawate abituleriistliikide wahel peab kindlaks tehtama leppemärk, millega lõõgiosad wõiks wäljakutsuda rünnakut ettewalmistawa koondub tule lõõgi. Et naabruses olewad wastase kuulipildujate pesad ei suudaks rünnatawat pesa oma tulega aidata, peawad teised, pääletungija naabruses olewad, jalgwäge saatjad suurtükid, k.-miinipildujad ja r.-kuulipildujate rühmad neid oma tulega suruma.

662. Üliitähtsaks bataljonijuhi ülesandeks on õigeaegne laske- ja toidumoona juurdewee eest hoolitsemine. Ta peab muretsema, et oleks küllaliselt lähedamaa wõitluse abinõusid ja tarbekorral kaewurriistu.

663. Kui on walminb rünnaku silmapilk, kuid roodujuhid ei ole omal algatusel seda weel ette wõtnud, siis annab bataljonijuht käsu ründamiseks, püüdes seejuures wastast lüüa bataljoni kogu jõudega.

664. Rünnak lõpetakse wastase tagaajamisega ja temalt ärawõetud seisupaiga kindlustamisega.

On parem, kui tagaajamiseks edasiliikumisega määratakse osad, mis enam korda alalhoidnud.

Kui wastane on wäljasurutud sügawust omawa kohaliku eseme serwast, siis peawad ründawad osad esemesse sisse murdma, ajama tagasewat wastast selle eseme teisepoolselle serwale, waldama selle serwa ja wastast tagaajama; kui esemesse jääwad wastase wäikesed osad, siis ei pea sissemurdjad anduma nende wäljatõrjumisele seepärast, et rünnaku edu puhul häwitakse need wäikesed osad ikkagi ära.

665. Rünnakulle järgnewa tegewuse edu oleneb pääasjalikult bataljonijuhi ja temale alluwate juhtide korralduswõimest, kes peawad abinõud tarwitusele wõtma korra jalulesäädmiseks rünnanud osades.

666. Kui rünnak ei õnnestand, siis peab seda miini-, granaadi-, kuulipildujate ja jalgwäge saatjate suurtükkide tule toetusel wisalt kordama, ülessätetud eesmärgi saawutamiseks.

Nurjamineku korral peawad roodud püsima jääma kohtele, kuhu nemad wälja jõudsid; laskurid kaewuwad maasse ja, juhtidelt waimustud ja kaasakistud, kordawad rünnakut. Korduwal pääletungil tuleb miini-, granaadi- ja r.-kuulipildujate ning jalgwäge saatjate suurtükkide juhtidel tähele panna ja arwesse wõtta eelmisel pääletungil märgatud wastase asetus ja kõik maastiku olud, et oma tulega laskuritele tee lahti lüüa.

Bataljoni tegewus kaitsekorras.

(Maksew, kui kaitsekorda asetumine sünnib aegsasti enne waenlase surwet).

667. Bataljonijuhist wanem juht annab temale luure ja olukorra andmed, üldise tegewuse eesmärgi, bataljoni ülesande ja piirkonna, millel bataljonil tuleb tegutseda.

Kuni bataljonile kaitsmiseks antud piirkonna uurimise lõpetamiseni asetab bat. juht oma bataljoni warjatult.

Bataljonijuht korraldab ka omalt poolt luure; loob sidet juhiga, kellele ta allub, ja naabri osadega; kaitseb bataljoni tõketega ja piilkondega.

668. Bat. juht on kohustud hoolega läbiuurima: a) kogu bataljoni seisupaiga; b) eesolewa maastiku, et tundmaõppida, kuidas see maastik on tabataw meie tulest, millised hiilised sääl wastasel lähenemiseks on ja millised on wõimalused pääletungile üleminekuks; c) maastiku wäljaspool bataljoni tiibu, et kindlaks teha haaramise wõimalusi nii omale kui wastasele; d) seljataguse maastiku, et kindlaks teha liikumist takistawaid tõkkeid, wisaks kaitseks soodsaid esemeid ning tulistamise wõimalusi sügawusest.

Uurides maastikku, peab bataljonijuht selgeks tegema maastiku mõju bataljoni osade wastastikuse abistamise pääle, et kindlaks teha tule koondamise wõimalusi hiilistelle ja surnud aladelle ning järele kaaluda wõimalusi warude kiireks liikumiseks. Tulistamise wõimaluste parandamiseks waja maastikku puhastada; warude kiireks liikumiseks ehitatse läbikäigud olewaisse tõkkeisse.

669. Maastikuga põhjalikult tutwunedud, jaotatse bataljoni piirkond roodude piirkondesse, mille piirid tähendatse ära esemetega; koht bataljoni warule walitatse tähtsamaks tunnistud roodu piirkonna taga ehk aftmetena selle ehk teise tiiwa taga.

670. Kaitse wisadus saawutatse tugikute, kuuli-, granaadi- ja miinipildujate pesade loomisega ning nende wisa kaitsmisega.

Tugikuid ja abituleriistade pesi wõiwad moodustada üksikud esemed, mis kaitsmiseks korraldud, kaewikud ehk kaewikute ja esemete grupid. Tugikuile ja nende gruppele wiiwaid hiiliseid, samutigi waheseid nende

wahel, peab püüdma tulistada granaadi-, kuulipildujate ja püssi tegeliku pöiktulega. Ühes sellega peab hoolt kandma, et oleks hõlbus üleminna pääletungile.

Tugikuid ja r.-kuuli-, granaadi- ja miinipildujate pesi ehitatse roodude lahingpiirkondesse ja nende seljataha, s. o. bataljoni piirkonna sügawusse; wiimased peawad looma tule sügawuse, wõimaldades kaitse jatkamist piirkonna sügawuses ka siis, kui wastane peaks kusagilt eeslinist kaitsja wälja suruma.

671. Kõik ettewalmistustööd tehtagu wastaselle õhust ja maalt nägemata.

672. Wastase üle luurelt saadud teadete põhjal ning wastawalt maastiku omadustele ja asetud eesmärgile säeb bataljonijuht tegewuse kawa kokku, millega ta kõiki roodude ning abituleriistliikide juhte peab tutwustama.

Positsioonile asumise eel teatab bat. juht roodude ja abisõjariistliikide juhtidelle: a) teated wastasest; b) naabri osadest; c) kuidas tema kawatseb bataljonile antud ülesannet teostada; d) roodude jaotus lahingpiirkondesse ja warru; iga roodu eriülesanne; e) kuulipilduja roodu, miini- ja granaadipildujate ning jalgwäge saatjate suurtükkide rühmade jaotus ja ülesanded; f) tänkide ülesanne ja asukoht; g) padrunite kaarikute ja sidumisekoha asupaik; h) side korraldused; i) bataljonijuhi asukoht, kuhu temale teated saata.

Osa r.-kuulipildujaid jaotatse roodude piirkondesse ja teine osa r.-kuulipildujaid jääb bat. juhi käsutusse, tule sügawuse loomiseks, mis annab suure wisaduse kaitsele.

673. Bataljonijuht teeb korraldused tiibade ja seljataguse walweks tõketega ja piilkondega, kui nad ei ole kaitstud naabri osade paigunemisega; loob lahingwälja waatluse; peab katkemata luuret; walwab kindla sideme alalhoidmise järele lahingpiirkondade roodu, r.-kuuli-, miinipildujate, jalgwäge saatjate suurtükkide, tänkide ja waru juhtide wahel.

674. Iga roodujuht omas piirkonnas walmistab kaitset ja toimib nii, nagu öeldud §§ 585—595.

675. Igal juhtumisel on soowitaw, et roodud wiibaks omile piirkondele enne tegeliku suurtükitule awamist wastase poolt ja nii aegsasti, et roodujuhtidel jatkuks aega maastiku ja olukorra tundmaõppimiseks, milles tegutseda tuleb, samutigi et roodud jõuaks maasse kaewuda ja kaewikuid maskeerida.

Roodude ja abituleriistliikide liikumine omisse piirkondesse peab sündima wastasele nägemata nii õhust kui maalt.

676. Kaitsja üldine püüd olgu selles, et, maastiku tundmist kasutades, wähendada tulega wastase edasitungi kiirust, sünnitada temale wõimalikult suuremaid

kaotusi, teda segadusse wiio, wäljakurnata tema moraalseb jõub ja siis üleminna päästetungile.

677. Bat. üleminekuks päästetungile asetatagu temale selge tegewuseesmärk.

678. Wastase päästetungi raskendamiseks tarwitatagu tema haaramist bataljoni waru osadega.

679. Bataljoni ühe osa poolt saawutud „eri-edu" tuleb toetada ja arendada selle osa naabruses olewate osadega, bataljoni tegewuse üldist eesmärki silmas pidades. Wastastikuse abistuse ja päästmise paremaks wiisiks tuleb arwata naabri osade üleminekut päästetungile.

680. Bataljoni osade wastastikuse abistuse edu nõuab bataljonijuhilt lahingu käigu tähelpanelikku jälgimist ja õigeaegseid korraldusi bataljoni osadelle wastawalt olukorra muutustelle.

Üleminek päästetungile.

681. Bataljon asub üldiselle päästetungile bataljonijuhi käsul ehk roodujuhtide algatusel.

Päästetungile asumiseks asetakse igale piirkonnale ja bataljoni warule selge tegewuseesmärk ja näidatakse otsustawa löögi suund.

682. Mõnel juhtumisel sünnib bataljoni üleminek päästetungile ühe roodu toetamiseks, kes omal algatusel, saawutud edu arendamiseks, on päästetungile asunud; kuid ka sel juhtumisel tuleb asetada piirkondele kindlaid ülesandeid ja bataljoni waru suunida otsustawa löögi arendamiseks, mida löögiks määratud piirkond annab.

683. Rünnakut lõpetakse wastase tagaajamisega ja temalt ärakistud esemete kindlustamisega.

684. Kui bataljonil wõimata päästetungile üleminna, siis, tulistades päästetungiwat wastast miini-, granaadi-, kuulipildujate ja püssi tulega ja lähemalt kauguselt pildudes käsigranaate temasse, tõusewad roodud täägiwõitluselle sel silmapilgul, kui wastane tääkidega kaitsja kallale tormab.

685. Ebaedu puhul peawad roodud miini-, r.-kuulipildujate ja jalgwäge saatjate suurtükkide tule toetusel ning tänkide kaasabil püüdma püsima bataljoni piirkonna sügawuses, waritsedes wäiksematki wõimalust wastu-päästetungile üleminemiseks.

Tuntawat abi sel juhtumisel pakuwad bataljoni piirkonna sügawuses loodud tugikud ning miini- ja r.-kuulipildujate pesad, mis sisse murdnud wastast rist- ja flankeeriwa tule alla wõtawad.

Siit pääle peab kaitsja igat sammu maad wisalt kaitsma, nõrgestama wastast tulega ja, soodsat aega walides, üleminema pääletungile.

686. Kaitsekorras tuleb iseäranis suurt tähelpanu pöörata wastase poolt toimepandawate haaramiste õigeaegse paljastamise pääle, et õigel ajal neile wastutöötada, takistades wastasele ühendada tulistamist rindelt ja tiibadelt.

Taandumine*) wastase läheduses.

687. Taanduda tuleb 1) pärast nurjaläinud pääletungi, 2) kui ei taheta asja wiia täägiwõitluseni, waid on waja wastast ainult kinnipidada, andumata wisasse wõitlusse temaga.

688. Sunnitud taandumise korral pärast nurjaläind rünnakut peawad juhid, kiiresti miini- ja r.-kuulipildujate tule kaitsel korraldades omi osasid, tagama lähedamate esemete ja soodsate laskekohtade omamist selleks, et anda otsustawat wastulööki järgiwalle waenlasele ja et ettewalmistada edukat pääletungi kordamist.

689. Kui juhtidel on alal hoidunud wärsked osad, ehk kui on käsutuses tänkid, siis kasutakse neid järgiwa wastase kinnipidamiseks tule ehk täägi löögi abil, töötades tema wastu wõimalust mööda tiiwalt.

690. Kui ei taheta wõitlust täägi löögini wiia, näidatakse igale osale taandumiseks tema tegewuse eesmärk ja piirkond ehk esemed, mida ta peab oma alla wõtma.

691. Taandumist alustawad warud, hoides neid suune ja maastiku piirkonde, millest neil tarwiduse korral lõige soodsam wastupääletungile asuda.

692. Roodude piirkonnad taanduwad astmeina miini-, r.-kuulipildujate ja jalgwäge saatjate suurtükkide tule kaitsel; rühmade piirkonnad taanduwad ühelt laskekohalt teisele roodujuhi näpunäidete järele.

693. Mõlemail taandumise korral peawad piirkonnad kindlat omawahelist sidet pidama; juhid walwawad terawalt selle järele, et wastane läbi ei murraks ega haaraks taanduwate osade seisukohti, ja wõtawad aegsasti tarwitusele abinõud wastutegewuseks sellele.

694. Taandumisel peab hoolega waatlema ja tagama tiibu.

695. Lahingkorra mõne üksiku osa sunnitud taandumisel peawad naabri osad otsustawa tegewusega waenlase wastu kergendama taanduwalle osale korraldumist ja uuele pääletungile asumist.

---

*) Taandumine — tagasiminek, отход.

Ratsawäe rünnaku kohtamine.

696. Jalgwäe wiſaks wastupanuks ratsawäele on eeskätt tarwilik, et jalgwäe laskur uſuks oma tule ning täägi jõusse ja oleks weendund *), et niikaua, kuni ta jääb näoga ratsaniku poole ja meelt ei kaota, ei ole ükski ratsawäelane talle kardetaw.

697. Ratsarünnaku wastuwõtmiſeks awab jalgwägi tule ſelleſt ſeiſukorraſt ja riwiſt, miſſuguſes ratsawäe pääletormamine teda tabanud.

698. Laskurid ei jäta omi kohti ahelikus maha, waid, kellel waja, muudawad oma aſendit ratsawäe paremaks tulistamiſeks.

699. Kui ratsawägi on tormand ahelriwis ehk kolonnis aſuwa jalgwäe pääle, ſiis on jalgwäe juhtide mure, et tuleandmiſeſt wõtaks oſa wõimalikult ſuurem arw miini-, kuulipildujaid ja laskureid, kuid ſellelgi juhtumiſel ei pea keeruliſi ümberriwistuſi ette wõtma, ſeſt parem on ratsawäge wastuwõtta üksmeelſe tulega juba olewaſt riwiſt, kui et omas oſas kärſitute ümberriwistustega ſegaduſt ſünnitada. Segadusſe wiibud jalgwägi on kerge ſaak ratsawäele.

700. Naabruſes olewad jalgwäe oſad ja walitſewail kohtel aſuwad r.-kuulipildujad peawad oma tulega abiſtama tormitetawat oſa, wõttes ratsawäge riſttule alla. Olewad tänkid ſõidawad otſekohe ratsawäe pääle wälja.

701. Kui ratsawägi tormab jalgwäe pääle tiiwalt, peawad tiiwapäälſed oſad pöörduma ründajate poole ja awama nende pihta tule.

Jalgwäe tiiwale ſuunitud ratsarünnaku wastuwõtmiſe paremaks wiiſiks on ratsawäe tulſtamine naabri oſade poolt flankeeriwa tulega, eriti, kui need oſad on aſimeina tormitetawa oſa taga.

702. Ratsarünnaku kohtamiſel tulistawad kuulipildujad ratsawäge tiiwalt, kui nad ainult ſellega omi oſi ei taba.

703. Kui waatamata jalgwäe tule pääle ratsawägi murrab ſiſſe tema ſeiſukohta — peawad laskurid kiiresti moodustama ſalgad ratsawäe wastu nii, et ei oleks ühtegi meeſt pöördud ratsawäe poole küljega ehk ſeljaga.

704. Kui ratsawägi pöörab ümber ja kargab ära, ſiis tuleb teda tagaajada kuulipildujate ja püſſi tulega, ühes ſellega korraldada jalgwäge, ſilmas pidades ratsarünnaku kordumiſe wõimaluſt.

Sõjategewus öösel ja uduſel ajal.

705. Pimedus piirab äärmiſelt kawakindla tulistamiſe wõimaluſt, wähendab tule tegeliklkuſt, wiies ſeda alammäärani, raskendab allwate oſade tegewuſe waatluſt, ühes ſellega raskendades

*) Weendund — убѣжден.

juhatamist, wähendab osade tegewõimsust ja teeb neid wastuwõtlikuks soowimata muljetelle.

Kuid wajadus peituda õhuluuraja silmist sunnib käskiwalt paljuid ettewõtteid ja otsustawat lahingut ettewalmistawaid tegewusi toimetama nimelt pimeduse katte all.

706. Õise päältungi ettewõtted esitawad suuri raskusi, suurel määral olenewad juhuseist ja nõuawad kindlaid, tugewa närwidega ja kõrge moraalse tasapinnaga osasid. Juhatus läheb neile ettewõtteile ainult lahingolukorra surwel, nad on nõutawalt tarwilikud, kui sama ettewõte päewal nõuaks suuri ohwreid (lähenemine wastasele, kes end kaitseks walmistand, ehk aegsasti kindlustud positsioonile; rünnak tugikute waldamiseks; üleminek wesitalistusest; tagaajamisel, et õiste kallaletungidega weel enam wapustada taganewat waenlast, ja, lõpuks, ootamata kallaletungideks, et wastast äkitselt tabada.)

Niisugused ettewõtted, et edu tuua, wajawad selget ja täpipäälselt kindlaks määratud eesmärgi ülessäädmist, hoolsat, wäikesemassegi ülesikasja ulatawat ettewalmistust ja lihtsamate taktiliste wormide tarwitusele wõtmist.

Õiste tegewuste raskus suureneb ühes osawõtjate wägede arwuga.

707. Ainult üllatust silsaldades, tõotawad õised ettewõtted edu.

Edu saawutamise tähtsamaks andmeks on wastase osaw petmine päältungi eesmärgi suhtes ja wastase hoidmine ses pettuses kuni wiimse silmapilguni. Selle saawutamiseks mõjuwad kaasa suurtükiwäe tule sunnimine wastase seisupaiga piirkondade pihta, mida ei tormiteta, elaw prožektorite tegewus, wäärliikumised ja ebaettewalmistustööd passiiwseil piirkondel.

Wallu saladuse pidamine on sunduslik. Ettewalmistuse tegewusi tuleb teha nii, et ei wõidaks äraarwata ettewõtte eesmärki ja aega. Sageli on otstarbekohane osa ettewalmistusi teha kõrwalisel ja kaugemal kohal. Tuleb korta äraandmist kohalikkude elanikkude poolt (ajutine külade ja talude eraldamine, kahtlase elemendi wangistamine; lähtekohale liginemisel mitte sisse minna küladesse ehk taludesse; kõiki kohalikke elanikke, keda kohatalse lähtekohale liginemisel, kinniwõtta). Ajutine ühenduste katkestamine asunduste wahel ettewalmistuste ajal on sageli otstarbekohane.

Saladuse hoidmise mõttes on kasulik, et isegi ettewõttesse määratud osad ei saaks enne ettewõtte algust teada selle aega ja eesmärki. Selleks on waja ettewalmistusi toimetada nii, et nad omalt seisult oleks kõbulikud mitmesuguste eesmärkide saawutamiseks.

708. Ettewalmistust alatakse sellega, et hoolsalt luuratakse maastikku, millel tuleb tegutseda, ja päältungi eesmärki. Liikumise teid tuleb äratähendada nii, et päältungiwad osad neid kergesti leiaks ja kindlasti teelt mitte ära ei eksiks (ustawad teejuhid, walged lindid, suunawate

kohtade kahtlustäratamata walgustamine projektorite abil, helkiwad teenäitajad j. n. e.). Liikumist segawaid takistusi tuleb kõrwaldada.

Pääletungi eesmärki tuleb luurata kuni kõige wäikesema üksikasjani, kasutades kõiki luure ja waatluse abinõusid. Käsikäes luurega areneb osade warustamise ettewalmistus, mis seisab selles, et kõrwaldada liikumisel wõimalikku müra (hoolikas warustuse asjade kinnitamine, mis wõiksid koliseda liikumisel), tunnusmärkega warustamises (walged ribetükid laskurite seljal, helkiwad waruka sidemed, wärwilised laternad j. n. e.) ja padrunite, käsigranaatide, miini-, granaadi- ja r.-kuulipildujate juurdemeo korraldamises.

709. Nii rännak kui lahing pimedas nõuawad kindla korra pidamist, mida saawutakse kindla juhatuse ja lihtsate taktiliste wormide tarwitamise abil. Liikumisel, eriti wastase tule all, on tarwilikud sagedad, lühikesed peatused korra uuendamiseks ja alalhoidmiseks. Kindlameelsed ja wäledad nooremad juhid, eriti osade lõpus olijad, hoolitsewad, et täpipäälselt peetaks kauguši ja waheši, et peetaks kindlat sidet, et laskurid peatuste ajal magama ei uinuks ja et nad liikumisel maha ei jääks

710. Lihtsamate wormide tarwitamine on reegel. Liikumine mitmes kolonnis kõrwustikku, mis suunitud ühise eesmärgi poole, toob edu ainult eriti soodsas olukorras. Enam kindel on lähenemine warem luuratud ja äratähendud lähtekohale ühes kolonnis. Kindla sideme pidamise tarwidus ei luba laia ja sügawat harutust, waid nõuab päältungiwailt wägedelt enam tihedamalt liitund worme. Osad tungiwad pääle tihedatena ahelikkena ja otse nende kannul järgnewad toetus- ja waruwäed.

Nii nihutakse pimeduse kattel jalgwäe osad joonele, milleşt järgmisel hommikul algab otsustaw tulewõitlus; nii tuleb lahtisel maastikul läheneda wastase seisupaiga ligidusse; ka lähtekoha sisewõtmine pimeduse kattel, kogu rindel, rünnaku ettewõtmiseks järgmisel hommikul koidu ajal teostakse selles wormis, kui maastiku olude tõttu ei wõi lugeda otstarbekohasemaks liikuda kas mitmes kõrwuti asetud rännakkolonnis (jaokolonn) ehk kolonnides, mis liiguwad kahestud ridadena.

711. Jalgwäe tulerüstade tarwitamine õisel pääletungil, äratades wastase tähelpanu, kõrwaldaks üllatuse. Jalgwägi tungib pääle laadimata püssidega, lüües lahingut tääkega ja käsigranaatega. Olukord näitab, kas on otstarbekohane wastase kahtlust mitte ärataw ettewalmistus suurtükitulega, wõi on otstarbekohane wälja petta wastase tuld naabruses olewate osade pihta. Kohtsõjas wäikseil retkeil on otstarbekohane kindlaks määrata tule-signaal oma suurtükkide ja miinipildujate tule wäljakutseks rünnaku silmapilgul, et nende tulega eraldada tormitetawat piirkonda naabruses olewaist.

712. Õige rünnak wapustab*) tugewasti osasid. Esimeses joones olewad juhid on kohustud kiiresti korda jalule säädma neile allu wais

*) Wapustama — растраивать.

osades, kindlustama seda, mis lahingus wallatud, luua kindlat sidet ja ühendust ning tagada omale suurtükiwäe ja miinipildujate abi.

713. Kui rünnaku oja walik on jäetud ründaja osa juhile, siis tuleb järelmöelda ja kaaluda kõiki olukorra andmeid. Kuu seisukoht ja suurus, tuule suund, maapinna seisukord (lumi, niiske wõi külmand maa) ning tuleb ka teisi andmeid, hoolega kaaludes, armesse wõtta. Hoolsasti järelkaaluda, kas on parem tormitada waraseł ehk hilisel öötunnil wõi koidu ajal.

714. Tiibu ja seljatagust tuleb hoolega walwata. Kui on otsustud rünnakut toimepanna öösel, siis ei nihuteta luure ja kaitse osasid kaugelle wälja, et wastast mitte ergutada.

715. Kaitsekorras asudes, kui wastane pääletungib, on edu saawutamiseks waja kõige päält külmawerelsust ja järelmöeldud tegewust kõigi juhtide poolt. Wali kord ja kindel side on edu põhjaks. Tuleriistade tarwitamine on lubatud, kui ei ole kahtlust, et wastane asub kaitsjalle tuntud rajadel ehk kui pääletungija siluetid nähtawalle ilmuwad.

716. Kui on awalikuks tulnud, et pääletungija on pimeduse katte all lähenend, et sissewõtta lähemaid meie asukohale wiiwaid hiiliseid, siis on waja teda pääletungiga tagasi wisata, enne kui ta jõuab maasse kaewuda.

717. Öiset tuleandmist peab hoolega ettewalmistama päewal. Kauguseb silmapaistwate kohalikkude esemeteni määratakse ära walgel.

718. Isegi lihtsamail tõkkeil on suur tähtsus kaitsja alle teatud sest nad sunniwad pääletungijat peatama kauguselt, mis kaitsja tegewuses, ja seega wõimaldawad enam-wähem tabawat tuld anda.

719. Wastast otse näkku lastud, wõetakse teda wastu täägi löögiga.

720. Kaitsja peab oma tiibu ja seljatagust hoolega kaitsema; eriti kasulikud on astmed tiibade taga.

721. Pärast öiset õnnestand rünnakut, olgu see pääletungil wõi kaitsel, wõib wastast tagaajada ainult lühikese maa pääl, koidu tulles peab tagaajamist areudama.

Wastane löödud, tuleb kindlustada temalt ärawõetud seisukohad.

722. Tiheda udu mõju wägede sõjategewuse pääle on sarnane kuuwalge, heleda öö mõjule. Seepärast peab tegewuste aluseks udusel ajal wõtma öise tegewuse alused. Orienteerimine udus on raskem kui öösel, sest puuduwad tähed. Walguse signaalid eituwad. Iga sahin on kuuldawam kui öösel.

Suuna pidamiseks udus liikudes, on tarwilik wahelpidamata kompassi tarwitada, ja suuniwalle jaole peab wõimalust mööda suuna kätte näitama hästi tuntawate kohalikkude esemete abil — põlmad, teed, kraawid j. n. e.

Wastaſt kohates tormab pääletungija otſe täägiwõitlusſe.

723. Udu kiirel tekkimiſel (kadumiſel) wõiwad pääletungijat tabada halwad üllatuſed.

Ettenähes udu kadumiſe wõimaluſt, tuleb ſuure ettewaatuſega taktiliſi worme walida, warud tuleb tõmmata kaugemalle ſügawusſe; kohtſõjas tuleb õigeaegſete korraldustega hoolitſeda ustawa ſideme ja ühenduste loomiſe eeſt.

Tegewus metſades ja aſundustes.

724. Maastiku kate annab warju waenlaſe ſilmiſt. Tema tähtſus kaswab õhuluure edenemiſega, ſeſt wiimaſel pole wõimalik läbi maastiku katte näha.

Eeskätt annab mets warju ſilmiſt ja peidab waatluſe eeſt nii maalt kui õhuſt. Läbipääſewus metſaſt wäheneb metſa tihenemiſega. Läbipääſewus tihedaſt metſaſt, ſamutigi kui ſoiſe maapinnaga metſaſt, wõib niiwõrd raskendub ſaada, et ſääl jääb wõimalus liikuda ainult teid mööda. Hoolikas luure ſaab tungiwaks tarwiduſeks. Side pidamine ſuurtes, waewalt läbipääſetawais metſades ſaab eriti rasteks. Teed ja ſihid kergendawad orienteerimiſt. Tihedais metſades on nad ka ainſaks liikumiſe wõimaluſeks. Wäeoſade juhtimine tihedais metſades wajab hoolikalt läbimõeldud ſide korralduſt oſade wahel, kes eraldi liiguwad ehk wõitlewad.

725. Pääletungimiſel wäikſeile metſatükkele ehk metſaſaludelle tuleb järelkaaluda, kas on kaſulikum haarata metſaſalu, wõttes teda tule alla, wõi ſeda otſekohe rindelt tormitada; ſageli wõimaldab haaramine kahelt tiiwalt kindlamini ja rutemini eesmärgi ſaawutamiſt, kui otſekohene ſalu tormitamine.

Kui metſaſalu ehk metſatüki otſekohene tormitamine on tungiwalt tarwilik, ſiis tuleb juhtida hoop metſaſalu etteulatawaile oſadelle, mille kaitsjaid aga peab waremalt mahaſurutama ſuurtükkide ja k.-miinipildujate tulega. Edaspidiſt edaſinihkumiſt, päraſt etteulatawate metſa oſade waldamiſt, on otſtarbekohane teoſtada tihedais aheliikes, millele järgnewad lähedal kauguſel toetuſed — nii puhaſtakſe mets kawakindlalt ja piirkondade kaupa wastaſeſt.

K.-kuulipildujate tegewus toob ſelle juures ſuurt kaſu, aidates omi laskureid edaſiliikumiſel ja toetades neid wastaſe rünnakute tagaſilöömiſel.

Igat wähematki ſoodſat juhtumiſt tuleb kaſutada korra jaluleſäädmiſeks oſades ja juhatuſe kindluſtamiſeks (tagamiſeks).

On tähtis, et tiibu tagataks warudega ja r.-kuulipildujatega.

Pääletungil wäikſe ſügawuſega metſades peab püüdma wälſatungida teiſepoolſelle metſa weerikulle.*)

*) Weerik — äärepoolne oſa.

Kuulipildujaid tarwitada wallatud piirkondade tagamiseks, sihtide, lagedikkude ja teiste lahtiste kohtade tulistamiseks.

726. Pääletung suurele metsale ja tema waldamine on suurte raskustega ühenduses, isegi pääletungija suurtükiwäe suurel ülekaalul. Kuigi pääletungijal õnnestab oma suurtükiwäe abil metsa sissemurda, siis edaspidises wõitluses metsas eneses on osade segiminek ja mõnikord täieline lagunemine (wapustus) mõõdapääsemata ja nii suur, et wägede juhatamine ainult ei nõrgene, waid sagedasti täielikult eitub. *)

Liikumisel harwendud lahingu korras wõib kergesti kaotada suuna ja korra, seepärast on otstarbekohane, kattes end öredasse joonde harutud wäikse arwu k.-kuulipilduja jagudega, liikuda koondud, wäiksete kaugustega ja wahedega jaotud korras, wõimaluse mööda teedel ja sihtidel. Halwal ilmal on kompassi tarwitamine reegliks.

Pääletungimiseks metsas peab jalgwägi wabastama end wankriteest. Koormailt mahawõetud kuulipildujad ja laskemoona tagawara mahutatse, kui wõimalik, wäikseile käsiwankreile. Jalgwäge saatjad suurtükid ja kerged suurtükid liiguwad teedel ja sihtidel, et, kiiresti lahingusse astudes, abistada haaramisele sunnitud osasid oma tulega ja murda waenlase wastupanu, kes asunud teede ehk sihtide lähkmeile ehk lagedikkude kaitsele.

K.-miinipilduja on suurepärane sõjariist metsawõitluste pidamiseks, seepärast peab neid hoidma otse esijoone taga. Tuleb hoolitseda mürskide küllalise tagawara eest.

727. Metsast wäljatulekul, kui wastane säält wäljalöödud, ehk kui wastase silmapiiris ollakse, peab olema ettewaatlik. Paiskamine peab sündima metsas ja täielises waikuses. Tuleb oodata naabriosade tulekut, et tagada tegewuse ühtlust.

728. Kaitsja on sageli sunnitud oma kaitsejoonde wõtma metsa ehk metsasalusid, mis asetsewad märgitud kaitsepiirkonnas ehk selle tiibadel, olgugi et need metsasalud ehk mets ei ole soodsad kaitseks. Tiiwapäälne mets tagab tiiba ainult sel juhtumisel, kui ta on soisel maapinnal, ehk kui ta läbipääsematu oma tiheduse tõttu. Sellaseil juhtumistel on mõnikord küllalt, kui läbikäike ja kitsusi neis nõrkade jõududega oma alla wõtta ehk neid kinniajada, äraummistada.

729. Kaitsja peab hoiduma sisewõtmast salusid, mis hõlbustaksid wastasele waatlemist ja mõõtlaskmist. Niisuguseil juhtumistel kaitsja kas tõmbab oma joone niipalju tagasi metsa sügawusse, et tal oleks wõimalus säält tulewõitlust pidada, ehk nihutab end selle metsasalu ette.

Järsu trajektooriumiga suurtükiwäge wõib, pääle wäikest ettewalmistust, eduga tarwitada tegewuseks metsades. Selleks otstarbeks tuleb kasutada lagedikkude tagaseid weerikuid.

*) Metsawõitlus Wörthi all 1870 a.

Üksikſuurtükkide kaſutamine, mis aſetud metſa eſimeſele weerikulle ſagedasti lahtiſelt, ainult wastaſe ſilmiſt maskeerituna, on otstarbekohane ja tarwilik wiſa lähedamaa-wõitluſe pidamiſeks.

730. Kui wastaſelle on õnnestand ſisſemurre metſa, ſiis peab kaitsja püüdma ſisſemurdnud wastaſt metſaſt wäljawiſata wasturünnakutega, mida — reeglina — tuleb ſuunida ſisſemurdjate tiibadelle.

Lagedikud ja ſihid, kõwendud okastraadiga, mis tõmmatud 100 m. ulatuſelle ſihi ehk lagediku mõlemaſt weerikuſt, edendawad, k.-miini- ja kuulipildujate tule täielikul ja oſawal tarwitamiſel, wiſa kaitſewõitluſe pidamiſt metſas.

Iſegi kõige algeliſemat (primitiiwſet) ſüſteemi kaitſemajad, warustud kuulipildujatega, wõiwad metſa ſügawuſes pääletungiwat wastaſt tunaks ajaks kinnipidada ja teda tugewasti wapustada.

731. Metſalahingu edu oleneb ſuurelt oſalt nooremate juhtide tegewuſe iſeſeiswuſeſt ja kindluſeſt. Jõuline ülekaal annab aſet iga ükſiku ſõduri wahwuſelle ja kohuſetruuduſelle.

732. Aſunduſed eſinewad loomulikkudena tugikutena. Nad warjawad mitte ainult wastaſe ſilmiſt, waid annawad, kui hooneb maſſiiwſed, ka kaitſet jalgwäe tule ja wäikſe-kaliibriliſte — mõnikord iſegi keſkmiſte kaliibrite-ſuurtükkide tule eeſt. Neiſt kergendusteſt, mida aſunduſed annawad wõitlewaile wägedelle, iſegi kõige tugewama tule all, (keldrid, terweks jäänud hooned, kaitſeks halwa ilma eeſt, kaewud j. n. e.) on tingitud nende külgetõmbe jõud, mis ſuureneb ſeda enam, mida ſuurem on aſundus, ſeſt ſuured aſunduſed ſünnitawad wastaſe tule killuſtuſe. Niiwiſi eſinewad aſunduſed lahingus ſagedasti jõupingutuſte keſkkohana. Teiſeſt küljeſt — hoonete küljeſt rebitud killud ja tekkiwad tulekahjud ſuurendawad waenlaſe tule tabawuſt. Mürski kukkumine laskuritega täidetud hoonesſe ehk keldriſſe ſünnitab tuntawaid kaotuſi. Sügawad keldrid wõimawad „lähedamaa" wõitluſes ſaada ſageli lõtſuks ehk ſurnukoopaks. Suurtes aſundustes wõideldes on wägede juhatamine wäga raskendud; wõitlewate oſade wapuſtuſe wõimalus on ſuur.

Tuleb hoiduda ükſikuid õueſid ja metſaſaluſid ſisſewõtmaſt, mis wastaſe poolt häſti waabeldawad ja ſeega tema ſuurtüki tulele kergeſti kätteſaadawad.

Pääletung iſegi ühes tugewa haaramiſega ainult jalgwäega, ilma ſuurtükiwäe abita, ſaawutab ainult harwa kordamineku.

Selleks, et pääletungija ſaaks wallata aſunduſe eſimeſt weerikut ja, ſisſetüünistudes ſellesſe, leida warju kaitsja ſuurtükitule eeſt, peab pääletungija ſuurtükiwägi awama ſuletud ſisſekäigud ja ettewalmistama haaramiſt. Edaſpidiſe edaſinihkumiſe wiis, päraſt weeriku waldamiſt, oleneb kaitsja wastupanu wiſaduſeſt nii aſunduſes endas, kui wäljaſpool ſeda. Wiſalt kaitſwa wastaſe käeſt tuleb ſagedasti wõita iga ſammu maad,

iga hoonet, wõideldes ehitustes, edasinihkudes saapide abil (kohtsõda), kasutades täiel määral suurtükkide ja miinipildujate tuld. Wisalt kaitstud asunduse kõige ustawamaks, mõjuwamaks ja kiiremaks waldamise abinõuks on üheaegne selle asunduse tormitamine ja tugew haaramine.

Nõrgal kaitsel ei pea ründaja, pärast esimese weeriku waldamist, anduma wõitlusele asunduses, waid tuleb, ilma et killustuda wõitluseks üksikute hoonete pärast, tungida teisepoolselle weerikulle; hooneisse asunud wastane jääb saagiks päületungijalle, kes on jõudnud haarata asundust, ehk wallata asunduse naabruses olewaid kaitsepiirkonde.

Kaitse üldine wisadus olgu mõõduandew päületungijalle, missugust wiisi tarwitada asunduse waldamisel.

733. Reeglina — otsus wõitlustes asunduste pärast saawutakse tegewustega ja eduga wäljaspool asundust. Seepärast on sagedasti otstarbekohane, et päületungija suuniks omad wärsked jõud asundust haaramate osade toetamiseks, jättes osad, mis wõitlewad asunduses, enda hoolde.

734. Päületungijalle, kes wallanud asunduse, olgu reegliks, et ta mitte otsekohe ei kargaks wälja asundusest wäljalõõdud wastase tagaajamiseks. Alguses peab wastast tagaajama ainult tulega, kindlustada asunduse käespidamist, jaotades asundus kwartaalidesse (raionesse), järelmõeldult asetada kuulipildujad sisemise wisa wõitluse pidamiseks, tagada tiibu haaramisist, jalulesääda osades kord, neid kindlaisse ohjesse wõttes.

735. Kaitse päämiseks ülesandeks on wõimalikult kestwam päületungija kinnipidamine weeriku ees. Kuid seepärast, et weerik wõetakse wastase poolt tugewa suurtükitule alla, on kaitsjalle kõige otstarbekohasem esiweeriku kaitse küsimuse lahendamiseks igasuguste tõkete ehitamine weeriku ette, kõigi abinõudega, mis saadawad, ja eesolewate hoonete ja aedade sissewõtmine, et tulistada kuulipildujaist tõkkeid ja weerikut piki=tulega.

736. Asunduste kaitsel — reeglina — tuleb kokkuhoida lõõgi jõudu, arendades suurt tule jõudu; siit järgneb wajadus saawutada päületungija tabamist rist=tulega, laskemoonaga hästi warustud kuuli= ja miinipildujate järelmõeldud asetamise abil. Asundus, wastawalt tema suurusele, jaotatse kaitsepiirkondesse, igal piirkonnal peab olema oma toetusosa. Kui kawatsetakse, pärast weeriku kaotamist, jatkata kaitset asundustes (laiad, rindele rööbastikku jookswad tänawad, platsid, tugewad ehitused platside nurkadel, ehk nurgapäälsed tugewad hooned, millest wõimaldud mitme tänawa tulistamine), siis peab juba kaitse algul määrama ereosad nende kaitsmiseks.

737. Asunduse kaitsel on otsustaw tähtsus wäljaspool asundust asetsewal warul wastulõõgi andmiseks asunduse päale tungiwa wastase tiiwale ehk wastu=rünnakuks asundusse sissemurdnud wastase osade päale.

738. Kui wastane on juba sissemurdnud asundusse, siis peab wõitlust jatkama asunduses endas iga maja, iga kwartaali pärast, tarwitades kõiki jalgwäe käsutuses olewaid tulewõitluse abinõusid.

Tänawwõitlustes on juhatamine üliwäga raskendud, osad saawad kergesti wapustud, seepärast peab asunduste kaitseks ja waldamiseks määrama ainult tingimata tarwiliku jõudude hulga.

739. Kindlustustööde warjamise wõimalus wastase, eriti lendurite silmist, teeb asunduste tähtsuse kohtsõjas iseäranis suureks. Wõitlus nende pärast kohtsõja oludes saab eriti kestwaks ja elawaks.

740. Wõitluses asunduste pärast, samutigi kui metsawõitluses, omandab esimese järgu tähtsuse nooremate juhtide tegewus ja iga ükstiku sõduri ülespidamine.

Lisa nr. 1.

Õpetus sõdurille lahingu eel *).

Iga sõdur peab kindlasti omandama järgnewad üldised, juhtiwad alused lahingu pidamiseks.

1. Hukku ise, kuid päästa kaaswõitlejat.
2. Tungi edasi, kuigi eesolijaid lüüakse.
3. Waatamata kõigi raskuste pääle ära karda hukkumist — kindlasti lööd.
4. Kui sul raske, siis ei ole wastaselgi kergem, wõib olla et raskemgi, kuid sa näed ainult omi raskusi, aga wastase omi mitte, olgugi, et nad tingimata olemas. Ja seepärast mitte kunagi lootusetust — waid alati hoolimata julgus ja wisadus.
5. Kaitsel mitte ainult tagasitõrjuda, waid ka lüüa. Parem kaitsewiis on pääletung.
6. Lahingus lööb mitte tugewam, waid wisam ja julgem. Wõitu ei saada korraga; ka wastane on püsiw, mõnikord ei õnnesta wõtta kahe ega kolme korraga, siis waja tungida neljandamat korda ja weel rohkemgi, kuni eesmärk saawutud.

*) „Õpetuse sõdurille lahingu eel" on alustand generalissimus Suworow, pärast on seda täiendand ja süstematiseerind kindral Dragomirow. Need on kuldsed sõnad, mis kannawad rikkalikku wilja, kukkudes wiljeldud pinnale, ent sattudes kiwile, on nad surnud ja wõimetud idu andmiseks. Neis sõnus on leidnud awalduse nii ülsiku sõduri ja juhi, kui kogu osa tegewuse printsiibid, põhimõtted. Tegewuse tehnika ja worm sammuwad pidamata edasi ja see, mis täna uus, on homme juba wananend, kuid põhimõtted — printsiibid, millele tegewus rajatud, on igaweseд. Ei ühegi rahwa sõjawäe juhid pole mõistnud seda wäljendada nii täielikult, lihtsalt ja arusaadawalt, kui see on kordaläind Suworow'il, sest kõigi rahwaste sõjawäe juhtidest pole keegi mõistnud sõduri hinge pääle mõjuda nii kui tema ning tema looming sel alal on geniaalne. See on põhjuseks, et ei tule skeptiliselt waadata nende õpetuste pääle seepärast, et nad Wene omad, olgugi et wenelased omis tegewustes pärast Suworow'it iga sammu pääl eksisid noide põhimõtete wastu. Asi on lihtne — Wene riiklik olukord ja sõjawäes walitsew wäljaõpetuse ja kaswatuse waim ei walmistand pinda, mida need põhimõtted idu andmiseks tarwitawad.

Ükskasjalisemalt selle[illegible] minu [illegible]: „Sõja edu põhitingimused."

7. Enam=wähem taidſamad*) korralduſed kergendawad eesmärgi ſaawutamiſt wähemate kaotustega, kuid ainult kergendawad: eesmärgi ſaawutab waid ſee, kes otſustand pigemini ſurra, kui loobuda omaſt tahteſt.

8. Kui ootamatuid takistuſi ſa ka kohtakſid omal teel eesmärgi poole — waja mõtelda, kuidas wõita neid, aga mitte, et lugu paha on.

9. Korralikul wäeoſal ei ole ſeljataguſt ega tiibu, waid rinne kõikjal, kuſt ilmub wastane.

10. Kui äkki wastane ka ilmuks, ei pea ſiiski unuſtama ühte: et teda wõib lüüa kas täägiga wõi tulega. Walik kahest ei ole raske, ent riwi on juba kõrwalaſi. Kui wastane lähedal — alati täägiga; kui kaugemal — esmalt tulega ja ſiis täägiga.

11. Ei ole ſeiſukorda, milleſt ei wõiks auga wäljatulla.

12. Lahingus wahetuſt ei ole. Oled kord ſattund lahingusſe, tuleb jääda ſinna lõpuni: abi ſaab, wahetuſt mitte kunagi.

13. Wõitluſe kestes awita terweid, haawatute pääle mõtle päraſt, kui wastane löödud. Lahingu ajal haawatute eeſt hoolitſeja, kes läheb ära riwiſt, on pelgur, aga mitte härdameelne inimene.

14. Juhataſana olles ära kipu noorema asjaſſe, kui näha on, et ſeda targasti aetakſe: lahingus jätkub küllalt omist asjaſt. Kes teiste töid taga ajab, jätab oma tegemata. Igal sõjawäelaſel olgu oma piiritletud iſeſeiswuſe ja wastutuſe ala: miite tunnustades eſimeſt, kõrwaldakſe ka teine. Kuid iga juht peab walwama, et kõik oma kohuſt täidakſid, ja ei tohi ühelegi järelandmiſi teha.

*) Taidſamad — болѣе искустныя.

Lisa nr. 2.

Sisekorra põhireeglid kaewikſõjas (kohtſõjas).

I. Üldiſed juhtnöörid.

1. Iga laskuri aukohus on ſeiſupaika käes pidada kuni ſurmani. Iga laskur olgu läbiimbund ſuure wastutuſe tundeſt, et ſeiſupaika peab terwena käes hoidma. Wähemgi hooletus wõib ſuurt kahju tuua. Aſi ſeiſab iſamaa kaitſes, ſeepärast peab igaüks olema haaratud wõidu ihaſt.

Hästi walmistud kaewikutes peab ſuudetama kinnipidada pääleſurumiſt kas wõi 10 korda ſuurema wastaſe poolt.

Igaüks peab omal kohal olema ja truuſüdamlikult täitma kõik, mis waja ſeiſupaiga käespidamiſeks, kõwendamiſeks ning julgeolekuks.

Iga wäljalastud kuul peab märki tabama.

II. Mille pääle tuleb tähelepanu juhtida uue ſeiſupaiga ſisſewõtmiſel ja mida tuleb alati ſilmas pidada kaewikuis aſudes.

1. Esmalt järelwaadata kaewiku aste, laskeaugud ning kõrwaldada kõik, mis ſegab tabawat tuleandmiſt. Siia kuulub ka tulistamiſe ala õige jaotus roodude, rühmade ja jagude wahel põiktule andmiſeks.

2. Seiſupaiga allawõtmiſel tuleb otſekohe ſelgeks teha, kas wastaſe pool ei ole mingiſuguſeid muudatuſi wõrreldes ſaadud andmetega.

3. Kaewikuiſſe aſudes tuleb järelwaadata, et kõigil laskuritel oleks küllaline padrunite tagawara (alamäär 100 patrunit pääle nende, mis wööl padruni taskutes). Järelwaadata, et jaojuhil oleks padrunite tagawara ja wähemalt 2 käſigranaati iga laskuri jaoks;

4. et warustus hoitaks hoolikalt ja kuiwas kohas;

5. et oleks küllaline arw walgustusrakette ja wähemalt 2 rakettpüſtoli igas rühmas;

6. Järelproowida sõjariistade ſeiſukord ja lukuoſade töötamine.

7. Püssid peawad käepäraſt olema, aſetetuna peſadesſe, kaetud rauaotskaitſetega ja katteriidega lukkudel.

Piilkonnas ja häire ajal tuleb rauaotskaitſed mahawõtta.

8. Läbikäike ſaladesſe tuleb allawõtta ja mulgud järelwaadata. Sala olgu warustud käſigranaatidega ja tuleb ſelgeks teha, kas ta mulkudega ſuudab toime ſaada.

9. Järelproowida, et traattõkked korras olekſid.

10. Sanitäärid peawad järelwaatama gaaſi wastu wõitlemiſe abinõud, wäljakäigukohad ja desinfektſiooni ainete tagawarad.

11. Järelproowida häire tõſtmiſe abinõud.

Iga laskur, jao- ehk rühmajuht peab märgitud puuduſi kõrwaldama.

Päraſt ſeiſupaiga allawõtmiſt tuleb kõigiſt märgatud puudustest, mida iſe kõrwaldada ei ſuudeta, teadustada lähemalle juhile.

III. Mille pääle, laewikuis aſudes, tuleb ebaspidi tähelpanu pöörata.

1. Püſſid olgu nii kokku pandud, et neid kerge lahutada.

2. Kõigil ettewõetawail liikmistel, iſegi ſeiſupaiga piirides, minnes tööle ehk toidu järele, peab kaaſas olema püſs; alamohwitſerid, weltweeblid ja ohwitſerid peawad ſamutigi ſõjariiſta kandma.

3. Igaüks peab tarwitama oma püſſi.

4. Iga laskur peab tuttaw olema wastaſe ſeiſupaiga, tema eelpostide ja wahtkondade aſukohaga; ſamutigi kohtega, kus aſuwad omad lähemad kuulipildujad, miinipildujad ja ſuurtükid, ka ſellega, kas maastik ſeiſupaiga ees ja taga on läbikäidaw, ja tema muude omadustega.

5. Igaüks peab teadma, kus roodu-, rühma- ja jaojuhtide, kuulipildujate, miinipildujate, ſuurtükkide ja proſhektorite aſukohad oma roodu piirkonnas on, ſamutigi teid, mis wiiwad bataljooni ſtaapi ja muudele kohtele ſeljataguſes.

6. Pimeda tulekuga pandagu wälja ſalad, koidu eel kuſutakſe nad ära.

7. Õõſel peetagu waikuſt — kära ſegab postide walwuſt, ſeda tuleb ſageli meeldetuletada, eriti toidu toojatele. Wastane ei tohi ühtegi walguſe kuma näha.

8. Iga rühmajuht peabhommikul ja õhtul eeſt, ſ. o. ſalaſt, waatlema, kas ſeiſupaik rahuloldawalt maskeeritud.

IV. On keelatud.

1. Katta püſſe telkidega.

2. Raiuda puid ſeiſupaiga taguſes metſas.

3. Teedelt, ehitustelt ja teeristidelt mahawõtta puuſt ehk õleſt tähiſed.

4. Iſikliſt mustuſt paigutada wäljaspoole wäljakäigu kohti.

5. Dokumentide ja kodumaalt ſaadud kirjade hoidmine eſijoonel. Kirjalikud käſud pääletungi korraks tulewad wiibimata päraſt pöhjalikku tutwunemiſt nendega bataljoni ſtaapi äraſaata.

Weltweeblid peawad wiibimata päraſt tehtud korralduſi ametlikud kirjad eſimeſe järgu woori ärawiima.

Salaſid ja patrulle peab kõwasti kontrollerima, et neil mingiſuguſeid kirje, mis wõikſid meie ſeiſupaika ja wägeſid paljaſtada, ligi ei oleks.

Kui käskuſid tooja käſtjalg ſaab ſurma, ſiis on tema ſeltſimees kohuſtud wiibimata ohutumaſſe paika wiima raamatud, mida käſtjalg toonud.

Wangilangenu ei tohi teateid omaſt ſeiſupaigaſt anda — parem juba ſurra. Wõib end wabandada, kinnitades, et hiljuti tulnud ſellele ſeiſupaigale j. n. e.

6. Keegi ei ole õigustud ilma rühmajuhi loata ſeiſupaigalt lahkuma.

Pääle ſelle peab igaüks wäljaminnes ja tagaſitulles ilmuma jaojuhile, kes ülewaatab riided ja wälimuſe.

V. A. Üldiſed kohuſed.

1. Ülearuſed laskeaugud tulewad ſulgeda. Peab püüdma wõimalikult wähem tarwitada liiwakotte, neid tagawaras hoides.

2. Iſeäralikkeſt juhtumiſteſt (õnnetuſteſt, kaotuſteſt, mida ſünnitand ſuurtükituli, tähtſaiſt muutuſteſt w. ſtaſe juures) tuleb wiibimata ettekanda lähemalle juhile.

3. Töid rinde ees tuleb alati kaitſeda piikkondadega.

4. Wahtkonnad peawad teadma, kas rinde ees on ſalaſid, piiluriid wõi tööliſi.

5. Tunnimeheb, eriti ööſel, hoidku püſs jala juures, teiſtel juhtumiſtel rihmal — ſeejuures ſoowitakſe, et püſs ripuks ees.

6. Tunnimees wõtab laskewalmis ja peab kinni igaühte, keda ta näojärele ei tunne.

Kinnipidamiſeks hüüda mitte waljusti ja küſida läbilaskeſõna.

7. Iga päew tuleb harjutada laſkmiſt ja püſſiwõtteid.

8. Peab olema raswa tagawara püſſi määrimiſeks.

9. Waſeliini tagawara kuulipildujate jaoks.

10. Riideid tuleb korras pidada.

11. Päewal istuda kaewikus.

12. Iga lohkuja seisupaigalt peab ilmuma bataljoni staapi.

13. Pimeduses toitu tunes elektrilaternaid mitte süüdata.

14. Hoida telefooni traate.

15. Peab olema eriline toimkond, kes gaasi löögi korral ettepanekſid maskid ja wiibimata wahetakſid tunnimehi.

16. Haigeid tuleb saata ambulantsi.

17. Igaüks, kes märkab kusagil seisupaiga läheduses korratust, mustust, wigastust, teatab sellest, kui ise parandada ei saa, lähemalle juhile, et kahju saaks kõrwaldud.

18. Kõlbmatuks saand töö- ja sõjariistad tulewad wiibimata äraanda bataljoni staapi.

19. Asju rindkaitsikul mitte kuiwatada, waid igal juhtumisel nii, et waenlane seda ei näe.

B. Erilised juhatused.

a) Rühmajuhile.

1. Abiks olla roodujuhile ja walwata, et antud käsud ja korraldused täpipäält täidetaks.

2. Pimeda tulekul jääda oma rühma piirkonda.

3. Walwata tööde õige täitmise järele ja tegelikult õpetada alamohwitseridelle ja kapralidelle onnide ehitamist ja wee kõrwaldamist kaewikust.

Igaühele, kellele töö antud, seletada, milles see seisab ja kuidas seda täita. (Haigeid niisuguselle tööle rakendada, mis haigust ei halwendaks ja paranemist ei wiiwitaks).

Edasi peab rühmajuht walwama õige ja otstarbekohase walweteenistuse täitmise järele ja kontrolleerima jaojuhte.

4. Iga päew õpetada jaojuhtidelle ja wõimalikult kõigile laskuritelle nende kohuseid.

5. Laskurite waimu kõrgel hoida, seletada neile, millise moraalse paremuse saawutab wastane isegi kõige wäiksemast edust. Kuidas seda edu waenuline ajakirjandus ülespuhub, sõja lõpule jõudmist pikendades.

6. Olgu selge arusaamine walwurite arwust ja tegewusest ning töödest, teada põhjuseid, miks üks wõi teine puudub, ja kontrolleerida nende tagasitulekut.

7. Hoolitseda laskurite hääolu eest, proowida toidu maitset, kontrolleerida, kas kõik on kätte saanud portsjonid, hommikuse kohwi, tubaka,

wiina j. n. e. Samutigi õled. Olla isiklikult eeskujuks. Pöörata tähelpanu jalgnõude, pääpügamise ja terwishoiu nõuete täitmise pääle.

8. Kontrolleerida riideid, sooja pesu, sõjariistu ja ettewaatlikku ümberkäimist nendega.

9. Rühmajuht on wastutaw rakettide küllalise arwu eest.

10. Sagedamini kõneleda laskuritega, eriti piiluritega, anda neile lihtsaid ülesandeid ja lasta säälsamas praktiliselt lahendada neid. Tuletada meelde ettewaatlikku ümberkäimist sõjariistadega.

11. Sagedasti toimetada tasast häiret kogu rühmale ehk mõnele jaole. Kontrolleerida häire löömise abinõusid.

12. Walwata puhtuse järele seisupaigal. Soowitakse määrata eriti mehi, näituseks sanitääre, tühjade pudelite, hülsiде ja karpide korjamiseks ja puhastamiseks.

13. Waadata, et laskureil ei oleks käske ja kirjawahetust, mis wastase kätte sattudes wõiks meie jõude paljastada.

b) Jaojuhile.

1. Siia kuuluwad kõige päält punktid.

I

II 5—6.

III 1—5 ja 7.

2. Järelwaadata, kas on olemas gaasi wastu wõitlemise abinõusid ja missuguses seisukorras nad on, sagedamini harjutada maskide ettepanemist.

3. Hoolitseda sõjariistade, raswa ja waseliini tagawarade eest.

4. Hoolitseda oma laskurite riiete ja eriti jalanõude korrasoleku eest. Kõneledes laskuritega silmitseda neid ja parandada puudusi. Nii harjuwad laskurid korraliikusele.

5. Igas suhtes anda hääd eeskuju.

6. Argadega ja wähearenenud meestega sagedamini teotseda;*) järele waadata, et kõik saaksid toidu, mis neile määratud j. n. e.

7. Walwata puhtuse järele seisupaigal. Kui waja, parandada purustusi, mida wastase tuli ja loodus sünnitanud.

8. Osata seisupaiga eelsel maastikul orienteeruda ka pimeduses.

9. Püss olgu alati kaasas.

10. Seisupaigalt mitte ilma rühmajuhi loata ära minna.

d) Sanitääridelle.

1. Nende pääl lasub wastutus puhtuse eest kaewikus ja wäljakäigu kohtes;

*) Teotseda — заниматься.

2. Wastutus gaasiwastaste abinõude seisukorra eest.

3. Neil tuleb korjata wedelew pesu, riided, warustuse osad, konserwi karbid j. n. e.

Kui tööd palju, paluda wastawalt juhilt 1—2 laskuri abiks määramist.

4. Hoolitseda selle eest, et alati oleks õlgi haigete kandmiseks.

c) Igale laskurille.

1. Korrashoida püss ja puudusteşt wiibimata ettekanda. Omada rauaotskaitse ja lukukatteriie, mida tuleb mahawõtta piilkonnas ja häire ajal. Niiskes kaewikus walwata selle järele, et püssi raud ei roostetaks.

2. Järelwaadata raua õõnt ja sihingut.

3. Walwata oma padrunite ja käsigranaatide tagawara ja hoida neid kuiwas kohas.

4. Hoolitseda riiete ja pääkatte eest; kanda rihma; katkiseid riideid nõeluda.

5. Teada, kus on wastase seisupaik, kaugus selleni.

6. Teada roodu-, rühma- ja jaojuhtide asukohti ja teid, mis wiiwad bataljoni staapi ja teise joonde.

7. Seisupaigal pidada puhtust. Tarwitada ainult wäljakäigu kohti.

8. Teada, missuguses rühma ta kuulub — wõimaluşt mõdda juurde lisada „3. rühm — keskmine, 2. rühm paremal". Parema ja wasaku külje suhtes arwatakse rinnet wastase poole pöörduna.

9. Tähtsaist juhtumisteşt wiibimata ettekanda jaojuhile.

10. Tunda juhte nime järele.

11. Mitte ronida kallakulle ehk rindkaitsiku pääle, tarwiduseta end mitte näidata wastasele.

12. Palgaraamatud hoida kuue taskus.

13. Puutumatut tagawara ilma loata mitte tarwitada.

14. Tule ja walguse tarwitamisel ettewaatlik olla.

Sise-kaewikteenistuse juhatuskiri.

1. Korrapidaja ohwitser.

a) Peab olema kaewikus, aga mitte onnis.

b) Kontrolleerib salasid, kaewik- ja alamohwitseri poste, kas padrunid tõesti olemas, kas teatakse juhatusi.

2. Kaewiku korrapidaja alamohwitser (üks rühmas).

a) Kontrolleerib piilkonde ja poste omas piirkonnas.

b) Walwab seljataguſt.

c) Peab oma juures pidama rakettpüstoli.

d) Walwab liikumiste järele kaewikus.

e) Wahetud tunnimehed ilmuwad temale, seſt tema on nende otſekohene ülem.

f) Tema peab teadma wahetuſe aega ja töid, mida käesolewal ſilmapiigul tehakſe.

g) Walwab, et padrunite ja käſigranaatide tagawara hoitakſe kuiwas kohas.

h) Sagedamini õpetada käſigranaatide tarwitamiſt.

i) Järelwaadata, et kõigis onnes oleks liiwakotid kaitſeks ſüütepommide wastu ja et wähemalt igas jaos oleks üks liiwakott. Sagedamini taguda neid kotte nuiadega, et liiw ära ei külmaks.

k) Sageli õpetada laskureile nende kohuſtuſi.

l) Kontrolleerida, et kõigil oleks puutumatu padrunite tagawara ſeljakotis.

m) Walwata tekkide (waipade) kloppimiſe ja puhastamiſe järele.

3. Waatepostid (üks rühmas).

Waatlejaid määratakſe nimeliſelt ja neid wahetawad wõimaluſt mööda ühed ja ſamad laskurid. Peab walima wäledamaid. Neid warustakſe kiikriga ja püſſiga. Nad aſuwad mürskidekindlas onnis ja neil on abinõu (riiſt) häire*) tõſtmiſeks.

Ööſel walwawad wõimaluſt mööda kaewiku aſtmelt, püſs warustud täägiga.

Salaſt antud ſignaali järele tõstab häire. Peab olema täpipäälſelt orienteeritud postide, piilurite ja rinde eelſete tööde ſuhtes, ſamutigi kindlasti teadma ka, kus aſuwad wastaſe ſeiſupaigas

1) wastaſe ettenihutud postid,
2) ilmſiks tulnud kuulipildujad,
3) ſuurtükid,
4) miinipildujate kohad.

*) Häire—тревога.

a) On ſoowitaw anda temale wastaſe ſeiſupaiga ſkeem.

b) Waatleja ſaab waatlemiſeks teatud maariba, mida rühma juht, kokkuleppides naabruſes olewa rühma juhiga, määrab.

c) Waatleja paneb tähele järgmiſt:

1. Kas wastane teeb töid oma ſeiſupaigal.
2. Kus kohal on kõige enam liikumiſi.
3. Kas on märgata kuſagil koondumiſi.
4. Miſſugune on wastaſe ja oma ſuurtükiwäe tegewus. Paukude arw. Raske wõi kerge. Pimeduſes peab märkama paugu tule ſuuna.
5. Ta peab wiibimata teatama, kui ilmaſtik ſegab waatluſt ja kui waja ettenihutada ſalad.
6. Kui pääletung märgatud, tõſtab ta wiibimata häiret.
7. Gaaſiga kallaletungi korral peab wõimalikult warem häiret tõſtma.
8. Päraſt wahetuſt teatab omiſt tähelpanekuiſt wahetajalle.
9. Juhib püſſi wastaſe poſtide ja kohtade pääle, kus märgata ſuuremat liikumiſt, et päraſt pimeduſes tulistada neid.

4. Kaewikpiilkonnad.

1. Walwata, et keegi ei tuleks kaewikuſſe üle rindkaitſiku.
2. Lubata tulejaid kinnipidada.
3. Kontrolleerida tunnimeeste walwſuſt.
4. Tunnimeeste teadaandeid edaſianda juhtidelle ja ſamutigi tunnimeestele edaſianda käske.

V. Kontrollpoſtid lähikäikudel ſalade juurde.

1. Kaitſeda kaewiku wäljakäiku—tulistamiſe wõimalus peab olema tegelikult proowitud.
2. Takiſtada wastaſelle tungimiſt kaewikuſſe.
3. Pidada ſidet ſalaga eri ſidelaſkuri abil.
4. Seiſta püſs jala juures ehk kaenla all.
5. Järelpärida igalt möödaminejalt, miſſuguſe asja päraſt ja miſſuguſe eesmärgiga keegi läheb. Kahtlaſt kinnipidada.

5. Salad.

1. Põnewalt kuulatada igat häält.

2. Aeg-ajalt peab üks salaðest mõned sammud tagasi minema, et waadata, mis sünnib taga ja kõrwal.

3. Kui on paljastub pääletung -- wiibimata häiret tõsta ja sagedat tuld andes taanduda.

4. Jõudes sisekäigu kohta salasse, kaitseda seda üheskoos postiga.

5. Päraſt wahetuſt ettekanda iseäralikkeſt juhtumisteſt, samutigi teadustada neid wahetawalle.

6. Wahetuſeſt kantakse ette kaewiku korrapidajalle alamohwitserile.

6. Luursalgad.

1. Wastase ja tema seisupaiga luure.
2. Wastase sildade ja purrete rikkumine.
3. Wastase tööde takistamine.
4. Wõimaluſt mööda wangide wõtmine.

7. Proſhektori meeskond.

1. Wahetuſel proſhektor auſalt wastuwõtta.
2. Proowida tema tegewuſt.
3. Hoolitseda, et proſhektor oleks alati tegewuswalmis (hoida külma eeſt, omada glitseriini, karbiidi j. m. tagawara).
4. Proowida aſenduſe wastupidawuſt.

Tartu linna
Rahva
raamatu-
kogu

Lis

Bt I/2
2se polgu I bataljon.

Bt II (ilma 6)/4
4 polgu II bat ilma 3 rood.

R. k rh.
ratsavae kuulip. rühm.

Kr. s btr 3
3se kerge suurtüki batarei.

R btr 2
2se ratsa batarei

Rs. Sr btr. 2.
2se raske suurtüki batarei.

T. Vv. btr 1.
1 tankide vastu võitlemise bat.

Aut. r. 2
2se autorood.

Hlv. rh
2se helc
jate rü

Sd rh 2.
2se säderühm.

Sn r. 3
3 sanita

Lnd Vv. btr 2.
2se lenduritevastu võitlemise batarei.

Hlv. Ind
helgivisk
rite vastu

I/D. H. jaot punkt
1 diviisi haigete jaotamise punkt

II/D. Leiva
2se diviisi l
tamise

I/D. J. ptr tg kln.
1 diviisi kolonn jalgvae patrunite

III/D. Moona kln
3 diviisi moona kolonn.

I/D. T.
1 diviisi
koht.

III/D. I koerte rh. 2.
3 diviisi 2 jalatekoerte rühm.

I/D. K. tu
1 diviisi
vikeste

I Bt. st./5.
5 polgu 1 bat. staab

1-se Ra

Kellelt saadud ehk kelletoodud	Kuupäew.	
	Saadud	Ä
Kadak	10.III. 20. 5.30 m.	1
Soosaar	15.30 m.	1
Liiwak	16.10 m.	1

1. Saadetuste
ratud, märgitakse e

2. Saadetuste
seeritud, nõutakse s
mida wiimane post

1. ex.

3416/23862 - 2/3

Sõduri lisa.

Tallinna Rahva revolutsiooni muuseum

Lisa № 3

Bt I/2
2ᵗˢ polgu I bataljon.

L.Bt.
löögipataljon.

2 r./6.
6 polgu 2 rood.

Bt II (ilma 6)/4
4 polgu II bat ilma 3 rood.

1 Jlr.r./7
7 polgu 1 jalgratta rood.

Bt. III. k r/5.
5 polgu III bat. kuulip. r.

R. k rh.
ratsavae kuulip. rühm.

E s.
eskadron.

R. p 2.
2ᵉ ratsa polk.

Kr. s btr 3.
3ᵉˢ kerge suurtüki batarei.

R btr 2
2ʳᵉ ratsa batarei

K. H btr 3.
3ᵉˢ kerge haubitsi batarei

M. Sr btr 2.
2ʳᵉ magestiku batarei

M H btr.1.
1 magestiku haubitsi batarei.

Rs. Sr btr. 2.
2ʳᵉ raske suurtüki batarei.

T. Vv. btr 1.
1 tankide vastu võitlemise batar.

Rs. v H. btr 1
1 raske välja haubitsi bator.

Rs. M btr.
raske mortiir batarei

Mp. r./5.
5 polgu miinipildujate rood,

Aut. r. 2
2ʳᵉ auforood.

Hlv. rh 2.
2ʳᵉ helgiviskajate rühm

Lnd. rh 3.
3 lennurühm.

S. rh 4.
4 siderühm.

Sd rh 2.
2ʳᵉ säderühm.

Sn r. 3
3 sanitaar rood.

III/D. Sl. pr.
3 diviisi silla parn.

I/K. Sl. pr.
1ˢᵗ korpuse silla parn.

Lnd Vv. btr 2.
2ʳᵉ lenduritе vastuvõitlemise batarei.

Hlv. lnd Vv
helgiviskaja lenduritе vastuvõitlem.

III/D. Sissesäät v. L.
3 diviisi sissesäätud välja latsarett.

II/D. Mittesissesäät v. L.
2ʳᵉ diviisi mitte sissesäätud välja latsarett.

I/D. H. jaot punkt
1 diviisi haigete jaotamise punkt

II/D. Leivakups kln
2ʳᵉ diviisi leivakupsetamise kolonn.

I/D Hob tgv
1 diviisi hobuste tagavara.

II/D. Loom. lats.
2ʳᵉ diviisi looma latsarett.

I/D. J. ptr tg kln.
1 diviisi kolonn jalgvae patrunite tagavara.

II/D Sr. laeng. tg kln.
2ʳᵉ diviisi kolonn suurtüki laengute tagavara.

III/D Moona kln
3 diviisi moona kolonn.

I/D. T koht
1 diviisi tapakoht.

II/D. V. aut. kln
2 diviisi veoautode kolonn.

III/D. I koerte rh. 2.
3 diviisi 2 teatekoerte rühm.

I/D. K. tuv. rh. 2.
1 diviisi kirjatuvikeste 2 rühm

II/D. Tank. rh. 2.
2 diviisi tankide 2 rühm.

I/D. Aut. töövnkr.
1 diviisi autode töövanker.

I Bt. st./5.
5 polgu 1 bat. staab

5 p st.
5 polgu staab.

I D. st.
1 diviisi staab.

Lisa nr. 4
§ 127 juurde.

Lendpost
1-se Ratsa Polgu 2-ne eskadron.
Post № 4.

Kellelt saadud ehk kelletoodud	Kuupäew. Tund.		Kellega ära-saadetud	Missugu-selle postile	Mitu saadetust	Märkused
	Saadud	Ärasaadetud				
Kadak	10.III. 20. 5.30 m.	11.50 m.	Jaanimägi	№ 3	5	
Soosaar	15.30 m.	15.45 m.	Juhanson	№ 5	2	
Liiwak	16.10 m.	16.25 m.	Sarg	№ 3	1	

Märkused:

1. Saadetuste saamisel, mis edasisaatmiseks määratud, märgitakse esimesse lahtrisse ka saadetuste № №.

2. Saadetuste äraandmisel kohta, kuhu nad adresseeritud, nõutakse saajailt allkirja saadetuse ümbriku pääle, mida wiimane post tagasi saadab lähtepostile.

A-3565
1

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00840070 9